

**UNIVERSITATEA DE STAT
„BOGDAN PETRICEICU HASDEU” DIN CAHUL**

**CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
A STUDENȚILOR ȘI MASTERANZILOR**

**„OPORTUNITĂȚI DE IMPLICARE
A TINERILOR ÎN PROCESUL DE CERCETARE”**

**Ediția a V-a
10-11 aprilie 2025**

Cahul, 2025

**„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Cahul USC, 2025, Ediția a V-a**

**UNIVERSITATEA DE STAT
„BOGDAN PETRICEICU HASDEU” DIN CAHUL**

**CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
A STUDENȚILOR ȘI MASTERANZILOR
„OPORTUNITĂȚI DE IMPLICARE A TINERILOR
ÎN PROCESUL DE CERCETARE”**

**Ediția a V-a
10-11 aprilie 2025**

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA
MOLDOVA**

"Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare", conferință științifică (5 ; 2025 ; Cahul). Conferința științifică a studenților și masteranzilor "Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare", Ediția a 5-a, 10-11 aprilie 2025, Cahul / comitetul științific: Sergiu Cornea [et al.]. – Cahul : [S. n.], 2025 (Print-Caro). – 214 p. : fig. color, tab.

Antetit.: Universitatea de Stat "Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul. – Rez. paral.: lb. rom., engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 100 ex.

ISBN 978-9975-88-135-7.

082

O-62

Materialele incluse în prezenta ediție sunt aprobate spre publicare de Comisia Metodico-Științifică a Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul (proces-verbal nr.02 din 27.10.2025)

© Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

Sergiu CORNEA	dr. hab., conf. univ., rector, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Lily ȚIGANENCO	dr. hab., prof. univ., prorector, Universitatea Umanistă din Ismail
Anatol PETRENCU	dr. hab., prof. univ., Universitatea de Stat din Moldova
Liliana CECLU	dr., conf. univ., decan, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Liliana GROSU	dr., conf. univ., decan, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Vitalie JITARIUC	dr., conf. univ., decan, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Polina LUNGU	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Liudmila CHICIUC	dr., lector univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Valentina CORNEA	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul/ Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
Dimitrie CALENDARI	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Ludmila ROȘCA - SADURSCHI	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Ana NEDELCU	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Irina ȘCHIOPU	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Diana BÎCLEA	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul / Universitatea Lucian Blaga”, Sibiu
Marina BUNEA	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Svetlana BÎRLEA	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Iurie RUMEUS	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Nicolae BALCĂNUȚĂ	dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

COMITETUL ORGANIZATORIC

Ion GHELEȚCHI	dr., lector univ., prorector pe activitatea științifică și extracurriculară
Ina FILIPOV	dr., asist. univ., responsabil de Secțiunea I: Administrație Publică
Oxana CIUDIN	drd., asist. univ., responsabil de Secțiunea II: Drept
Iulia VICOL	drd., asist. univ., responsabilă de Secțiunea III: Economie, Inginerie și Științe Aplicate
Irina TODOS	dr., conf. univ., responsabilă de Secțiunea IV: Dezvoltarea STEAM a afacerilor locale
Costin CROITORU	dr., conf. univ., responsabil de Secțiunea V: Istorie
Silvia VRABIE	dr., lector univ., responsabilă de Secțiunea VI: Pedagogie și Psihologie
Valeriana PETCU	dr., conf. univ., responsabilă de Secțiunea VII: Limba și literatura română
Irina PUȘNEI	dr., conf. univ., responsabilă de Secțiunea VIII: Limbi moderne
Iurie RUMEUS	dr., conf. univ., responsabil secțiunea IX: Concurs de lucrări științifice ale studenților și elevilor
Anna NICULIȚA	specialist în activitatea de cercetare și politici editoriale, responsabilă de editarea și publicarea materialelor Conferinței

CUPRINS

COMUNICĂRI ÎN PLEN

Mariana HAJDER	
Mihai Eminescu: vocea eternă a spiritului românesc.....	13
Adelina BASARB	
Confiscarea specială.....	15
Ludmila RUSU	
Bere artizanală infuzată cu plante aromatice.....	16

SECȚIUNEA I: ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE

Viorica GRĂMADĂ	
Participarea cetățenilor la procesul decizional la nivel local.....	18
Elena DORNEA	
Impactul proiectelor publice asupra dezvoltării infrastructurii locale.....	19
Tatiana FURTUNĂ	
Roluri și responsabilități în elaborarea și administrarea proiectelor publice.....	20
Olivia RUSSU	
Particularitățile alegerilor în societățile totalitare și democratice: analiza comparată.....	21
Adriana TOLCAN	
Politicul la feminin.....	23
Nadejda MURJA	
Evoluția sistemului electoral din Republica Moldova.....	24
Stela LOGHIN	
Interacțiunea între mediul politic și administrația publică în Republica Moldova.....	25
Mihaela TUDOREANU	
Procesul de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarului public din Republica Moldova.....	26
Galina MUNTEANU	
Rolul administrației publice în domeniul incluziunii sociale a persoanelor cu cerințe speciale.....	27
Dorin CALIN	
Politici verzi la nivelul colectivităților locale: probleme și soluții.....	28
Alina SARANCIUC	
Cooperarea transfrontalieră ca instrument al dezvoltării regionale în Republica Moldova.....	29
Cristina POLIMARU	
Garantarea transparenței decizionale în administrația publică locală.....	30

SECȚIUNEA II: DREPT

Alexandra GOLDUR	
Calificarea infracțiunii.....	32
Ionela ANTOHI	
Prescripția executării sentinței de condamnare.....	33
Maria ARMANU	
Justiția și inteligența artificială.....	34
Diana BALACCI	
Măsuri de constrângere cu caracter educativ aplicate minorilor: analiză comparativă între Republica Moldova și România.....	35
Daniela BRÎNZĂ	
Aprecieră probelor la judecata în căile de atac.....	36
Dragoș CAZAN	
Rolul curții constituționale a Republicii Moldova în asigurarea respectării principiilor constituționale în cadrul adoptării și aplicării legislației electorale.....	37
Alexandru OPREA	
Rolul și importanța dreptului la apărare.....	38
Iulian COLIBA	
Antecedentele penale.....	39
Elena MÎȚABLÎNDA	
Amnistia potrivit legii penale din Moldova.....	40
Jorj-Juan MORARU	
Circumstanțele atenuante a răspunderii penale aspect comparativ cu legislația României.....	41
Ștefan SAMOILĂ	
Calcularea termenelor pedepsei și computarea arestului preventive.....	43
Victoria TICHÎȘAN	
Categoriile pedepselor penale: analiza comparativă dintre Republica Moldova și România.....	44
Maria-Milena CEBOTARI	
Declararea judecătorească a dispariției și decesului persoanei fizice.....	45
Gabriela CIOBANU	
Particularități ale modificării acuzației în ședința de judecată în sensul agravării ei.....	46
Emil GÎRNEȚ	
Reprezentarea în cadrul procesului civil.....	47
Xenia MILEA	
Scopul și sarcinile verificării declarațiilor la locul faptei.....	48
Daniel OPREA	
Înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă.....	49
Anna TERZI	
Aspecte delimitative dintre luarea de ostatici și infracțiunile de răpire a unei persoane și privațiune ilegală de libertate.....	50
Larisa BÎNZARI	
Sindromul Stockholm și implicații sale juridice în cazurile de răpire și abuz.....	51

Cătălina ROTARU	
Rolul inteligenței emoționale în luarea deciziilor judiciare.....	52
Ana-Pavlina CARASIN	
Impactul traumelor din copilărie asupra comportamentului infracțional.....	53
Bianca-Patricia MUREȘAN	
Studiu conceptual privind repararea daunelor cauzate faunei.....	54
Elena Casiana ALEXĂNDESCU	
Reglementări juridice privitor la repararea prejudiciului în urma vânătorii sportive și de amator.....	59

SECȚIUNEA III: ECONOMIE, INGINERIE ȘI ȘTIINȚE APLICATE

Daria STEPANOVA	
Bariere în comunicarea managerială în cadrul organizațiilor.....	63
Elena GÎSCA	
Viitorul IT: inovații și perspective.....	64
Olivia CARANFIL	
Implimentarea roboților colaborativi (cobots) în liniile de asamblare din industria auto.....	65
Iulia OȘURCO	
Date digitale în acțiune: bazele de date ca motor al schimbărilor în economie, educație și inginerie.....	66
Dumitru BLAȘCO	
Leadership în acțiune: primii pași spre excelență.....	67
Sorina GOROPCEANU	
Rolul și importanța mijloacelor fixe la întreprindere.....	68
Dana ANDONI	
Utilizarea Game Development-ului în educație, sănătate și business.....	69
Alina CONSTANDACHI	
Decizia – element fundamental în procesul managerial.....	70
Olesea DOBROVENCO	
Utilizarea datelor și analizei pentru îmbunătățirea designului web.....	71
Evelina BURLACU	
Deficitul bugetar – concepte și efecte asupra dezvoltării economice.....	73
Cristian CUBREACOV	
Finanțarea sistemului public de sănătate din Republica Moldova.....	75
Romica ROTARU	
Politica bugetar-fiscală – ca instrument de stimulare a procesului economic.....	76
Olivia CARANFIL	
Fibrele de carbon: de la motorsport la industria auto de masă.....	78
Ecaterina VELICU	
Planificare financiară pe termen scurt și lung.....	79
Ecaterina NAZARENCO	
Rolul și importanța datoriilor comerciale la întreprindere.....	80
Daniel LUNGU, Dan MEREOARĂ	
Studiul aplicării extractelor vegetale din coaja de ceapă și coaja de roșii în tehnologia panificației.....	81

SECȚIUNEA IV: DEZVOLTAREA STEAM A AFACERILOR LOCALE

Livia GANCEA

Valorificarea sustenabilă a deșeurilor de viță de vie prin producerea brichetelor..... **83**

Mihaela RAȘCENCO

Importanța programului de marketing pentru dezvoltarea sustenabilă a întreprinderii..... **84**

Gabriela POPESCU

Evaluarea și analiza culturii organizaționale a companiei SA MOLDCELL..... **86**

Larisa COVALENCO

Introducerea tehnologiilor Industrie 4.0 în governanța corporativă..... **88**

Mihail CONDRU

Impactul inteligenței artificiale asupra pieței muncii din Republica Moldova..... **90**

Elena OVCEARENCO

Dezvoltarea eco-inovațiilor ca o condiție pentru sustenabilitatea companiei..... **92**

Nicolae CONDRU

Sustenabilitatea companiilor agroindustriale din Republica Moldova..... **95**

Cristian BODEAN

Utilizarea abordării STEAM în procesul dezvoltării sistemului de management al companiei..... **96**

Nicoleta LEAHU

STEAM: punctul de conexiune dintre inovație și creativitate..... **98**

Lilia NEDELSCHI, Valeria SAVACENCO

Planul de afaceri inovativ „Ludicafe”: transformarea cafenelei cu jocuri de societate într-un hub educațional și social..... **100**

Maxim ȚURCAN

Implementarea soft-urilor în vederea asigurării gestionării resurselor umane în cadrul întreprinderilor autohtone..... **102**

Alexandra DELIU

Estimarea gradului de asigurare cu produse de origine vegetală..... **105**

Romina STÎNCĂ

Aprecieră nivelului de asigurare cu produse de origine animalieră..... **107**

Irina CEBOTARI

Bazele conceptuale ale afacerilor..... **109**

Diana CEBOTARI

Rolul responsabilității sociale corporative..... **111**

Ghenadie SOCHICHIU

Impactul promovării asupra competitivității..... **113**

Tatiana ANGHELI

Cauze și soluții pentru tinerii NEET..... **115**

Igor PROCIUC

Managementul energetic sustenabil în Republica Moldova..... **117**

Andrei BUJOR

Rolul investițiilor străine directe asupra economiei..... **119**

Ioana NICOLA	
Economia românească între vulnerabilitate financiară și o bază productivă fragilă.....	121
Denisa Elena STEFAN	
Economia circulară și rolul ingineriei în dezvoltarea unor modele sustenabile de afaceri.....	125
Ioana-Maria FLEACĂ	
Economia colaborativă- modele de afaceri.....	128
Maya VIERU	
Impactul digitalizării asupra managementului lanțului de aprovizionare în industriile durabile.....	130
Theodor-Gabriel DAMIAN	
Îmbunătățirea întreprinderilor locale care ofera servicii fitness prin dezvoltarea STEM.....	133

SECȚIUNEA V: PEDAGOGIE ȘI PSIHOLOGIE

Ana ROȘCAN	
Curcubeul educației: cum creăm un mediu în care fiecare copil se simte văzut și valorizat?.....	136
Aliona TOMȘA	
Lumea copilăriei evocate în opera Elena Farago.....	137
Arina ANASTASIU	
Incursiune istorică: dinamica educației sub influența factorului religios în perioada interbelică.....	139
Cătălina MANICĂ	
Dezvoltarea durabilă în contextul învățământului primar.....	140
Estera BUGA	
Impactul utilizării jocului didactic asupra motivației pentru învățare la elevii din învățământul primar.....	141
Margareta MANTU	
Rolul inteligenței emoționale în educația contemporană.....	142
Mihaela DRĂGUȚAN	
Rolul familiei în educarea copilului cu CES de vârstă școlară mică.....	143
Estera BUGA	
Incluziunea educațională a elevilor cu tulburări de spectru autist.....	144
Loredana GUIGOVA	
Diversitatea educațională și incluziunea interculturală în învățământul contemporan din Moldova.....	145
Ludmila OLTEANU	
Abordarea holistică a curriculumului din perspectiva necesităților copilului.....	147
Tatiana MUSTEAȚA	
Implicarea părinților în dezvoltarea copiilor de vârstă preșcolară.....	148
Maxim BOȘCOV	
Educația contemporană din perspectiva pedagogiei diversității.....	149
Maia DANAILA	
Creația literară după George Coșbuc în literatura copiilor.....	150

Elizaveta CIUMACENCO

Mihai Eminescu – cercetarea folclorului românesc și a altora popoare din perspectiva multiculturalității.....	151
---	-----

Ecaterina MANOLI

Rolul educatorului în valorificarea cuvântului la formarea expresivității vorbirii copiilor de vârstă preșcolară.....	152
---	-----

SECȚIUNEA VI: ISTORIE

Arina ANASTASIU

Femeia în Egiptul Antic: putere, prezență și moștenire.....	154
---	-----

Anghelina COROI

Creștinismul între interdicție și acceptare: de la Nero la Constantin I.....	157
--	-----

Valeria SINIGUR

Diplomația bizantină: între moștenire și transformare.....	161
--	-----

Valeria SALCI

Alexandre de Langeron: biografia unui general între două lumi.....	165
--	-----

Ludmila IVANOV

Elena Alistar: model de verticalitate și conștiință națională.....	170
--	-----

Elena COBEȚ

Aspecte din realitatea orașului și județului Cahul în săptămânalul Cuvântul Moldovenesc, serie nouă (1926-1940).....	172
--	-----

Arina ANASTASIU

Vasile Conta la Cahul: ce știm, ce se presupune și ce putem certifica documentar?.....	173
--	-----

Valeriu ODAJIU

Cu privire la monumentele antropice din municipiul Cahul.....	177
---	-----

SECȚIUNEA VII: LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Maria GUJA

Rugăciunea în opera lui Mihai Eminescu.....	179
---	-----

Svetlana PASCAL

Densitatea de idei în lirica eminesciană.....	180
---	-----

Ecaterina FABIAN

Slăbiciunile omenești în creațiile folclorice.....	181
--	-----

Maria DONEA

Fenomenul George Bacovia.....	182
-------------------------------	-----

Aliona VOINSCAIA

Valori moral-spirituale în creația pentru copii a lui Grigore Vieru.....	183
--	-----

Aliona GUGLEA

Paronimle în limba română: metode eficiente de predare.....	184
---	-----

Alexandra FEODOR

Evoluția și impactul accentului în limba română actuală.....	185
--	-----

Iulia RAHUBENCO

Actualitatea publicisticii lui Mihai Eminescu.....	186
--	-----

Tatiana LUCHIAN

Metode și procedee pentru dezvoltarea competenței de comunicare.....	187
--	-----

Ana CRINTEA

Predarea textului liric: metode și tehnici inovatoare pentru dezvoltarea receptării la elevi.....	188
---	-----

SECȚIUNEA VIII: LIMBA ENGLEZĂ

Alina MOCANU

Inteligența artificială ca asistent didactic în educația modernă.....	190
---	-----

Loredana GUIGOVA

Impactul anxietății în studierea limbii engleze asupra performanțelor elevilor și studenților. Strategii de diminuare a acesteia.....	191
---	-----

Andreea BRAGA

Evoluția sistemelor educaționale britanic și american: o analiză comparativă.....	192
---	-----

Maxim Vladislav BOȘCOV

Impactul rețelelor de socializare asupra dezvoltării competențelor lingvistice și comunicative la elevii care învață limba engleză ca limbă străină.....	193
--	-----

Elena TARAGAN

Integrarea gândirii critice în predarea de limbă engleză ca limba străină.....	194
--	-----

Valeria ȘOIMU

Succesul bazat pe tehnologie în predarea limbii engleze ca limbă străină.....	195
---	-----

Valeria COJUCARENCO

Erori de transfer în învățarea limbii engleze ca limbă străină în rândul elevilor bilingvi.....	196
---	-----

Tatiana USTROI

Strategii de gestionare a clasei în predarea limbii engleze ca limbă străină.....	197
---	-----

Valentina- Gabriela RUMEUS

Umorul memetic în rețelele de socializare.....	198
--	-----

Tatiana SOCOLOV

Strategii de stimulare a implicării elevilor la lecțiile de limba engleză ca limbă străină.....	200
---	-----

Miriam MARIAN

Călătoria prin romanticism.....	201
---------------------------------	-----

Antonela IACOVLEV

Rolul materialelor autentice în îmbunătățirea competențelor de limba engleză.....	202
---	-----

Mihaela ȚURCAN

Metodele de evaluare în predarea EFL: evaluarea tradițională vs. evaluarea alternativă.....	203
---	-----

**SECȚIUNEA IX: CONCURS DE LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE ALE
STUDENȚILOR ȘI ELEVILOR**

Olivia CARANFIL

Evoluția tehnologiilor de prelucrare a materialelor: o instalație pentru prelucrarea superficială cu descărcări electrice în impuls în regim de subexcitare..... 204

Valeria CEBOTARU, Iurie HIORA

Determinarea potențiometrică a nitraților în legume, fructe și produse procesate pentru copii..... 205

Daniel CUCERANU

Utilizarea tehnologiilor informaționale pentru monitorizarea parametrilor de calitate a procesului de fabricare a produselor de panificație..... 206

Andrei GULIMOV

Determinarea durității apei prin metode complexonometrice și colorimetrice..... 207

Denise KERCI

Influența temperaturii de pastrare a pâinii în prima oră după coacere asupra riscului apariției bolii întinderii în paine..... 208

Vlad MIHAI

Utilizarea tehnologiilor informaționale pentru comenzi de vinuri și alte produse, personalizate cu mesaje speciale pentru consumatori..... 209

Laurențiu BODLEV

Dezvoltarea și implementarea unui sistem inovator de vot online pentru alegeri democratice în instituțiile de învățământ..... 210

Valeria SLIPCENCO, Valeria PINICI

Studiul comparativ asupra coloranților naturali și sintetici din compoziția băuturilor carbogazoase..... 212

Daria STEPANOVA, Adrian ARNĂUTU

Metode chimice de detectare a alterărilor și falsificărilor în industria cărnii..... 213

COMUNICĂRI ÎN PLEN

MIHAI EMINESCU: VOCEA ETERNĂ A SPIRITULUI ROMÂNESC

MIHAI EMINESCU: THE ETERNAL VOICE OF THE ROMANIAN SPIRIT

Mariana HAJDER,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 22.01,
Coordonator științific: **Valeriana PETCU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În lucrarea „Scriitori români notorii - viața, activitatea, opera” se menționează despre Mihai Eminescu că este românul absolut, luceafărul poeziei românești care se remarcă printr-o inteligență și capacitate de sinteză extraordinară, ridicând poezia la rang de capodoperă, îmbinând un bogat fond de idei cu o limbă românească impecabilă. În volumul *100 cei mai mari scriitori români*, elaborat sub egida Uniunii Scriitorilor din România, se consemnează aprecierea criticului Garabet Ibrăileanu față de Mihai Eminescu, pe care îl considera mai mult decât un poet de geniu. Ibrăileanu subliniază rolul esențial al acestuia în configurarea identității culturale românești, afirmând că „Eminescu nu este numai un poet de geniu. Este ceva mai mult. El este cel dintâi care a dat un stil sufletului românesc și cel dintâi român în care s-a făcut fuziunea cea mai serioasă – fuziunea normală – a sufletului daco-roman cu cultura occidentală...” [2, p. 75].

Această perspectivă se poate corela cu viziunea exprimată de Constantin Noica în lucrarea *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*, în care poetul este conceptualizat drept o sinteză emblematică a spiritului românesc. Astfel, se poate afirma că ambii critici literari converg în recunoașterea lui Eminescu drept o figură centrală în cristalizarea unei conștiințe culturale naționale, în care tradiția autohtonă se armonizează cu valorile culturii occidentale.

Constantin Noica atrage atenția asupra unei tendințe frecvente de a-l considera pe Mihai Eminescu drept „geniu”. Potrivit lui Noica, o astfel de apreciere, dacă este făcută fără discernământ, poate avea efecte negative, iar înainte de a eticheta un creator drept genial, susține filosoful, este esențial să înțelegem eforturile și demersurile prin care acesta și-a cultivat vocația. Totodată, fiecare individ ar trebui să reflecteze la responsabilitățile sale în raport cu dimensiunea spirituală și chiar instinctuală a propriei condiții de om de cultură.

În această direcție, Noica consideră caietele manuscrise ale lui Eminescu drept o resursă inestimabilă – o „binecuvântare” care nu doar că aduce lumină asupra profunzimii și diversității gândirii eminesciene, ci contribuie la demitizarea imaginii romantice, idealizate, a poetului. Analiza lui Noica nu se limitează la opera poetică, ci se extinde asupra întregului univers intelectual eminescian. Astfel, el propune o reevaluare fundamentală a poetului, prin care Eminescu este prezentat ca un spirit enciclopedic, preocupat de domenii diverse precum filosofia, științele exacte, istoria, teologia, economia, jurnalismul și metafizica. Reducerea sa exclusiv la statutul de poet înseamnă, în această viziune, o diminuare nedreaptă a complexității și amplitudinii sale intelectuale.

Spre deosebire de critica literară tradițională – reprezentată de personalități precum George Călinescu și Tudor Vianu, care pun accent pe rafinamentul liric și măiestria expresivă a limbajului eminescian, Noica propune o deplasare a centrului de interpretare de

la dimensiunea estetică la cea existențială și epistemologică. Un exemplu elocvent în acest sens este reflecția eminesciană asupra etimologiei cuvântului, notată în caietele sale: „cuvânt... vine de la conventus, adunare de oameni”. Această observație sugerează o înțelegere profundă a limbajului ca element fundamental al coeziunii umane și al comuniunii spirituale.

În concluzie, revenind la cuvintele lui Noica, deducem că exegetul recurge la un discurs filosofic, profund și eseistic, evitând didacticismul și preferând să provoace cititorul la reflecție. Eminescu nu este doar un geniu literar, ci o conștiință a timpului său – și poate, a tuturor timpurilor.

Cuvinte-cheie: *lirica eminesciană, geniu, cultură românească, reflecție*

Abstract: In the work “Notorious Romanian Writers - Life, Activity, Work” it is mentioned about Mihai Eminescu that he is “the absolute Romanian, the star of Romanian poetry who stands out through an extraordinary intelligence and synthesis capacity, elevating poetry to the rank of a masterpiece, combining a rich fund of ideas with an impeccable Romanian language...” Garabet Ibrăileanu states in the work “100 Greatest Romanian Writers”, elaborated under the aegis of the Writers' Union of Romania that “Eminescu is not only a poet of genius. He is something more. He is the first who gave a style to the Romanian soul and the first Romanian in whom the most serious fusion - the normal fusion - of the Dacian-Romanian soul with Western culture was made...”, and if we compare it with the work “Eminescu or thoughts about the complete man of Romanian culture” by Noica, we can say that the two literary critics have similar opinions,

Noica states: “We have become accustomed to saying that Eminescu is a genius. With this we are not saying anything sensible and instead we are saying two bad things: That Eminescu is, after all, beyond any explanation, that we, the common people, are definitely beyond any responsibility. Before considering a creator a genius, it is good to see what he did to be one or to serve his genius. And, before apologizing that you are not a genius - or sometimes blaming your surroundings for not favoring your hidden genius -, it is good to see what your responsibilities are, in the spirituality and even in the animality of the cultured man in you.

In both respects, Eminescu's notebooks are a blessing. With an additional gain: that of dismiss Eminescu. This vision is shaped not only by analyzing Eminescu's poetry, but especially by exploring the manuscript notebooks – that huge treasure trove of ideas, reflections and research, still insufficiently exploited by literary criticism. In the pages of this work, Noica proposes a reassessment of Eminescu, urging a deeper understanding of the poet, beyond easy romanticism and conventional image. He discovers in Eminescu not only an exceptional lyrical voice, but an encyclopedic spirit, concerned with philosophy, science, history, theology, economics, journalism and metaphysics. To reduce him only to the status of a poet means, in his opinion, to ignore the entire cosmos of ideas that Eminescu cultivated with an almost sacrificial passion.

Traditional literary criticism, represented by names such as George Călinescu or Tudor Vianu, considers Eminescu to be the pinnacle of Romanian poetry, emphasizing his lyricism of rare musicality and the unparalleled expressiveness of his language. However, Constantin Noica comes with an essential addition: he shifts the center of gravity from the aesthetic to the existential and epistemological side. A telling example is Eminescu's reflection on the word: in one of the notes in his notebooks, the poet writes – “word... comes from conventus, a gathering of people.”

In conclusion, if we return to NOICA's words, we deduce that the exegete resorts to a philosophical, profound and essayistic discourse, avoiding didacticism and preferring to provoke the reader to reflection. Eminescu is not only a literary genius, but a conscience of his time - and perhaps, of all times.

Keywords: *Eminescian poetry, genius, Romanian culture, reflection*

Bibliografie:

1. LUNGU, Angela, DUCA, Cristina. *Scriitori români notorii - viața, activitatea, opera*. Chișinău: Epigraf, 2019.
2. CHIȚULESCU, Mircea (coord.). *100 cei mai mari scriitori români*. București: LIDER, 2005.
3. NOICA, Constantin. *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*, București: Editura Humanitas, 2022.
4. CĂLINESCU, George. *Viața lui Mihai Eminescu*. București: Editura pentru Literatură, 1964.
5. VIANU, Tudor. *Eminescu – poezia metafizică*. București: Editura Eminescu, 1983.

CONFISCAREA SPECIALĂ

SPECIAL CONFISCATION

Adelina BASARAB,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr. lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Spre deosebire de celelalte măsuri de siguranță, care sunt personale, măsura confiscării speciale este singura cu caracter patrimonial, fiind destinată să înlăture pericolul creat de bunuri sau lucruri. Nu se acționează asupra persoanei făptuitorului, ci se ia o măsură de precauție prin lipsirea acestuia de obiecte ce pot servi la săvârșirea unor infracțiuni. Potrivit art. 106 Cod Penal al Republicii Moldova, confiscarea specială constă în trecerea forțată și gratuită în proprietatea statului a bunurilor utilizate la săvârșirea infracțiunilor sau rezultate din infracțiuni. În cazul în care bunurile utilizate la săvârșirea infracțiunilor sau rezultate din infracțiuni nu mai există sau nu se găsesc, se confiscă contravaloarea acestora.

Dacă bunurile rezultate din infracțiuni și veniturile de la aceste bunuri au fost comasate cu bunurile dobândite legal, se confiscă acea parte din bunuri sau contravaloarea acestora care corespunde valorii bunurilor rezultate din infracțiuni și a veniturilor de la aceste bunuri. Prin urmare, dacă bunurile au fost transferate cu titlu gratuit unei persoane care nu știa și nici nu trebuia să știe despre scopul utilizării sau originea acestora, bunurile se confiscă. Confiscarea specială poate fi aplicată chiar dacă nu i se stabilește făptuitorului o pedeapsă penală, deoarece se referă la pericolul provenit de la anumite bunuri, și nu la pericolul prezentat de persoană.

Cuvinte-cheie: *confiscarea specială, bunuri, măsură de siguranță, infracțiune*

Abstract: Unlike the other security measures, which are personal in nature, the special confiscation measure is the only one of a pecuniary nature, since it is designed to

eliminate the danger posed by goods or objects. It does not affect the person of the offender, but is taken as a precautionary measure by depriving him of objects that can be used to commit crimes. According to Article 106 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, special confiscation consists in the forced and free transfer to state ownership of property used in the commission of crimes or resulting from crimes. If the property used in the commission of a crime or the property resulting from a crime no longer exists or cannot be found, the countervalue of the property is confiscated.

If the crime-related property and the proceeds of such property have been mixed with lawfully acquired property, the part of the property or the equivalent value of the property corresponding to the value of the crime-related property and the proceeds of such property shall be confiscated. Therefore, if the property has been transferred free of charge to a person who did not know and should not have known the purpose of its use or its origin, the property shall be confiscated. Special confiscation can be applied even if the offender is not convicted of a criminal offence, because it relates to the danger posed by certain goods and not to the danger posed by the person.

Keywords: *special confiscation, assets, security measure, crime*

BERE ARTIZANALĂ INFUZATĂ CU PLANTE AROMATICE

CRAFT BEER INFUSED WITH AROMATIC HERBS

Ludmila RUSU,

specialitatea Ing. și Manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 21.01,

Coordonatori științifici: **Alexandra CICANCI**, dr., lector univ.,

Iurie RUMEUS, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Lucrarea de față are ca scop explorarea impactului plantelor aromatice asupra caracteristicilor organoleptice ale berii artizanale. S-au utilizat trei tipuri de plante: mentă, levănțică și cimbru, adăugate prin metoda infuziei la rece, după finalizarea procesului de fermentație. Probele au fost păstrate la frigider timp de 72 de ore, apoi filtrate și supuse unei degustări organoleptice. Au fost evaluate patru criterii principale: limpezimea, culoarea, aroma și gustul. În urma testului efectuat pe un grup de 10 persoane selecționate, s-a constatat că berea cu mentă a fost cea mai apreciată datorită aromei intense și gustului răcoritor, urmată de cea cu levănțică și apoi de cea cu cimbru. Infuzarea plantelor a dus la modificări ale culorii (închidere ușoară), tulburarea berii (fenomen normal) și reducerea volumului din cauza absorbției. Rezultatele indică un potențial ridicat al utilizării plantelor aromatice în diversificarea sortimentului de bere artizanală.

Cuvinte-cheie: *bere artizanală, plante aromatice, infuzie, degustare, caracteristici organoleptice*

Abstract: This paper aims to explore the impact of aromatic herbs on the organoleptic characteristics of craft beer. Three types of herbs—mint, lavender, and thyme—were added through cold infusion after the fermentation process. The samples were kept refrigerated for 72 hours, then filtered and subjected to an organoleptic tasting. Four main criteria were evaluated: clarity, color, aroma, and taste. After a sensory test performed by a group of 10 selected individuals, mint-infused beer was the most appreciated for its intense aroma and

refreshing taste, followed by lavender and thyme. The infusion led to slight changes in color, a natural turbidity of the beer, and volume reduction due to herb absorption. The results suggest a high potential for using aromatic plants to diversify the range of craft beers.

Keywords: *craft beer, aromatic herbs, infusion, tasting, organoleptic characteristics*

SECȚIUNEA I: ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE

PARTICIPAREA CETĂȚENILOR LA PROCESUL DECIZIONAL LA NIVEL LOCAL

CITIZEN PARTICIPATION THE DECISION-MAKING PROCES AT THE LOCAL LEVEL

Viorica GRĂMADĂ,

specialitatea Administrație Publică, gr. AP 22.01,

Coordonator științific: **Natalia SAITARLÎ,** dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Lucrarea abordează tema participării cetățenilor la procesul decizional la nivel local, subliniind importanța acestui proces în consolidarea democrației locale și a statului de drept. Participarea civică este considerată un drept fundamental al omului, având un rol esențial în promovarea unui guvernământ transparent și responsabil. Într-o democrație funcțională, implicarea activă a cetățenilor în viața publică contribuie nu doar la îmbunătățirea calității deciziilor administrative, dar și la creșterea încrederii în instituțiile statului. Studiul se axează pe două localități din sudul Republicii Moldova – Colibași și Brînza, raionul Cahul, pentru a explora modul în care cetățenii pot influența procesul decizional și cum autoritățile locale răspund la aceste inițiative. Lucrarea evidențiază diversele mecanisme legale și instituționale prin care cetățenii pot participa activ în luarea deciziilor la nivel local, de la consultări publice la organizarea de grupuri de inițiativă. Un exemplu pozitiv este activitatea Grupului Local de Inițiativă din Colibași, care, prin mobilizarea resurselor locale și implicarea directă a comunității, a reușit să influențeze pozitiv deciziile autorităților locale, demonstrând un model de bună practică în participarea cetățenilor la procesul decizional. Grupul a reușit să organizeze întâlniri regulate între cetățeni și autoritățile locale, facilitând schimbul de informații și consolidând legătura dintre administrația publică și comunitate.

Pentru a depăși aceste obstacole, lucrarea propune măsuri concrete, cum ar fi digitalizarea procesului de informare și implicare a cetățenilor, precum și intensificarea educației civice, mai ales în școli și comunități locale. Crearea unor platforme online dedicate consultărilor publice și a unor instrumente în timp real ar putea contribui semnificativ la creșterea transparenței și la încurajarea participării civice. De asemenea, organizarea de sesiuni de formare și ateliere de educație civică pentru tineri și adulți ar putea contribui la schimbarea mentalității și la stimularea unui comportament activ și responsabil față de viața publică.

Cuvinte-cheie: *participare civică, proces decizional, democrație locală, transparență, cetățean activ, autorități publice, consultare publică*

Abstract: The paper addresses the topic of citizen participation in the decision-making process at the local level, highlighting the importance of this process in strengthening local democracy and the rule of law. Civic participation is considered a fundamental human right, playing an essential role in promoting transparent and accountable governance. In a functional democracy, active citizen involvement in public life contributes

not only to improving the quality of administrative decisions but also to increasing trust in state institutions. The study focuses on two localities in the south of the Republic of Moldova – Colibași and Brînza, Cahul district – to explore how citizens can influence the decision-making process and how local authorities respond to these initiatives. The paper highlights various legal and institutional mechanisms through which citizens can actively participate in decision-making at the local level, ranging from public consultations to organizing initiative groups. A positive example is the activity of the Local Initiative Group in Colibași, which, by mobilizing local resources and involving the community directly, was able to positively influence local authorities' decisions, demonstrating a model of good practice in citizen participation in the decision-making process. The group managed to organize regular meetings between citizens and local authorities, facilitating the exchange of information and strengthening the link between public administration and the community.

To overcome these challenges, the paper proposes concrete measures, such as the digitalization of the process of informing and involving citizens, as well as enhancing civic education, especially in schools and local communities. The creation of online platforms dedicated to public consultations and real-time tools could significantly contribute to increasing transparency and encouraging civic participation. *Additionally*, organizing training sessions and civic education workshops for both youth and adults could help change mindsets and stimulate an active and responsible attitude toward public life.

Keywords: *civic participation, decision-making process, local democracy, transparency, active citizen, public authorities, public consultation*

IMPACTUL PROIECTELOR PUBLICE ASUPRA DEZVOLTĂRII INFRASTRUCTURII LOCALE

THE IMPACT OF PUBLIC PROJECTS ON THE DEVELOPMENT OF LOCAL INFRASTRUCTURE

Elena DORNEA,

specialitatea Administrație Publică, gr. AP 24.01,

Coordonator științific: **Ina FILIPOV**, dr., asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Infrastructura locală este esențială pentru dezvoltarea durabilă a comunităților, influențând direct calitatea vieții, atragerea investițiilor și coeziunea socială. În Republica Moldova, în special în mediul rural, infrastructura deficitară, resursele financiare limitate și migrația populației afectează negativ potențialul localităților. Proiectele publice, finanțate din bugete naționale, locale și fonduri externe, reprezintă principalele instrumente de modernizare a infrastructurii. Programul „Satul European” susține dezvoltarea rurală prin investiții în servicii vitale.

Exemplul comunei Tartaul de Salcie, care a beneficiat de un proiect pentru asigurarea cu apă potabilă, evidențiază impactul pozitiv al acestor inițiative: acces sporit la apă, îmbunătățirea sănătății publice, susținerea economiei locale și creșterea încrederii în administrație. Totuși, proiectul a întâmpinat dificultăți legate de birocrăție, cofinanțare și lipsa expertizei. Se recomandă simplificarea procedurilor, întărirea capacității administrative și implicarea cetățenilor în deciziile publice. Investițiile în infrastructura rurală trebuie să

devină o prioritate pentru reducerea inegalităților teritoriale și promovarea dezvoltării echilibrate.

Cuvinte-cheie: *infrastructură locală, dezvoltare rurală, proiecte publice, apă potabilă*

Abstract: Local infrastructure is essential for the sustainable development of communities, directly influencing quality of life, investment attraction, and social cohesion. In the Republic of Moldova, especially in rural areas, underdeveloped infrastructure, limited financial resources, and population migration negatively impact the potential of localities. Public projects, financed through national, local, and external (including international) funds, represent the main instruments for modernizing infrastructure. The "European Village" program supports rural development through investments in vital services.

The example of the commune of Tartaul de Salcie, which benefited from a project aimed at providing access to drinking water, highlights the positive impact of such initiatives: improved access to water, better public health, support for the local economy, and increased trust in local administration. However, the project faced challenges such as excessive bureaucracy, difficulties in securing local co-financing, and a lack of technical expertise. It is recommended to simplify procedures, strengthen administrative capacity, and increase citizen involvement in public decision-making. Investments in rural infrastructure must become a strategic priority to reduce territorial inequalities and promote balanced development.

Keywords: *local infrastructure, rural development, public projects, drinking water*

ROLURI ȘI RESPONSABILITĂȚI ÎN ELABORAREA ȘI ADMINISTRAREA PROIECTELOR PUBLICE

ROLES AND RESPONSIBILITIES IN THE DEVELOPMENT AND ADMINISTRATION OF PUBLIC PROJECTS

Tatiana FURTUNĂ,

specialitatea Administrație Publică, gr. AP 24.01,

Coordonator științific: **Ina FILIPOV**, dr., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Elaborarea și administrarea proiectelor publice reprezintă procese fundamentale pentru modernizarea serviciilor publice și dezvoltarea durabilă a comunităților. Acestea implică o multitudine de actori instituționali și individuali, fiecare având atribuții bine delimitate în funcție de etapa de implementare a proiectului. În cadrul proiectelor publice, responsabilitățile sunt partajate între autoritățile publice centrale și locale, autoritățile de management ale fondurilor europene, instituțiile finanțatoare, contractori, furnizori și echipele de proiect.

Studiul analizează rolurile specifice pe care acești actori le îndeplinesc în cadrul ciclului de viață al unui proiect: de la identificarea și definirea nevoii publice, elaborarea propunerii de proiect, obținerea finanțării și implementarea efectivă, până la monitorizarea, evaluarea rezultatelor și asigurarea sustenabilității. Un accent deosebit este pus pe rolul

managerului de proiect, ca agent coordonator al întregului proces, responsabil de respectarea termenelor, bugetului și obiectivelor asumate.

De asemenea, se evidențiază importanța colaborării interinstituționale, a unui cadru normativ clar și a mecanismelor de control și raportare, care asigură eficiența și transparența utilizării fondurilor publice. Lucrarea oferă o perspectivă sintetică asupra funcționării sistemului de responsabilități în proiectele publice, subliniind necesitatea unei abordări integrate și profesioniste în guvernanta proiectelor.

Cuvinte-cheie: *proiecte publice, responsabilitate instituțională, management de proiect, autorități publice, roluri administrative, finanțare publică*

Abstract: The development and administration of public projects are fundamental processes for the modernization of public services and the sustainable development of communities. These processes involve a wide range of institutional and individual actors, each with clearly defined responsibilities depending on the project's implementation phase. In public projects, responsibilities are shared among central and local public authorities, managing authorities of European funds, financing institutions, contractors, suppliers, and project teams.

This study analyzes the specific roles these actors play throughout the project life cycle: from the identification and definition of public needs, the drafting of project proposals, securing funding, and effective implementation, to monitoring, evaluating results, and ensuring sustainability. Special emphasis is placed on the role of the project manager as the key coordinator responsible for meeting deadlines, budgets, and established objectives.

The abstract also highlights the importance of inter-institutional collaboration, a clear regulatory framework, and effective control and reporting mechanisms that ensure the efficiency and transparency of public fund usage. The paper offers a synthetic perspective on the functioning of the system of responsibilities in public projects, underlining the need for an integrated and professional approach to project governance.

Keywords: *public projects, institutional responsibility, project management, public authorities, administrative roles, public funding*

PARTICULARITĂȚILE ALEGERILOR ÎN SOCIETĂȚILE TOTALITARE ȘI DEMOCRATICE: ANALIZA COMPARATĂ

THE PARTICULARITIES OF ELECTIONS IN TOTALITARIAN AND DEMOCRATIC SOCIETIES: A COMPARATIVE ANALYSIS

Olivia RUSSU,

specialitatea Administrație Publică, gr. AP 24.01,

Coordonator științific: **Ilie GÎRNET**, asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Alegerile reprezintă fundamentul democrației, oferind cetățenilor posibilitatea de a-și exprima voința și de a participa activ la guvernare. Ele asigură legitimitatea liderilor politici și constituie un mecanism de control și echilibru al puterii. În societățile democratice, alegerile sunt libere, corecte, bazate pe vot universal, secret și direct.

Cetățenii beneficiază de libertatea de exprimare, de asociere și de o varietate de opțiuni politice, reflectând pluralismul ideologic și concurența politică.

Partidele politice joacă un rol esențial în pregătirea electoratului, inclusiv a tinerilor, pentru participare activă în viața publică. Democrațiile moderne garantează drepturi egale tuturor cetățenilor, indiferent de origine sau apartenență, iar sistemele electorale sunt reglementate prin constituții și legi clare¹.

În contrast, regimurile totalitare utilizează alegerile ca instrumente de validare a puterii, nu ca expresie a voinței populare. Aceste alegeri sunt adesea formale, cu rezultate previzibile, într-un context marcat de cenzură, lipsa opoziției reale și control absolut al statului asupra vieții publice. Cenzura și propaganda suprimă libertatea de opinie, iar instituțiile sunt subordonate partidului unic. Mass-media este folosită pentru manipularea populației, iar participarea electorală este impusă prin presiune și frică.

Astfel, diferența majoră dintre alegerile din regimurile democratice și cele totalitare constă în gradul de libertate și transparență. Alegerile democratice reflectă voința cetățenilor, în timp ce cele totalitare servesc menținerii unei aparențe de legitimitate. Doar prin participare activă și educație civică putem proteja democrația și preveni derivatele autoritare.

Cuvinte-cheie: *sistem electoral, alegeri, democrație, totalitarism, regim politic*

Abstract: Elections represent the foundation of democracy, providing citizens with the opportunity to express their will and actively participate in governance. They ensure the legitimacy of political leaders and serve as a mechanism of checks and balances. In democratic societies, elections are free, fair, and based on universal, secret, and direct suffrage. Citizens enjoy freedom of expression, association, and access to a variety of political options, reflecting ideological pluralism and political competition.

Political parties play a crucial role in preparing the electorate, including youth, for active involvement in public life. Modern democracies guarantee equal rights to all citizens, regardless of origin or affiliation, and electoral systems are governed by clear constitutions and legal frameworks.

In contrast, totalitarian regimes use elections as tools to validate pre-established power, not to reflect the people's will. Such elections are often formalities with predictable outcomes, in contexts marked by censorship, lack of real opposition, and the state's total control over public life. Censorship and propaganda suppress freedom of opinion, and institutions are subordinated to a single ruling party. The media is used to manipulate the population, while electoral participation is enforced through pressure and fear.

Thus, the major difference between elections in democratic and totalitarian regimes lies in the degree of freedom and transparency. Democratic elections reflect the citizens' will, while totalitarian ones serve to maintain an appearance of legitimacy. Only through active participation and civic education can we protect democracy and prevent authoritarian deviations.

Keywords: *electoral system, elections, democracy, totalitarianism, political regime*

¹ Gîrneț Ilie, *Politica restructurării în RSSM* În: Analele Științifice ale Universității de Stat” Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, pp. 115-118

POLITICUL LA FEMININ

POLITICS IN THE FEMININE

Adriana TOLCAN,

specialitatea Administrație Publică, gr. AP 24.01,

Coordonator științific: **Ilie GÎRNET**, asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Implicarea femeilor în politica Republicii Moldova a cunoscut o evoluție semnificativă în ultimele decenii, dar continuă să fie marcată de numeroase provocări. Deși drepturile politice ale femeilor sunt recunoscute formal, accesul real la funcții de decizie rămâne limitat, în special din cauza discriminării de gen, stereotipurilor sociale și lipsei unui sprijin politic consistent. Prezența femeilor în viața politică este esențială pentru construirea unui sistem democratic echitabil, în care deciziile reflectă interesele întregii societăți, nu doar ale unui segment restrâns. Femeile contribuie la diversificarea procesului decizional și aduc soluții inovatoare în domenii precum educația, sănătatea, protecția socială și drepturile omului. Cu toate acestea, femeile din Republica Moldova se confruntă cu multiple obstacole. În plan social și cultural, persistă convingeri tradiționale care asociază femeia cu rolul domestic, în timp ce bărbații sunt considerați mai potriviți pentru funcții de conducere. Acest tip de mentalitate influențează negativ percepția publică asupra capacității femeilor de a conduce. La nivel instituțional, deși s-au făcut pași importanți, cum ar fi introducerea cotei de gen și adoptarea legii egalității de șanse în 2016, femeile continuă să fie subreprezentate în partide politice și în funcțiile executive. Statistica arată o evoluție pozitivă: de la doar 6% femei în Parlamentul anului 1994, s-a ajuns în perioada 2021–2025 la un record de 39,6%. Totodată, și în Guvern ponderea femeilor a crescut, atingând aproximativ 30%. Aceste progrese se datorează atât reformelor legislative, cât și activităților de susținere și promovare a egalității de gen. Personalități precum Natalia Gavrilița, Zinaida Greceanii, Valentina Buliga sau Maia Sandu au demonstrat că femeile pot conduce eficient și pot contribui semnificativ la dezvoltarea politică și economică a țării.

Cuvinte-cheie: *reprezentare politică, participare feminină, guvernare*

Abstract: The involvement of women in the politics of the Republic of Moldova has undergone significant evolution in recent decades, yet it continues to face numerous challenges. Although women's political rights are formally recognized, their actual access to decision-making positions remains limited, mainly due to gender discrimination, social stereotypes, and a lack of consistent political support. The presence of women in political life is essential for building a fair democratic system in which decisions reflect the interests of the entire society, not just a narrow segment. Women contribute to the diversification of the decision-making process and bring innovative solutions in areas such as education, health, social protection, and human rights. Nevertheless, women in Moldova face multiple obstacles. On a social and cultural level, traditional beliefs persist that associate women with domestic roles, while men are seen as more suitable for leadership positions. This type of mentality negatively influences public perception of women's leadership capacity. At the institutional level, although important steps have been taken—such as the introduction of the gender quota and the adoption of the Law on Equal Opportunities in 2016—women remain underrepresented in political parties and executive positions. Statistics show positive progress: from just 6% of women in Parliament in 1994, the proportion increased to a record 39.6% during the 2021–2025 period. Moreover, the share of women in government has also

grown, reaching approximately 30%. These advances are due to both legislative reforms and efforts to promote gender equality. Figures such as Natalia Gavrilă, Zinaida Greceanii, Valentina Buliga and Maia Sandu have demonstrated that women can lead effectively and contribute significantly to the political and economic development of the country.

Keywords: *political representation, female participation, governance*

EVOLUȚIA SISTEMULUI ELECTORAL DIN REPUBLICA MOLDOVA

EVOLUTION OF THE ELECTORAL SYSTEM IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Nadejda MURJA,
specialitatea Administrație Publică, gr. AP 24.01,
Coordonator științific: **Ilie GÎRNEȚ**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Evoluția sistemului electoral din Republica Moldova reflectă în mod fidel transformările politice și instituționale prin care a trecut statul de la proclamarea independenței în 1991. De la un regim prezidențial, cu alegeri organizate în baza sistemului majoritar, țara a trecut la un sistem proporțional, ulterior experimentând temporar și modelul mixt. Modificările au vizat nu doar mecanismele de vot, ci și structura regimului politic, culminând cu tranziția spre un regim parlamentar. Schimbările legislative frecvente, pragurile electorale variabile și revenirea la alegerea directă a președintelui reflectă o dinamică politică intensă, marcată atât de provocări interne, cât și de influențe externe. Prin analiza etapelor cheie ale acestei evoluții¹, lucrarea evidențiază impactul sistemului electoral asupra consolidării democrației, participării politice și stabilității instituționale. Concluzia subliniază necesitatea unei reforme sustenabile și a unei viziuni coerente care să asigure un proces electoral transparent, echitabil și adaptat contextului european contemporan al Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: *sistem electoral, Republica Moldova, alegeri, democrație, reforme electorale*

Abstract: The evolution of the electoral system in the Republic of Moldova faithfully reflects the political and institutional transformations undergone by the state since its declaration of independence in 1991. Transitioning from a presidential regime and a majoritarian voting system, Moldova adopted a proportional electoral model and briefly experimented with a mixed system. These reforms targeted not only voting mechanisms but also the structure of governance, culminating in the shift to a parliamentary system. Frequent legislative changes, fluctuating electoral thresholds, and the return to direct presidential elections underscore a politically dynamic environment influenced by both internal challenges and external pressures. By analyzing key stages of electoral reform, this paper highlights the impact of the electoral system on the consolidation of democracy, political participation, and institutional stability. The conclusion emphasizes the need for a

¹ Gîrneț Ilie, *Legislația electorală și alegeri parlamentare în Republica Moldova (1989-2019)*, În: Buletinul Științific al Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul. Științe Sociale №. 2 (8), 2018, pp. 30-40. Disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/30-40_2.pdf, (accesat 02.04.2025)

sustainable reform agenda and a coherent vision to ensure a transparent, fair, and modern electoral process, aligned with Moldova’s European aspirations.

Keywords: *electoral system, Republic of Moldova, elections, democracy, electoral reform*

INTERACȚIUNEA ÎNTRE MEDIUL POLITIC ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE INTERACTION BETWEEN THE POLITICAL ENVIRONMENT AND PUBLIC ADMINISTRATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Stela LOGHIN,
specialitatea Administrație Publică, gr. AP 24.01,
Coordonator științific: **Ilie GÎRNET**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Lucrarea de față examinează interdependența dintre mediul politic și administrația publică în Republica Moldova, evidențiind modul în care contextul politic afectează organizarea, funcționarea și eficiența structurilor administrative. Se analizează influențele exercitate de regimul politic, sistemul de partide, structura de stat (unitară și descentralizată) și cultura politică asupra administrației publice centrale și locale. Este subliniată tendința de politicizare a funcției publice, care generează instabilitate instituțională, decizii arbitrare și scăderea performanței administrative. De asemenea, se aduce în discuție necesitatea reformelor structurale și instituționale care vizează profesionalizarea administrației, consolidarea autonomiei locale și crearea unui corp funcționăresc bazat pe meritocrație și neutralitate politică.

În contextul parcursului european al Republicii Moldova, este esențial ca administrația publică să devină un instrument eficient, responsabil și rezilient în slujba cetățeanului.

Cuvinte-cheie: *administrație publică, influență politică, autonomie locală, politicizare, reformă administrativă*

Abstract: This paper explores the interdependence between the political environment and public administration in the Republic of Moldova, highlighting how political dynamics influence the organization, operation, and efficiency of administrative structures. The analysis focuses on the impact of the political regime, party system, state structure (unitary and decentralized), and political culture on both central and local public administration. The study underlines the trend of politicizing the civil service, which results in institutional instability, arbitrary decision-making, and declining administrative performance. Moreover, the paper emphasizes the need for structural and institutional reforms aimed at professionalizing the administration, strengthening local autonomy, and establishing a merit-based, politically neutral civil service.

In the context of Moldova’s European integration aspirations, a modern, efficient, and accountable public administration is crucial to serve the public interest effectively.

Keywords: *public administration, political influence, local autonomy, politicization, administrative reform*

**PROCESUL DE EVALUARE A PERFORMANTELOR PROFESIONALE ALE
FUNȚIONARULUI PUBLIC DIN REPUBLICA MOLDOVA**

**THE PROCESS OF EVALUATING THE PROFESSIONAL PERFORMANCE OF
CIVIL SERVANTS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

Mihaela TUDOREANU,
specialitatea Administrație Publică, gr. AP 22.01,
Coordonator științific: **Valentina CORNEA**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Procesul de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici reprezintă un pilon esențial în arhitectura managementului resurselor umane din cadrul administrației publice a Republicii Moldova. Acest proces, reglementat de un cadru normativ specific și adaptat cerințelor unei administrații moderne, urmărește să asigure un echilibru între exigențele instituționale și dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici. Prin intermediul evaluării sistematice, autoritățile publice nu se limitează la măsurarea statică a gradului de realizare a atribuțiilor de serviciu, ci vizează, într-o abordare complexă, și identificarea nevoilor de perfecționare individuală, stimularea motivației intrinseci și consolidarea unei culturi organizaționale orientate spre performanță. Astfel, procesul de evaluare devine un instrument strategic în optimizarea capitalului uman, contribuind în mod direct la sporirea eficienței administrative și la furnizarea unor servicii publice de calitate superioară. Evaluarea performanțelor profesionale are rolul de a evidenția realizările individuale și colective, de a promova funcționarii performanți și de a corecta eventualele deficiențe prin programe de formare și dezvoltare profesională. Mai mult decât atât, acest mecanism susține principiile meritocrației și ale responsabilității administrative, fundamentând deciziile privind promovarea, recompensarea sau, după caz, remedierea sau încetarea raporturilor de serviciu.

În articolul dat se analizează într-o manieră concisă, dar clară, procesul de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici de conducere de nivel superior și ale funcționarului public de conducere și de execuție.

Cuvinte-cheie: *funcționar public, evaluare, performanță profesională, administrație publică, proces de evaluare, eficiență*

Abstract: The process of evaluating the professional performance of public servants is a fundamental pillar in the human resource management framework within the public administration of the Republic of Moldova. This process, regulated by a specific legal framework adapted to the requirements of modern administration, aims to ensure a balance between institutional demands and the continuous professional development of public servants. Through systematic evaluation, public authorities not only measure the static level of duty fulfillment but also, in a comprehensive approach, identify the needs for individual improvement, foster intrinsic motivation, and strengthen an organizational culture focused on performance. Thus, the evaluation process becomes a strategic tool for optimizing human capital, directly contributing to increasing administrative efficiency and providing high-quality public services. Professional performance evaluation plays a role in highlighting individual and collective achievements, promoting high-performing employees, and correcting potential shortcomings through training and professional development programs. Moreover, this mechanism supports the principles of meritocracy and administrative

accountability, underpinning decisions related to promotion, reward, or, when necessary, remediation or termination of service relationships.

This article analyzes in a concise yet clear manner the process of evaluating the professional performance of senior management public servants and executive public servants.

Keywords: *public servant, evaluation, professional performance, public administration, evaluation process, efficiency*

ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN DOMENIUL INCLUZIUNII SOCIALE A PERSOANELOR CU CERINȚE SPECIALE

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF SOCIAL INCLUSION OF PERSONS WITH SPECIAL NEEDS

Galina MUNTEANU,
specialitatea Administrație Publică, gr. AP 22.01,
Coordonator științific: **Natalia SAITARLÎ**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Una dintre responsabilitățile esențiale ale administrației publice constă în asigurarea unui cadru favorabil incluziunii sociale a persoanelor cu cerințe speciale. Aplicarea coerentă a politicilor publice și respectarea normelor legale contribuie la garantarea drepturilor fundamentale ale acestor persoane. Administrația publică trebuie să colaboreze cu instituții specializate, organizații neguvernamentale și comunitatea pentru a implementa măsuri concrete de sprijin, care să asigure acces egal la educație, servicii medicale și integrare profesională. Lipsa acțiunilor adecvate sau întârzierea acestora poate constitui o încălcare a principiilor de egalitate și nediscriminare, consfințite de cadrul constituțional și legal național. Astfel, rolul administrației publice este crucial pentru dezvoltarea unei societăți echitabile.

Cuvinte-cheie: *administrație publică, incluziune socială, cerințe speciale, egalitate de șanse, politici sociale*

Abstract: One of the essential responsibilities of public administration is to ensure a framework that promotes the social inclusion of individuals with special needs. The consistent application of public policies and the adherence to legal norms contribute to the guarantee of the fundamental rights of these individuals. Public administration must collaborate with specialized institutions, non-governmental organizations, and the community to implement concrete support measures that ensure equal access to education, healthcare services, and professional integration. The lack of appropriate actions or delays in their implementation may constitute a violation of the principles of equality and non-discrimination, enshrined in the national constitutional and legal framework. Thus, the role of public administration is crucial for the development of an equitable society.

Keywords: *public administration, social inclusion, special needs, equal opportunities, social policies*

POLITICI VERZI LA NIVELUL COLECTIVITĂȚILOR LOCALE: PROBLEME ȘI SOLUȚII

GREEN POLICIES AT THE LEVEL OF LOCAL COMMUNITIES: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Dorin CALIN,

specialitatea Administrație Publică, gr. AP 22.01,

Coordonator științific: **Valentina CORNEA**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Politicile verzi la nivel local reprezintă un set de măsuri destinate protecției mediului și promovării dezvoltării durabile. Implementarea acestora presupune implicarea activă a autorităților publice locale, însă procesul este deseori îngreunat de lipsa resurselor financiare, a capacității administrative și a educației ecologice în rândul populației. Autorii subliniază importanța colaborării dintre administrațiile locale, cetățeni, ONG-uri și mediul privat în vederea depășirii acestor provocări. Exemplele de bună practică includ gestionarea durabilă a deșeurilor, utilizarea energiei regenerabile, transportul ecologic și protejarea spațiilor verzi. În multe colectivități locale, autoritățile au început să adopte măsuri ecologice concrete, contribuind astfel la reducerea poluării și la îmbunătățirea calității vieții. Aceste inițiative demonstrează potențialul administrațiilor locale de a genera schimbări pozitive chiar și în condiții limitate. În ciuda progreselor, provocările persistă – inclusiv lipsa fondurilor și rezistența la schimbare. Autoritățile locale sunt încurajate să acceseze fonduri europene, să creeze parteneriate public-private și să investească în educație ecologică. Articolul evidențiază necesitatea unui cadru legislativ clar și a unor politici de susținere adaptate contextului local. Tranziția verde la nivel local este esențială pentru un viitor sustenabil și pentru combaterea schimbărilor climatice. Soluțiile propuse sunt viabile și pot fi replicate în diverse comunități. În concluzie, politicile verzi reprezintă o prioritate strategică pentru administrațiile locale responsabile.

Cuvinte-cheie: *politici verzi, colectivități locale, administrație publică, soluții ecologice*

Abstract: Green policies at the local level are a set of measures aimed at protecting the environment and promoting sustainable development. Their implementation requires the active involvement of local public authorities, but the process is often hampered by the lack of financial resources, administrative capacity and environmental education among the population. The authors emphasize the importance of collaboration between local governments, citizens, NGOs and the private sector in order to overcome these challenges. Examples of good practice include sustainable waste management, the use of renewable energy, green transport and the protection of green spaces. In many local communities, authorities have started to adopt concrete green measures, thus contributing to reducing pollution and improving the quality of life. These initiatives demonstrate the potential of local governments to generate positive change even in limited conditions. Despite progress, challenges persist – including lack of funds and resistance to change. Local authorities are encouraged to access European funds, create public-private partnerships and invest in environmental education. The article highlights the need for a clear legislative framework and supporting policies adapted to the local context. The green transition at the local level is

essential for a sustainable future and for combating climate change. The proposed solutions are viable and can be replicated in various communities. In conclusion, green policies represent a strategic priority for responsible local administrations.

Keywords: *green policies, local communities, public administration, ecological solutions*

COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ CA INSTRUMENT AL DEZVOLTĂRII REGIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

CROSS-BORDER COOPERATION AS A TOOL FOR REGIONAL DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Alina SARANCIUC,
specialitatea Administrație Publică, grupa AP 22.02,
Coordonator științific: **Ina FILIPOV**, dr., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Transformarea conceptuală a frontierelor le redefineste ca spații dinamice de interacțiune și colaborare, nu doar ca limite geografice sau politice. În spațiul european, cooperarea transfrontalieră devine un factor esențial al dezvoltării regionale, favorizând integrarea economică, socială și teritorială. Pentru Republica Moldova, această formă de cooperare a cunoscut o evoluție semnificativă, fiind susținută prin programe europene precum INTERREG și ENI CBC, care au contribuit la modernizarea infrastructurii, sprijinirea IMM-urilor și consolidarea legăturilor culturale între comunitățile de frontieră. Această cooperare facilitează totodată protecția resurselor naturale, dezvoltarea turismului și extinderea parteneriatelor educaționale. Cu toate acestea, procesul rămâne afectat de provocări persistente, precum fragmentarea instituțională, diferențele de reglementare, capacitatea administrativă limitată și infrastructura deficitară în regiunile de graniță. În ciuda acestor dificultăți, cooperarea transfrontalieră continuă să joace un rol crucial în promovarea coeziunii teritoriale și a integrării europene a Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: *cooperare transfrontalieră, dezvoltare regională, Republica Moldova, integrare europeană, regiuni de frontieră, INTERREG, politici publice*

Abstract: The conceptual transformation of borders redefines them as dynamic spaces of interaction and collaboration, rather than mere geographical or political boundaries. In the European context, cross-border cooperation becomes a key driver of regional development, fostering economic, social, and territorial integration. For the Republic of Moldova, this form of cooperation has significantly evolved, supported by European programs such as INTERREG and ENI CBC, which have contributed to the modernization of infrastructure, support for SMEs, and the strengthening of cultural ties between border communities. Additionally, this cooperation facilitates the protection of natural resources, tourism development, and the expansion of educational partnerships. However, the process continues to face persistent challenges, including institutional fragmentation, regulatory differences, limited administrative capacity, and underdeveloped infrastructure in border regions. Despite these difficulties, cross-border cooperation remains crucial for promoting territorial cohesion and Moldova's European integration.

Keywords: *cross-border cooperation, regional development, Republic of Moldova, European integration, border regions, INTERREG, public policies*

GARANTAREA TRANSPARENȚEI DECIZIONALE ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

GUARANTEERING DECISION-MAKING TRANSPARENCY IN LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION

Cristina POLIMARU,
specialitate Administrație Publică, gr. AP 22.01,
Coordonator științific: **Oleg BERCU**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În contextul actual în care se găsește Republica Moldova pe arena internațională și odată cu realizarea Referendumului Republican din 20 octombrie 2024 cu privire la modificarea Constituției, în vederea aderării la Uniunea Europeană, majoritatea cetățenilor, conform votului acordat, au preferat viitorul european al Republicii Moldova. Una dintre condițiile de aderare a unei țări la Uniunea Europeană este asigurarea transparenței decizionale, atât la nivelul administrației publice centrale, cât și la nivelul administrației publice locale. Transparența reprezintă modul de lucru și principiul după care trebuie să se ghideze administrația publică în activitatea sa, inclusiv în ceea ce privește interacțiunea cu cetățenii. În acest context, Carolyn Ball afirmă că transparența este asociată cu responsabilitatea publică și contribuie la eficiența administrației. Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional definește transparența ca oferirea deschisă a informațiilor și consultarea publicului în procesul decizional. Cu atât mai mult Constituția RM, în art. 34, garantează dreptul la informație și accesul liber la informațiile de interes public. Accesul limitat la informațiile publice, de cele mai multe ori conduce la abuzuri din partea autorităților publice, care în ultimă instanță afectează drepturile fundamentale ale cetățenilor și funcționalitatea statului de drept, fapt inadmisibil într-o societate democratică. De menționat este faptul că, statul are obligația de a asigura o presă liberă, fără cenzură, pentru o informare corectă a cetățenilor. Acest principiu este reflectat în Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public reglementează accesul la informațiile de interes public și responsabilizează autoritățile publice în oferirea acestora. Prin Hotărârea Guvernului nr. 728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora, sunt impuse standarde minime privind site-urile oficiale ale instituțiilor publice pentru asigurarea transparenței. Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prevede obligația consultării publice în elaborarea actelor normative de către autoritățile locale. Procesul decizional implică trei etape: predecizională, decizională și postdecizională, toate bazate pe participare și transparență. Consultările publice trebuie anunțate și desfășurate conform HG 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, cu respectarea termenelor legale. Etapa postdecizională include implementarea deciziilor și monitorizarea lor de către Cancelaria de Stat. Implicarea cetățenilor în toate etapele procesului decizional întărește democrația participativă. Digitalizarea și utilizarea platformelor web oficiale facilitează accesul la informații și comunicarea dintre autorități și cetățeni.

Din cele expuse mai sus putem afirma că, cadrul normativ al RM întrunește standardele impuse de Uniunea Europeană, care a fost defintivată de votul de încredere a cetățenilor în urma Referendumului Republican din 20 octombrie 2024.

Cuvinte-cheie: *transparență, proces decizional, participare publică, informații de interes public*

Abstract: In the current context in which the Republic of Moldova finds itself on the international arena and with the holding of the Republican Referendum of October 20, 2024 on amending the Constitution, with a view to joining the European Union, the majority of citizens, according to the vote given, preferred the European future of the Republic of Moldova. One of the conditions for a country's accession to the European Union is ensuring decision-making transparency, both at the level of central public administration and at the level of local public administration. Transparency represents the way of working and the principle by which public administration must be guided in its activity, including in terms of interaction with citizens. In this context, Carolyn Ball states that transparency is associated with public accountability and contributes to the efficiency of the administration. Law no. 239/2008 on transparency in the decision-making process defines transparency as the open provision of information and consultation of the public in the decision-making process. Moreover, the Constitution of the Republic of Moldova, in art. 34, guarantees the right to information and free access to information of public interest. Limited access to public information most often leads to abuses by public authorities, which ultimately affects the fundamental rights of citizens and the functioning of the rule of law, which is unacceptable in a democratic society. It is worth mentioning that the state has the obligation to ensure a free press, without censorship, for accurate information of citizens. This principle is reflected in Law no. 148/2023 on access to information of public interest regulates access to information of public interest and makes public authorities responsible for providing it. By Government Decision no. 728/2023 on the official websites of public authorities and institutions and the minimum requirements for their social media profiles, minimum standards are imposed on the official websites of public institutions to ensure transparency. Law no. 100/2017 on normative acts, provides for the obligation of public consultation in the development of normative acts by local authorities. The decision-making process involves three stages: pre-decisional, decisional and post-decisional, all based on participation and transparency. Public consultations must be announced and carried out in accordance with GD 967/2016 on the mechanism of public consultation with civil society in the decision-making process, in compliance with the legal deadlines. The post-decisional stage includes the implementation of decisions and their monitoring by the State Chancellery. Citizens' involvement in all stages of the decision-making process strengthens participatory democracy. Digitalization and the use of official web platforms facilitate access to information and communication between authorities and citizens.

From the above, we can state that the regulatory framework of the Republic of Moldova meets the standards imposed by the European Union, which was definitively confirmed by the vote of confidence of citizens following the Republican Referendum of October 20, 2024.

Keywords: *transparency, decision-making process, public participation, information of public interest*

SECȚIUNEA II: DREPT

CALIFICAREA INFRAȚIUNII

QUALIFICATION OF THE OFFENSE

Alexandra GOLDUR,
specialitatea Drept, gr. D 23.01,
Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de „Stat Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Calificarea infracțiunilor reprezintă un concept fundamental în dreptul penal, având atât importanță teoretică, cât și practică. Ea constă în determinarea și constatarea juridică a corespunderii dintre fapta prejudiciabilă săvârșită și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală.

În Republica Moldova, spre deosebire de alte state, acest proces este reglementat distinct în Capitolul XII din Partea Generală a Codului penal. Conform alin.(1) art.113 CP RM, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma juridică.

În doctrină există mai multe viziuni asupra etapelor calificării. Autorul rus N.T. Idrisov distinge două etape: colectarea informațiilor privind fapta socialmente periculoasă și luarea deciziei privind încadrarea juridică. Totuși, din punct de vedere material, procesul cuprinde trei etape: identificarea faptei și a normei aplicabile, analiza corespunderii cu cele patru elemente ale componenței de infracțiune (obiect, latura obiectivă, subiect, latura subiectivă) și concluzionarea asupra existenței sau nu a infracțiunii.

Codurile penale ale României și Ucrainei nu prevăd un capitol separat pentru calificare, dar reglementează procesul prin analiza elementelor constitutive în partea generală.

Calificarea corectă este esențială pentru aplicarea justă a legii și soluționarea eficientă a numeroaselor probleme social-juridice.

Cuvinte-cheie: *calificarea infracțiunilor, fapta prejudiciabilă, etapele procesului de calificare, soluționarea problemelor juridice*

Abstract: Qualification of offenses is a fundamental concept in criminal law, having both theoretical and practical importance. It consists in the determination and legal ascertainment of the correspondence between the offense committed and the signs of the offense's composition provided by the criminal norm.

In the Republic of Moldova, unlike other countries, this process is regulated separately in Chapter XII of the General Part of the Criminal Code. According to paragraph (1) art.113 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, the qualification of the offense is considered to be the legal determination and ascertainment of the exact correspondence between the signs of the harmful act committed and the signs of the composition of the offense, provided by the legal norm.

In the doctrine there are several views on the stages of qualification. The Russian author N.T. Idrisov distinguishes two stages: gathering information on the socially

dangerous act and deciding on the legal classification. However, from a substantive point of view, the process consists of three stages: identifying the act and the applicable rule, analyzing its correspondence with the four elements of the offense (object, objective, subject, subjective) and concluding whether the crime exists or not.

The Criminal Codes of Romania and Ukraine do not provide a separate chapter for qualification, but regulate the process by analyzing the constituent elements in the general part.

Correct qualification is essential for the just application of the law and effective solution of numerous social-legal problems.

Keywords: *qualification of criminal offenses, harmful act, stages of the qualification process, solving legal problems*

PRESCRIPTIȚIA EXECUTĂRII SENTINȚEI DE CONDAMNARE

STATUE OF LIMITATION ON EXECUTION OF A CONVICTION

Ionela ANTOHI,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Prescripția executării sentinței de condamnare este reglementată de articolul 97 din Codul Penal al Republicii Moldova și constă în înlăturarea executării unei pedepse stabilite printr-o hotărâre definitivă, dacă aceasta nu este pusă în aplicare într-un anumit termen legal. Acest termen începe să curgă din momentul în care hotărârea devine definitivă, iar dacă până la expirarea lui nu se inițiază executarea pedepsei, statul își pierde acest drept, iar persoana condamnată nu mai poate fi obligată să o execute. Trecerea timpului face ca executarea să-și piardă din eficiență, iar statul nu mai are un interes legitim să insiste asupra punerii în aplicare a pedepsei. De aceea, instituția prescripției apare ca un mijloc de a limita în timp dreptul autorităților de a acționa și, totodată, ca o garanție pentru persoana vizată că nu va rămâne pe termen nedefinit sub amenințarea unei sancțiuni. Este important de subliniat că prescripția nu reprezintă o iertare a faptei comise și nu înseamnă că persoana este considerată nevinovată. Dimpotrivă, ea presupune recunoașterea unei condamnări, dar, în lipsa unei reacții prompte a autorităților, intervine imposibilitatea de a mai pune în executare acea pedeapsă. Astfel, prescripția executării condamnării contribuie la protejarea drepturilor individuale și la asigurarea unei limite clare în aplicarea sancțiunilor. Este o expresie a echilibrului necesar între interesele statului și drepturile cetățeanului, menținând totodată un cadru de ordine juridică și stabilitate socială.

Cuvinte-cheie: *prescripție, legea penală, pedeapsă*

Abstract: Article 97 of the Criminal Code of the Republic of Moldova regulates the statute of limitations for the execution of a sentence of conviction. It consists in the revocation of the execution of a sentence established by a final judgment if it is not enforced within a certain legal deadline. This term starts to run from the moment the judgment becomes final, and if the sentence is not enforced by the expiry of this term, the State loses this right and the sentenced person can no longer be obliged to enforce it. The passage of time makes enforcement ineffective and the State no longer has a legitimate interest in

insisting on the enforcement of the sentence. Prescription is therefore a means of limiting in time the right of the authorities to act and at the same time as a guarantee for the person concerned that he or she will not remain indefinitely under the threat of a penalty. It is important to emphasize that prescription is not a pardon for the act committed and does not mean that the person is considered innocent. On the contrary, it implies the recognition of a conviction but, in the absence of a prompt reaction by the authorities, the sentence cannot be enforced. The statute of limitations thus helps to protect individual rights and to ensure a clear limit on the application of penalties. It is an expression of the necessary balance between the interests of the State and the rights of the individual, while maintaining a framework of legal order and social stability.

Keywords: *prescription, criminal law, punishment*

JUSTIȚIA ȘI INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ

JUSTICE AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Maria ARMANU,

specialitatea Drept, gr. D 24.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În Republica Moldova, implementarea inteligenței artificiale (IA) în sistemul judiciar este la început, însă modernizarea și digitalizarea instanțelor indică un interes în creștere. Au fost introduse sisteme electronice pentru gestionarea dosarelor și accesul la hotărâri, ceea ce eficientizează procesele administrative. Deși IA poate sprijini analiza probelor și anticiparea rezultatului unor litigii, înlocuirea judecătorilor, procurorilor sau avocaților cu IA nu oferă suficiente garanții pentru respectarea drepturilor fundamentale. Judecătorii au nevoie de discernământ uman pentru a asigura echitatea, iar avocații trebuie să empatizeze cu clienții lor. Totuși, IA ar putea contribui la accesibilitatea și obiectivitatea sistemului, dacă este folosită ca suport, nu ca substitut. Înlocuirea totală a factorului uman ar risca formalism excesiv și o aplicare rigidă a normelor, afectând caracterul echitabil al procesului. Standardul de independență al IA diferă de cel al unui judecător, care se supune doar legii. IA poate ajuta la reducerea costurilor și la automatizarea unor sarcini repetitive, dar nu poate înlocui intuiția, empatia și responsabilitatea umană. Implementarea sa trebuie reglementată strict, pentru a preveni abuzurile și erorile judiciare. În concluzie, IA trebuie să fie un instrument complementar, nu un substitut al rațiunii și eticii umane, iar profesiile juridice trebuie să rămână apanajul oamenilor.

Cuvinte-cheie: *justiția, inteligența artificială, digitalizarea*

Abstract: In the Republic of Moldova, the implementation of artificial intelligence (AI) in the judicial system is in its infancy, but the modernization and digitization of courts shows growing interest. Electronic systems for case management and access to judgments have been introduced, streamlining administrative processes. Although AI can support the analysis of evidence and the anticipation of the outcome of litigation, replacing judges, prosecutors or lawyers with AI does not provide sufficient guarantees for the respect of fundamental rights. Judges need human judgment to ensure fairness and lawyers need to empathize with their clients. However, AI could contribute to the accessibility and

objectivity of the system if it is used as a support, not a substitute. Replacing the human factor altogether would risk excessive formalism and rigid application of the rules, affecting the fairness of the process. The standard of independence of the AI differs from that of a judge, who is subject only to the law. AI can help reduce costs and automate repetitive tasks, but it cannot replace intuition, empathy and human responsibility. Its implementation must be strictly regulated to prevent abuses and miscarriages of justice. In conclusion, AI must be a complementary tool, not a substitute for human reason and ethics, and the legal professions must remain the preserve of humans.

Keywords: *justice, artificial intelligence, digitalization*

MĂSURI DE CONSTRÂNGERE CU CARACTER EDUCATIV APLICATE MINORILOR: ANALIZĂ COMPARATIVĂ ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA

EDUCATIONAL COERCIVE MEASURES APPLIED TO MINORS: COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ROMANIA

Diana BALACCI,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În cadrul sistemului de justiție juvenilă, măsurile de constrângere cu caracter educativ reprezintă un instrument fundamental pentru abordarea infracțiunilor comise de minori. Aceste măsuri au ca scop prevenirea recidivei, reeducarea și reintegrarea socială a minorilor, evitând astfel consecințele negative ale detenției. Așadar, din sensul legislației penale măsurile de constrângere cu caracter educativ pot fi considerate drept măsuri de alternativă pentru pedepsele penale. Însă această măsură se deosebește calitativ de pedepsele penale prin care se realizează în final scopurile pedepsei penale într-o formă mai umană. Educarea și reeducarea acestora, în cazul aplicării măsurii de constrângere cu caracter educativ, se efectuează mai eficient. Potrivit art.93 CP RM, minorii condamnați pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare, mai puțin grave sau grave sunt liberați de pedeapsă de către instanța de judecată dacă se constată că scopurile pedepsei pot fi atinse prin aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ prevăzute la art. 104 CP RM. Codul penal al României prevede în titlul V „Minoritatea”, reglementarea următoarelor aspecte: regimul răspunderii penale a minorului, regimul măsurilor educative neprivative și privative de libertate și dispoziții comune. Din conținutul expus de legiuitor, rezultă că parte componentă și inevitabilă a măsurilor educative este serviciul de probațiune care se implică începând cu prima etapă – elaborarea referatului de evaluare a minorului și până la finele măsurilor educative.

Cuvinte-cheie: *minor, măsuri de constrângere cu caracter educativ, răspundere penală, pedeapsă penală*

Abstract: Within the juvenile justice system, educational restraint measures are a fundamental tool for dealing with juvenile offending. These measures aim at preventing recidivism, re-education and social reintegration of juveniles, thus avoiding the negative

consequences of detention. For the purposes of criminal law, therefore, educational coercive measures can be regarded as an alternative to criminal penalties. However, this measure differs qualitatively from criminal punishments in that it ultimately achieves the aims of criminal punishment in a more humane form. According to Article 93 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, minors convicted of committing a minor, less serious or serious offense are released from punishment by the court if it is found that the aims of the punishment can be achieved by applying educational measures of restraint provided for in Article 104 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. Title V of the Romanian Criminal Code, entitled “Minors”, regulates the following aspects: the regime of criminal responsibility of minors, the regime of non-custodial and custodial educational measures and common provisions. As deprivation of liberty educational measures are considered: placement in an educational center and placement in a detention center. Non-custodial measures have a different content: civic training, supervision, weekend detention, daily attendance. It follows from the content set out by the legislator that a component and unavoidable part of the educational measures is the probation service, which is involved from the first stage - the drafting of the report assessing the minor - until the end of the educational measures.

Keywords: *minor, educational coercive measures, criminal liability, criminal punishment*

APRECIEREA PROBELOR LA JUDECATA ÎN CĂILE DE ATAC

EVALUATION OF EVIDENCE IN COURT IN APPEAL PROCEDURES

Daniela BRÎNZĂ,

Specialitatea Drept, gr. D 24.01,

Coordonator științific: **Oxana CIUDIN**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: O mare parte din cererile de apel sunt determinate de faptul că una sau mai multe părți sunt nemulțumite de felul în care judecătorul instanței de fond a apreciat probele, această apreciere stând la baza soluției atacate. Apelul este o cale de atac de reformare, noua instanță preluând integral cauza și supunând unei verificări în profunzime legalitatea și temeinicia motivelor care au determinat pe judecătorul primei instanțe să adopte acea hotărâre. Judecătorii completului din apel au libertatea să verifice cauza sub toate aspectele și cu privire la toate părțile implicate în proces, nu numai referitor la partea care a declarat apelul și la motivele invocate de către această. Datorită faptului că magistrații au libertatea de a da o altă apreciere probelor administrate în primă instanță, rezultă că aceștia pot stabili, în urma noii evaluări, o altă situație de fapt în cauza pe care o judecă. Nici o prevedere legală nu împiedică însă că judecătorii să readministreze unele din probele din primă instanță - cele mai importante, ori cele controversate - și astfel să aibă posibilitatea de a lua contact direct, de exemplu, cu unul sau mai mulți martori, pentru a se stabili, în mod nemijlocit, adevărul în legătură cu cele cunoscute și afirmate de către ei în primă instanță, ori dacă au intervenit elemente noi, care îi determină să-și schimbe declarațiile. Corespunzător, putem susține opinia că libertatea de apreciere a probelor (ca și cea de convingere) a judecătorului, nu este aceeași pe întregul parcurs al procesului penal: totală la nivelul primei instanțe, aceasta se diminuează în apel, urmând ca în recurs să suporte adevărate limitări.

Cuvinte-cheie: *apel, administrarea probelor, hotărâre, judecător*

Abstract: Many appeals are brought because one or more parties are dissatisfied with the way in which the trial court judge has assessed the evidence and this assessment forms the basis of the contested decision. An appeal is a remedy of reform, with the new court taking over the case in its entirety and subjecting the legality and soundness of the reasons which led the first instance judge to take the decision to an in-depth review. The judges of the appeal panel are free to examine the case in all respects and in relation to all parties involved in the proceedings, not only in relation to the party who has lodged the appeal and the grounds relied on by that party. The fact that the judges are at liberty to reassess the evidence adduced at first instance means that they may, on the basis of the reassessment, establish a different factual situation in the case before them. There is nothing in the law, however, to prevent the judges from re-examining some of the evidence adduced at first instance - the most important or controversial evidence - and thus having the opportunity to make direct contact, for example, with one or more witnesses, in order to establish, first-hand, the truth about what they knew and asserted at first instance, or whether new factors have arisen which lead them to change their statements. Correspondingly, we can support the opinion that the judge's freedom of appraisal of evidence (as well as that of persuasion) is not the same throughout the criminal trial: total at the first instance, it is reduced in appeal, and then it is really limited in appeal.

Keywords: *appeal, administration of evidences, court ruling, judge*

ROLUL CURȚII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA ÎN ASIGURAREA RESPECTĂRII PRINCIPIILOR CONSTITUȚIONALE ÎN CADRUL ADOPTĂRII ȘI APLICĂRII LEGISLAȚIEI ELECTORALE

THE ROLE OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN UPHOLDING CONSTITUTIONAL PRINCIPLES IN THE ADOPTION AND ENFORCEMENT OF ELECTORAL LEGISLATION

Dragoș CAZAN,
specialitatea Drept, gr. D 24.01,
Coordonator științific: **Oxana CIUDIN**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Articolul „Rolul Curții Constituționale a Republicii Moldova în asigurarea respectării principiilor constituționale în cadrul adoptării și aplicării legislației electorale” analizează rolul Curții Constituționale ca autoritate unică în domeniul jurisdicției constituționale, subliniind importanța acesteia în garantarea respectării principiilor constituționale în procesul de adoptare și aplicare a legislației electorale. Aportul Curții se concretizează prin funcțiile de interpretare a Constituției, controlul constituționalismului, protecția drepturilor fundamentale și asigurarea separației puterilor. Prin atribuțiile sale, instituția asigură conformitatea actelor normative cu Legea Supremă, contribuind astfel la protejarea democrației și a statului de drept.

Articolul analizează competențele Curții în examinarea constituționalității legilor electorale, inclusiv a modificărilor acestora, și impactul deciziilor sale asupra procesului

electoral. De asemenea, sunt evidențiate principalele hotărâri ale Curții care au influențat organizarea alegerilor, drepturile alegătorilor și corectitudinea procesului electoral.

În concluzie, Curtea Constituțională asigură echilibrul între puterea legislativă și respectarea valorilor fundamentale ale statului, având un rol determinant în menținerea unui cadru electoral echitabil și transparent.

Cuvinte-cheie: *Constituție, Curtea Constituțională, legislație electorală*

Abstract: The scientific paper "The Role of the Constitutional Court of the Republic of Moldova in Upholding Constitutional Principles in the Adoption and Enforcement of Electoral Legislation" examines the role of the Constitutional Court as the sole authority in the field of constitutional jurisdiction, emphasizing its importance in guaranteeing compliance with constitutional principles in the process of adopting and applying electoral legislation. The Court's contribution is reflected in its functions of interpreting the Constitution, overseeing constitutionalism, protecting fundamental rights, and ensuring the separation of powers. Through its responsibilities, the institution ensures the conformity of normative acts with the Supreme Law, thus contributing to the protection of democracy and the rule of law.

The article analyzes the Court's competencies in reviewing the constitutionality of electoral laws, including their amendments, and the impact of its decisions on the electoral process. It also highlights key rulings of the Court that have influenced election organization, voters' rights, and the fairness of the electoral process.

In conclusion, the Constitutional Court ensures a balance between legislative power and the observance of the fundamental values of the state, playing a decisive role in maintaining a fair and transparent electoral framework.

Keywords: *Constitution, Constitutional Court, electoral legislation*

ROLUL ȘI IMPORTANȚA DREPTULUI LA APĂRARE

THE ROLE AND IMPORTANCE OF THE RIGHT TO DEFENSE

Alexandru OPREA,
specialitatea Drept, grupa D 24.01,
Coordonator științific: **Oxana CIUDIN**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Dreptul la apărare reprezintă unul dintre principiile fundamentale ale unui stat de drept și o garanție esențială a unui proces echitabil. Consacrat în constituțiile moderne și în documentele internaționale privind drepturile omului, acest drept oferă fiecărui individ posibilitatea de a-și susține cauza, de a fi informat cu privire la acuzațiile ce i se aduc și de a beneficia de asistență juridică.

Rolul dreptului la apărare este de a echilibra raportul dintre acuzare și apărare, prevenind abuzurile și asigurând respectarea legalității. Importanța sa este cu atât mai mare în contextul procedurilor penale, unde libertatea persoanei este în joc. Dreptul la un avocat, accesul la probe, timpul și mijloacele adecvate pentru pregătirea apărării sunt componente esențiale ale acestui drept.

Încălcarea acestor garanții poate conduce la nulitatea procesului sau la condamnări nedrepte. Într-o societate democratică, dreptul la apărare nu este doar o formalitate juridică,

ci o condiție indispensabilă pentru realizarea justiției și protejarea demnității umane. Dreptul la apărare este garantat și reprezintă posibilitatea justițiabilului de a-și determina garanțiile și drepturile procesuale întru apărarea intereselor legitime prin intermediul unei persoane împuternicite, fapt ce duce la examinarea cauzei în mod echitabil și rezonabil.

Prin urmare, respectarea și consolidarea acestui drept contribuie la încrederea cetățenilor în sistemul juridic și la menținerea echilibrului între autoritate și libertate.

Cuvinte-cheie: *drept, legalitate, asistență juridică*

Abstract: The right to defense represents one of the fundamental principles of a state governed by the rule of law and an essential guarantee of a fair trial. Enshrined in modern constitutions and international human rights instruments, this right provides every individual with the opportunity to present their case, to be informed of the charges brought against them, and to benefit from legal assistance.

The role of the right to defense is to balance the relationship between prosecution and defense, preventing abuses and ensuring compliance with the law. Its importance is even greater in the context of criminal proceedings, where a person's liberty is at stake. The right to a lawyer, access to evidence, and adequate time and facilities to prepare the defense are essential components of this right.

Violating these guarantees can lead to the nullity of the trial or to wrongful convictions. In a democratic society, the right to defense is not merely a legal formality, but an indispensable condition for achieving justice and protecting human dignity. The right to defense is guaranteed and represents the litigant's ability to assert their procedural rights and safeguards in order to defend their legitimate interests through an authorized representative, which leads to the fair and reasonable examination of the case.

Therefore, respecting and strengthening this right contributes to citizens' trust in the legal system and to maintaining the balance between authority and freedom

Keywords: *law, legality, legal assistance*

ANTECEDENTELE PENALE

CRIMINAL RECORD

Iulian COLIBA,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul

Rezumat: Antecedentele penale reprezintă o componentă foarte importantă în cadrul legislației penale, reușind în mod direct să afecteze răspunderea juridică a indivizilor, cât și oportunitățile acestora de reintegrare în societate. Existența unor antecedente penale în cazierul judiciar poate afecta anumite drepturi, cum ar fi posibilitatea de a ocupa anumite funcții, limitarea accesului la diferite locuri de muncă, sau chiar posibilitatea de a părăsi țara.

Această lucrare are rolul de a analiza reglementările privind aceste antecedente penale în Republica Moldova, și să le compare cu cele din România și Ucraina. Studiul scoate în evidență deosebirile, dar și asemănările dintre cele trei sisteme de drept, punând accent pe modul în care fiecare stat abordează antecedentelor penale. În același timp, sunt examinate

implicații ale acestor sisteme asupra politicilor penale ori sociale, dar și asupra reintegrării condamnaților în societate.

Cuvinte-cheie: *antecedente penale, reintegrare socială, system de drept, analiză, legislație comparată*

Abstract: Criminal records are very important component of criminal law, directly affecting the legal liability of individuals and their opportunities to reintegrate into society. The existence of a criminal record can affect certain rights, such as the possibility to occupy certain positions, limitation of access to different jobs, or even the possibility to leave the country.

The aim of this paper is to analyze the regulations on criminal records in the Republic of Moldova, and to compare them with those in Romania and Ukraine. The study highlights the differences, but also the similarities between the three legal systems, emphasizing how each country approaches the management of criminal records. At the same time, it examines the implications of these systems for penal or social policies, and the reintegration of convicted offenders into society.

Keywords: *criminal record, social reintegration, system of law, analysis, comparative law*

AMNISTIA POTRIVIT LEGII PENALE DIN MOLDOVA

AMNESTY ACCORDING TO THE CRIMINAL LAW OF MOLDOVA

Elena MÎȚABLÎNDA,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În conformitate cu Codul Penal al Republicii Moldova, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Amnistia se caracterizează prin următoarele caracteristici:

- a) nu produce modificări în normele juridice în vigoare și se răsfrânge asupra unui contingent limitat de persoane;
- b) se aplică doar asupra evenimentelor care au avut loc până la elaborarea și intrarea în vigoare a acesteia;
- c) actul amnistiei nu se anulează printr-un act special, devenind nul de sine stătător;
- d) nu conține elemente noi de reglementare juridică;
- e) recunoaște persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii.

Este important de menționat că amnistia nu afectează măsurile de siguranță (acestea pot include măsuri precum internarea medicală) și drepturile persoanei vătămate (despăgubiri).

În cazurile în care învinuitul sau persoana bănuită de săvârșirea infracțiunii se opune încetării procesului penal sau refuzului de pornire a procesului penal în legătură cu actul de amnistie, încetarea procesului penal sau refuzul de pornire a procesului penal pe această bază nu se admite. În acest caz procesul continuă în mod obișnuit, iar actul de amnistie va putea fi aplicat doar în cazul constatării vinovăției persoanei.

Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Atât Codul penal, cât și legea privind amnistia din 2021 prevăd anumite efecte și condiții de aplicare a amnistiei.

Cuvinte-cheie: *amnistia, penal, antecedente penale, răspunderea penală, condamnat*

Abstract: According to the Criminal Code of the Republic of Moldova, amnesty is the act that has the effect of removing the criminal liability or punishment, either reducing the penalty applied or switching it. The amnesty is characterized by the following characteristics:.

- a) does not produce changes in the legal norms in force and reflects on a limited contingent of persons;.
- b) applies only to events that occurred until its elaboration and entry into force;.
- c) the amnesty act is not annulled by a special act, becoming null and void by itself;.
- d) does not contain new elements of legal regulation;
- e) recognizes the person guilty of committing the offence.

It is important to note that amnesty does not affect safety measures (they may include measures such as medical admission) and the rights of the injured person (compensation).

In cases where the defendant or the person suspected of committing the crime opposes the termination of the criminal proceedings or the refusal to initiate the criminal proceedings in connection with the amnesty act, the termination of the criminal proceedings or the refusal to initiate the criminal proceedings on this basis is not allowed. In this case the process usually continues, and the amnesty act can be applied only in case of finding the person guilty.

The Parliament of the Republic of Moldova adopted the Law on amnesty in connection with the anniversary of the XXX anniversary of the independence of the Republic of Moldova. Both the Criminal Code and the law on amnesty in 2021 provide for certain effects and conditions for the application of amnesty.

Keywords: *amnesty, criminal, record, criminal liability, convicted*

CIRCUMSTANȚELE ATENUANTE A RĂSPUNDERII PENALE ASPECT COMPARATIV CU LEGISLAȚIA ROMÂNIEI

MITIGATING CIRCUMSTANCES OF CRIMINAL LIABILITY COMPARED WITH ROMANIAN LEGISLATION

Jorj-Juan MORARU,
specialitatea Drept, gr. D 23.01,
Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Circumstanțele atenuante reprezintă un element esențial în procesul de individualizare a pedepsei, având scop de a permite instanței de judecată să adapteze sancțiunea penală la gradul real de pericol social al infracțiunii și la particularitățile făptuitorului. Reglementările din Republica Moldova și România în privința acestor circumstanțe prezintă atât elemente comune, cât și unele diferențe semnificative, aspect ce necesită o analiză comparativă detaliată. Potrivit art. 76 din Codul penal al Republicii Moldova, circumstanțele atenuante sunt enumerate într-o listă exemplificativă, ceea ce oferă

instanței o margine de apreciere extinsă. Un aspect semnificativ al reglementării moldovenești constă în faptul că instanța de judecată are posibilitatea de a recunoaște drept circumstanțe atenuante și alte împrejurări care nu sunt expres prevăzute în articolul 76. Prin alt aspect, Codul penal al României, prin art. 75, consacră o listă de circumstanțe atenuante care, deși în mare parte similare cu cele din Republica Moldova, prezintă unele particularități. În raport cu sistemul moldovenesc, legislația românească prevede o listă mai restrânsă de circumstanțe atenuante, instanțele având o libertate mai limitată în aprecierea altor împrejurări care ar putea justifica diminuarea pedepsei. Analiza comparativă a circumstanțelor atenuante evidențiază o abordare comună în ceea ce privește scopul acestora, dar și unele diferențe esențiale în formulare și aplicare. Dacă în Republica Moldova reglementarea este mai flexibilă, oferind instanței o mai mare libertate de apreciere, în România lista circumstanțelor atenuante este mai restrânsă, iar judecătorul trebuie să se limiteze la criteriile clar stabilite de lege. Această diferență poate influența considerabil modul în care se realizează individualizarea pedepsei în fiecare dintre cele două state.

Cuvinte-cheie: *circumstanțe atenuante, pedeapsă, pericol social, codul penal, individualizarea pedepsei*

Abstract: Mitigating circumstances are an essential element in the process of individualization of punishment, having the purpose of allowing the court to adapt the criminal sanction to the real degree of social danger of the crime and to the particularities of the offender. The rules in the Republic of Moldova and Romania on these circumstances present both common elements and some significant differences, which require a detailed comparative analysis. According to Art. 76 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, mitigating circumstances are listed in an illustrative list, which gives the court a wide margin of appreciation. A significant aspect of the Moldovan regulation is that the court has the possibility to recognize as mitigating circumstances other circumstances which are not expressly provided for in Article 76. In another aspect, Article 75 of the Romanian Criminal Code enshrines a list of mitigating circumstances which, although largely similar to those in the Republic of Moldova, have some particularities. Compared to the Moldovan system, the Romanian legislation provides for a narrower list of mitigating circumstances, with the courts having more limited discretion in assessing other circumstances that could justify a reduction of the sentence. The comparative analysis of mitigating circumstances reveals a common approach as regards their purpose, but also some essential differences in their formulation and application. While in the Republic of Moldova the rules are more flexible, giving the court greater discretion, in Romania the list of mitigating circumstances is narrower and the judge must limit himself to the criteria clearly laid down by law. This difference may have a considerable influence on the way sentencing is individualized in each of the two countries.

Keywords: *mitigating circumstances, punishment, social danger, criminal code, individualization of punishment*

CALCULAREA TERMENELOR PEDEPSEI ȘI COMPUTAREA ARESTULUI PREVENTIV

CALCULATION OF THE TERMS OF THE PENALTIES AND COMPUTATION OF PREVENTIVE ARREST

Ștefan SAMOILĂ,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Aplicarea sancțiunilor penale trebuie să respecte principii echitabile, asigurând un echilibru între protecția societății și drepturile condamnaților. Totodată, aplicarea pedepsei trebuie să țină cont de gravitatea infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia.

Pedeapsa penală este definită ca o măsură de constrângere statală, având scopul de a restabili echitatea socială, corecta condamnatul și preveni recidiva. În legislația Republicii Moldova, pedepsele sunt clasificate în: principale (închisoarea, munca neremunerată în folosul comunității), complementare (restrângerea unor drepturi) și mixte (amenda). La rândul său, arestul preventiv, este o măsură excepțională, aplicată doar în situații concrete, prevăzute de Codul Penal, cum ar fi riscul de recidivă. Perioada maximă de arest preventiv în legislația Republicii Moldova este de 30 de zile, ulterior poate fi prelungit dar fără a depăși termenul de 12 luni. Computarea arestului preventiv se face prin deducerea perioadei petrecute în detenție provizorie din pedeapsa finală. O zi de arest preventiv se echivalează cu o zi de închisoare sau cu 4 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

În final, cercetarea acestor detalii subliniază necesitatea aplicării uniforme și echitabile a regulilor privind calcularea pedepselor și computarea arestului preventiv.

Cuvinte-cheie: *arest preventiv, calcularea pedepsei, detenție*

Abstract: The application of criminal sanctions must respect equitable principles, striking a balance between the protection of society and the rights of the convicted person. At the same time, the application of punishment must take into account the seriousness of the offense and the circumstances in which it was committed.

Criminal punishment is defined as a measure of state constraint, with the aim of restoring social equity, correcting the offender and preventing recidivism. In Moldovan legislation, punishments are categorized into: principal (imprisonment, unpaid community service), complementary (restriction of certain rights) and mixed (fine). Pre-trial detention is an exceptional measure, applied only in specific situations provided for by the Criminal Code, such as the risk of recidivism. The maximum period of pre-trial detention under Moldovan law is 30 days, after which it can be extended, but not beyond 12 months. The period of pre-trial detention is calculated by deducting the time spent in pre-trial detention from the final sentence. One day of pre-trial detention is equivalent to one day in prison or 4 hours of unpaid community service.

Finally, the research of these details emphasizes the need for uniform and fair application of the rules on the calculation of sentences and the computation of pre-trial detention.

Keywords: *detention, arrest, human rights, punishment, crime*

CATEGORIILE PEDEPSELOR PENALE: ANALIZA COMPARATIVĂ DINTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA

CATEGORIES OF CRIMINAL PUNISHMENTS: COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ROMANIA

Victoria TICHÎȘAN,
specialitatea Drept, gr. D 23.01,
Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI,** dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Pedepsa penală reprezintă unul dintre instrumentele fundamentale prin care statul răspunde la încălcarea normelor de drept penal. Ea are scopul de a sancționa comportamentele care aduc atingere valorilor sociale fundamentale, de a descuraja comiterea unor infracțiuni similare și de a reintegra infractorii în societate. Pentru a se atinge scopul pedepsei și pentru a fi respectat principiul proporționalității, legiuitorul Republicii Moldova a determinat diverse categorii de pedepse penale. O clasificare a pedepselor ar fi în funcție de gradul lor de autonomie și aici determinăm pedepse principale, complementare și alternative. Legislația țării noastre identifică și pedepse privative de drepturi, unde evidențiem privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, de a ocupa o anumită funcție, privarea de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept. Aspectele privind categoriile pedepselor penale din legislația română, în linii generale sunt asemănătoare cu cele din Republica Moldova. Cu toate că clasificarea pedepselor penale în funcție de gradul lor de autonomie are nuanțe comune, totuși sunt careva deosebiri. Spre exemplu, în România pedepsele sunt clasificate ca fiind principale, complementare și accesorii. Atât legislația Republicii Moldova, cât și a României utilizează pedeapsa penală ca instrument de sancționare, prevenire și reeducare a infractorilor. Deși cele două sisteme juridice prezintă asemănări semnificative în ceea ce privește clasificarea pedepselor, diferențele terminologice și de aplicare reflectă specificul fiecărui cadru legislativ.

Cuvinte-cheie: *pedeapsă penală, pedepsele principale, constrângere statală*

Abstract: Criminal punishment is one of the fundamental tools through which the state responds to violations of criminal law. Its purpose is to sanction behaviors that harm core social values, to discourage the commission of similar offenses, and to help reintegrate offenders into society. To achieve these goals while respecting the principle of proportionality, the legislator in the Republic of Moldova has established various categories of criminal penalties. One way to classify these penalties is based on their degree of autonomy, distinguishing between main, complementary, and alternative punishments. Moldovan legislation also includes penalties that restrict certain rights, such as banning a person from carrying out specific activities, holding certain positions, driving vehicles, or even having their driving rights revoked entirely. In broad terms, the categorization of criminal penalties in Romanian legislation is similar to that of the Republic of Moldova. Although both systems recognize a classification based on autonomy, there are some notable differences. For example, Romanian law refers to penalties as main, complementary, and accessory. Ultimately, both the Moldovan and Romanian legal systems use criminal punishment as a means of sanction, prevention, and rehabilitation. While the two frameworks share significant similarities in terms of how punishments are classified, the differences in terminology and application reflect the particularities of each legal system.

Keywords: *criminal punishment, principal punishments, state coercion*

**DECLARAREA JUDECĂTOREASCĂ A DISPARIȚIEI ȘI DECESULUI
PERSOANEI FIZICE**

**JUDICIAL DECLARATION OF THE DISAPPEARANCE AND DEATH OF THE
NATURAL PERSON**

Maria-Milena CEBOTARI,

specialitatea Drept, gr. D 24.01,

Coordonator științific: **Vladimir CHIRONACHI**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul

Rezumat: Instituția declarării unei persoane fizice ca fiind dispărută fără veste reprezintă un instrument juridic esențial destinat stabilizării raporturilor civile în contextul unei absențe îndelungate și inexplicabile a individului. Această măsură intervine atunci când, în pofida demersurilor rezonabile, nu există informații certe privind locul aflării persoanei și se creează o incertitudine juridică incompatibilă cu securitatea circuitului civil. Procedura este reglementată riguros de dreptul civil și procesual civil, fiind condiționată de existența unui probatoriu temeinic, alcătuit din declarații, înscrisuri și alte mijloace apte să probeze imposibilitatea localizării persoanei. Declararea ca dispărut fără veste premerge, în mod obișnuit, instituției declarării judiciare a morții, care operează pe baza unei prezumții legale de deces în circumstanțe obiectiv periculoase ori după o perioadă semnificativă de lipsă totală de informații. Ambele instituții implică un echilibru între necesitatea restabilirii ordinii juridice și protejarea intereselor legitime ale terților, inclusiv ale moștenitorilor sau ale creditorilor. Intervenția instanței, în astfel de cazuri, urmărește să elimine starea de incertitudine juridică, să asigure conservarea patrimoniului și să prevină dezechilibrele în raporturile de drept. Astfel, se reafirmă rolul justiției ca garant al legalității și al continuității ordinii sociale în fața dispariției fizice neelucidate a unei persoane.

Cuvinte-cheie: *absență îndelungată, efect juridic, dispariție, deces*

Abstract: The institution of declaring a natural person missing is an essential legal instrument intended to stabilize civil relations in the context of a long and unexplained absence of the individual. This measure intervenes when, despite reasonable efforts, there is no certain information regarding the person's whereabouts and creates legal uncertainty incompatible with the security of the civil circuit. The procedure is strictly regulated by civil law and civil procedural law, being conditioned by the existence of a solid evidence, consisting of statements, documents and other means capable of proving the impossibility of locating the person. The declaration of missing person usually precedes the institution of the judicial declaration of death, which operates on the basis of a legal presumption of death in objectively dangerous circumstances or after a significant period of total lack of information. Both institutions involve a balance between the need to restore legal order and the protection of the legitimate interests of third parties, including heirs or creditors. The court's intervention, in such cases, aims to eliminate the state of legal uncertainty, ensure the preservation of the patrimony and prevent imbalances in legal relations. Thus, the role of justice as a guarantor of legality and continuity of social order in the face of the unexplained physical disappearance of a person is reaffirmed.

Keywords: *long absence, legal effect, disappearance, death*

**PARTICULARITĂȚI ALE MODIFICĂRII ACUZĂRII ÎN ȘEDINȚA DE
JUDECATĂ ÎN SENSUL AGRAVĂRII EI**

**PARTICULARITIES OF MODIFYING THE ACCUSATION IN THE COURT
HEARING IN THE SENSE OF ITS AGGRAVATION**

Gabriela CIOBANU,
specialitatea Drept, gr. D 22.01,
Coordonator științific: **Oxana CIUDIN**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Modificarea acuzației în ședința de judecată în sensul agravării este un mecanism juridic esențial care asigură o încadrare corectă a infracțiunilor și aplicarea riguroasă a legii. Acest proces nu poate avea un caracter arbitrar, ci trebuie realizat cu respectarea strictă a garanțiilor procedurale pentru protejarea drepturilor învinutului, în special a dreptului la apărare și a unui proces echitabil. Orice modificare a acuzației trebuie să se bazeze pe dovezi noi sau circumstanțe legale apărute în cursul judecății și să fie comunicată prompt inculpatului, astfel încât acesta să beneficieze de timpul și mijloacele necesare pentru pregătirea apărării sale. Conform art. 326 din Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova, agravarea acuzației poate interveni în patru situații: descoperirea unei infracțiuni mai grave, identificarea unei alte infracțiuni, apariția unor circumstanțe noi care influențează încadrarea juridică și stabilirea participării alături de o altă persoană anterior exclusă din proces. Fiecare dintre aceste cazuri impune o abordare atentă din partea organelor judiciare, pentru a respecta principiile contradictorialității și legalității procesului penal. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului subliniază necesitatea ca orice modificare a acuzației să fie clar comunicată persoanei acuzate, oferindu-i posibilitatea de a înțelege natura acuzației și de a formula o apărare eficientă. Astfel, instituția modificării acuzației, aplicată cu discernământ și în concordanță cu standardele internaționale în materie de drepturi ale omului, contribuie la un sistem juridic eficient, echitabil și orientat spre justiție.

Cuvinte-cheie: *echitate, drepturi, procuror, acuzație, lege*

Abstract: The modification of charges during the court hearing, in the sense of their aggravation, is an essential legal mechanism that ensures the correct classification of offenses and the rigorous application of the law. This process must not be arbitrary but must strictly comply with procedural safeguards aimed at protecting the rights of the accused, especially the right to defense and to a fair trial. Any modification of the charges must be based on new evidence or legal circumstances that arise during the trial and must be promptly communicated to the defendant, allowing them sufficient time and means to prepare their defense. According to Article 326 of the Criminal Procedure Code of the Republic of Moldova, the aggravation of charges may occur in four main situations: the discovery of a more serious offense, the identification of a different offense, the emergence of new circumstances that affect the legal classification, and the determination of co-participation with another person previously unjustifiably excluded from the process. Each of these scenarios requires careful consideration by judicial authorities to ensure the principles of adversarial proceedings and legal certainty are respected. The case law of the European Court of Human Rights emphasizes that any modification of the charges must be clearly communicated to the accused, allowing them to understand the nature of the accusation and to mount an effective defense. Thus, the institution of aggravated charge modification, when

applied with discernment and in line with international human rights standards, contributes to an efficient, fair, and justice-oriented legal system.

Keywords: *fairness, rights, prosecutor, accusation, law*

REPREZENTAREA ÎN CADRUL PROCESULUI CIVIL

REPRESENTATION IN CIVIL PROCEEDINGS

Emil GÎRNET,

specialitatea Drept, gr. D 22.01,

Coordonator științific: **Vladimir CHIRONACHI**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Astfel, în urma analizelor elaborate în baza temei reprezentarea în cadrul procesului civil, am identificat faptul că, una dintre formele de reprezentare include în ea însăși un moment specific, ce arată specificul și beneficiile acestei forme de reprezentare, momentul fiind efectul obligațiilor de reprezentare apărute în urma nașterii reprezentării convenționale. Prin urmare, în urma analizei efectului dat am ajuns la concluzia că reprezentarea convențională este una benefică din cauza faptului că reprezentantul preia responsabilitatea de a acționa în interesul reprezentatului, respectând obligațiile stabilite în cadrul, contractelor încheiate. Un alt beneficiu al reprezentării convenționale fiind stabilirea unor relații juridice clare și reglementate, relațiile date fiind impuse de respectarea unor obligații specifice, precum acționarea în interesul reprezentatului, menținerea confidențialității și informarea constantă asupra evoluției procesului, fiind protejat interesul persoanei ce nu poate sau nu dorește să se implice direct în procesul civil. Concomitent, persistă siguranță că persoana ce preia reprezentarea va respecta regulile de competență, prudență și transparență, garantându-se o apărare corectă și eficientă. Specificul formei date de reprezentare exprimându-se prin acordarea posibilității persoanelor de a acționa prin intermediul unor specialiști sau persoane de încredere, aceștia protejându-le în acest fel drepturile și interesele garantat.

Cuvinte-cheie: *reprezentare, reprezentat, reprezentant, obligație*

Abstract: Thus, following the analyses elaborated on the theme of representation in civil proceedings, we have identified the fact that one of the forms of representation includes in itself a specific moment, which shows the specificity and benefits of this form of representation, the moment being the effect of the representation obligations arising from the birth of the conventional representation. Therefore, following the analysis of the given effect, we came to the conclusion that conventional representation is beneficial due to the fact that the representative takes over the responsibility of acting in the interest of the representative, respecting the obligations established under the concluded contracts. Another benefit of conventional representation is the establishment of clear and regulated legal relationships, the given relationships being imposed by the observance of specific obligations, such as acting in the interest of the representative, maintaining confidentiality and constant information on the evolution of the process, the interest of the person being protected he cannot or does not want to be directly involved in the civil process. At the same time, there is still certainty that the person taking over the representation will comply with the rules of competence, prudence and transparency, guaranteeing a fair and efficient

defense. The specificity of the form given by the representation is expressed by granting the possibility to persons to act through specialists or trusted persons, who thus protect their rights and interests guaranteed.

Keywords: *representation, represented, representative, obligation*

SCOPUL ȘI SARCINILE VERIFICĂRII DECLARAȚIILOR LA LOCUL FAPTEI

THE PURPOSE AND TASKS OF VERIFYING STATEMENTS AT THE CRIME SCENE

Xenia MILEA,

Specialitatea Drept, gr. D 22.01,

Coordonator științific: **Oxana CIUDIN**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Tactica criminalistică reprezintă un sistem de metode tactice dezvoltate pe baza științelor specializate, inclusiv logica, psihologia, generalizarea practicii de urmărire penală și tactică criminalistică etc. Toate componentele tacticii acțiunilor de urmărire penală servesc la aplicarea de către ofițerul de urmărire penală a metodelor logice de cunoaștere, la formarea psihologiei interacțiunilor sale cu participanții la acțiunile de urmărire penală, la organizarea unei investigații sistematice a infracțiunilor și la colectarea eficientă a probelor, în conformitate cu normele Codului de Procedură Penală.

Unul dintre cele mai eficiente metode pentru clarificarea informațiilor probatorii specifice conținute în declarațiile martorilor, ale victimelor, precum și ale bănușilor și învinușilor, este verificarea acestora la locul faptei.

Numărul semnificativ și diversitatea sarcinilor care se soluționează în procesul de verificare a declarațiilor la fața locului indică asupra potențialului considerabil al acestora ca procedeu probatoriu pentru descoperirea și stabilirea adevărului în cazul infracțiunii comise.

Cuvinte-cheie: *locul faptei, urmărire penală, verificarea declarațiilor, procedeu probatoriu, adevăr obiectiv*

Abstract: Forensic tactics represent a system of tactical methods developed on the base specialized sciences, including logic, psychology, the generalization of criminal investigation practice, and forensic tactics itself. All components of the tactics of criminal investigation actions serve to enable the investigating officer to apply logical methods of knowledge, shape the psychology of their interactions with participants in the investigative process, organize a systematic investigation of crimes, and efficiently collect evidence in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Code.

One of the most effective methods for clarifying specific evidentiary information contained in the statements of witnesses, victims, as well as suspects and defendants, is **verifying the statements at the crime scene.**

The significant number and diversity of tasks solved during the process of on-site verification of statements highlight its considerable potential as an evidentiary procedure for uncovering and establishing the truth in criminal cases.

Keywords: *crime scene, criminal investigation, verification of statements, evidentiary procedure, objective truth*

ÎNLOCUIREA PĂRȚII NEEEXECUTATE DIN PEDEAPSĂ CU O PEDEAPSĂ MAI BLÂNDĂ

REPLACING THE UNSERVED PART OF THE SENTENCE WITH A Milder SENTENCE

Daniel OPREA,

specialitatea Drept, grupa D 23.01,

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În dreptul penal al Republicii Moldova, instituția înlocuirii părții neexecutate a pedepsei cu o pedeapsă mai blândă exprimă orientarea sistemului de justiție spre principii moderne precum umanizarea, echitatea și reintegrarea socială a persoanelor condamnate. Această măsură alternativă contribuie la reducerea duratei detenției atunci când persoana dă dovadă de o conduită corectă și implicare activă în procesul de reabilitare. Instanța de judecată este singura competentă să decidă asupra înlocuirii pedepsei, iar hotărârea sa trebuie să se bazeze pe o analiză riguroasă a circumstanțelor: comportamentul persoanei condamnate, natura infracțiunii, raportul administrației penitenciarelor, poziția procurorului și declarațiile persoanei condamnate. Rolul administrației penitenciarelor este esențial, aceasta fiind instituția care observă direct evoluția comportamentală a deținutului și formulează, de regulă, propunerea de înlocuire. Prin aplicarea acestei instituții, se asigură o justiție penală nu doar eficientă, ci și adaptată realităților sociale actuale, reducând supraaglomerarea penitenciarelor și promovând sancțiuni neprivative de libertate atunci când este justificat. În esență, înlocuirea părții neexecutate a pedepsei nu presupune indulgentism, ci reflectă un echilibru între protejarea societății și oferirea unei șanse reale de reintegrare socială.

Cuvinte-cheie: *reintegrare socială, sancțiuni alternative, pedeapsă, drept penal, detenție*

Abstract: In the criminal law of the Republic of Moldova, the institution of replacing the unserved part of the sentence with a milder sanction expresses the orientation of the justice system towards modern principles such as humanization, equity and social reintegration of convicted persons. This alternative measure contributes to reducing the duration of detention when the person demonstrates good conduct and active involvement in the rehabilitation process. The court is the only one competent to decide on the replacement of the sentence, and its decision must be based on a rigorous analysis of the circumstances: the behavior of the convicted person, the nature of the crime, the report of the prison administration, the position of the prosecutor and the statements of the convicted person. The role of the prison administration is essential, as it is the institution that directly observes the behavioral evolution of the prisoner and, as a rule, formulates the proposal for replacement. By applying this institution, criminal justice is ensured that is not only efficient, but also adapted to current social realities, reducing prison overcrowding and promoting non-custodial sanctions when justified. In essence, the replacement of the unserved part of the sentence does not imply indulgence, but reflects a balance between protecting society and offering a real chance for social reintegration.

Keywords: *social reintegration, alternative sanctions, punishment, criminal law, detention*

**ASPECTE DELIMITATIVE DINTRE LUAREA DE OSTATICI ȘI
INFRAȚIUNILE DE RĂPIRE A UNEI PERSOANE ȘI PRIVAȚIUNE ILEGALĂ
DE LIBERTATE**

**DELIMITATIVE ASPECTS BETWEEN HOSTAGE TAKING AND THE CRIMES
OF KIDNAPPING AND ILLEGAL DEPRIVATION OF LIBERTY**

Anna TERZI,

specilitatea Drept, gr. D 22.01,

Coordonator științific: **Radion COJOCARU**, dr., prof. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Infrațiuinea de luare de ostatici este considerată, potrivit art. 134¹¹ CP al RM, o infrațiuine cu caracter terorist, alături de alte fapte infraționale care pun în pericol sau vatămă efectiv securitatea publică. Această infrațiuine este definită la art. 280 CP al RM în acord cu **Convenția internațională din 1999 împotriva luării de ostatici**, după cum urmează „luarea sau reținerea persoanei în calitate de ostatic și amenințarea cu omor, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu reținerea în continuare a persoanei în această calitate cu scopul de a sili statul, organizația internațională, persoana juridică sau fizică ori un grup de persoane să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni în calitate de condiție pentru eliberarea ostaticului”. La aplicarea legii penale este important de a face o delimitare clară dintre luarea de ostatici și infrațiuinile de răpire a unei persoane și privațiuine ilegală de libertate. Elementul specific care deosebește infrațiuinea de luare de ostatici de celelalte două infrațiuini constă în existența unui scop descris expres în noțiunea sus-menționată. Un criteriu suplimentar de diferențiere este obiectul juridic special: luarea de ostatici atentează nu doar la relațiile sociale condiționate de libertatea fizică și psihică, viața și sănătatea persoanei, ci și la relațiile sociale referitoare la securitatea publică. Atât răpirea unei persoane, cât și privațiuinea ilegală de libertate se absorb în componența infrațiuinii de luare de ostatici, care constituie o faptă întreg în raport cu faptele părți prevăzute la art. 164 și 166 CP. Astfel, există o concurență între norma întreg și norma parte, care se soluționează prin aplicarea normei întreg—art. 280 CP.

Cuvinte-cheie: *luare de ostatici, privațiuine ilegală de libertate, rapirea unei persoane*

Abstract: The crime of hostage-taking is considered, according to Article 134¹¹ of the Criminal Code of the Republic of Moldova, a terrorist offense, along with other criminal acts that endanger or actually harm public security. This crime is defined in Article 280 of the Criminal Code of the Republic of Moldova in accordance with the 1999 International Convention Against the Taking of Hostages, as follows: “the seizure or detention of a person as a hostage and the threat to kill, to injure physically or mentally, or to continue to detain that person in order to compel a state, an international organization, a legal or natural person, or a group of persons to do or abstain from doing any act as a condition for the release of the hostage.” When applying criminal law, it is important to clearly distinguish between hostage-taking and the crimes of kidnapping and illegal deprivation of liberty. The specific element that differentiates the crime of hostage-taking from the other two offenses lies in the existence of a purpose explicitly described in the aforementioned definition. An additional criterion for differentiation is the special legal object: hostage-taking threatens not only social relations based on physical and psychological freedom, life, and health of the person, but also social relations related to public security. Both kidnapping and illegal deprivation

of liberty are absorbed into the composition of the crime of hostage-taking, which constitutes a whole in relation to the partial acts provided in Articles 164 and 166 of the Criminal Code. Thus, there is a concurrence between the general norm and the specific norm, which is resolved by applying the general (comprehensive) norm—Article 280 of the Criminal Code.

Keywords: *hostage-taking, unlawful deprivation of liberty, kidnapping*

SINDROMUL STOCKHOLM ȘI IMPLICAȚII SALE JURIDICE ÎN CAZURILE DE RĂPIRE ȘI ABUZ

THE STOCKHOLM SYNDROME AND ITS LEGAL IMPLICATIONS IN CASES OF ABDUCTION AND ABUSE

Larisa BÎNZARI,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Olesea BLAȘCU**, dr., asist. univ.,
Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Sindromul Stockholm este un fenomen psihologic complex și paradoxal, în care victimele unor situații traumatizante, cum ar fi răpirile, sechestrările sau abuzurile prelungite, dezvoltă un atașament emoțional profund față de agresorii lor. Această reacție aparent illogică este, de fapt, un mecanism de apărare psihică dezvoltat de creierul uman în condiții extreme de stres, frică intensă, izolare și dependență. Prin identificarea cu agresorul, victima își creează iluzia unui control minim asupra situației și își sporește șansele de supraviețuire. Consecințele sindromului sunt profunde și pot afecta serios procesul de justiție. Victimele pot manifesta empatie față de agresor și ostilitate față de autorități, prieteni sau familie, percependu-i pe aceștia ca o amenințare la adresa legăturii psihologice construite în captivitate. În context juridic, acest comportament poate afecta credibilitatea declarațiilor victimei, îngreuna ancheta penală sau chiar justifica, în anumite condiții, implicarea victimei în fapte ilegale sub constrângere psihologică. De aceea, expertiza psihologică devine esențială pentru evaluarea corectă a stării mentale a victimei și pentru interpretarea comportamentelor neobișnuite. Înțelegerea acestui sindrom este crucială nu doar pentru profesioniștii din justiție și sănătate mintală, ci și pentru societate în ansamblu. O abordare interdisciplinară, care să includă psihologi, avocați, anchetatori și asistenți sociali, este necesară pentru a oferi sprijin adecvat victimelor și pentru a preveni re-victimizarea lor în cadrul sistemului legal. Empatia, educația și formarea profesională sunt chei esențiale în gestionarea corectă a acestor situații sensibile, care, deși rare, au un impact psihosocial major.

Cuvinte-cheie: *sindromul Stockholm, victimă, agresor, răpire, abuz*

Abstract: Stockholm Syndrome is a complex and paradoxical psychological phenomenon in which victims of traumatic situations—such as kidnappings, captivity, or prolonged abuse—develop a deep emotional attachment to their aggressors. This seemingly illogical reaction is, in fact, a psychological defense mechanism developed by the human brain under extreme conditions of stress, intense fear, isolation, and dependency. By identifying with the aggressor, the victim creates the illusion of minimal control over the situation and increases their chances of survival. The consequences of the syndrome are profound and can seriously

impact the justice process. Victims may show empathy toward the aggressor and hostility toward authorities, friends, or family, perceiving them as threats to the psychological bond formed during captivity. In a legal context, this behavior can undermine the credibility of the victim's statements, hinder criminal investigations, or even, in certain conditions, justify the victim's involvement in illegal acts under psychological coercion. Therefore, psychological expertise becomes essential in accurately assessing the victim's mental state and interpreting unusual behaviors. Understanding this syndrome is crucial not only for professionals in the fields of justice and mental health but also for society as a whole. An interdisciplinary approach—bringing together psychologists, lawyers, investigators, and social workers—is necessary to provide appropriate support to victims and to prevent their re-victimization within the legal system. Empathy, education, and professional training are key elements in properly managing these sensitive situations, which, although rare, have a major psychosocial impact.

Keywords: *Stockholm Syndrome, victim, aggressor, kidnapping, abuse*

ROLUL INTELIGENȚEI EMOȚIONALE ÎN LUAREA DECIZIILOR JUDICIARE

THE ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN JUDICIAL DECISION-MAKING

Cătălina ROTARU,
specialitatea Drept, grupa D 23.01,
Coordonator științific: **Olesea BLAȘCU**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Inteligența emoțională, conform lui Daniel Goleman, include cinci dimensiuni esențiale: autocunoașterea, autocontrolul, motivația, empatia și abilitățile sociale. Aceste competențe influențează felul în care o persoană își gestionează emoțiile și interacționează cu ceilalți, aspecte esențiale în profesii precum cea de judecător. În activitatea lor, judecătorii se confruntă frecvent cu situații încărcate emoțional, dileme morale și comportamente ostile din partea părților implicate. O inteligență emoțională dezvoltată le permite să rămână imparțiali, să comunice eficient și să creeze un climat de încredere în sala de judecată. În litigiile de familie sau cauzele penale, empatia poate contribui la înțelegerea profundă a contextului uman și la individualizarea echitabilă a sancțiunii. În Moldova, unde justiția se confruntă cu provocări precum volumul mare de dosare, presiunea mediatică sau lipsa de încredere publică, dezvoltarea inteligenței emoționale devine o necesitate. Practica recentă a Curții Supreme arată o deschidere spre evaluarea aspectelor psiho-sociale în luarea deciziilor. Totodată, Institutul Național al Justiției a început să includă în programele sale de formare teme precum comunicarea empatică și etica profesională. Astfel, se conturează un nou profil al magistratului – competent nu doar juridic, ci și emoțional. Inteligența emoțională nu slăbește obiectivitatea, ci o consolidează, oferind un cadru intern echilibrat din care magistratul poate acționa cu umanitate și discernământ.

Cuvinte-cheie: *intelență emoțională, decizie judiciară, empatie*

Abstract: Emotional intelligence, as defined by Daniel Goleman, includes five key components: self-awareness, self-regulation, motivation, empathy, and social skills. These competencies influence how a person manages their own emotions and interacts with

others—crucial aspects for professions such as that of a judge. Judges often face emotionally charged situations, moral dilemmas, and hostile behavior from parties involved in cases. A well-developed emotional intelligence allows them to remain impartial, communicate effectively, and create a climate of trust in the courtroom. In family law or criminal cases, empathy can contribute to a deeper understanding of the human context and to fair sentencing. In Moldova, where the justice system faces challenges such as a heavy caseload, media pressure, and low public trust, the development of emotional intelligence is becoming essential. Recent rulings of the Supreme Court show an openness to evaluating psycho-social aspects in decision-making. Furthermore, the National Institute of Justice has begun including topics such as empathetic communication and professional ethics in its training programs. Thus, a new profile of the magistrate is taking shape—one who is competent not only legally, but also emotionally. Emotional intelligence does not weaken objectivity; rather, it strengthens it by providing an inner balance from which the judge can act with humanity and discernment.

Keywords: *emotional intelligence, judicial decision, empathy*

IMPACTUL TRAUMELOR DIN COPILĂRIE ASUPRA COMPORTAMENTULUI INFRAȚIONAL

THE IMPACT OF CHILDHOOD TRAUMA ON CRIMINAL BEHAVIOUR

Ana-Pavlina CARASIN,

specialitatea Drept, gr. D 23.01,

Coordonator științific: **Olesea BLAȘCU**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În psihologia judiciară, traumele din copilărie sunt considerate factori de risc majori pentru apariția și menținerea comportamentului infracțional. Abuzul fizic, emoțional, sexual, neglijarea și expunerea la violență afectează dezvoltarea psihologică a minorului și pot genera trăsături antisociale. Studiile evidențiază o legătură clară între experiențele traumatice timpurii și tulburările de comportament penal relevante, precum agresivitatea, impulsivitatea și lipsa empatiei. Neuropsihologic, traumele pot altera structuri cerebrale implicate în controlul emoțiilor, ceea ce duce la dificultăți de autoreglare și luare a deciziilor morale. Copiii traumatizați pot dezvolta ostilitate față de societate și pot deveni vulnerabili la influențele negative ale grupurilor infracționale. Psihologia judiciară accentuează importanța evaluării istoricului traumatic în expertizele criminologice. Recunoașterea acestor traume este esențială pentru reabilitare și prevenirea recidivei. În Republica Moldova, acest subiect capătă tot mai multă atenție. Institutul de Reforme Penale și alte instituții promovează o justiție juvenilă adaptată și restaurativă. Colaborările cu organizații internaționale au dus la inițierea unor programe de consiliere psihologică pentru deținuții minori. Strategiile naționale recente pun accent pe prevenirea delincvenței prin intervenții timpurii și educație parentală. Totuși, lipsa personalului specializat, a fondurilor și a unei baze de date naționale rămân obstacole. Se resimte nevoia urgentă de formare continuă și integrarea cercetărilor psihologice în politicile penale și sociale.

Cuvinte-cheie: *trauma din copilărie, comportament criminal, delincvență*

Abstract: In forensic psychology, childhood trauma is considered a major risk factor for the onset and persistence of delinquent behavior. Physical, emotional, or sexual abuse, neglect, and exposure to violence negatively impact a child's psychological development and can lead to the formation of antisocial traits. Studies highlight a clear link between early traumatic experiences and behavior disorders relevant to criminal activity, such as aggression, impulsivity, and lack of empathy. From a neuropsychological perspective, severe childhood trauma can alter brain structures involved in emotional and behavioral regulation (such as the amygdala and prefrontal cortex), leading to difficulties in self-regulation and moral decision-making. Traumatized children may develop hostility toward society and become more vulnerable to the negative influence of criminal groups. Forensic psychology emphasizes the importance of assessing trauma history in psychological and criminological evaluations. Recognizing such trauma is essential for rehabilitation and preventing recidivism. In the Republic of Moldova, this issue is gaining increased attention. The Institute for Penal Reform and other institutions promote a restorative and youth-adapted justice system. Collaborations with international organizations have led to the implementation of psychological counseling programs for juvenile detainees. Recent national strategies focus on preventing delinquency through early intervention and parental education. However, the lack of qualified staff, limited funding, and the absence of a national database on child trauma and delinquency remain major challenges. There is an urgent need for continuous training and for integrating psychological research into penal and social policies.

Keywords: *childhood trauma, criminal behavior, delinquency*

STUDIU CONCEPTUAL PRIVIND REPARAREA DAUNELOR CAUZATE FAUNEI

CONCEPTUAL STUDY ON REPAIRING DAMAGE CAUSED TO FAUNA

Bianca-Patricia MUREȘAN, cercet. șt.,
Universitatea Tampere, Republica Finlanda
E-mail: beatrice.muresan.2010@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7138-4537

Rezumat: Ca instrument tradițional pentru implementarea normelor legale, răspunderea are o influență mai limitată în ceea ce privește protecția mediului și prezintă câteva caracteristici distincte. Aceasta se datorează faptului că daunele cauzate sunt adesea definitive, de regulă, deteriorarea este ireversibilă și, atunci costul reparării, fie ea și aproximativă, devine exorbitant.

Prin asumarea responsabilității, individul nu mai este într-o poziție de supunere automată și neîntemeiată față de normele legale impuse în societate, ci are capacitatea de a analiza conștient normele și valorile acesteia. Acest lucru garantează respectarea principiului de bază al dreptului – principiul responsabilității.

Responsabilitatea îmbracă mai multe „haine”: socială, morală, religioasă, politică, culturală și mai cu seamă juridică. Este firesc că fiecărei ramuri de drept îi este specifică o formă a responsabilității denumită și „răspundere juridică”. La rândul său, răspunderea juridică poate fi civilă, penală, administrativă, disciplinară etc.

Cuvinte-cheie: *cadrul legal, faptă antisocială, prejudiciu, faună, subiect de drept, răspundere juridică, prevenire*

Abstract: As a traditional instrument for implementing legal norms, liability has a more limited influence in terms of environmental protection and presents several distinct characteristics. This is due to the fact that the damage caused is often permanent, as a rule, the deterioration is irreversible and, then, the cost of repair, even if it is approximate, becomes exorbitant.

By assuming responsibility, the individual is no longer in a position of automatic and unfounded submission to the legal norms imposed in society, but has the ability to consciously analyze its norms and values. This guarantees compliance with the basic principle of law – the principle of responsibility.

Responsibility wears several „clothes”: social, moral, religious, political, cultural and, most importantly, legal. It is natural that each branch of law has a specific form of responsibility also called „legal liability”. In turn, legal liability can be civil, criminal, administrative, disciplinary, etc.

Keywords: *legal framework, antisocial act, harm, fauna, subject of law, legal liability, prevention*

Incertitudinile vizând cuantumul despăgubirilor victimelor sunt percepute ca o sancțiune și nu permit realizarea unui efect disuasiv asupra poluatorilor și a rolului preventiv aferent. Ca consecință, institutul prevenirii apelează mai mult la formarea unor reglementări specifice domeniului în vederea stabilirii unor proceduri de control preventiv al activităților ce ar prezenta un pericol pentru mediu. Cu toate acestea, în ciuda acestor dezavantaje, răspunderea în formele sale tradiționale – administrativă, civilă sau penală – împreună cu sancțiunile specifice din domeniul dreptului mediului, rămâne să joace un rol esențial în implementarea reglementărilor legale privind repararea daunelor cauzate regnului animal.

Este evident că orice activitate umană (și nu doar) generează efecte (negative, de cele mai multe ori) asupra mediului.

Totuși, unele efecte mai puțin periculoase, se răsfrâng doar asupra calității mediului, cu titlu de exemplu: alterarea unui compus al mediului datorită unității și interdependenței fenomenelor ecologice influențează și alte componente ale mediului (regnul animal, regnul vegetal, etc.).

Conceptul „prejudiciu ecologic” este cu o sferă mai largă și desemnează orice afectare negativă adusă mediului, ca urmare a unei activități antropice sau naturale, indiferent dacă această afectare a condus sau nu la o încălcare a normelor juridice. El cuprinde degradarea elementelor naturale (aer, apă, sol, biodiversitate), dezechilibrele ecosistemelor, pierderea serviciilor ecosistemice sau alterarea funcțiilor naturale ale mediului. Prejudiciul ecologic are, prin urmare, o natură obiectivă și poate exista chiar și în lipsa unui impact direct asupra unui interes uman individual sau patrimonial.

Prin urmare, în timp ce „*prejudiciul ecologic*” are un caracter mai degrabă descriptiv și general, „*dauna ecologică*” este o categorie juridică, reglementată, care declanșează consecințe legale, în special în sfera răspunderii civile sau administrative. În plus, prejudiciul ecologic poate exista fără a constitui o daună în sens juridic, în lipsa condițiilor prevăzute de lege pentru angajarea răspunderii.

Deși în doctrină întâlnim și păreri privitoare la o eventuală distincție între „prejudiciu” și „daună” sau „pagubă”, ținem totuși, de la bun început, să menționăm că le vom utiliza în continuare cu valoare de sinonime, întrucât nici marea majoritate a autorilor

și nici legiuitorul nu fac distincție între acești termeni.

În vederea determinării categoriilor de daune cauzate regnului animal, ținem să analizăm cadrul normativ și cel doctrinar privind reglementările aplicabile daunelor de mediu per ansamblu. Utilizând metodele științifice de cercetare cum ar fi metodele comparativă, logică, analogiei, deducției, vom putea contura un tablou clar și concis referitor la daunele cauzate resurselor regnului animal.

Drept urmare, determinarea categoriilor de daune de mediu prezintă un interes sporit. În literatura de specialitate sunt expuse diferite opinii privind noțiunea și clasificarea daunelor de mediu.

În determinarea categoriilor de daune cauzate regnului animal, mai întâi de toate, ne vom conduce de regula „de la general la particular”, astfel încât vom expune clasificarea daunelor de mediu la general, vom realiza delimitarea daunelor de mediu de daunele civile și, corespunzător, vom putea identifica soluția potrivită determinării caracterelor specifice daunelor cauzate regnului animal.

După cum urmează, în funcție de tipul daunei, deosebim caracterul și natura daunelor cauzate regnului animal, respectiv întinderea răspunderii și cuantificării despăgubirilor cauzate regnului animal. Este firesc și rațional că orice clasificare se realizează în funcție de anumite repere sau așa-numite criterii. De altfel, putem expune următoarele clasificări ale daunelor de mediu:

1.În funcție de conținutul lor pecuniar, deosebim:

- a) Daune patrimoniale;
- b) Daune nepatrimoniale.

2.În funcție de natura izvorului daunelor, deosebim:

- a) daune delictuale (izvorâte din delict);
- b) daune contractuale (izvorâte din contract).

3.După categoria normelor ce consacră modul de reparare a daunei, deosebim:

- a) dauna de mediu;
- b) dauna civilă;
- c) dauna penală;
- d) dauna de drept administrativ,
- e) dauna fiscală etc.

4.În funcție de domeniul raporturilor juridice în cadrul cărora sunt încălcate drepturile, deosebim:

- a) daune în domeniul raporturilor de proprietate;
- b) daune în domeniul raporturilor de muncă;
- c) daune în domeniul raporturilor de protecție, conservare și dezvoltare a mediului;
- d) daune în domeniul raporturilor fiscale;
- e) daune în domeniul raporturilor de administrare;
- f) daune în domeniul raporturilor de drept civil etc.

5.În funcție de faptul cui i se cauzează prejudiciul, deosebim:

- a) prejudiciu cauzat persoanei umane (de natură fizică și psihică) și prejudiciu cauzat bunurilor persoanei;
- b) daună cauzată mediului etc.

6.În funcție de natura obiectului prejudiciat, deosebim:

- a) daune corporale;
- b) morale;
- c) patrimoniale.

7. În funcție de posibilitatea de a prevedea survenirea prejudiciului, deosebim:

- a) prejudicii previzibile;
- b) prejudicii imprevizibile.

8. În funcție de perioada de timp în decursul căreia se pot produce prejudiciile, deosebim:

- a) prejudicii instantanee;
- b) prejudicii succesive.

9. În funcție de tipul subiectului ce a cauzat dauna, deosebim:

- a) daune cauzate de persoana fizică;
- b) daune cauzate de persoana juridică.

10. În funcție de numărul subiecților ce au contribuit la cauzarea daunei, deosebim:

- a) daună cauzată de o singură persoană;
- b) daună cauzată prin concursul a mai multor persoane.

11. În funcție de raportul dintre daunele ce rezultă una din alta, deosebim:

- a) daune primare;
- b) daune derivate (rezultate din cele primare).

12. În funcție de caracterul faptei prin care s-a cauzat dauna, deosebim:

- a) daune cauzate prin fapte licite;
- b) daune cauzate prin fapte ilicite.

13. În funcție de faptul când își fac apariția daunele, deosebim:

- a) daune curente;
- b) daune viitoare.

14. În funcție de posibilitatea determinării daunelor, deosebim:

- a) daune existente;
- b) dauna ce se exprimă prin câștigul nerealizat (venit ratat).

15. În funcție de validitatea actului prin care se cauzează dauna, deosebim:

- a) daune din acte juridice nule;
- b) daune din acte juridice valabile.

16. În funcție de modul de operare a daunei, deosebim:

- a) daune comise prin acțiuni;
- b) daune comise prin inacțiuni.

Dauna de mediu în contextul daunelor cauzate regnului animal se poate caracteriza prin următoarele caractere juridice:

Este rezultatul unui act poluator, deoarece printr-un act nepoluator de încălcare a legislației de mediu nu este generată răspundere civilă, ci doar administrativă, contravențională, penală etc. Având în vedere aceasta, este necesar de a face diferență între „actul poluator” și „dauna ecologică”. Astfel, actul poluator prevede acțiunea sau abstențiunea, ce are drept rezultat producerea daunei ecologice. Prin urmare, actul poluator este cauza, iar dauna este rezultatul.

După natura ei privește lezarea adusă mediului (factorilor de mediu), iar implicit obiectul leziunii este interesul și dreptul la un mediu sănătos și echilibrat din punct de vedere ecologic, exceptând leziunile corporale aduse omului sau patrimoniului acestuia. Atare ipoteză am fundamentat-o într-o argumentare anterioară. Ținem să menționăm însă că, prin leziunea adusă mediului, se au în vedere acele modificări și intervenții asupra factorilor de mediu de natură să aducă schimbări în mediu care, în cele din urmă, să dăuneze persoanei.

Nu necesită neapărată apariție a daunei civile, deoarece prezintă importanță în plan de lezare de interes, chiar și la existența ei separată de dauna civilă.

Are doar caracter patrimonial. Deși pentru om suferințe morale drept rezultat al unui act poluator nu se exclud și recunoaștem că de principiu ele sunt prezente, totuși ținem să afirmăm că acestea apar doar ca rezultat al daunei ecologice și nu ca element al acesteia. Argumentul pe care ne întemeiem afirmația este că odată ce mediul este victima daunei de mediu, considerăm că acesta nu suferă din punct de vedere moral.

De regulă, sunt prejudicii imprevizibile, dar pot fi și previzibile. Procesele din mediu nu permit determinarea certă a efectului unui act poluant, deoarece, deși deținem informații despre regulile de desfășurare a multor fenomene cunoscute, există numeroase fenomene necunoscute și multiple moduri de manifestare ale celor deja cunoscute. În acest sens, omul poate doar să prevadă unele consecințe ale actului poluator. Prin urmare, unele din urmările actului poluator omul le poate prevedea, pe altele – nu. În anumite cazuri, ele pot să se producă, la fel cum pot și să nu se producă. Având în vedere acest fapt, putem aprecia corectitudinea și necesitatea declarării caracterului obiectiv al răspunderii pentru daunele ecologice, deoarece în atare împrejurări nu putem condiționa răspunderea de aptitudinea făptuitorului și a victimei de a preîntâmpina cazul dăunător sau cel puțin dauna.

Pot fi atât instantanee, cât și succesive. Daunele de mediu sunt adesea de natură succesivă, deoarece fenomenele din natură sunt strâns interdependente. Orice schimbare inițială generează o serie de modificări ulterioare în lanț, al căror final este adesea necunoscut sau imposibil de anticipat. Mai rare sunt cazurile în care efectul dăunător vine de unul singur și necesitatea constatării unor efecte secundare este exclusă. Această categorie de daune de mediu este formată de daunele instantanee, dar acest fapt nu ne vorbește în niciun caz despre importanța lor minoră.

În acest context, anticipând puțin cele la care urmează să ne referim în continuare, spunem că importanța constatării prezenței unei asemenea categorii de daune trebuie să ne pună în sarcină fie consacrarea principiului imprescriptibilității daunei de mediu, fie consacrarea regulii de calculare a începutului curgerii termenului de prescripție extinctivă doar din moment ce s-a produs ultimul prejudiciu.

În raporturile de răspundere de dreptul mediului daunele de mediu au caracter primar, astfel cum doar prin daune de mediu pot fi cauzate daune civile. Acest fapt constituie un moment determinant nu doar pentru constatarea dinamicii producerii daunei, iar prin urmare și a raportului de cauzalitate, ci și pentru constatarea faptului dacă referitor la dauna civilă se vor aplica regulile răspunderii de dreptul mediului.

Astfel, doar dauna civilă rezultată dintr-un act poluator sau dintr-o daună de mediu va fi caracterizată prin faptul că va fi reparată într-o procedură, unde obligația despăgubirii va fi stabilită în funcție de vinovăția făptuitorului.

REGLEMENTĂRI JURIDICE PRIVITOR LA REPARAREA PREJUDICIULUI ÎN
URMA VÂNĂTORII SPORTIVE ȘI DE AMATOR

LEGAL REGULATIONS REGARDING COMPENSATION FOR DAMAGE
RESULTING FROM SPORT AND AMATEUR HUNTING

Elena-Casiana ALEXĂNDRESCU, cercet. șt.,
Universitatea Tampere, Republica Finlanda,
E-mail: elena.bianca.1990.24@gmail.com,
ORCID ID: 0009-0002-9552-7026

Rezumat: Vânăutul fiind o modalitate de folosire a regnului animal constituie resursa naturală regenerabilă, iar vânătoarea se poate practica doar respectând principiul „durabilității”. Concepția, deși aparent nouă, tinde să se extindă datorită adoptării și implementării convențiilor și acordurilor internaționale privind protecția mediului și gestionarea florei și faunei sălbatice.

Vânarea speciilor cu evoluție normală a fost limitată la surplusul populațional, iar pentru speciile amenințate cu dispariția, aceasta este permisă doar pentru exemplarele care produc prejudicii.

Soluția ar fi ca prelevarea acestor exemplare să se facă conform proceselor naturale, adică prin extragerea prioritară a celor care ar fi eliminate oricum de natură (exemplare accidentate, bolnave, degenerate, semi-domestice, etc.).

Vânătoarea sportivă și de amator sunt modurile de utilizare a regnului animal ce se exprimă prin variația acțiunilor, cum ar fi: căutarea, stârnirea, hăituirea, rănirea, împușcarea sau capturarea vânatului prin orice altă metodă care are drept scop dobândirea acestuia pentru folosire particulară.

Cuvinte-cheie: *vânătoare, perioadă permisivă, abilități speciale, unelte potrivite, daune, mecanisme legale, subiect de drept*

Abstract: Hunting, being a way of using the animal kingdom, constitutes a renewable natural resource, and hunting can only be practiced respecting the principle of "sustainability". The concept, although apparently new, tends to expand due to the adoption and implementation of international conventions and agreements on environmental protection and the management of wild flora and fauna.

Hunting of species with normal evolution has been limited to the population surplus, and for species threatened with extinction, this is allowed only for specimens that cause damage.

The solution would be for the sampling of these specimens to be done according to natural processes, that is, by prioritizing the extraction of those that would be eliminated by nature anyway (injured, sick, degenerate, semi-domestic specimens, etc.).

Sport and amateur hunting are the ways of using the animal kingdom that are expressed through the variation of actions, such as: searching, stirring, stalking, wounding, shooting or capturing game by any other method that aims to acquire it for private use.

Keywords: *hunting, permissive period, special skills, appropriate tools, damages, legal mechanisms, subject of law*

Remarcăm o corelație între sintagmele „fondul cinegetic”, „fondurile de vânătoare”, „vânat” și „exercitarea vânătoriei” precum și practicarea acesteia.

Fondul cinegetic național este constituit din unități teritoriale de gospodărire a

vânatului, denumite *fonduri de vânătoare*, care pot fi unite în gospodării cinegetice.

Fondurile de vânătoare cuprind teritorii (terenuri forestiere și agricole, ape) cu suprafețe între 2.000 – 15.000 ha, cu hotare fixe, naturale sau artificiale, delimitate distinct, ce asigură stabilitatea vânatului în ele. Gospodăria cinegetică, prin specificul funcționării sale, este o ramură independentă, care nu face parte din componentele gospodăriilor agricole sau silvice.

Fauna de interes cinegetic reprezintă totalitatea exemplarelor din populațiile speciilor de faună sălbatică, existente pe teritoriul României, iar *fondul de vânătoare* este terenul ca unitate de gospodărire cinegetică, astfel delimitat și constituit, încât să asigure stabilitatea faunei de interes cinegetic în interiorul său.

Fondul cinegetic din România este format din unități de gospodărire cinegetică cunoscute sub numele de fonduri de vânătoare, care acoperă toate categoriile de teren, indiferent de proprietarul acestora. Aceste fonduri sunt delimitate astfel încât să asigure o stabilitate maximă a populației de vânat, cu excepția terenurilor aflate în intravilanul localităților, a suprafețelor parcurilor naționale și a rezervațiilor științifice cu protecție totală pe durata existenței lor.

Legiuitorul nostru operează cu sintagmele de „animalele de interes vânătoresc” sau „fauna sălbatică de interes vânătoresc”, pe când legiuitorul român utilizează sintagma de „fauna de interes cinegetic” ce cuprinde „fauna sălbatică supusă vânatului”. În principiu, analizând expunerile de mai sus, putem conchide că noțiunea de „faună de interes cinegetic sau vânătoresc” constituie ansamblul animalelor și păsărilor sălbatice, care viețuiesc în mod natural în interiorul așezărilor sau habitatelor sale, însă atunci când utilizăm sintagma de „animale sălbatice supuse vânatului” ne raportăm doar la această categorie faunistică.

În consecință, noțiunea de „faună de interes vânătoresc sau cinegetic” cuprinde noțiunea de „animale de interes vânătoresc sau cinegetic.

Atât în legislație cât și în doctrină în mod exhaustiv sunt utilizate noțiunile de „vânătoare”, „dreptul de vânătoare”, „vânat”, „vânatul”, „fauna de interes cinegetic”, „animalele sălbatice supuse vânatului”, „specii din faună indigenă de interes cinegetic”. În mod prioritar, este necesar de a face anumite precizări în acest sens, pentru ca ulterior în contextul lucrării de față să nu apară miza de o interpretare multilaterală a acestor noțiuni.

În sens general „*animalul*” reprezintă un organism care apare ca una din formele de viață pe Pământ, ca o diviziune fundamentală a lumii organice. Din timpuri străvechi, animalele au fost folosite de om ca sursă principală de hrană, materie primă, sursă de supraviețuire. În acest proces evolutiv, unele animale au fost domesticite, altele au rămas sălbatice. Categoria animalelor sălbatice este formată din acele animale, care nu au fost domesticite sau îmblânzite de om, fiind greu de stăpânit, ele existând și trăind în condiții naturale.

După cum s-a mai afirmat, statutul juridic aplicabil animalelor domestice este unul special și nu cade sub incidența reglementărilor privind protecția și folosirea animalelor în statul nostru, bucurându-se în principiu de un regim de protecție declarativ. Doctrina civilă include animalele domestice în categoria bunurilor mobile, adică a unor corpuri care se transportă de la un loc în altul, atât acelea care se mișcă de la sine, precum sunt animalele, dar, și cele ce nu se pot strămuta din loc decât prin o putere străină, precum și lucrurile neînsuflite. De altfel, animalele se raportează la lucruri neînsuflite, în categoria mare a bunurilor mobile, fără nici o precizare în esență. Sintagma „*se mișcă de la sine*” nu poate fi apreciată ca criteriu principal în determinarea statutului legal al animalelor. Animalele fiind înzestrate cu facultatea de a simți, de a se mișca, de a suferi, de a se reproduce sunt deosebite în mod substanțial de bunurile mobile neînsuflite.

În această ordine de idei, se impune necesitatea atribuirii animalelor unui statut juridic nou, recunoașterea necesității adoptării unui cadru normativ modernizat racordat la necesitățile unui stat instituționalizat.

E de menționat că nu toate animalele sălbatice formează categoria animalelor supuse vânătorii. Animalele sălbatice pot fi întâlnite în mediul lor natural de viață, în libertate, sau pot fi transferate în rezervații naturale, crescătorii de vânat sau pot face parte din complexe de vânătoare.

Animalele sălbatice de interes vânătoresc, împreună cu biotopurile acestora (condiții de mediu în care trăiesc și se dezvoltă) constituie fondul cinegetic. Animalele de interes vânătoresc și multitudinea de terenuri de vânătoare constituie **Fondul cinegetic unic de stat al Republicii Moldova**. Legea privind regnul animal utilizează noțiunile de „vânătoresc” și „cinegetic” în mod interschimbabil, ceea ce ne duce la concluzia că au același sens semantic. Potrivit *Dicționarului explicativ al limbii române*, **cinegetic** înseamnă „de vânătoare, privitor la vânătoare; vânătoresc”. De altfel, în contextul lucrării de față, referindu-ne la *vânat*, vom utiliza și termenul *cinegetic*. E de menționat că categoria animalelor de interes vânătoresc formează și noțiunea de „faună de interes vânătoresc sau cinegetic”, deoarece cea din urmă cuprinde și alte categorii de vietăți aflate în libertate.

„*Vânat*” constituie acțiunea de a vâna sau vânatul (în sens de rezultat final al vânătorii). Într-o altă accepțiune presupune un animal, pasăre vânată; (prin restricție) carnea unui astfel de animal sau păsări. „*Fauna de interes cinegetic*” ar constitui totalitatea speciilor de animale de pe glob, dintr-o regiune, dintr-o epocă geologică de interes vânătoresc. „*Specii din faună indigenă de interes cinegetic*” sunt animale cu trăsături și însușiri comune care cresc sau se produc în propria țară în scopuri vânătoarești.

Legea Republicii Moldova privind regnul animal expune în mod arbitrar doar termenele de „vânătoare de selecție”, ceea ce presupune: „... (a) acțiune de extragere prin vânătoare din populațiile de vânat sedentar (mamifere copitate) al animalelor degenerate, bolnave, accidentate, rănite, cu deviații comportamentale evidente, de ambele sexe și de toate categoriile de vârstă”, și corespunzător „vânătoare sportivă și de amatori” ce constă în: „... (c) căutarea, depistarea și urmărirea de către om a animalelor în scopul de a le vâna pentru folosire particulară”. Din conținutul legii menționate, putem desprinde că se consideră **vânătoare depistarea în scopul dobândirii, urmărirea și dobândirea propriu-zisă a animalelor aflate în condiții naturale**.

În aspect comparativ, vom face referință la legislația altor state și la opiniile doctrinare de specialitate. *Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic a României nr. 407/2006*, în mod expres stabilește că „... (v) vânătoarea constă în acțiunea de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire sau orice altă activitate având ca finalitate capturarea vânatului ori uciderea acestuia, desfășurată asupra exemplarelor din speciile prevăzute în Anexele nr. 1 și 2, aflate în stare de libertate pe fondurile de vânătoare”.

Această definiție este corectă până la un anumit punct. Nu este aici locul unde să realizăm o necesară critică a actualei definiții a vânatului expusă în legislația cinegetică română. Se impune însă să precizăm că definiția este de-a dreptul diletantă cu privire la statuarea că nu constituie vânat exemplarul/exemplarele de specie/speciile de interes cinegetic obținut/obținute prin acțiuni de braconaj. O atare afirmație chiar în textul legii, în definiția vânatului, anulează practic întreaga lege, pe motiv că animalele sălbatice de interes cinegetic au proprietatea de a migra, și ca urmare, vânatul acestora poate se să răsfrângă și în afara fondurilor cinegetice, îmbrăcând pe alocuri forma unui vânat ilicit (braconaj).

De asemenea, este important de menționat că vânătoarea se desfășoară în principal pentru a asigura echilibrul ecologic, pentru îmbunătățirea calității populațiilor faunei de

interes cinegetic, în scopuri științifice, educative, recreative și sportive. Nu întotdeauna vânătoria se exercită pentru realizarea unui echilibru ecologic sau pentru menținerea biodiversității. De cele mai multe ori, practicarea ei are un scop economic necesar, mercantil, mai ales pentru plata tarifului de gestionare (arendare). Capturarea exemplarelor din speciile de interes cinegetic în scopuri științifice, urmată de eliberarea acestora, nu este considerată o acțiune de vânătoare în sensul tradițional al termenului.

„*Vânatul*” va forma exemplarul/exemplarele din specia/speciile de interes cinegetic obținut/obținute prin acțiunea de vânătoare sau speciile de vânat care includ acele specii sălbatice din grupul mamiferelor terestre și al păsărilor, pentru care vânătoria este legal permisă în țările ce au semnat Convenția pentru Conservarea faunei sălbatice și a habitatelor naturale.

Exemplarele din speciile de interes cinegetic obținute prin capturare sau împușcare pe suprafețele de teren care nu sunt incluse în fondurile de vânătoare, precum și cele obținute prin acțiuni de braconaj nu sunt considerate vânat conform definiției legale sau convenționale a termenului.

„*Dreptul de vânătoare*” în contextul legislativ menționat *supra* constă în dreptul persoanei fizice sau juridice care deține proprietatea terenurilor pe care sunt constituite fonduri de vânătoare sau care le arendează, de a beneficia, direct sau indirect, de gestionarea fondului cinegetic, cu condiția de a fi licențiată conform prevederilor legale. Consecutiv, „*vânatul*” va constitui un mod de a dobândi proprietatea asupra animalelor sălbatice care trăiesc în starea lor de libertate.

Legislația mediului dedicată protecției regnului animal și a mediului în general reprezintă un pilon important al cadrului legal în acest domeniu. Aceste reglementări au ca scop principal furnizarea unui cadru organizatoric adecvat pentru ca instituțiile și organizațiile guvernamentale și neguvernamentale, precum și alte persoane implicate, să își îndeplinească responsabilitățile stabilite în politica de protecție a mediului.

Sistemul organizatoric al protecției mediului este structurat la nivel național și internațional pentru a asigura un cadru eficient de protejare a mediului înconjurător și a regnului animal. La nivel național, acest sistem implică autoritățile publice responsabile, organizații neguvernamentale, persoane juridice și persoane fizice care sunt implicate în implementarea politicilor și măsurilor de protecție a mediului. Pe plan internațional, există organizații și organisme internaționale dedicate protecției mediului, care colaborează și coordonează eforturile la nivel global pentru conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale și a biodiversității.

SECȚIUNEA III: ECONOMIE, INGINERIE ȘI ȘTIINȚE APPLICATE

BARIERE ÎN COMUNICAREA MANAGERIALĂ ÎN CADRUL ORGANIZAȚIILOR

BARRIERS IN MANAGERIAL COMMUNICATION WITHIN THE ORGANIZATION

Daria STEPANOVA,
specialitatea Ing. și Manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 23.01,
Coordonator științific: **Iulia VICOL**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Comunicarea managerială reprezintă un factor esențial în buna funcționare a unei organizații moderne. Aceasta facilitează relațiile între angajați, oferă claritate în sarcinile de lucru și contribuie la menținerea unui climat organizațional pozitiv. În lucrarea de față, sunt cercetate tipurile de bariere care pot afecta procesul comunicării în cadrul unei organizații, punând accent pe barierele: de mediu, de limbaj, psihologice, de timp, de motivație, culturale, tehnologice și de concepte. Fiecare categorie a fost caracterizată prin descrierea cauzelor, efectelor asupra eficienței organizaționale și exemple concrete din mediul profesional.

În concluzie, depășirea acestor bariere necesită o abordare strategică din partea liderilor, bazată pe deschidere, empatie și adaptabilitate. O comunicare clară și eficientă, dublată de un stil de leadership centrat pe oameni, contribuie decisiv la crearea unui mediu de lucru performant și sustenabil.

Cuvinte-cheie: *comunicare managerială, bariere, organizație, leadership*

Abstract: Managerial communication represents a key factor in the effective functioning of a modern organization. It facilitates relationships between employees, provides clarity in task execution, and contributes to maintaining a positive organizational climate. In this paper, the author examines the types of barriers that may affect the communication process within an organization, with emphasis on: environmental, linguistic, psychological, time-related, motivational, cultural, technological, and conceptual barriers. Each category is characterized by the description of causes, its impact on organizational efficiency, and concrete examples from the professional environment.

In conclusion, overcoming these barriers requires a strategic approach from leaders, based on openness, empathy, and adaptability. Clear and efficient communication, combined with a people-oriented leadership style, plays a decisive role in creating a productive and sustainable working environment.

Keywords: *managerial communication, barriers, organization, leadership*

VIITORUL IT: INOVAȚII ȘI PERSPECTIVE

THE FUTURE OF IT: INNOVATIONS AND PERSPECTIVES

Elena GÎSCA,

specialitatea Informatică, gr. IT 24.01,

Coordonator științific: **Irina VÎȘCU**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În ultimele decenii, domeniul tehnologiei informației a cunoscut o expansiune exponențială, redefinind paradigme socioeconomice, profesionale și interpersonale. Inițial limitate la aplicații academice și corporative, calculatoarele și rețelele de calcul devin ubiquitate, integrându-se atât în dispozitive mobile (e.g., smartphone-uri), cât și în infrastructuri critice (e.g., sisteme smart city, platforme de business intelligence).

Inteligența artificială (IA) reprezintă un motor al inovației IT, cu aplicații disruptive în multiple sectoare. Algoritmii de *machine learning* (ML) și *deep learning* (DL) permit procesarea eficientă a *big data*, generând predicții și soluții cu acuratețe crescută. În domeniul medical, IA optimizează diagnosticul diferențial și terapiile personalizate prin analiza datelor genomice și clinic. Sectorul financiar beneficiază de detectarea fraudelor bazată pe *pattern recognition* și de algoritmi de optimizare a portofoliilor. În educație, sistemele adaptive de *e-learning* utilizează modele de *natural language processing* (NLP) pentru a personaliza conținutul pedagogic, iar în transport, dezvoltarea vehiculelor autonome se bazează pe rețele neuronale convoluționale (CNN) și senzori LiDAR.

Cloud computing a democratizat accesul la resurse computaționale scalabile în timp ce *edge computing* minimizează latența, facilitând aplicații în timp real (e.g., telechirurgie, IoT industrial). Totuși, digitalizarea accelerată a generat vulnerabilități cibernetice, necesitând strategii de securitate multistrat: criptografie post-cuantică, autentificare multifactorială (MFA) și sisteme de *intrusion detection* (IDS).

Blockchain asigură integritatea datelor prin mecanisme consensuale (e.g., Proof-of-Work, Proof-of-Stake), cu utilizări în contracte inteligente (*smart contracts*), *supply chain traceability* și finanțe descentralizate (DeFi). În sănătate, dispozitivele *wearable* și telemonitorizarea permit intervenții medicale predictive. Educația este transformată prin tehnologii imersive (realitate virtuală/augmentată – VR/AR), care sporesc angajamentul cognitive.

Implicații socioeconomice și etice. Transformarea digitală a generat schimbări structurale pe piața muncii, cu emergența posturilor în domenii precum *data science*, criptografie și *cybersecurity*. Însă automatizarea (e.g., *robotic process automation* – RPA) a displasat anumite categorii profesionale, necesitând politici de *upskilling*. Dezbaterile etice se concentrează pe *accountability* IA, *bias* algoritmic și conformitate cu reglementări (e.g., GDPR). Astfel, progresul IT trebuie aliniat cu principii de transparență, echitate și sustenabilitate.

În *concluzie* putem menționa că Tehnologia informației a evoluat rapid, transformând societatea prin inteligența artificială, cloud computing, blockchain și realitatea augmentată. Aceste inovații optimizează domenii precum sănătatea, finanțele, educația și transportul, dar ridică și provocări legate de securitate cibernetică, etică și piața muncii. Pentru a asigura un progres sustenabil, este esențială o abordare echilibrată, care să combine inovația cu transparența și responsabilitatea.

Cuvinte-cheie: *inteligența artificială, securitate cibernetică, cloud computing, blockchain, realitate augmentată*

Abstract: In recent decades, information technology has rapidly evolved, impacting various aspects of daily life. Key trends shaping the future include artificial intelligence, automation, cloud computing, cybersecurity, blockchain, and extended reality. AI enhances industries such as healthcare, finance, and education, while cloud and edge computing improve efficiency and accessibility. Cybersecurity measures are becoming crucial as digital threats increase. Blockchain offers secure and transparent solutions beyond cryptocurrencies. Additionally, virtual and augmented reality are transforming education, business, and entertainment. These advancements reshape the job market, creating new opportunities but also ethical dilemmas regarding data privacy and AI accountability. The future of IT depends on our ability to adapt and integrate these innovations responsibly and sustainably.

Keywords: *Information Technology, Artificial Intelligence, Cybersecurity, Blockchain, Cloud Computing*

IMPLIMENTAREA ROBOȚILOR COLABORATIVI (COBOTS) ÎN LINIILE DE ASAMBLARE DIN INDUSTRIA AUTO

IMPLEMENTATION OF COLLABORATIVE ROBOTS (COBOTS) IN AUTOMOTIVE ASSEMBLY LINE

Olivia CARANFIL,
specialitatea Ing. și Manag. în Constr. de Mașini, grupa IMCM 22.01,
Coordonator științific: **Nicolae BALCĂNUȚĂ**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Roboții colaborativi, cunoscuți ca „coboți”, sunt o inovație majoră în industria 4.0, fiind proiectați pentru a lucra în siguranță alături de oameni. Ei sunt dotați cu senzori și sisteme inteligente care le permit să evite coliziunile și să colaboreze eficient cu operatorii umani. Scopul lor principal este să preia sarcinile repetitive și solicitante, crescând astfel productivitatea și reducând riscurile de accidente.

În industria auto, coboții sunt tot mai des integrați în procesele de producție. BMW, de exemplu, utilizează coboți umanoizi de la Figure Robotics pentru a accelera asamblarea componentelor, în timp ce Ford folosește coboți în uzina din Valencia pentru a sprijini lucrătorii în sarcinile de precizie (The Sun, 2024; Reprobots, 2023). Volkswagen a introdus coboți pentru manipularea materialelor grele, contribuind la siguranța angajaților.

Integrarea acestor tehnologii sprijină tranziția către fabrici inteligente și sustenabile, unde oamenii și roboții colaborează eficient. Coboții devin astfel un element esențial în modernizarea industriei auto globale

Cuvinte-cheie: *roboți colaborativi, automatizare, industria auto, Industria 4.0*

Abstract: Collaborative robots, known as *cobots*, are a major innovation in Industry 4.0, designed to work safely alongside humans. They are equipped with sensors and intelligent systems that allow them to avoid collisions and collaborate efficiently with human operators. Their main purpose is to take over repetitive and physically demanding tasks, thus increasing productivity and reducing the risk of workplace accidents.

In the automotive industry, cobots are increasingly integrated into production processes. BMW, for example, uses humanoid cobots from Figure Robotics to speed up

component assembly, while Ford employs cobots at its Valencia plant to assist workers with precision tasks (The Sun, 2024; Reprobots, 2023). Volkswagen has introduced cobots for handling heavy materials, contributing to worker safety.

The integration of these technologies supports the transition toward smart and sustainable factories, where humans and robots work together efficiently. Cobots are thus becoming an essential element in the modernization of the global automotive industry.

Keywords: *collaborative robots, automation, automotive industry, Industry 4.0*

DATE DIGITALE ÎN ACȚIUNE: BAZELE DE DATE CA MOTOR AL SCHIMBĂRILOR ÎN ECONOMIE, EDUCAȚIE ȘI INGINERIE

DIGITAL DATA IN ACTION: DATABASES AS A DRIVER OF CHANGES IN THE ECONOMY, EDUCATION AND ENGINEERING

Iulia OȘURCO,

specialitatea Informatică, gr. IT 24.01,

Coordonator științific: **Irina VÎȘCU**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În era digitală accelerată, bazele de date reprezintă o infrastructură vitală pentru organizarea, procesarea și utilizarea informațiilor. Ele susțin luarea deciziilor, automatizarea proceselor și eficiența operațională, având un impact semnificativ în economie, educație, inginerie și în viața socială.

Bazele de date în economie permit analiza pieței, previzionarea fluctuațiilor, personalizarea ofertelor în retail și detectarea fraudelor în domeniul financiar. Guvernele le folosesc pentru monitorizarea economiei, iar în logistică ajută la gestionarea stocurilor și optimizarea livrărilor.

În educație, bazele de date susțin platformele de învățare digitală, urmărind progresul studenților și oferind feedback personalizat. Sunt esențiale pentru accesul la informație, dar și pentru eficientizarea managementului instituțional.

În inginerie, acestea ajută la administrarea proiectelor, reducerea erorilor și colaborarea echipelor. Sunt folosite în construcții, software și automatizări industriale, pentru gestionarea eficientă a resurselor și optimizarea proceselor.

Impactul social al bazelor de date este vizibil în sănătate, unde sprijină diagnosticarea rapidă și tratamentele personalizate. De asemenea, contribuie la fluidizarea transportului, modernizarea administrației publice și protejarea mediului.

Tehnologii emergente și viitorul bazelor de date includ blockchain-ul, care oferă securitate și transparență, și inteligența artificială, care permite analiza rapidă a datelor. Se preconizează o creștere a utilizării bazelor de date distribuite și cloud, pentru acces global și eficiență crescută.

În concluzie bazele de date sunt fundamentale pentru progresul digital, susținând inovația și optimizarea în multiple domenii. Odată cu evoluția tehnologică, importanța lor va continua să crească într-o societate tot mai conectată și sustenabilă.

Cuvinte-cheie: *bazele de date (BD), digitalizare, economie, inteligență artificială, tehnologii emergente*

Abstract: In the digital age, databases are essential for organizing, processing, and utilizing data across various sectors such as economics, education, and engineering. They support informed decision-making, automate processes, and improve efficiency. In economics, databases help analyze markets and manage risks, while in education, they enable personalized learning and efficient resource management. In engineering, they optimize project management and industrial automation. Emerging technologies like blockchain and artificial intelligence are further enhancing database security and efficiency. As technology evolves, databases will continue to play a crucial role in creating a more interconnected and sustainable society.

Keywords: *Databases (DB), digital transformation, innovation, data management, efficiency*

LEADERSHIP ÎN ACȚIUNE: PRIMII PAȘI SPRE EXCELENȚĂ

LEADERSHIP IN ACTION: FIRST STEPS TOWARDS EXCELLENCE

Dumitru BLAȘCO,

specialitatea Ing. și Manag. în Constr. de Mașini, gr. IMCM 23.01,

Coordonator științific: **Iulia VICOL**, drd., asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Leadership-ul reprezintă un pilon esențial în dezvoltarea unei afaceri de succes. În lucrare se evidențiază importanța calităților esențiale ale unui lider, cum ar fi viziunea clară, comunicarea eficientă, inteligența emoțională, capacitatea de luare a deciziilor și abilitatea de a inspira și motiva echipa. Autorul a analizat primele etape ale dezvoltării personale în leadership: autocunoașterea, construirea relațiilor bazate pe încredere, luarea deciziilor strategice și gestionarea conflictelor. Sunt prezentate exemple de lideri de succes precum Steve Jobs, Nelson Mandela și Angela Merkel, care au demonstrat leadership prin inovație, empatie și stabilitate.

În final, sunt oferite sfaturi practice pentru dezvoltarea influenței personale și creșterea performanței echipei. Leadership-ul este definit ca un proces continuu de învățare și influență pozitivă, iar fiecare persoană are potențialul de a deveni un lider.

Cuvinte-cheie: *leadership, motivație, echipă, viziune, dezvoltare personală*

Abstract: Leadership is a key concept in the sustainable development of modern businesses and organizations. Through the ability to influence, guide, and inspire, leaders become essential in shaping the success of teams and communities. This paper explores the fundamental components of effective leadership, such as strategic vision, clear communication, emotional intelligence, decision-making capacity, and the ability to motivate others.

A practical approach to leadership development is proposed, starting with self-awareness and ending with constructive conflict management. Real-life examples of inspirational leaders are analyzed, and useful, applicable advice is provided. The aim is to highlight that leadership is not an innate trait but a skill that can be learned and practiced. Ultimately, the paper asserts that every person has the potential to become a leader of change, both professionally and personally.

Keywords: *leadership, vision, influence, motivation, personal development*

ROLUL ȘI IMPORTANȚA MIJLOACELOR FIXE LA ÎNTREPRINDERE

THE ROLE AND IMPORTANCE OF FIXED ASSETS IN THE ENTERPRISE

Sorina GOROPCEANU,

specialitatea Contabilitate, gr. C 22.01,

Coordonator științific: **Irina ȘCHIOPU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Într-o lume economică globalizată, în care schimbările tehnologice și cerințele pieței sunt din ce în ce mai dinamice, întreprinderile se află sub presiunea de a rămâne competitive și eficiente. În acest context, mijloacele fixe reprezintă un pilon esențial pentru susținerea activității economice.

Scopul principal al cercetării este analiza rolului și importanței mijloacelor fixe în cadrul întreprinderilor din diverse sectoare economice. Prin această cercetare, se urmărește identificarea modului în care gestionarea corectă a mijloacelor fixe influențează performanța întreprinderii și ce beneficii poate aduce o abordare strategică a acestora.

În conformitate cu Standardele Naționale de Contabilitate „Imobilizari necorporale și corporale”, mijloace fixe reprezintă imobilizări corporale transmise în exploatare, valoarea unitară a cărora depășește plafonul valoric prevăzut de legislația fiscală sau pragul de semnificație stabilit de entitate în politicile contabile. Respectiv, mijloacele fixe sunt bunuri tangibile care sunt utilizate pentru producerea de bunuri sau prestarea de servicii, care sunt utilizate pe termen lung, nu se consumă în cadrul unui singur ciclu de producție și care sunt amortizate treptat pe durata duratei lor de viață.

Mijloacele fixe nu doar că sunt esențiale pentru derularea proceselor de producție și prestarea serviciilor, dar reprezintă și o investiție pe termen lung pentru orice întreprindere. Importanța acestora se reflectă în mai multe aspecte, principalele dintre acestea fiind expuse în figura 1:

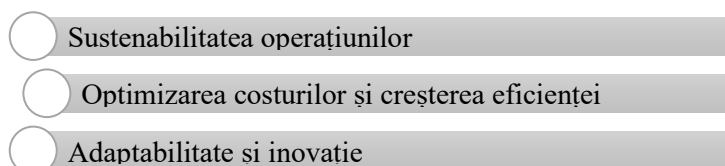

Figura 1: Importanța mijloacelor fixe pentru performanța întreprinderii

Sursă: elaborat de autor

Din cele expuse putem constata că mijloacele fixe nu doar că formează baza operațională a afacerii, dar și susțin procesul de creștere și expansiune. Multe întreprinderi se confruntă cu dificultăți în gestionarea eficientă a mijloacelor fixe, ceea ce duce la o utilizare suboptimală a resurselor, costuri ridicate de întreținere și o recuperare inadecvată a investițiilor. Soluționarea acestei probleme ar fi ca întreprinderile să implementeze un sistem digitalizat de evidență, să stabilească politici clare de amortizare, să adopte proceduri de întreținere preventivă și să analizeze constant costurile.

În concluzie, întreprinderile care recunosc importanța mijloacelor fixe și care le gestionează corespunzător, prin investiții continue în modernizare și întreținere, sunt mai pregătite să facă față provocărilor economice și să rămână competitive pe piață.

Cuvinte-cheie: *mijloace fixe, investiție, gestionare eficientă*

Abstract: In the context of a globalized and rapidly changing economy, fixed assets play a key role in supporting business operations and ensuring long-term competitiveness. These assets include buildings, machinery, transport equipment, and tools that are used over multiple production cycles and gradually depreciated over time. They form the physical foundation of a company’s activity and significantly influence its productivity and financial stability.

Efficient management of fixed assets involves implementing digital systems for tracking, setting clear depreciation policies, performing regular maintenance, and analyzing operational costs. Such strategies help reduce unnecessary expenses, increase the lifespan of assets, and improve investment recovery. Additionally, well-trained personnel can contribute to the optimal use of these resources.

Enterprises that invest in the continuous modernization and maintenance of their fixed assets are better prepared to adapt to market demands and technological changes. Therefore, fixed assets are not only essential for daily operations but also for innovation, sustainable development, and long-term success.

Keywords: *fixed assets, investment, efficient management*

UTILIZAREA GAME DEVELOPMENT-ULUI ÎN EDUCAȚIE, SĂNĂTATE ȘI BUSINESS

THE USE OF GAME DEVELOPMENT IN EDUCATION, HEALTH, AND BUSINESS

Dana ANDONI,

specialitatea Informatică, gr. IT 24.01,

Coordonator științific: **Irina VÎȘCU**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Game Development-ul a depășit granițele industriei de divertisment și a devenit un instrument esențial în educație, sănătate și business. Datorită mecanismelor interactive și captivante, jocurile facilitează învățarea, sprijină terapiile și optimizează procesele de training corporatist. Această convergență între tehnologie și nevoi sociale demonstrează potențialul gaming-ului ca sursă de inovație și impact pozitiv în societate. În educație, jocurile contribuie la implicarea și motivarea elevilor prin experiențe de învățare personalizate și interactive. Beneficiile includ creșterea reținerii informațiilor și adaptarea la ritmul individual de învățare. Exemple relevante sunt: *Minecraft: Education Edition*, *Kahoot!*, *Scratch*, *Quizlet*, *CodeCombat*, *Prodigy Math*, *Tynker*. În sănătate, jocurile serioase susțin recuperarea fizică și cognitivă, precum și sănătatea mintală. Acestea implică pacientul activ în procesul de tratament și pot contribui la accelerarea recuperării sau la gestionarea stresului și anxietății. Exemple includ: *Re-Mission*, *SnowWorld*, *EndeavorRx*, *SuperBetter*, *Peak*, *Zamzee*, *MindMaze*. În business, gamificarea ajută la creșterea productivității, implicării angajaților și loialității clienților. Prin jocuri, formarea profesională devine mai eficientă și atractivă, iar brandurile își consolidează relația cu publicul. Exemple: *Duolingo*, *Nike+ Run Club*, *Salesforce Trailhead*, *Starbucks Rewards*, *Habitica*, *Deliveroo*, *LinkedIn Learning*. Game Development-ul aplicat în aceste domenii oferă soluții inovatoare, dar implică și provocări, precum costurile și necesitatea adaptării la diferite tipuri de utilizatori. Odată cu evoluția tehnologică, aceste aplicații vor deveni tot mai sofisticate și extinse.

Cuvinte-cheie: dezvoltare de jocuri, educație, sănătate, business, gamificare, jocuri serioase

Abstract: Game development has long surpassed the boundaries of the entertainment industry, becoming an essential tool in education, healthcare, and business. Through its interactive and engaging mechanisms, games facilitate learning, support therapies, and optimize corporate training processes. This convergence between technology and social needs highlights the potential of gaming as a source of innovation and positive impact in society. In education, games help engage and motivate students through personalized and interactive learning experiences. Benefits include increased information retention and adaptation to individual learning pace. Relevant examples include: *Minecraft: Education Edition*, *Kahoot!*, *Scratch*, *Quizlet*, *CodeCombat*, *Prodigy Math*, *Tynker*. In healthcare, serious games support physical and cognitive recovery as well as mental health. They actively involve the patient in the treatment process and can help accelerate recovery or manage stress and anxiety. Examples include: *Re-Mission*, *SnowWorld*, *EndeavorRx*, *SuperBetter*, *Peak*, *Zamzee*, *MindMaze*. In business, gamification helps boost employee productivity, engagement, and customer loyalty. Through games, professional training becomes more efficient and attractive, while brands strengthen their relationships with clients. Examples: *Duolingo*, *Nike+ Run Club*, *Salesforce Trailhead*, *Starbucks Rewards*, *Habitica*, *Deliveroo*, *LinkedIn Learning*. Game development applied in these fields offers innovative solutions but also involves challenges, such as high development costs and the need to adapt games to different user needs. As technology evolves, these applications are expected to become more sophisticated and widespread.

Keywords: game development, education, healthcare, business, gamification, serious games

DECIZIA – ELEMENT FUNDAMENTAL ÎN PROCESUL MANAGERIAL

DECISION – A FUNDAMENTAL ELEMENT IN THE MANAGERIAL PROCESS

Alina CONSTANDACHI,

specialitatea Business și Administrare, gr. BA 23.01,

Coordonator științific: **Iulia VICOL**, drd., asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Luarea deciziilor este un element esențial în management, fiind procesul prin care se alege cea mai potrivită alternativă pentru atingerea unui scop clar definit. Acest proces presupune nu doar raționament logic, ci și influențe multiple, provenite atât din interiorul organizației, cât și din mediul extern. Structura ierarhică, competențele decidenților, calitatea informațiilor, dar și factorii precum incertitudinea, dinamica pieței sau schimbările tehnologice modelează modul în care se iau deciziile.

Experimente psihologice precum efectul banilor mari sau ancorarea arată cât de vulnerabilă este judecata umană în fața contextului în care sunt prezentate alegerile. Totodată, paradoxul alegerii evidențiază că un număr prea mare de opțiuni poate reduce eficiența decizională. În contrapartidă, inteligența artificială devine un aliat valoros, oferind soluții pentru analiza comportamentelor, personalizarea ofertelor și anticiparea rezultatelor.

Astfel, utilizarea tehnologiei sprijină procesele decizionale mai rapide, mai bine informate și mai adaptabile.

În esență, succesul managerial derivă din îmbinarea logicii analitice cu capacitatea de adaptare, ceea ce permite transformarea incertitudinilor în avantaje competitive durabile.

Cuvinte-cheie: *decizie, proces decizional, inteligența artificială, organizație*

Abstract: Decision-making is a vital component of management, representing the process of selecting the most suitable alternative to achieve a clearly defined goal. This process involves not only logical reasoning but is also shaped by numerous influences from both within the organization and the external environment. Hierarchical structure, the decision-makers' competencies, the quality of information, as well as factors such as uncertainty, market dynamics, and technological change all play a role in shaping how decisions are made.

Psychological experiments, such as the „large denomination effect” or anchoring, reveal the human mind's vulnerability to the context in which choices are presented. Similarly, the paradox of choice shows that too many options can actually hinder decision-making efficiency.

Conversely, artificial intelligence has become a valuable asset, offering tools for behavior analysis, personalized recommendations, and outcome prediction. The use of technology thus enables faster, more informed, and more flexible decision-making processes.

Ultimately, managerial success relies on the ability to combine analytical thinking with adaptability, allowing uncertainty to be turned into sustainable competitive advantages.

Keywords: *decision, decision-making process, artificial intelligence, organization*

UTILIZAREA DATELOR ȘI ANALIZEI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA DESIGNULUI WEB

USING DATA AND ANALYTICS TO IMPROVE WEB DESIGN

Olesea DOBROVENCO,

specialitatea Informatică, gr. IT 24.01,

Coordonator științific: **Irina VÎȘCU**, drd., asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În era digitală, designul web a devenit un domeniu dinamic, în care deciziile bazate pe date joacă un rol crucial. Această lucrare examinează modul în care datele și analitica pot fi utilizate pentru a îmbunătăți designul site-urilor web, oferind o perspectivă asupra instrumentelor și metodelor care transformă informațiile brute în soluții practice. Scopul este de a evidenția cum abordările bazate pe date pot duce la crearea de experiențe digitale mai eficiente, atractive și adaptate nevoilor utilizatorilor.

Unul dintre principalele instrumente utilizate în acest proces este analiza comportamentului utilizatorilor. Prin intermediul platformelor precum **Google Analytics**, designerii pot urmări modul în care utilizatorii navighează pe un site, identificând paginile populare, cele cu rata mare de abandon și căile de conversie. Aceste informații permit optimizarea structurii site-ului, astfel încât să răspundă mai bine așteptărilor utilizatorilor. De exemplu, dacă o pagină de destinație are o rată mare de abandon, aceasta poate indica faptul că designul sau conținutul nu este suficient de convingător.

Un alt instrument valoros este **heatmap-ul**, care oferă o reprezentare vizuală a zonelor de pe o pagină care atrag cel mai mult atenția. Aceste hărți termice arată unde utilizatorii fac click, unde își mișcă mouse-ul și unde se opresc cel mai mult timp. Pe baza acestor date, designerii pot re poziționa elementele cheie, cum ar fi butoanele de call-to-action sau linkurile importante, pentru a maximiza impactul lor. De asemenea, heatmap-urile pot evidenția zonele problematice, cum ar fi elementele de design care distrag atenția de la mesajul principal.

Figura 1. Funcționarea Google Analytics
Sursa: Orbit Media Studios

Figura 2. Pagina principală a heatmap-ului
Sursa: Orbit Media Studios

Testele A/B reprezintă o altă metodă eficientă de optimizare a designului web. Prin compararea a două variante ale unei pagini, designerii pot determina care dintre ele funcționează mai bine în ceea ce privește atragerea atenției, menținerea interesului și conversia utilizatorilor. De exemplu, un test A/B poate compara două scheme de culori diferite pentru a vedea care dintre ele generează mai multe conversii. Aceste teste oferă date concrete care ghidează deciziile de design, reducând dependența de intuiție sau presupuneri.

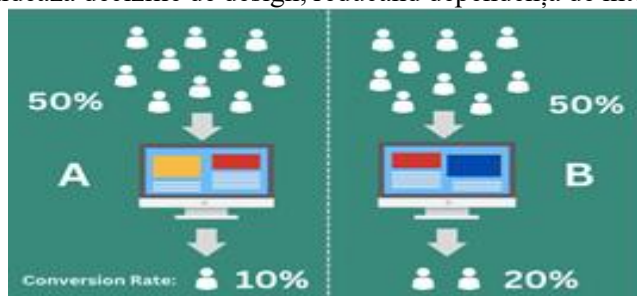

Figura 3. Prezentarea Testelor A/B
Sursa: Varify.io

Un studiu de caz relevant este cel al unui site de turism care a reușit să crească rezervările online cu 15% prin optimizarea paginilor de destinație pe baza datelor oferite de heatmaps și teste A/B. Un alt exemplu este cel al unei platforme de învățare online care a **îmbunătățit** rata de completare a cursurilor prin simplificarea procesului de înscriere, bazată pe feedback-ul utilizatorilor și analiza fluxului de navigare.

Concluziile acestui studiu subliniază faptul că utilizarea datelor în designul web nu este doar o tendință, ci o necesitate în mediul competitiv de astăzi. Abordările bazate pe date permit crearea de site-uri care nu doar arată bine, dar și funcționează eficient, oferind utilizatorilor o experiență plăcută și satisfăcătoare. În plus, aceste metode contribuie la atingerea obiectivelor de afaceri, cum ar fi creșterea traficului, îmbunătățirea ratei de conversie și consolidarea reputației online.

Prin urmare, această lucrare oferă o perspectivă detaliată asupra modului în care datele și analitica pot fi integrate în procesul de design web, oferind designerilor și dezvoltatorilor instrumentele necesare pentru a răspunde provocărilor digitale ale secolului XXI.

Cuvinte-cheie: *design web, analitică de date, heatmaps, teste A/B, optimizare*

Abstract: The field of web design has undergone a transformative shift with the integration of data-driven methodologies. This paper explores how data and analytics can be utilized to enhance web design, focusing on user behavior analysis, A/B testing, and heatmaps. By leveraging these tools, designers can create more intuitive, user-friendly, and effective websites. The study highlights the importance of data in decision-making processes and provides practical examples of how analytics can optimize design elements such as layout, color schemes, and navigation. The findings suggest that data-driven design not only improves user experience but also increases conversion rates and overall website performance.

Keywords: *web design, data analytics, user experience, A/B testing, heatmaps*

DEFICITUL BUGETAR – CONCEPTE ȘI EFECTE ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE

BUDGETARY-FISCAL POLICY – AS AN INSTRUMENT TO STIMULATE THE ECONOMIC PROCESS

Evelina BURLACU,
specialitatea Contabilitate, gr. C 24.01,
Coordonator științific: **Sofia DONEA**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Economia de piață generează situații fluctuante, care solicită politici suplimentare în gestiunea factorilor precum: inflația, situațiile pe piețele comerciale și financiare, politica monetară, adaptarea și tendințele de posibilități de economisire, cât și așteptările populației și a mediului de afaceri în politicile unei guvernări. Astfel dezechilibrele apărute în procesul de execuție a bugetului de stat este dificil de anticipat, și impune instituirea de acțiuni prin gestiune la orice etapă. Dezechilibrul bugetar se manifestă în două situații:

- când veniturile depășesc cheltuielile și rezultă excedentul bugetar;
- când cheltuielile depășesc veniturile și rezultă deficitul bugetar.

Astfel *deficitul bugetar* reprezintă diferența negativă dintre veniturile și cheltuielile unui stat într-o perioadă bugetară. Dezechilibrul bugetar manifestat prin deficit bugetar a atras atenția economiștilor, care a fost abordat prin două teorii:

- abordarea keynesiană ce susține că deficitul bugetar are un impact pozitiv asupra creșterii economice, dacă este utilizat pentru finanțarea cheltuielilor ce țin de infrastructură, cercetare și dezvoltare, educație și sănătate,
- abordarea ricardiană, care afirmă că variația prin deficit bugetar este neutră la creșterea economică.

Trebuie de accentuat că indiferent de teoriile dezvoltate asupra deficitului bugetar, toate țările lumii urmăresc să evite această situație, deoarece are un efect negativ asupra proceselor economice și impune promovarea unor politici financiar-fiscale mai prudente.

Existența deficitului bugetar pe un termen îndelungat provoacă efecte negative asupra stabilității unui stat, deaceia există tendința de compensare a deficitului anual din surse adăugătoare, echilibrând astfel bugetul anual. Bugetul unei țări trebuie privit ca un tablou a politicii de guvernare, ce redă sursele de venituri bugetare – ca rezultat al unei competențe eficiente de guvernare și cheltuirea acestora pe articole – ce denotă atât caracterul de execuție, cât și cerințele cetățenilor și a mediului de afaceri asupra guvernării. Este bine de remarcat că, dacă o economie națională nu înregistrează o creștere, atunci orice încercare de a menține un nivel primar de deficit finanțat prin datorie va eșua, deoarece acumularea datoriilor în timp va crește și dobânzile plătite pentru datorie .

Acoperirea deficitului bugetar poate fi efectuat prin următoarele măsuri: creșterea cotelor la taxe și impozite, prin datorii publice, emisiune monetară, reducerea cheltuielilor publice. Orice încercare de acoperire a deficitului bugetar prin măsurile enumerate duc în esență la scumpirea investițiilor , fapt ce încetinesc tendința investitorilor de a investi.

Cuvinte-cheie: *deficit bugetar, datorie publică, dezvoltare economică, politici fiscale, investiții*

Abstract: The market economy generates fluctuating situations that require additional policies to manage factors such as inflation, the state of commercial and financial markets, monetary policy, saving trends and capabilities, as well as the expectations of the population and the business environment regarding governmental policies. Therefore, the imbalances that arise during the execution of the state budget are difficult to predict and require management actions at every stage. Budgetary imbalance manifests in two situations:

- when revenues exceed expenditures, resulting in a budget surplus;
- when expenditures exceed revenues, resulting in a budget deficit.

Thus, the *budget deficit* represents the negative difference between a state's revenues and expenditures during a budgetary period. The budgetary imbalance manifested as a deficit has attracted the attention of economists, who have addressed it through two main theories:

- the **Keynesian approach**, which argues that a budget deficit can positively impact economic growth if used to finance expenditures in areas such as infrastructure, research and development, education, and healthcare;
- the **Ricardian approach**, which claims that variations caused by a budget deficit are neutral in terms of economic growth .

It must be emphasized that regardless of the theories developed regarding the budget deficit, all countries strive to avoid this situation due to its negative effects on economic processes, which require the adoption of more prudent fiscal and financial policies. A long-term budget deficit generates negative consequences for a state's stability, hence the tendency to compensate for the annual deficit through additional sources, thus balancing the annual budget. A country's budget should be viewed as a reflection of governmental policy, showing the sources of budget revenues—as a result of effective governance—and their allocation to expenditure items, reflecting both execution priorities and the demands of citizens and businesses regarding governance. It is important to note that if a national economy does not experience growth, any attempt to maintain a primary deficit level financed through debt will ultimately fail, as debt accumulation over time will increase the interest payments on that debt . The budget deficit can be covered through the following measures: increasing tax rates, public borrowing, money issuance, and reducing public expenditures. However, any attempt to cover the budget deficit using these measures essentially increases the cost of investment, discouraging investors.

Keywords: *budget deficit, public debt, economic development, fiscal policies, investments*

FINANȚAREA SISTEMULUI PUBLIC DE SĂNĂTATE DIN REPUBLICA MOLDOVA

FINANCING OF THE PUBLIC HEALTH SYSTEM IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Cristian CUBREACOV,
specialitatea Medicină generală nr.1, gr. M 23.09,
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
„Nicolae Testemițeanu” din Republica Moldova,
Coordonator științific: **Iulia VICOL**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Finanțarea sistemului public de sănătate din Republica Moldova este organizat în jurul Fondului Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală, administrat de Compania Națională de Asigurări în Medicină. Principalele surse de finanțare sunt contribuțiile obligatorii ale salariaților și angajatorilor, contribuțiile fixe ale persoanelor fizice neangajate, precum și plățile efectuate de stat pentru anumite categorii de populație, cum ar fi pensionarii, studenții, persoanele cu dizabilități și copiii.

Pe lângă acestea, statul susține sistemul prin transferuri de la bugetul public pentru finanțarea programelor naționale de sănătate, achiziții de echipamente și investiții în infrastructură. Sistemul mai beneficiază de contribuții directe ale pacienților pentru servicii care nu sunt acoperite de poliță, dar și de sprijin din partea organizațiilor internaționale.

Fondurile sunt distribuite instituțiilor medicale în baza unor contracte semnate cu CNAM, prin metode de plată precum plata per caz tratat, capitația sau tarife fixe. Aceste mecanisme au rolul de a asigura funcționarea și sustenabilitatea serviciilor medicale oferite populației.

Cuvinte-cheie: *finanțare, sistem public, contribuții obligatorii, medicină*

Abstract: The financing of the public health system in the Republic of Moldova is primarily organized around the Mandatory Health Insurance Fund, administered by the National Health Insurance Company (CNAM). The main sources of funding include mandatory contributions from employees and employers, fixed contributions from self-employed individuals, as well as state payments for certain population categories such as pensioners, students, persons with disabilities, and children.

In addition, the state supports the system through transfers from the public budget for the financing of national health programs, equipment purchases, and infrastructure investments. The system also benefits from direct payments by patients for services not covered by insurance, as well as support from international organizations.

Funds are distributed to medical institutions based on contracts signed with CNAM, using payment methods such as payment per treated case, capitation, or fixed tariffs. These mechanisms are intended to ensure the functioning and sustainability of the medical services provided to the population.

Keywords: *financing, public system, mandatory contributions, medicine*

POLITICA BUGETAR-FISCALĂ – CA INSTRUMENT DE STIMULARE A PROCESULUI ECONOMIC

BUDGETARY-FISCAL POLICY – AS AN INSTRUMENT TO STIMULATE THE ECONOMIC PROCESS

Romica ROTARU,

specialitatea Contabilitate, gr. C 24.01,

Coordonator științific: **Sofia DONEA**, drd., asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Dezvoltarea economică a unei țări influențează fluxul financiar, care contribuie la funcționarea structurală a statului necesare pentru îndeplinirea obiectivelor sale. Apariția statului impune și elaborarea politicilor de funcționare. Conceptul de „politică”, conform surselor de studiu, se referă la acțiuni de administrare, programe de acțiune a unor grupuri, partide sau decizii luate de stat în diverse domenii. Bugetul de stat este principalul instrument al unei politici bugetar-fiscale și se prezintă sub forma unei balanțe, care se elaborează și se execută de guvern după ce este autorizată de parlament. Partea de cheltuieli din structura bugetară este foarte importantă nu numai ca structură, dar și ca orientare a politicii economice. Prioritatea unei politici economice rezultă din elementele structurale ale proiectului de buget, care au implicații directe prin nivelul inflației, dezechilibrul bugetar, protecție socială, nivelul de trai, etc. Pentru realizarea acestor obiective este necesar de instrumente eficiente în politicile bugetar-fiscale și de analiza acestora.

Politica financiară stabilește un sistem de norme privind constituirea și utilizarea fondurilor publice. Fondurile publice, depind de capacitatea sectorului economic a unei țări de a genera venituri statului prin prelevări fiscale obligatorii, iar suficiența acestora depind de nevoile reale. Scopul politicii bugetar-fiscale este de a asigura o concordanță între dinamica procesului social-economic și instrumentele de reglementare în acest scop, care pot modifica sursele de venituri și destinația cheltuielilor. Preocuparea de bază a statului în acest sens este să găsească un echilibrul bugetar dintre venituri și cheltuieli. Deaceia politica bugetară vizează în esență domeniul economic și social.

Politicile bugetar – fiscale dispun de instrumente prin care se reglementează activitățile economice, sociale și financiare dintr-un stat cu scop de influență și reorientare a PIB. Instrumentele politicii bugetar-fiscale includ bugetul în sine, echilibrul bugetar sau deficitul, sistemul impozitelor și taxelor, sisteme de subvenționare a sectoarelor economice importante, acordarea facilităților fiscale, finanțarea activității unor ramuri, diverse programe sociale, etc. Caracterul elementelor de cheltuieli publice evidențiază prioritățile unui guvern, care sunt dependente de realitatea situației economice. Eficiența politicii bugetar-fiscale se apreciază la finele unui an bugetar, când se analizează mobilizarea și direcționarea corespunzătoare a resurselor financiare disponibile, pentru ca un stat să-și îndeplinească rolul său. Deci prin politica bugetar-fiscală se evidențiază resursele financiare generate de sectorul economic și pus la dispoziția unui stat, ca acesta să-și realizeze sarcinile sale privind măsurile economice, sociale, etc., conform programului de guvernare. Pentru o gestiune eficientă a resurselor financiare se impune și funcția de control asupra cheltuielilor bugetare. Deaceia este important ca să se urmărească nu numai mărimea veniturilor fiscale colectate în buget, dar și un control asupra elementelor de cheltuieli bugetare, care au un impact direct asupra contribuabililor, afectându-i direct.

Analizând politica bugetar-fiscală a Republicii Moldova din ultima perioadă , se constată că aceasta continuă să se concentreze pe crearea unui sistem fiscal echitabil și eficient, cu tendințe de armonizare a legislației naționale cu practicile UE.

Cuvinte-cheie: *politica bugetar-fiscală, instrumente de stimulare, creștere economică, impozite, cheltuieli publice*

Abstract: The economic development of a country influences the financial flow, which contributes to the structural functioning of the state necessary for the achievement of its objectives. The emergence of the state also requires the development of operating policies. The concept of "political", according to the study sources, refers to management actions, action programs, parties or decisions taken by the state in various fields. The state budget is the main instrument of a fiscal-fiscal policy and is in the form of a balance, which is being developed and executed by the Government after being authorized by Parliament. The share of expenditures in the budgetary structure is very important not only as a structure, but also as an economic policy orientation. The priority of an economic policy results from the structural elements of the draft budget, which have direct implications through inflation, budget imbalance, social protection, living standards, etc. In order to achieve these objectives, effective tools in fiscal and tax policies are needed. Financial policy establishes a system of rules on the establishment and use of public funds. Public funds depend on the capacity of a country's economic sector to generate state revenues through mandatory tax levies, and their sufficiency depends on the real needs. The purpose of budget-fiscal policy is to ensure a consistency between the dynamics of the social and economic process and regulatory instruments for this purpose, which can modify the sources of income and the destination of expenditure. The basic concern of the state in this respect is to find a budget balance between revenue and expenses. Those budgetary policy essentially targets economic and social. Budgetary - fiscal policies have tools governing economic, social and financial activities in a state for influence and reorientation of GDP. The budgetary-fiscal policy instruments include the budget itself, budget balance or deficit, tax and tax system, granting systems for major economic sectors, tax facilities, financing the activity of branches, various social programs, etc. The character of public expenditure elements highlights a government's priority, which are dependent on the reality of the economic situation of budget-fiscal policy, is appreciated at the end of a budget year, when it is analyzed, properly mobilizing and directing the available financial resources, for a state to fulfill his role. So, through budget-fiscal policy, the financial resources generated by the economic sector and made available to a State, is made that it to carry out its tasks on economic, social measures, etc., according to the governance program. For efficient management of financial resources, the function of control over budget expenditures is also required. It is important to pursue not only the size of the tax revenues collected in the budget, but also a control over the budget expenditure elements, which have a direct impact on taxpayers, directly affecting. Analyzing the fiscal-fiscal policy of the Republic of Moldova in the last period, it is found that it continues to focus on creating a fair and effective fiscal system, with trends to harmonize national legislation with EU practices.

Keywords: *budgetary-fiscal policy, stimulus instruments, economic growth, taxes, public spending*

FIBRELE DE CARBON: DE LA MOTORSPORT LA INDUSTRIA AUTO DE MASĂ

CARBON FIBERS: FROM MOTORSPORT TO THE MASS AUTOMOTIVE INDUSTRY

Olivia CARANFIL,

specialitatea Ing. și Manag. în Constr. de Mașini, gr. IMCM 22.01,

Coordonator științific: **Marina BUNEA**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Fibrele de carbon sunt materiale compozite formate din fire subțiri de carbon, extrem de ușoare și rezistente, utilizate inițial în domenii precum aviația și motorsportul. Acestea se remarcă printr-un raport excepțional între rezistență și greutate, având o durabilitate ridicată, rigiditate și rezistență la coroziune.

În motorsport, fibra de carbon a devenit materialul ideal pentru construcția șasiurilor și a componentelor de performanță, datorită capacității sale de a reduce greutatea totală a vehiculului fără a compromite siguranța. Odată cu evoluția tehnologică, acest material a fost preluat și adaptat în industria auto de masă, fiind folosit la modele electrice și hibride pentru a îmbunătăți eficiența energetică și autonomia.

Astăzi, fibrele de carbon joacă un rol crucial în dezvoltarea automobilelor moderne, contribuind la performanțe mai bune, siguranță sporită și sustenabilitate, fiind un pas important către un viitor mai eficient și ecologic în transport.

Cuvinte-cheie: *fibre de carbon, rezistență, eficiență, siguranță, sustenabilitate*

Abstract: Carbon fibers are composite materials made from thin strands of carbon, extremely lightweight and strong, initially used in fields such as aviation and motorsports. They stand out due to an exceptional strength-to-weight ratio, high durability, rigidity, and corrosion resistance.

In motorsport, carbon fiber became the ideal material for building chassis and performance components, thanks to its ability to reduce the overall weight of the vehicle without compromising safety. With technological advancements, this material was later adopted and adapted in the mass automotive industry, being used in electric and hybrid models to improve energy efficiency and driving range.

Today, carbon fibers play a crucial role in the development of modern vehicles, contributing to better performance, enhanced safety, and greater sustainability, representing an important step toward a more efficient and eco-friendly future in transportation.

Keywords: *carbon fiber, strength, efficiency, safety, sustainability*

PLANIFICARE FINANCIARĂ PE TERMEN SCURT ȘI LUNG

SHORT-TERM AND LONG-TERM FINANCIAL PLANNING

Ecaterina VELICU,

specialitatea Economie, grupa EBU 23,

Coordonator științific: **Vitali CHIURCCIU**, dr., lector univ.,

Universitatea de Stat din Comrat

Rezumat: Articolul dezvăluie importanța și obiectivele planificării financiare într-o întreprindere. Autorul definește obiectivele planificării financiare folosind surse științifice. Planificarea pe termen scurt și pe termen lung la întreprindere are ca scop atingerea obiectivelor strategice și actuale. Planificarea financiară are mai multe etape, dintre care una dintre cele mai importante este analiza situațiilor financiare ale perioadelor anterioare. Când revizuim rapoartele, calculăm indicatorii financiari și analizăm dinamica și impactul acestora asupra companiei. Acest lucru este necesar pentru o planificare financiară eficientă în continuare. Studiul situațiilor financiare ale întreprinderii S.R.L. «FABRICA OLOI PAK» pentru anii 2021-2023. Au fost calculate și analizate ratele financiare ale S.R.L. «FABRICA OLOI PAK» și conformitatea acestora cu planul de afaceri al întreprinderii. Concluzionăm că planificarea financiară pe termen scurt și pe termen lung afectează dezvoltarea și succesul fiecărei întreprinderi.

Cuvinte-cheie: *planificare financiara, rata curenta, rata datoriilor, rentabilitatea capitalurilor proprii, rapoarte financiare, strategie, plan de afaceri, analiza economica a intreprinderii*

Abstract: The article reveals the importance and objectives of financial planning at the enterprise. The author defines the goals of financial planning using scientific sources. Short-term and long-term planning at the enterprise is aimed at achieving strategic and current goals. Financial planning has several stages, one of the most important is the analysis of financial reports of past periods. When reviewing reports, we calculate financial ratios and analyze their dynamics and impact on the company. This is necessary for further effective financial planning. Study of the financial statements of the enterprise S.R.L. «FABRICA OLOI PAK» for 2021-2023. Calculated and analyzed financial ratios of S.R.L. «FABRICA OLOI PAK» and their compliance with the business plan of the enterprise. We conclude that short-term and long-term financial planning affects the development and success of each enterprise.

Keywords: *financial planning, current liquidity ratio, debt ratio, return on equity, financial ratios, strategy, business plan, economic analysis of the enterprise*

ROLUL ȘI IMPORTANȚA DATORIILOR COMERCIALE LA ÎNTREPRINDERE

THE ROLE AND IMPORTANCE OF COMMERCIAL DEBTS IN THE ENTERPRISE

Ecaterina NAZARENCO,

specialitatea Contabilitate, gr. C 22.01,

Coordonator științific: **Irina ȘCHIOPU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Datoriile comerciale reprezintă o sursă esențială de finanțare, permițând întreprinderilor să procure bunuri și servicii înainte de plată.

Acestea oferă flexibilitate financiară, fără a necesita garanții. Principalul avantaj este optimizarea lichidităților, resursele putând fi redirecționate spre investiții. Sunt utile în special pentru întreprinderile , care au acces limitat la credite bancare.

Totuși, un nivel ridicat de datorii poate genera riscuri:

- penalități;
- relații tensionate cu furnizorii;
- dificultăți în atragerea altor finanțări.

Este vital un echilibru între datorii și creanțe. Dacă sunt bine gestionate, datoriile comerciale pot crește profitul fără investiție proprie. Însă dependența excesivă poate afecta bonitatea firmei.

Supraîndatorarea, cauzată de creșterea activității sau încasări întârziate, poate fi evitată prin planificare financiară. Întârzierile de plată afectează reputația și relațiile comerciale. Pentru o gestiune eficientă se recomandă:

- monitorizarea obligațiilor;
- negocierea termenelor;
- evitarea supraîndatorării;
- diversificarea surselor de finanțare;
- controlul creanțelor.

O administrare corectă asigură stabilitate și dezvoltare sustenabilă.

Cuvintele-cheie: *datorii comerciale, gestiune, finanțare, lichiditate, profitabilitate*

Abstract: Trade payables represent an essential source of financing, allowing businesses to acquire goods and services before making payments. They provide financial flexibility without requiring collateral. The main advantage is the optimization of liquidity, as resources can be redirected toward investments.

They are especially useful for enterprises with limited access to bank credit. However, a high level of debt can pose risks:

- Penalties;
- Strained relationships with suppliers;
- Difficulties in securing other financing.

Maintaining a balance between payables and receivables is vital. When well managed, trade payables can increase profits without using own capital. However, excessive dependence may affect the company's creditworthiness.

Over-indebtedness, caused by business expansion or delayed collections, can be avoided through proper financial planning. Payment delays impact reputation and commercial relationships. For efficient management, it is recommended to:

- Monitor obligations;
- Negotiate payment terms;
- Avoid over-indebtedness;
- Diversify funding sources;
- Control receivables.

Proper administration ensures financial stability and sustainable growth.

Keywords: *commercial debts, management, financing, liquidity, profitability*

STUDIUL APLICĂRII EXTRACTELOR VEGETALE DIN COAJA DE CEAPĂ ȘI COAJA DE ROȘII ÎN TEHNOLOGIA PANIFICAȚIEI

STUDY ON THE APPLICATION OF PLANT EXTRACTS FROM ONION AND TOMATO PEELS IN BAKING TECHNOLOGY

Daniel LUNGU,

specialitatea Ing. și Manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 22.01,

Dan MEREOARĂ,

specialitatea Ing. și Manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 21.01,

Coordonatori științifici: **Iurie RUMEUS**, dr., conf. univ.,

Alexandra CİCANCİ, dr., lector univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În contextul actual al creșterii risipei alimentare și al presiunilor asupra mediului, valorificarea subproduselor vegetale reprezintă o oportunitate semnificativă pentru dezvoltarea durabilă. Cojile de tomate și de ceapă, adesea considerate deșeuri, pot deveni resurse valoroase prin aplicarea unor tehnologii moderne de procesare. Acestea sunt bogate în antioxidanți, micro- și macroelemente esențiale, care pot fi extrase și transformate în ingrediente funcționale utilizabile în industria alimentară.

Prin extragerea nutrienților cu ajutorul alcoolului etilic și evaporarea acestora în stare de pudră, s-a obținut o materie valoroasă ce poate fi adăugată în aluatul de pâine. Praful din coji de tomate prezintă proprietăți antioxidante cu efect conservant, în timp ce cel din ceapă oferă un gust intens, culoare specifică și contribuie, de asemenea, la conservarea produsului final.

Aplicarea acestor extracte în panificație nu doar că îmbunătățește valoarea nutrițională a produselor, dar oferă și o alternativă viabilă la aditivii chimici. Cercetarea demonstrează că astfel de subproduse pot contribui la crearea unui sistem alimentar mai sustenabil și la reducerea impactului asupra mediului. Totodată, promovarea acestor practici în rândul tinerilor cercetători stimulează inovația și implicarea în domeniul alimentar.

Prin integrarea acestor metode în procesele industriale, se pot obține produse ecologice, nutritive și accesibile. Astfel, demersurile echipei de cercetare nu doar că adresează probleme ecologice, ci și contribuie la dezvoltarea unei economii circulare bazate pe reutilizarea eficientă a resurselor.

Cuvinte-cheie: *subproduselor vegetale, dezvoltarea, panificație*

Abstract: In the current context of increasing food waste and environmental pressures, valorizing plant by-products represents a significant opportunity for sustainable development. Tomato and onion skins, often considered waste, can become valuable

resources through the application of modern processing technologies. These by-products are rich in antioxidants, micro- and macro-elements, which can be extracted and transformed into functional ingredients used in the food industry.

By extracting nutrients using ethyl alcohol and evaporating them into powder form, a valuable substance has been obtained that can be added to bread dough. Tomato peel powder has antioxidant properties with a preservative effect, while onion peel powder provides an intense flavor, a specific color, and also contributes to the preservation of the final product.

The application of these extracts in baking not only enhances the nutritional value of products but also offers a viable alternative to chemical additives. Research shows that such by-products can contribute to creating a more sustainable food system and reducing environmental impact. Moreover, promoting these practices among young researchers encourages innovation and involvement in the food sector.

By integrating these methods into industrial processes, ecological, nutritious, and accessible products can be obtained. Thus, the research team's efforts not only address environmental issues but also contribute to the development of a circular economy based on the efficient reuse of resources.

Keywords: *plant by-products, development, baking*

SECȚIUNEA IV: DEZVOLTAREA STEAM A AFACERILOR LOCALE¹

VALORIFICAREA SUSTENABILĂ A DEȘEURILOR DE VIȚĂ DE VIE PRIN PRODUCEREA BRICHETELOR

SUSTENABLE VALORIZATION OF VINE WASTE THROUGH THE PRODUCTION OF BRIQUETTES

Livia GANCEA,

specialitatea Business și Administrare, gr. BA 21.01,
Coordonator științific: **Andrei POPA**, dr. hab., prof. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: In the wine industry, waste management is an important issue to ensure sustainability and environmental protection. The Republic of Moldova faces challenges related to the waste generated in this sector. The valorization of vine waste is an essential process to efficiently manage the residues generated in the wine industry. This process transforms waste into usable products or energy, contributing to the reduction of the amount of waste ending up in landfills.

Keywords: *sustainability, environment, vine, waste*

Începând cu 2005, Comisia Europeană promovează tranziția de la economia liniară la cea circulară, axată pe reciclare și reutilizare (1). În 2020, Guvernul RM a adoptat Strategia „Moldova 2030”, însă fără a integra pe deplin obiectivele UE privind economia circulară. Având în vedere angajamentele internaționale (Acordul de la Paris, statutul de candidat UE), este necesară revizuirea Strategiei Energetice RM 2030 pentru a reflecta realitățile actuale și a sprijini dezvoltarea durabilă (2).

Astfel, în cadrul Strategiei Energetice a Republicii Moldova până în anul 2050 (SEM 2050), Republica Moldova urmărește dezvoltarea unui sector energetic sustenabil și durabil prin reforme de piață și prin integrarea pe piața energetică a UE, consolidând în același timp securitatea energetică prin proiecte de infrastructură transfrontalieră, diversificarea surselor de furnizare, creșterea electrificării și a utilizării energiei electrice, precum și valorificarea surselor interne de generare (3).

Valorificarea lăstarilor de viță de vie este o soluție eficientă în acest sens. Rumegușul obținut prin prelucrarea coardelor poate fi transformat în brichete prin presare, fără aditivi chimici.

¹ ACKNOWLEDGEMENTS

The research presented in this section was carried out within the project: **ERASMUS-EDU-2022-CBHE-STRAND-2**. "Developing and improving STEAM skills of students and teachers for curricular innovation and sustainable development of higher education institutions and local businesses". Project no. 101081787 – "skills4future".

Acestea ard lent, au un miros plăcut și degajă de 10 ori mai puțin CO₂ decât gazul natural, de 30 ori mai puțin decât cocsul și de 50 ori mai puțin decât cărbunele (4).

S.R.L. „Vinăria din Vale”, din raionul Cahul, gestionează 1500 ha de viță. La un randament de 3000 kg de coarde/ha, rezultă 4500 t de coarde/an, echivalentul a 1125 t de rumeguș (5). Tehnologiile moderne de prelucrare a coardelor permit valorificarea lor după proporția de 4:1 (6).

Un studiu de marketing realizat între 5 februarie și 5 aprilie 2024, pe un eșantion de 50 persoane (60% din mediul rural), arată că 76% consideră brichetele o alternativă potrivită la sursele clasice. Doar 2% au o opinie negativă. Prețul redus, eficiența și factorul ecologic sunt principalele motive. Lipsa informațiilor rămâne un obstacol, de aceea se propune o campanie de informare.

Proiectul preconizează venituri anuale de 3,8 mil. lei, la un preț de 4200 lei/tonă (TVA inclus). Această practică susține economia circulară, protejând mediul și valorificând eficient resursele.

În concluzie, prelucrarea rumegușului în brichete poate fi considerată o practică în concordanță cu principiile economiei circulare, contribuind la gestionarea durabilă a resurselor și la reducerea impactului asupra mediului.

Bibliografie:

1. Popa Andrei, doctor habilitat în științe economice. CIRCULAR ECONOMY AS A STRATEGY OF REGIONAL AND LOCAL DEVELOPMENT. Chișinău : s.n., 2022.
2. Ministerul Energiei al Republicii Moldova. *Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2050 (SEM 2050)*, p.3.
3. Ministerul Energiei al Republicii Moldova. *Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2050 (SEM 2050)*, p.9.
4. Eotronex. [Interactiv] <https://ecotronex.md/articles/toplivnyie-briketyi-iz-opilok.html>.
5. MANAGEMENTUL INTEGRAT AL DEȘEURILOR REZULTATE DIN SECTORUL VITI-VINICOL.
6. Materiale.pvgazeta.info. Planul de afaceri pentru producerea brichetelor de combustibil - "setea".

IMPORTANȚA PROGRAMULUI DE MARKETING PENTRU DEZVOLTAREA SUSTENABILĂ A ÎNTREPRINDERII

THE IMPORTANCE OF THE MARKETING PROGRAM FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

Mihaela RAȘCENCO,

specialitatea Business și Administrare, gr. BA 21.01,
Coordonator științific: **Irina TODOS**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: The study investigates the essential role of sustainable marketing programs in increasing the competitiveness of enterprises, having as a case study the implementation of an ecological initiative within the enterprise I.M. „Vinia Traian” S.A. In an economic environment increasingly influenced by the demands of sustainable development, marketing becomes a strategic tool not only for promoting products, but also for assuming social and

ecological responsibility. The paper proposes a sustainability-oriented marketing program, focused on promoting the return of wine bottles, structuring the initiative in clear stages, with measurable objectives and specific tactics. Through this approach, the company aims to strengthen the brand image, increase consumer involvement in ecological practices and their loyalty by rewarding responsible behavior. The conclusions highlight the fact that sustainable marketing, when implemented strategically, can represent a decisive factor in the transition to a sustainable and adaptable business model.

Keywords: *marketing program, sustainable marketing, responsible consumption*

Introducere

În contextul actual al transformărilor economice, sociale și de mediu, întreprinderile sunt tot mai frecvent chemate să adopte practici sustenabile în toate aspectele activității lor, inclusiv în marketing. Această tranziție de la o viziune centrată exclusiv pe profit la una care integrează responsabilitatea față de mediu și societate determină o reconfigurare profundă a strategiilor de promovare și poziționare pe piață.

Marketingul sustenabil, și în special marketingul ecologic, devine astfel o componentă esențială în consolidarea imaginii de brand și creșterea competitivității. Studiul de față explorează relevanța și aplicabilitatea unui program de marketing sustenabil în cadrul întreprinderii I.M. „Vinia Traian” S.A., cu accent pe implementarea unei inițiative menite să încurajeze comportamentele ecologice ale consumatorilor: returnarea sticlelor de vin.

Metodologie

Abordarea metodologică a cercetării este una aplicativă, fundamentată pe analiza documentară a bunelor practici în domeniul marketingului sustenabil, precum și pe adaptarea acestora la specificul pieței locale și al întreprinderii analizate. A fost propus un program strategic de marketing structurat în mai multe etape, fiecare cu obiective clare, tactici de implementare și canale de comunicare adaptate publicului țintă.

Rezultate și discuții

Implementarea unui program de marketing orientat spre sustenabilitate în cadrul I.M. „Vinia Traian” S.A. vizează nu doar alinierea la tendințele internaționale în materie de responsabilitate ecologică, ci și consolidarea unei relații durabile cu consumatorii. Inițiativa propusă – *crearea unui serviciu informațional pentru promovarea returnării sticlelor de vin* – răspunde simultan nevoilor de educare ecologică și obiectivelor strategice ale companiei. Programul urmărește patru direcții principale:

- Conștientizarea consumatorilor privind importanța reciclării ambalajelor;
- Creșterea cu 30% a ratei de returnare în primul an;
- Îmbunătățirea imaginii brandului în termeni de responsabilitate socială;
- Crearea de loialitate prin recompensarea comportamentului eco-responsabil.

Prin aceste acțiuni, compania își consolidează poziția pe piață ca promotor al sustenabilității, încurajând în același timp adoptarea unui consum responsabil. Această abordare oferă un exemplu de integrare eficientă a strategiilor de marketing cu obiectivele de dezvoltare durabilă.

Concluzii

Rezultatele cercetării evidențiază potențialul programului de marketing sustenabil de a aduce multiple beneficii atât la nivelul imaginii corporative, cât și în ceea ce privește implicarea activă a consumatorilor în comportamente ecologice. Într-un climat economic tot mai influențat de exigențele sustenabilității, inițiativele de acest tip devin nu doar o opțiune strategică, ci o necesitate.

I.M. „Vinia Traian” S.A. poate deveni un exemplu de bună practică în sectorul vitivinicol din Republica Moldova, demonstrând cum marketingul ecologic poate sprijini

tranziția către un model de afacere responsabil și rezilient. Totodată, acest tip de intervenție contribuie la educarea consumatorilor și la cultivarea unei culturi a durabilității la nivel local.

Bibliografie:

1. Biswas, A., & Roy, M. (2015). Leveraging factors for sustained green consumption behavior based on consumption value perceptions: testing the structural model. *Journal of Cleaner Production*, 95, 332–340. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.02.042>
2. Bondrea A.A. *Introducere în marketing*. București: Editura Fundației România de Măine. 2011. 496p.
3. Cherian, J., & Jacob, J. (2012). Green Marketing: A Study of Consumers' Attitude towards Environment Friendly Products. *Asian Social Science*, 8(12). <https://doi.org/10.5539/ass.v8n12p117>
4. Dangelico, R. M., & Vocalelli, D. (2017). “Green Marketing”: An Analysis of Definitions, Strategy Steps, and Tools through a Systematic Review of the Literature. *Journal of Cleaner Production*, 165(1), 1263–1279. [Sciencedirect.https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.07.184](https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.07.184)
5. Hinescu A., Hinescu D.A. *Marketing și Ecomarketing*. Cluj Napoca: Editura Napoca Star. 2008.

EVALUAREA ȘI ANALIZA CULTURII ORGANIZAȚIONALE A COMPANIEI SA MOLDCCELL

ASSESSMENT AND ANALYSIS OF SA MOLDCCELL'S ORGANIZATIONAL CULTURE

Gabriela POPESCU,

Coordonator științific: **Lilia COVAȘ**, dr. hab., conf. univ.,
Academia de Studii Economice a Moldovei

Rezumat: Articolul examinează evaluarea culturii organizaționale a companiei SA Moldcel din Republica Moldova, bazându-se pe un studiu realizat cu ajutorul chestionarului OCAI. Rezultatele arată că cultura predominantă în întreprindere este de tip clan, urmată de cultura de tip piață, în timp ce cele de tip ierarhic și adhocratic sunt mai puțin accentuate. Studiul sugerează că angajații preferă o cultură mai puternică de bazată pe o colaborare și recomandă consolidarea acesteia și promovarea inovației pentru a îmbunătăți performanța și angajamentul organizațional.

Cuvinte-cheie: *cultura organizațională, performanță, OCAI, cultura de tip clan, angajament organizațional, SA Moldcell*

In a constantly changing business environment, organizational culture is a key factor in influencing employee behavior and company performance. According to previous research, a strong organizational culture can significantly contribute to improving productivity and financial results [1]. This article presents a case study conducted within a company, where the organizational culture was evaluated using the OCAI questionnaire to identify the dominant and preferred types of culture among employees. The research focuses on JSC Moldcell, a telecommunications company in the Republic of Moldova. With over 25

years of activity in the country, Moldcell becomes a relevant subject for studying the organizational culture that has developed over time [2]. The purpose of this article is to analyze the key defining elements of organizational culture and their influence on the company's performance.

The study was conducted using a quantitative method through an anonymous survey based on the OCAI (Organizational Culture Assessment Instrument) questionnaire. The questionnaire was completed by 32 employees from five subdivisions of the sales and marketing departments. The collected data were analyzed using Microsoft Excel to highlight the company's cultural profile. The OCAI questionnaire allowed the evaluation of organizational culture across four dimensions: clan, adhocracy, market, and hierarchical. The results showed that the clan culture is dominant, with a score of 28.2 points out of 100, indicating a work environment characterized by collaboration and involvement, according to Table 1. and Figure 1. The market culture scored 26.2 points, suggesting a competitive orientation and a focus on streamlining external processes.

Table 1. Cultural Profile of Moldcell SA

	Actuală	Preferată	Ecartul
Clan	28.2	33.4	5.1
Adhocrație	22.8	22.3	-0.5
Piață	26.2	23.3	-3.0
Ierarhic	22.7	21.0	-1.7

Source: Created by the author

The lowest scores were recorded for the hierarchical culture (22.7 points) and adhocracy (22.8 points), reflecting a decreased emphasis on control and authority, as well as on flexibility and innovation. The analysis of discrepancies between the current and preferred cultures showed that employees desire a reduction in hierarchical and adhocratic cultures and an increase in the clan culture by 5.1 points. These results suggest a preference for a more familial work environment and greater involvement in the decision-making process.

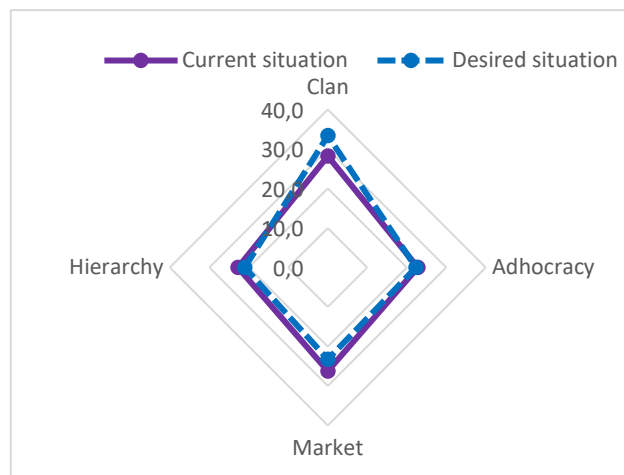

Figure 1. Graphical Representation of Organizational Culture within JSC Moldcell
Source: Created by the author

To improve organizational culture, it is recommended to maintain and strengthen the clan culture, while promoting innovation through financial and non-financial incentives that encourage employees to initiate new projects.

Conclusion

The study conducted at Moldcell highlights the importance of organizational culture in influencing employee behavior and company performance. The clan culture is dominant and preferred by employees, and strengthening it, along with promoting innovation, can significantly contribute to increasing organizational commitment and performance. According to Cameron and Quinn, significant changes are only necessary when the difference exceeds 10 points [3]. Therefore, the company's management should focus on being more flexible and creative while still keeping external processes efficient.

Bibliography:

1. HESKET J. L., KOTTER J., Corporate Culture and Performance, Free Press, 1992. ISBN 978-1451655322
2. Raportul Conducerii Pentru Moldcell 2023, moldcell.md (Available: md/files/Policies/Raportul- conducerii-Moldcell-SA-2023.pdf. Accessed 31 Mar. 2025)
3. CAMERON, K., QUINN, R. Diagnosing and changing organizational culture Based on the Competing Values Framework. MA: Addison-Wesley.1999. ISBN: 978-0-7879-8283

INTRODUCEREA TEHNOLOGIILOR INDUSTRIE 4.0 ÎN GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

IMPLEMENTATION OF INDUSTRY 4.0 TECHNOLOGY IN CORPORATE MANAGMENT

Larisa COVALENCO,

Coordonator științific: **Irina DOROGAIA**, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova

Rezumat: Articolul analizează conceptul și caracteristicile inovațiilor prin prisma guvernanței corporative și examinează impactul acestora asupra dezvoltării și competitivității companiilor internaționale și autohtone. O atenție deosebită este acordată domeniilor cheie de implementare a tehnologiilor inovatoare, impactului acestora asupra eficienței proceselor de afaceri. Articolul prezintă factori legați direct de tehnologiile inovatoare ale Industriei 4.0, contribuind la implementarea cu succes a inovațiilor, a tendințelor moderne, a rolului transformării digitale și a consecințelor asupra performanței financiare.

Cuvinte-cheie: *inovații, management corporativ, competitivitate, profit, Industrie 4.0, leadership*

In today's world, in the context of rapid innovation, the implementation of Industry 4.0 technologies is becoming a strategic element in corporate management. Innovations are a fundamental element of a modern business model, allowing companies to maintain and strengthen their competitive advantage, adapt to changes by showing flexibility, increase risk resilience, meet and anticipate customer needs, and, importantly, attract talent and form

a progressive culture that enables them to succeed in the long term[1]. Innovations transform approaches to management, increase transparency, efficiency and sustainability of business processes, while at the same time, it is competent corporate management that determines the success of the implementation of new solutions, sets the vector of technological renewal and forms an internal culture that promotes innovative growth[2].

In the context of global changes, Industry 4.0 leads to a radical transformation of business processes, management models and interactions between all participants in the corporate structure. The fourth industrial revolution is a global technological progress characterized by the introduction of intelligent systems, automation and digital technologies that radically transform the methods of production, management and interaction in society[3]. Research in this area shows that companies with a high level of technological diversity, as a rule, have greater flexibility, resilience to external shocks and the ability to adapt, which directly affects their market capitalization. It is worth noting that the leading position is occupied by NVIDIA Corporation, whose technology diversity index is 0.44, and the market capitalization reaches a record 3.483 trillion, and one should also pay attention to Apple, where the technology diversity index is 0.58, and the market capitalization is 3.401 trillion[5].

MAIB was one of the first banks in the Republic of Moldova to implement the technologies of the Fourth Industrial Revolution, which gave it a competitive advantage in the financial sector, namely, made it a leader in the Republic of Moldova. Currently, MAIB has over 2,400 employees and over 1,054,000 clients, including over 700 thousand active users of the Maibank application, 591 corporate clients, over 36 thousand active clients from the small and medium business segment. MAIB is one of the largest banks in the country in terms of portfolio size, with loans amounting to 26.3 billion lei and deposits amounting to 44.1 billion lei, which indicates a significant presence of this bank on the market and the trust of its customers, the bank has a network of over 53 branches, 50 agencies, 360 ATMs and 16,330 self-service terminals throughout the country[6]. Therefore, these progressive financial indicators are a direct consequence of the active implementation of innovations, advanced technologies: robotics, blockchain, Big Data, online banking and cybersecurity, aimed at increasing the efficiency and ensuring the security of banking services. MAIB has received the award "Best Bank in Moldova", a title awarded by the Global Finance magazine for the seventh year in a row. Net profit indicators in MAIB bank confirms the existence of a direct relationship between the volume of investments in new technologies and financial indicators. It is worth noting that the net profit in 2024 amounted to 1,396,053,550 lei, which is twice as much as the 2020 figure of 646,200,084 lei and clearly demonstrates that as more innovations were introduced and disseminated, profitability, competitiveness and long-term sustainability of banks increased. It is worth paying special attention to the fact that the management of MAIB, striving to develop innovations, adapt to a complex and rapidly changing business environment and create competitive advantages, carried out a rebranding and introduced an innovative Agile management method, which contributed to increasing flexibility and adaptability in the rapidly changing banking sector. At the corporate governance level, Agile strengthens the culture of transparency and responsibility, redistributing control in favor of teams that are closest to customers and problems. Thanks to this, MAIB is building a more efficient decision-making system, where value is created faster and more accurately, innovations are not one-off projects, but part of a continuous development process, which is especially important in the era of Industry 4.0.

The implementation of innovations plays a fundamental role in the progress of modern companies and directly affects the strengthening of positions in the competitive environment, increasing productivity and ensuring sustainability. Industry 4.0 technologies

have a strategic impact on the competitiveness of the banking sector, including MAIB, helping it to adapt to modern requirements and increase market potential. Thanks to Industry 4.0, the bank becomes more flexible and resilient to changes in the external environment, which is perfectly reflected in the main goal: "We create smart and simple financial and lifestyle solutions that inspire people to be happier and businesses to be more successful[7]".

Bibliography:

1. Innovation in business. Available: <https://www.imd.org/blog/innovation/importance-of-innovation-in-business/>
2. Porter Michael. On Competition. Kindle Edition, 2008.
3. Dorogaia Irina. Менеджмент изменений и инноваций в условиях четвертой промышленной революции. Chișinău, Caro-Print SRL, 2022
4. Types of Innovation Changing the Future of Business. Available: <https://graduate.northeastern.edu/knowledge-hub/types-of-innovation/>
5. The 25 most innovative companies of 2024. Available: <https://www.rdworldonline.com/the-25-most-innovative-companies-of-2024/>
6. MAIB. Disponibil: <https://www.maib.md/ru/maib>
7. Innovation in your business. Available: <https://business.gov.au/planning/innovation/innovation-in-your-business>

IMPACTUL INTELIGENȚEI ARTIFICIALE ASUPRA PIEȚEI MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE LABOR MARKET IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Mihail CONDRU,

Coordonator științific: **Eugeniu STOIAN**, drd., asist. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract: In the era of accelerated digitalization, artificial intelligence (AI) is significantly transforming various economic sectors, including the labor market. In the Republic of Moldova, the adoption of AI influences both the internal processes of companies and the dynamics of employment. This article analyzes the impact of AI on the Moldovan labor market, highlighting concrete examples from the local business environment and providing relevant sources for each case.

Keywords: *artificial intelligence, labor market, local companies, statistics*

Implementarea IA în procesele de recrutare

Utilizarea IA în recrutare devine tot mai răspândită la nivel global, permițând companiilor să eficientizeze procesul de selecție a candidaților prin filtrarea automată a CV-urilor și identificarea celor mai potriviți aplicanți. În Republica Moldova, însă, adoptarea acestor tehnologii este încă la început. Conform unui studiu realizat de Undelucram.md, doar 32% dintre specialiștii în resurse umane din Moldova susțin utilizarea IA în companiile lor, comparativ cu procente semnificativ mai mari în alte țări europene.[2]

Exemple de integrare a IA în companiile moldovenești

ProCredit Bank Moldova: Banca utilizează metode moderne pentru luarea deciziilor de creditare, bazate pe cele mai bune practici internaționale. Aceste metode includ o analiză financiară obiectivă, realizată pe baza datelor reale ale clienților, și permit luarea rapidă a deciziilor de creditare, adesea în doar două zile. [3]. Un alt exemplu inovator de integrare a inteligenței artificiale în Republica Moldova îl reprezintă compania **DAAC System Integrator**, care a început să utilizeze soluții de tip *chatbot* și asistenți virtuali pentru automatizarea serviciului de suport IT și helpdesk. Acești asistenți digitali, bazați pe algoritmi de procesare a limbajului natural, răspund automat solicitărilor clienților și filtrează cererile către departamentele relevante, reducând timpul de răspuns cu până la 60%. Astfel, angajații sunt degrevați de sarcinile repetitive și pot fi redistribuiți spre activități cu valoare adăugată, contribuind la eficientizarea proceselor interne. Pe termen mediu, astfel de tehnologii pot influența structura posturilor din companii, ducând la dispariția unor funcții de nivel operativ, dar și la crearea de noi roluri axate pe supervizarea și dezvoltarea acestor sisteme inteligente. DAAC System Integrator colaborează activ și cu instituții guvernamentale în vederea digitalizării serviciilor publice, oferind un exemplu de parteneriat public-privat în transformarea digitală a pieței muncii.

Impactul IA asupra pieței muncii

Adoptarea tehnologiilor bazate pe inteligență artificială are un impact tot mai semnificativ asupra pieței muncii din Republica Moldova, influențând atât modul în care companiile își desfășoară activitatea, cât și cerințele impuse angajaților. Conform unui raport recent al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), digitalizarea accelerată și integrarea tehnologiilor avansate, cum ar fi inteligența artificială și automatizarea, pot contribui la îmbunătățirea eficienței proceselor interne, reducerea costurilor operaționale și creșterea productivității în diverse sectoare economice. Totuși, această tranziție tehnologică vine cu provocări importante, în special în ceea ce privește necesitatea dezvoltării competențelor digitale ale angajaților, astfel încât aceștia să se poată adapta noilor cerințe de pe piață și să nu fie excluși din câmpul muncii.

În paralel, potrivit datelor publicate de Biroul Național de Statistică, forța de muncă a înregistrat o scădere de aproximativ 2% în primul trimestru al anului 2024, comparativ cu aceeași perioadă din 2023, ceea ce reflectă un trend de diminuare a populației active economice. Cu toate acestea, rata șomajului a ajuns la 4,4%, în scădere cu 1,1 puncte procentuale față de anul precedent, ceea ce poate indica fie o redresare parțială a pieței muncii, fie o migrație a forței de muncă spre alte forme de ocupare sau în afara țării [4,5]. De asemenea, statisticile arată că ponderea locurilor de muncă care implică activități automatizabile este în creștere, în special în industriile de producție, transport și servicii administrative, ceea ce subliniază importanța investițiilor în formarea profesională continuă și adaptarea sistemului educațional la noile realități tehnologice.

Provocări și perspective

Implementarea IA în procesele de recrutare și în alte domenii ale pieței muncii din Republica Moldova întâmpină provocări semnificative. Lipsa competențelor digitale și reticența în adoptarea noilor tehnologii reprezintă obstacole majore. Totuși, inițiativele de promovare a competențelor digitale și colaborarea între sectorul public și privat pot facilita tranziția către o piață a muncii modernizată și adaptată cerințelor actuale.

Concluzii

Deși Republica Moldova se află în stadiile incipiente ale adoptării inteligenței artificiale în procesele de recrutare și pe piața muncii, există un potențial semnificativ pentru îmbunătățirea eficienței și competitivității prin integrarea acestor tehnologii. Este esențial ca

atât companiile, cât și instituțiile de învățământ și autoritățile să colaboreze pentru a dezvolta competențele necesare și pentru a crea un mediu favorabil implementării IA.

Bibliografie:

1. Undelucram.md - Studiu despre utilizarea IA în HR în Moldova:
<https://www.undelucram.md/studii-despre-piata-muncii-in-moldova/>
2. Orange Moldova - Pagina oficială cu informații despre inovație:
<https://www.orange.md>
3. ProCredit Bank Moldova – Detalii despre digitalizarea procesului de creditare:
<https://www.procreditbank.md/ro/news/1673/>
4. OECD – Raport privind impactul digitalizării asupra pieței muncii:
<https://www.oecd.org/employment/Automation-and-Labour-Markets.pdf>
5. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova – Date statistice despre piața muncii:
<https://statistica.gov.md/ro/statistici/forta-de-munca-100>

**DEZVOLTAREA ECO-INOVAȚIILOR CA O CONDIȚIE PENTRU
SUSTENABILITATEA COMPANIEI**

**DEVELOPMENT OF ECO-INNOVATIONS AS A CONDITION FOR THE
SUSTAINABILITY OF THE COMPANY**

Elena OVCEARENCO,

Coordonator științific: **Irina DOROGAIA**, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova

Rezumat: Ecologia devine una dintre prioritățile cheie ale societății moderne. În contextul provocărilor de mediu tot mai mari, precum schimbările climatice, poluarea și epuizarea resurselor naturale, companiile sunt obligate să caute modalități de a minimiza impactul negativ asupra naturii și de a asigura utilizarea durabilă a resurselor. Inovațiile de mediu acoperă o gamă largă de practici, inclusiv utilizarea surselor regenerabile de energie, reciclarea deșeurilor, introducerea de tehnologii eficiente din punct de vedere energetic și dezvoltarea de produse ecologice. Utilizarea acestor inovații permite întreprinderilor nu numai să își reducă amprenta asupra mediului, ci și să își îmbunătățească reputația, să crească competitivitatea și să reducă costurile de operare.

Cuvinte-cheie: *ecologie, eco-inovații, durabilitate ecologică, companii*

The ecological state of the planet is causing increasing concern. Modern challenges require finding solutions that will preserve nature without stopping progress. Climate change, environmental pollution and depletion of natural resources require new approaches to economic and technological development. Modern society increasingly pays attention to sustainability, environmental safety and rational use of resources. In this context, eco-innovations are of particular importance.

Eco-innovation is a business approach that helps companies in reducing inputs, recovering materials and minimizing waste, as well as extending product and/or service life cycles[1].

Environmental problems are becoming more and more every year. The main problems that concern the company's activities are deterioration of the Earth's gene pool, deforestation,

air pollution, soil pollution, water pollution, depletion of natural resources, destruction of the ozone layer. The highest rating, which was 77.9 points, was received by Denmark. This country has remained in the leading position for several years. Most of the countries in the TOP 20 are representatives of Europe. According to data for 2022, Moldova is in 84th place in the world in terms of environmental efficiency index and in 4th place among the countries of the post-Soviet space[2]. The Ministry of Environment of the Republic of Moldova has developed an environmental strategy. The Environmental Strategy for 2024-2030 aims to reduce pollution and greenhouse gas emissions by 70% by 2030, develop a green economy and environmental education[3].

Today, every business must choose: to follow the principles of social responsibility or to focus on maximum profit at any cost. In the context of modern problems, ecology becomes very important because it helps to find a balance between economic activity and nature, which is necessary to maintain life on Earth. Ecological innovations are projects that aim to protect the environment. They include new products and processes that use natural resources with minimal impact on nature and reduce emissions of harmful substances. The main areas of such innovations include new technologies, improved waste management methods and solutions for reducing pollution. These approaches are used in areas such as construction, energy, transport, logistics and water management. At first, it may seem that environmental innovations are difficult to develop and implement, time-consuming and entail additional costs for the enterprise. Implementing eco-innovations brings many benefits to businesses[4]:

Cost reduction. Energy-efficient technologies and resource recycling reduce production costs.

- Competitive advantage. Environmental responsibility attracts customers and helps to stand out from competitors.
- Strengthening reputation. Eco-friendly practices create a positive image and increase trust among customers and partners.
- Attracting investment. Companies focused on sustainable development become more attractive to investors.
- Sustainability. Eco-innovations help businesses adapt to market changes and resource shortages.

Eco-innovations have been in great demand in the world for the last ten years. A good example of such innovations are electric cars. “Tesla” is an example of a sustainable business, producing electric cars that run on renewable energy, thereby reducing the need for fossil fuels. The company says its goal is to accelerate the transition to clean energy. Tesla products help reduce emissions, and in 2023 Tesla owners have prevented the release of more than 20 million tons of CO₂ into the atmosphere[5].

The Republic of Moldova is actively implementing environmental innovations, striving for a more sustainable and efficient use of resources. In 2023, a special ball appeared at the EFES Vitanta plant - an innovation for the whole of Moldova. This device processes biogas obtained at treatment plants and reuses it at a thermal power plant, mixing it with natural gas. The system includes a storage, cooling and filtering units. The project cost 200,000 euros and allows saving about 135,000 cubic meters of gas per year - this is how much about 420 apartments consume[6].

Another successful example of sustainable development in Moldova is the company "Kaufland Moldova" SRL. It implements an environmental strategy that includes reducing plastic waste, recycling, changing packaging and environmental education. Kaufland was the first in the country to implement a program for collecting plastic, glass bottles and

aluminum cans. Special machines (reverse vending machines) are installed in stores that accept packaging and issue discount coupons for every 5 bottles or cans returned[7].

Environmental sustainability of business is the ability of a company to operate efficiently and make a profit without harming the environment and caring for the future. This includes reducing harmful emissions, using resources economically, switching to renewable energy, protecting nature and animals, consuming responsibly and recycling waste. It is also important to take care of employees, support local communities and be open about environmental and social responsibility issues. The implementation of environmental innovations is a sign of sustainable environmental development of the company and brings many benefits: good reputation and customer trust; resource conservation – recycling and energy efficiency reduce costs; entering new markets; employee motivation – participation in eco-initiatives increases employee engagement and retention; risk reduction; compliance with laws; competitive advantage – innovations make business stronger in the market; benefits for society; easier to attract investment – sustainable companies are interesting to investors; a reliable future – caring for the environment today helps to preserve the planet tomorrow[8].

Environmental innovation is an important part of a business that cares about the future. It helps to do less harm to the environment, use resources economically and reduce pollution. The use of green energy, recyclable packaging and zero-waste technologies is not only good for the environment, but also helps companies develop and be stronger in the market.

Bibliography:

1. Eu4environment – «Green innovation». Disponibil pe: <https://www.eu4environment.org/areas-of-work/green-innovation/>, accesat la: 06.04.2025
2. Environmental Performance Index 2022. Disponibil pe: <https://nonews.co/wp-content/uploads/2022/06/epi2022.pdf>, accesat la: 06.04.2025
3. Gov.md - «Утверждена экологическая стратегия на 2024-2030 годы». Disponibil pe: <https://www.gov.md/ru/content/utverzhdена-ekologicheskaya-strategiya-na-2024-2030-gody>, accesat la: 06.04.2025
4. «ТОП-10 экологических проблем современностей». Disponibil pe: <https://www.odum24.ru/about/nashi-stati/116-top-10-ecologicheskikh-problem-sovremennosti>, accesat la: 06.04.2025
5. «Impact Report 2023». Disponibil pe: <https://www.tesla.com/impact>, accesat la: 07.04.2025
6. EFES Moldova – «Воздушный шар». Disponibil pe: <https://www.facebook.com/share/p/18GBLrnq4M/>, accesat la: 07.04.2025
7. «5+ местных компаний и инициатив, поддерживающих бережное отношение к Планете». Disponibil pe: <https://locals.md/2020/save-planet-moldova>, accesat la: 07.04.2025
8. «Что такое экологическая устойчивость бизнеса». Disponibil pe: <https://platrum.ru/blog/chto-takoe-jekologicheskaja-ustojchivost-biznesa>, accesat la: 06.04.2025

SUSTENABILITATEA COMPANIILOR AGROINDUSTRIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

SUSTAINABILITY OF AGRO-INDUSTRIAL COMPANIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Nicolae CONDRU,

Coordonator științific: **Eugeniu STOIAN**, drd., asist. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract: The agro-industrial sector in the Republic of Moldova plays a crucial role in the national economy, but the challenges related to climate change, soil degradation and excessive resource consumption require the transition to sustainable business models. The article analyzes the existing initiatives, challenges and prospects for the sustainability of Moldovan agro-industrial companies, highlighting good practices and providing relevant sources.

Keywords: *sustainability, agro-industry, organic agriculture, Republic of Moldova*

Adoptarea principiilor de sustenabilitate

Sustenabilitatea în sectorul agroindustrial presupune utilizarea eficientă a resurselor naturale, reducerea impactului asupra mediului și integrarea practicilor ecologice în lanțul valoric. În Republica Moldova, tot mai multe companii adoptă metode de agricultură durabilă, folosind tehnologii precum irigarea inteligentă și fertilizarea organică. De exemplu, proiectul AgTech implementat cu sprijinul USAID încurajează fermierii să utilizeze soluții digitale pentru a-și optimiza producția.

Adoptarea acestor tehnologii nu doar că îmbunătățește eficiența producției, dar contribuie și la conservarea resurselor naturale și la protecția mediului. De exemplu, sistemele de irigare prin picurare permit o utilizare mai eficientă a apei, reducând pierderile și asigurând o distribuție uniformă a acesteia către plante. În plus, utilizarea îngrășămintelor organice, cum ar fi compostul, îmbunătățește structura și fertilitatea solului pe termen lung, având efecte benefice de până la cinci ani. În contextul schimbărilor climatice și al degradării solurilor, aceste practici devin esențiale pentru asigurarea sustenabilității și competitivității sectorului agroindustrial din Republica Moldova.[1]

Inițative și exemple positive

Companii precum Agroselect Combinat și EcoAgro investesc în tehnologii prietenoase cu mediul și promovează agricultura ecologică. Agroselect utilizează sisteme de rotație a culturilor pentru menținerea fertilității solului, contribuind la conservarea biodiversității și la reducerea necesității de inputuri chimice. Această practică agricolă sustenabilă nu doar că îmbunătățește sănătatea solului, dar și sporește reziliența culturilor în fața schimbărilor climatice. Pe de altă parte, EcoAgro a obținut certificări internaționale pentru producția organică, demonstrând angajamentul său față de standardele ecologice recunoscute la nivel global. Conform Atlasului agriculturii ecologice din Republica Moldova, există peste 150 de producători agricoli certificați ECO în țară, acoperind aproximativ 26.000 de hectare. Această creștere reflectă o tendință pozitivă spre adoptarea practicilor agricole durabile. [2]

Aceste inițative demonstrează fezabilitatea tranziției către modele durabile în agroindustrie, evidențiind beneficiile economice și ecologice ale agriculturii ecologice. Prin investiții continue în tehnologii verzi și certificări ecologice, companiile moldovenești pot accesa piețe internaționale exigente și pot contribui la protejarea mediului înconjurător.

Provocări și limite

În ciuda progreselor, companiile se confruntă cu multiple obstacole: acces limitat la finanțare verde, lipsa de informare în rândul fermierilor și infrastructura deficitară. Conform unui raport al FAO, doar 18% dintre fermierii moldoveni au cunoștințe despre practici agricole durabile.[3] Lipsa politicilor coerente și a subvențiilor pentru tehnologii verzi reprezintă, de asemenea, un impediment major.

Perspective și recomandări

Pentru a încuraja sustenabilitatea în sectorul agroindustrial, este necesară colaborarea dintre guvern, companii private și ONG-uri. Crearea de programe de instruire, subvenționarea tehnologiilor verzi și consolidarea pieței produselor ecologice ar contribui semnificativ la atingerea obiectivelor climatice și economice pe termen lung. Proiectele precum EU4Moldova susțin modernizarea agriculturii prin granturi și asistență tehnică[4].

Concluzii

Sustenabilitatea companiilor agroindustriale din Republica Moldova este o necesitate, nu o opțiune. Într-un context global al schimbărilor climatice și al cererii crescânde pentru produse ecologice, firmele din acest sector trebuie să adopte practici durabile pentru a rămâne competitive. Inițiativele existente reprezintă un pas în direcția corectă, dar este nevoie de eforturi coordonate și politici publice ferme pentru a accelera tranziția verde.

Bibliografie:

1. USAID – AgTech Moldova: <https://www.usaid.gov/moldova/news/agtech-project>
2. EcoAgro – Certificări ecologice: <https://ecoagro.md/ro/certificari>
3. FAO – Agricultură durabilă în Moldova:
<https://www.fao.org/moldova/news/detail/en/c/1309735/>
4. EU4Moldova – Sprijin pentru agricultură: <https://eu4moldova.eu/>

UTILIZAREA ABORDĂRII STEAM ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII SISTEMULUI DE MANAGEMENT AL COMPANIEI

THE UTILIZATION OF THE STEAM APPROACH DURING THE DEVELOPMENT OF THE COMPANY'S MANAGEMENT SYSTEM

Cristian BODEAN,

Scientific supervisor: **Galina LISA**, PhD, univ. lecturer,
Moldova State University

Rezumat: Acest articol analizează utilizarea abordării STEAM în dezvoltarea sistemului de management al unei companii. Acesta examinează modul în care aplicarea conceptelor din știință, tehnologie, inginerie, artă și matematică contribuie la crearea, implementarea și optimizarea procedurilor interne ale unei organizații. Studiul include aspecte legate de instruirea personalului, colectarea feedback-ului și adaptarea continuă a proceselor pentru a spori eficiența operațională.

Cuvinte-cheie: *abordare STEAM, sistem de management, proceduri interne, pregătire profesională, feedback*

Introduction

In today's fast-paced business environment, organizations strive for higher efficiency, reduced costs, and improved quality. One key strategy to achieve these goals is through structured management systems. The STEAM approach offers a multidisciplinary framework, incorporating insights from science, technology, engineering, arts, and mathematics, to refine company procedures. This article highlights how the principles of STEAM are used to create and sustain effective management systems in companies, ensuring continuous improvement and adaptability.

Results and Impact of Implementing a Management System in Companies

Companies that implement structured management systems experience significant improvements across various operational areas. Research shows that adopting such systems leads to a 25% increase in operational efficiency, as businesses streamline workflows, optimize processes, and reduce redundancies. Additionally, the integration of technological advancements into management practices has been shown to boost efficiency by 15%. These improvements are also associated with a 10% reduction in operational costs, achieved through standardized procedures and enhanced interdepartmental coordination.

Product quality also improves with the implementation of management systems. Studies reveal that businesses report a 12% increase in product quality, which can be attributed to better process control, adherence to standards, and employee training. Furthermore, aligning technological strategies with business goals leads to greater responsiveness and process efficiency, resulting in higher quality products.

Profitability is another area that benefits from well-structured management systems. Research indicates that companies experience a 10% increase in profitability after adopting such systems, driven by reduced costs, improved efficiency, and better product quality. Technological integration within these systems, such as automation and AI, contributes significantly to productivity, with some businesses seeing up to a 20% increase in productivity over two years. Additionally, frameworks like the balanced scorecard can lead to improvements in performance metrics by up to 30%, enhancing financial outcomes.

Conclusion

The STEAM approach offers a comprehensive and effective framework for the development of a company's management system. By integrating science, technology, engineering, arts, and mathematics, businesses can enhance their internal procedures, promoting efficiency, innovation, and adaptability. Research consistently shows that companies adopting structured management systems experience significant improvements in operational performance, cost reduction, product quality, and profitability. Moreover, by aligning technological advancements with organizational goals, companies gain a competitive advantage in today's market.

Ultimately, the STEAM approach empowers businesses to navigate the complexities of modern operations and continuously improve their processes. As companies embrace the multidisciplinary nature of this framework, they are better equipped to achieve sustainable success and long-term growth. By leveraging the strengths of each discipline, businesses can optimize their management systems, driving innovation and ensuring a competitive edge in the global marketplace.

STEAM: PUNCTUL DE CONEXIUNE DINTRE INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

STEAM: THE MEETING POINT BETWEEN INNOVATION AND CREATIVITY

Nicoleta LEAHU,

Coordonator științific: Irina COSNICEAN, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: This article explores the STEAM framework as an integrated educational environment where science, technology, engineering, the arts, and mathematics converge to foster innovation by facilitating creativity. Through a review of relevant literature and the presentation of a conceptual model, the study highlights how interdisciplinary approaches can overcome the traditional limitations of the STEM curriculum. The mixed methodology—combining quantitative research (questionnaires) and qualitative methods (interviews and case studies)—supports the hypothesis that the integration of the arts adds an essential dimension to the process of generating innovative ideas. The conclusions point to the need for educational strategies that coherently blend these two aspects, and the article concludes with future research directions and practical recommendations for implementing the STEAM model.

Keywords: *STEAM, innovation, creativity, interdisciplinary education.*

În ultimele decenii, sistemul educațional tradițional s-a bazat în principal pe modelul STEM – știință, tehnologie, inginerie și matematică – pentru a susține dezvoltarea competențelor necesare în economia modernă. Totuși, adăugarea componentei artistice în modelul STEAM a fost propusă pentru a completa abordarea tehnică cu o dimensiune creativă, esențială în stimularea gândirii inovatoare. În contextul global actual, transformările rapide și nevoia continuă de soluții noi au condus la o reevaluare a metodelor tradiționale de învățare, iar interconexiunea dintre creativitate și inovație a devenit subiectul unei cercetări aprofundate în mediul academic și industrial.

Problema de cercetare identificată se rezumă la întrebarea: „Cum contribuie educația STEAM la stimularea inovației prin facilitarea creativității?”. Articolul își propune să abordeze această chestiune prin evaluarea literaturii de specialitate, formularea unui model conceptual și aplicarea unei metodologii mixte ce combină date cantitative și calitative. *Obiectivele principale sunt:*

- Definirea și analizarea conceptelor de inovație și creativitate;
- Examinarea modului în care matematica, tehnologia, știința, ingineria și artele se intersectează în cadrul modelului STEAM;
- Evaluarea impactului acestor interacțiuni asupra proceselor de generare a ideilor inovatoare.

Literatura evidențiază o relație sinergică între inovație și creativitate. Creativitatea este motorul inițial al generării de idei noi, iar inovația reprezintă procesul prin care aceste idei sunt dezvoltate și implementate practic. Cu toate că există numeroase studii privind beneficiile fiecărei componente individuale a modelului STEAM, mai puține lucrări au abordat direct interdependența dintre inovație și creativitate în contextul integrării complete a acestui model. Această mică lacună justifică necesitatea unor cercetări suplimentare, care să trateze în mod sistematic modul în care educația STEAM poate deveni un catalizator al inovării prin valorificarea creativității.

“STEAM pe Roți” – primul laborator de educație STEAM pe roți din Moldova. Pentru a ajuta expunerea tinerilor la STEAM în Moldova, TEKEDU – o organizație non-

profit care împuternicește tinerii în și prin tehnologie, leadership și antreprenoriat social, a lansat „STEAM pe Roți”, o inițiativă de sensibilizare inovativă a Girls Go IT pentru a crește gradul de conștientizare în rândul fetelor și băieților, inclusiv Ucrainenii și familiile lor despre educația și oportunitățile STEAM. În lumea în continuă evoluție a educației, proiectul „STEAM pe Roți” devine cheia descoperirii și învățării în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei, artei și matematicii. Laborator mobil implementat de TEKEDU transformă educația într-o călătorie captivantă, ajungând în orice localitate din Republica Moldova. „STEAM pe Roți” este primul laborator educațional pe roți din Moldova, un autobuz echipat cu kituri STEAM precum seturi de robotică laptopuri. Acesta va călători în toată țara, organizând ateliere pop-up pentru tinerii din zonele rurale, inclusiv centrele pentru refugiați. „STEAM pe Roți” va porni la drum în iulie și va călători până în decembrie 2022, ajungând, potrivit estimărilor, la 5.000 de tineri cu peste 1.000 de ateliere organizate.

Creativitatea a influențat inovația în cadrul proiectului „STEAM pe Roți” prin adoptarea unei abordări unice și revoluționare, care a transformat un autobuz obișnuit într-un laborator educațional mobil, echipat cu tehnologie avansată. Această soluție inovatoare a reușit să răspundă nevoii urgente de acces la educație în zonele rurale și pentru tinerii din comunități vulnerabile, promovând în același timp interdisciplinaritatea. Creativitatea echipei a fost vizibilă în modul în care au conceput atelierele pop-up interactive, personalizate pentru diverse categorii de participanți, integrând robotică, programare și electronică într-un format accesibil și captivant. Prin această inițiativă, tinerii au fost stimulați să-și dezvolte gândirea divergentă și să îmbine abilitățile tehnice cu cele creative, rezultând soluții inovatoare care nu doar sprijină educația, ci contribuie la dezvoltarea unei mentalități centrate pe inovație. Proiectul „STEAM pe Roți” demonstrează clar cum ideile creative pot fi transformate în acțiuni concrete și eficiente, cu un impact durabil asupra comunităților.

Concluzie. În sinteză, studiul confirmă că modelul STEAM reprezintă o abordare revoluționară în educație, în care creativitatea și inovația se alimentează reciproc pentru a crea un mediu de învățare dinamic și adaptabil. Valoarea integrală a modelului constă în abilitatea de a îmbina diverse perspective, reducând barierele dintre discipline și facilitând un flux continuu de idei inovatoare.

Sinergia interdisciplinară, la rândul său, stimulează colaborarea și mobilizarea resurselor cognitive într-un mod care sporește reziliența și adaptabilitatea elevilor. În final, impactul practic al modelului se regăsește în rezultatele concrete, demonstrând o capacitate crescută de a aborda și rezolva probleme complexe, fapt ce pune bazele unei educații care nu doar formează, ci și inspiră schimbarea.

În perspectivele de dezvoltare viitoare, se recomandă aprofundarea studiilor longitudinale pentru evaluarea impactului pe termen lung al implementării modelului STEAM, precum și consolidarea parteneriatelor între instituțiile academice, mediul industrial și comunitatea artistică.

Astfel, se va putea rafina și extinde abordarea interdisciplinară, promovând în continuare un mediu de învățare orientată spre inovație, pregătind astfel viitoarele generații pentru provocările unui viitor din ce în ce mai complex și interconectat.

Recomandări. În lumina rezultatelor obținute, se propun următoarele recomandări:

Extinderea Programelor STEAM: Instituțiile de învățământ ar trebui să integreze în mod sistematic componentele artistice în curriculumul STEM, pentru a valorifica potențialul creativ al elevilor.

Formare Specializată a Cadrelor Didactice: Este esențial ca profesorii să beneficieze de formare profesională continuă în metodologii interdisciplinare, astfel încât să poată implementa în mod eficient strategiile de învățare STEAM.

Investiții în Resurse și Infrastructură: Pentru a susține integrarea completă a STEAM, este necesară asigurarea unor resurse materiale și tehnologice moderne, care să permită desfășurarea unor activități educaționale inovatoare.

Cercetări Viitoare: Se recomandă realizarea unor studii longitudinale pe eșantioane extinse, pentru a monitoriza impactul pe termen lung al implementării modelului STEAM asupra dezvoltării inovative și creative.

Bibliografie:

1. *Fundamentele Inovației în Educație*. Editura Academică. 2012
2. Bequette, J. W., & Bequette, M. B. *Art, Design, and STEAM: A Critical Dialogue*. Art Education Journal. 2012
3. <https://plei.ro/blog/educatia-steam/>
4. <https://diez.md/2024/01/25/adu-proiectul-steam-pe-roti-la-tine-in-localitate-si-ajuta-tinerii-sa-descopere-lumea-roboticii-programarii-sau-a-modelarii-3d/>
5. <https://steamperoti.girlsgoit.md/>
6. <https://utm.md/blog/2022/07/08/steam-pe-roti-primul-laborator-de-educatie-steam-pe-roti-din-moldova/>

PLANUL DE AFACERI INOVAȚIONAL „LUDICAPE”: TRANSFORMAREA CAFENELEI CU JOCURI DE SOCIETATE INTR-UN HUB EDUCAȚIONAL ȘI SOCIAL

INNOVATIVE BUSINESS PLAN "LUDICAPE": TRANSFORMING THE BOARD GAME CAFÉ INTO AN EDUCATIONAL AND SOCIAL HUB

Lilia NEDELSCHI, Valeria SAVACENCO,

Scientific supervisor: **Marian JALENCU**, dr., conf. univ.,
Moldova State University

Rezumat: Într-o eră a digitalizării accelerate, interacțiunea socială autentică și educația non-formală devin tot mai necesare. Acest articol explorează conceptul inovator „Ludicafe”, o cafenea cu jocuri de societate ce se transformă într-un hub educațional și social. Prin îmbinarea divertismentului cu învățarea experiențială, „Ludicafe” propune un model sustenabil de afacere, destinat atât tinerilor, cât și adulților interesați de dezvoltare personală și interacțiune directă. Articolul analizează tendințele pieței, strategiile de implementare și avantajele competitive ale acestui concept.

Cuvinte-cheie: *jocuri de societate, educație non-formală, hub social, business inovativ, gamificare*

1. Introduction. Technological changes and new lifestyles have led to a decrease in face-to-face social interactions, especially among young people. At the same time, non-formal education and alternative learning methods have become increasingly popular. Board game cafés offer a unique opportunity to combine socializing with personal development, creating an interactive environment where participants can practice their cognitive and social skills. "Ludicafe" proposes an innovative concept where a traditional café becomes an educational and social center. Here, customers not only have fun playing board games, but actively participate in themed workshops, gamified learning sessions and personal

development events. In this way, the café becomes a place where learning and socializing intertwine, providing a valuable alternative to conventional leisure activities.

2. Theoretical background and literature review. Recent research demonstrates that board games have a positive impact on cognitive development, stimulating critical thinking, problem solving and collaboration. Studies in the field of non-formal education support the idea that experiential learning favors the retention of information and its applicability in real-life situations. Kolb's (1984) theory of experiential learning emphasizes the importance of the practical application of knowledge, highlighting the role of active experimentation in the process of intellectual and social development.

3. Methodology. To develop this business plan, detailed market research was conducted, including an analysis of consumer trends and potential customer behavior. Surveys and interviews were also conducted with a representative sample of 150 people to understand their needs and expectations regarding such a concept. The competition study highlighted both the strengths of existing cafes and the gaps that “Ludicafe” can exploit to differentiate itself in the market. The survey conducted on a sample of 150 people highlighted a high frequency of consumption of services in cafes, with over 80% of respondents stating that they visit them at least once a week. Approximately 67% expressed their preference for cafes with an original concept, which offer more than products – such as games, themed activities or social spaces. Also, 74% considered that the ambiance and friendly atmosphere are decisive factors in choosing a café, and 58% are willing to pay medium to high prices for a quality experience. It is noteworthy that 45% of the participants expressed interest in a café with playful activities, confirming the potential of the “Ludicafe” concept to respond to a real demand on the market. The survey conducted on a sample of 150 people highlights a high frequency of consumption of services in cafés, with the majority of respondents visiting them at least once a week. Consumer preferences are clearly moving towards cafés with original concepts, which offer additional experiences, not just products. Ambience and friendly atmosphere are decisive factors for 74% of the respondents, and over half are willing to pay more for quality services. The interest expressed by 45% in a café with playful activities confirms the attractiveness and potential of the “Ludicafe” concept.

4. The "Ludicafe" business model. "Ludicafe" aims to offer a unique experience combining board games with experiential education. The space will be structured to include both gaming areas as well as spaces for workshops and educational events. The concept is based on the integration of innovative elements such as gamification of learning and collaboration with trainers and specialists from various fields. By introducing interactive teaching methods, it creates a stimulating environment that encourages active learning and strategic thinking.

Another distinctive element is the integration of technology in the educational process. Using digital applications and augmented reality to complement the board game experience can appeal to a wider audience and facilitate interactive learning. Regular thematic events, such as competitions, debate evenings or meetings with experts, will also contribute to building an active community around Ludicafe.

5. Competitive advantages. In addition to the entertainment experience, "Ludicafe" adds value by providing opportunities for personal and professional development. The collaborative environment created in the café fosters the exchange of ideas and social interaction, which is essential for a constantly evolving community. The flexibility and adaptability of the concept allows activities to be constantly adjusted according to market requirements, ensuring a dynamic and engaging experience for customers.

6. Conclusions and recommendations. The transformation of a board game café into an educational and social hub, as proposed by "Ludicafe", is an innovative initiative, well

anchored in current consumer trends, which increasingly value experiences with impact and added value. The concept goes beyond the classic framework of recreation, proposing a business model that actively contributes to community development by promoting informal learning, collaboration between generations and an accessible, relaxing and inclusive atmosphere.

To achieve its objectives, "Ludicafe" should pay special attention to building a clear brand identity, through strategic positioning and marketing campaigns that highlight the uniqueness of the concept. It is recommended to diversify activities by constantly organizing workshops, thematic clubs and educational events, as well as developing partnerships with educational institutions, NGOs and specialists from various fields, in order to increase the social and educational relevance of the location. At the same time, it is essential to maintain operational flexibility and constantly adapt to the needs of the public, so that "Ludicafe" can coherently combine the playful and educational dimensions.

In the long term, success will depend on the ability to cultivate a genuine community spirit and to transform the space into a true catalyst for learning and socialization. In this sense, "Ludicafe" has the potential not only to differentiate itself in the market, but to become a landmark in the urban landscape, a place where people return not only for products, but for valuable connections, knowledge and experiences.

Bibliography:

1. Smith, J., & Brown, K. *The Social and Cognitive Benefits of Board Games*. Academic Press. 2021
2. Kolb, D. A. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice Hall. 1984
3. Anderson, P. *Social Entrepreneurship: Creating Sustainable Businesses with a Social Impact*. Oxford University Press. 2020

IMPLEMENTAREA SOFTWARE-URILOR ÎN VEDEREA ASIGURĂRII GESTIONĂRII RESURSELOR UMANE ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERILOR AUTOHTONE

IMPLEMENTING SOFTWARE TO ENSURE HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN LOCAL ENTERPRISES

Maxim ȚURCAN,
Coordonator științific: **Irina COSNICEAN**, dr., lector univ.
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: In the article entitled "Implementation of software for ensuring human resources management in domestic enterprises", the topic of automating administrative processes for managing human resources activities and the causes that lead to stagnation in the implementation of software solutions for the purpose of optimizing the work process is addressed. Ignorance of the evolutionary factor, leads to loss of financial resources, but more importantly to inefficient time management In this paper we aim to address the causes of ignoring the digital evolution, solutions to overcome it and practical demonstration of how an IT system can optimize a work process.

Keywords: *software, human resources, optimization, solution, strategy*

Fisher Shaw spunea - „Managementul resurselor umane reprezintă ansamblul deciziilor și practicilor manageriale care afectează și influențează direct oamenii sau resursele umane care muncesc pentru organizație” [1, p. 9]. O abordare a gestiunii resurselor umane care și-a pierdut între timp valoarea morală se manifestă prin reducerea calității administrării unui contingent de personal. În acest context, integrarea softurilor și digitalizarea proceselor ce se produc în cadrul unei entități economice, nu mai reprezintă doar un simplu moft ci o necesitate, pentru asigurarea unui nivel înalt a activităților ce se petrec în interiorul unei afaceri.

În prezent entitățile din Republica Moldova, se află într-o etapă de adaptare graduală la noile tendințe în domeniu resurselor umane, mai cu seamă a gestiunii acestora. Întreprinderile mijlocii și mari, optează pentru digitalizarea acestui proces care necesită operarea cu o masă mare de informații și acte interne. Reticența angajaților față de noile sisteme informatice rămâne însă una majorată, unii dintre aceștia ignorând progresul informațional și noile tendințe a pieții. O barieră importantă a stagnării sau implementării lente a noilor tehnologii în cadrul întreprinderilor autohtone, o reprezintă, poziția managerilor de top, care de cele mai multe ori, ezită să investească resurse financiare pentru optimizarea proceselor.

Lipsa unor cunoștințe de bază în domeniu managementului informațională, face adaptarea noilor tehnologii tot mai complicată, principala barieră fiind cea morală, unde angajații sunt rezervați în raport cu modificările majore în activitățile sale. Pentru a depăși acest lucru, managerii trebuie să investească în instruirea angajaților cu scopul de formare a noilor competențe care mai apoi îi vor ajuta să se adapteze mai ușor la schimbare. În acest context, managementului de top din întreprinderi, i se recomandă să revizuiască pozițiile sale, cu scopul de optimizare a activităților interne.

Adoptarea unui sistem informatizat de gestionare a resurselor umane are un impact profund asupra modului în care funcționează o întreprindere. Prin intermediul noilor tehnologii informaționale disponibile deja pe piață, activitățile de gestionare a resurselor umane vor deveni mai operative și mai calitative. O implementare de softuri cu scopul de gestiune a resurselor umane, poate aduce cu sine următoarele beneficii:

a)Economisirea timpului. Cum am menționat anterior, cea mai importantă resursă în activitatea antreprenorială și nu numai, este timpul. Gestionarea proceselor interne ce privesc resursele umane, manual (emiterea ordinelor, rapoartelor), necesită mult mai mult timp, decât dacă aceste operațiuni ar fi realizate prin intermediul surselor informaționale, timpul economisit, poate fi îndreptat ulterior spre realizarea altor sarcini cu o importanță majoră pentru activitatea întreprinderii.

b)Decizii strategice bazate pe date. Abordarea unei gestiunii automatizate, poate genera ca consecință, date exacte privind situația actuală în ceea ce privește resursele umane în urma analizei cărora, obținem un tablou coerent privind situația actuală. Aceste date pot viza indicatori principali ca (productivitatea unui angajat, date statistice privind fluctuațiile de angajați ș.a), interpretate și gestionate corect, datele ne vor permite să stabilim strategii ulterioare și politici pe termen lung de gestionare a resurselor umane.

c)Creșterea acurateții datelor. Soluțiile informaționale integrate în activitatea profesională, asigură o precizie mai ridicată a datelor de operare, evitând în mare parte erorile generate de factorul uman în acest mod, prin excluderea potențialelor erori, asigurăm o majorare a eficienței angajaților.

Pentru a demonstra eficiența unui astfel de soft, urmează să simulăm o situație de gestionare a proceselor din domeniu resurselor umane. Să presupunem că o companie are în gestiune 120 de angajați iar timpul alocat de către un specialist hr este de 100 ore. Salariu unui angajat este de aproximativ 75 lei oră, iar cost lunar al softului este 980 lei. Numărul

total de ore pentru sarcini administrative ar fi de 200 ore, aceste 200 de ore fiind achitate câte 75 lei / oră, astfel obținem un rezultat de 15 000 lei / lună. Să presupunem că un soft integrat reduce timpul de operare cu aceste sarcini, cu aproximativ 60 %, respectiv, 200 ore raportate la 40 %, rezultă un timp de 80 ore rămase de muncă manuală. 80 ore de muncă manuală înmulțite la 75 lei /ora ar duce la costuri de 6 000 lei / lună.

Soluții de implementarea softurilor pentru gestiunea activității din domeniu resurselor umane:

1.Soluții Drive. Utile în gestionarea actelor din domeniu resurselor umane prin elaborarea și arhivarea acestora. Obținerea accesului la diverse soluții de organizare și introducere a datelor și acces multiplu pentru mai mulți utilizatori simultan.

2.Soft-uri specializate în domeniu gestionării resurselor umane. Ne permit automatizarea proceselor din sfera hr, facilitând optimizarea utilizării resurselor financiare și a timpului - cea mai prețioasă resursă.

Pentru a demonstra eficiența unui astfel de soft, propunem următoarea situație:

O licență pentru implementarea sistemului automatizat de recrutare valorează **980 lei (50 euro)/lună. [2]** În acest pachet sunt incluse următoarele servicii: Analiza compatibilității candidatului cu postul vacant, realizată de AI; analiză complexă a datelor; raportare statistică privind situația în activitatea hr; securizarea datelor și alte beneficii, toate acestea la doar 980 lei, însă cel mai important, este faptul că prin integrarea acestui sistem, se va reduce considerabil timpul de realizare a acestor sarcini, iar timpul economisit, va putea fi redresat către alte activități importante din domeniu.

Totodată se reduce numărul de acte fizice utilizate în procesul de gestionare a resurselor umane, toate registrele, dosarele fiind transferate în regim cloud, ceea ce va reduce costurile administrative. În același timp putem opta pentru soluții gratuite, cum ar fi soluții cloud. O astfel de soluție ar „**Google Drive**” [3], care ne oferă o gamă largă de aplicații pentru gestionare activităților din domeniu resurselor umane cum ar fi: scrierea de documente; completarea diverselor tabele de activitate (tabele de pontaj; concedii etc). Tot la acest capitol putem menționa și inteligența artificială în corpore, este foarte clar că aceasta, odată utilizată corect, facilitează activitatea unei întreprinderi prin opirativitatea oferii informațiilor, de exemplu, inteligența artificială este capabilă să geereze un anunț de angajare fără a fi necesar ca angajatul să structureze acest anunț cap-coadă.

Potrivit autorului RUSU Costache „Managerul parcurge anumite etape în procesul de selecție a personalului și anume: Cererea de angajare; Analiza curriculum vitae; Interviu inițial; Testarea candidatului”[4]. Ei bine, aceste procese pot parcurge mult mai rapid, dacă în procesul de selecție ar fi implicată inteligența artificială, care prin protocoalele sale de activitate, ar stabili în cel mai scurt timp compatibilitatea candidatului cu postul vacant pentru care acesta candidează. Prin acest exemplu nu facem altceva decât să evidențiem încă odată capacitatea softurilor de a eficientiza procesele manageriale interne.

Generalizând subiectul, evidențiem încă odată importanța digitalizării activităților administrative din cadrul întreprinderii cu scopul eficientizării acesteia. O problemă în implementarea soluțiilor software, este reprezentată de barierele psihologice și constrângerile în raport cu investițiile necesare pentru integrarea unui astfel de sistem. Cu toate acestea am demonstrat, că pe piața Republicii Moldova, există furnizori de servicii software deja funcționale care nu necesită investiții semnificative pentru implementarea acestora. Eaborarea unui soft de la zero, v-a implica costuri mari la început însă, pe termen lung, această investiție se va remarca prin eficientizarea proceselor administrative și raționalizare de resurse atât de timp cât și de resurse financiare care vor putea fi redirectionate pentru alte beneficii în folosul agentului economic.

Bibliografie:

1. CLAUDIU GEORGE BOCEAN, Managementul Resurselor Umane, manual universitar, editura Universitaria, Craiova, 2012, pagina 9
2. Pagina web „ZOHO” - <https://www.zoho.com/recruit/pricing.html>
3. Serviciul „Google Drive” - <https://goo.su/8p0Sjj>
4. RUSU Costache, Managementul Afacerilor Mici și Mijlocii, editura LOGOS, Chișinău 1993, Pagina 433

**ESTIMAREA GRADULUI DE ASIGURARE CU PRODUSE DE ORIGINE
VEGETALĂ**

**ESTIMATING THE DEGREE OF ASSURANCE WITH PRODUCTS OF PLANT
ORIGIN**

Alexandra DELIU,

Coordonator științific: **Elena ȘCERBACOV**, dr., conf. univ.,
Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: Creșterea prețurilor din ultimii patru ani a fost influențată profund de pandemia de COVID-19, precum și de invazia militară a Rusiei pe teritoriul Ucrainei. Totodată, schimbările climatice au un impact tot mai mare asupra sectorului agricol. În prezent, în Republica Moldova, fabricile de producere a uleiului înregistrează un deficit de materie primă și prețuri scăzute la comercializarea produsului finit. Astfel, marile companii din acest sector au redus considerabil volumul de producție. O altă consecință este închiderea oloinițelor din mediul rural. Numeroși angajați din industrie și-au pierdut locurile de muncă. În magazinele din țară, uleiul de floarea-soarelui se găsește cu greu. Astfel este necesară implementarea unor măsuri urgente pentru a remedia situația creată, altfel exporturile vor scădea semnificativ, locurile de muncă se vor reduce, iar accesul populației la produse alimentare de bază va deveni tot mai dificil. În prezent, lipsa uleiului local este compensată prin importuri, în special din Ucraina. Potrivit datelor publicate de Biroul Național de Statistică, în anul 2023 Republica Moldova a avut o producție vegetală în exces la producția de cereale, leguminoase, floarea-soarelui, fructe, pomușoare și nuci.

Cuvinte-cheie: *securitate alimentară, grad de asigurare, producție de origine vegetală*

The notion of food security, according to the author Elena Șcerbacov, represents a broad concept that is not limited to just one area of analysis because it is necessary to take into account the nutritional aspect, as well as the economic, social, and political fields [1, p. 263].

At the current stage, researchers have not agreed on a single definition of competitiveness.

In the opinion of the authors Litvin A. and Șcerbacov E., the volume of agricultural production that a country obtains constitutes the basis for ensuring its food security. In the situation where this concept focuses on the domestic quantity obtained, this indicates its degree of self-sufficiency [2, p. 260].

In another vein, Șcerbacov E. mentioned in his work that the volume of production obtained in the Republic of Moldova does not offer the possibility of accessing new

international markets [3, p. 32-33]. The same author states that, according to some experts, about 40% of the fruit and vegetable production on the shelves of some supermarkets in the country is of foreign origin [4, p. 496].

In another work, the author Elena Scerbacov is of the opinion that fruit importers specify some harsh conditions regarding the volume of production [5, p.464].

Gr. Belostecinic is of the opinion that both at the country level and at the enterprise level this concept is not defined in a unique way. The content of the term competitiveness refers to:

- ensuring increased indicators of efficiency and profitability on the market in competitive conditions;
- the ability of the enterprise to adapt to external factors;
- taking into account various opportunities on the competitive market;
- focusing on the main characteristics of the product, as well as on those factors that underlie the creation of the necessary conditions for production, as well as for distribution
- efficient use of resources;
- maintaining on the market for a long period [6, p. 61-62].

According to the author I. Konstantinova, the term competitiveness at the enterprise level reflects its ability to design, produce, and also sell the products obtained, but based on aspects that take into account both price and non-price characteristics, these products are of greater interest to consumers than those of competing firms [6, p. 63].

The increase in prices over the past four years was caused by the COVID virus and the war that broke out between Russia and Ukraine. Climate change is increasingly affecting agriculture.

At the moment, the oil producing factories in the Republic of Moldova are facing a shortage of raw materials and low selling prices for oil production. As a result, large oil producing enterprises have significantly reduced production volumes. Another negative effect is the cessation of the activity of oil mills in rural areas.

According to expert Iu. Rija, many employees in this field have lost their jobs. In the country's retail chains, the sunflower oil is increasingly scarce [7]. In his opinion, the measures must be taken to remedy these problems, otherwise the volume of exports will decrease drastically, the number of jobs will be reduced, and the physical access to basic food products will be limited. At the moment, in the country's retail chains, the oil requirement is being replaced by imports, mostly with oil produced in Ukraine.

The challenges faced by enterprises in the agricultural and food industry are related to:

- the negative effect of climate change, which is occurring more and more. The Republic of Moldova is negatively influenced by global warming and the succession of drought periods;
- another aspect is related to the quality of the soil, as well as that of water;
- excessive use of chemicals negatively affects the health of local consumers
- food waste.

Based on the data published by the National Bank of Moldova, in 2023 year the Republic of Moldova was over-insured with production of plant origin, including: cereals, leguminous crops, sunflowers, as well as fruits, berries and nuts.

Bibliography:

1. ȘCERBACOV, Elena. Analiza gradului de asigurare cu cereale al Republicii Moldova. In: *Competitiveness and sustainable development*, Ed. 6, 7-8 noiembrie 2024, Chișinău. Chișinău: „Tehnica-UTM”, 2024, Ediția 6, pp. 263-268. DOI: <https://doi.org/10.52326/csd2024.38>
2. LITVIN, Aurelia, ȘCERBACOV, Elena. Importul de carne și organe comestibile al Republicii Moldova. In: *Creșterea economică în condițiile globalizării*, Ed. 17, Vol. 1, 12-13 octombrie 2023, Chișinău. Chisinau, Moldova: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2023, Ediția 17, Vol. I, pp. 260-268. ISBN 978- 9975-167-19-2. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2023.17.14>
3. ȘCERBACOV, Elena. Analiza exportului de animale vii, păsări, carne și subprodusele comestibile din Republica Moldova. In: *Economica*, 2020, nr. 4(114), pp. 32-44. ISSN 1810-9136.
4. ȘCERBACOV, Elena. Importul de fructe și nuci al Republicii Moldova. In: *Creșterea economică în condițiile globalizării*, Ed. 16, 12-13 octombrie 2022, Chișinău. Chisinau, Moldova: INCE, 2022, Ediția 16, Vol.1, pp. 489-498. ISBN 978-9975-3583-7-8. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2022.16.23>
5. ȘCERBACOV, Elena. Importul de preparate din legume, fructe și nuci al Republicii Moldova. In: *Creșterea economică în condițiile globalizării*, Ed. 16, 12-13 octombrie 2022, Chișinău. Chisinau, Moldova: INCE, 2022, Ediția 16, Vol.1, pp. 458-465. ISBN 978-9975-3583-7-8. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2022.16.20>
6. SUSLENCO A. Dezvoltarea capitalului uman și competitivitatea întreprinderii. Monografie. Edit Tehnopress. Iași, 2015, ISBN 978-606-687-179-2. 658.3: 339.173.2 244 pag.
7. <https://canal5.md/ro/2025/02/04/autoritatile-distruge-productia-de-produse-alimentare-pentru-a-face-loc-importurilor-video/>

**APRECIEREA NIVELULUI DE ASIGURARE CU PRODUSE DE ORIGINE
ANIMALIERĂ**

**ASSESSMENT OF THE LEVEL OF ASSURANCE WITH PRODUCTS OF
ANIMAL ORIGIN**

Romina STÎNCĂ,

Coordonator științific: **Elena ȘCERBACOV**, dr., conf. univ.,
Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: Securitatea alimentară poate fi asigurată în cazul când populația beneficiază de un acces constant la alimente care trebuie să fie într-un volum corespunzător, la preț rezonabil și cu un conținut nutritional de o valoare înaltă. Prognoza elaborată pentru anul 2025 indică o reducere cu 0,2% la volumul de producție de carne de porc, cauzată în mare parte de răspândirea peștei porcine africane. Se estimează că, în același an, consumul mediu de carne de porc care revine la o persoană va fi de aproximativ 31 kg. Exportatorii din acest sector vor putea să-și valorifice produsele la prețuri foarte avantajoase. În ceea ce privește carnea de pasăre, cantitatea anuală consumată de un locuitor va constitui 25,2 kg în 2025. De asemenea, în țările membre ale UE se așteaptă o creștere moderată a cantității de lapte care se va obține. Chiar dacă numărul vacilor este într-o continuă scădere, sporirea

producției se va datora creșterii productivității animalelor. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2023, Republica Moldova a reușit să se autoasigure cu producție de carne de porc și ouă, însă a continuat să depindă într-o mare măsură de importuri la așa produse precum laptele și untul.

Cuvinte-cheie: *securitate alimentară, grad de autoasigurare, producție de origine animalieră*

The food problem, in the opinion of the author Elena Șcerbacov, is a very current one and is of great interest to researchers around the world [1, p. 60].

The authors Litvin A. and Șcerbacov E. support the idea that the basis of a country's food security system is the volume of the agricultural production that it obtains. The degree of self-insurance can be achieved when a sufficient quantity is obtained by the local enterprises [2, p. 260].

In her work, Elena Șcerbacov mentions that the volume of food consumption depends on the quantity offered on the market, on the purchasing capacity, but also on the volume of self-consumption for those in the villages [3, p. 92].

In the opinion of the authors Zbancă A., Negritu Gh. and Șcerbacov E., the agriculture is very sensitive and subject to the natural risks, the energy sector crisis, the pandemic situation, crises in the region, as well as the invasion caused by the Russian Federation [4, p.68].

In another vein, Elena Șcerbacov argues that the agricultural sector needs a series of financial policies to be adopted [5, p.122].

The food security is a current issue because food accessibility is at risk.

This term reflects the situation in which people have continuous access to food in sufficient quantity, which is at an affordable price and which has a valuable nutritional contribution.

The food security answers the following questions:

- is the existing food sufficient to feed the world's population?
- are people's financial resources sufficient to purchase food?
- do people know how to prepare food and eat it healthily?
- are today's generations able to use the food resources in such a way that future generations will also have sufficient quantities of food?

The food security is one of the main objectives of the humanity, thus contributing to the eradication of poverty, the promotion of the concept of health, but also to the prevention of hunger.

Currently, the countries around the world are making efforts to develop this sector, which boils down to:

- Increasing the volume of the food production by applying advanced technologies in agriculture and managing resources efficiently;
- Cultivating those plant varieties resistant to diseases and adverse weather conditions;
- Promoting those sustainable agricultural practices that prevent soil degradation and the rational use of water resources;
- Promoting new technologies in the poor areas;
- Training farmers in order to increase the quality of production obtained and ensure the level of food safety [6].

For 2025, a decrease in pork production by 0.2% is forecast in the European Union. The main cause is the presence of African swine fever outbreaks. As for the meat consumption per capita, it will be about 31 kg. Meat exporters will have the opportunity to sell at high prices. As for chicken consumption per capita, it will reach 25.2 kg in 2025. A

moderate increase will be recorded in milk production in EU countries. Although the number of cows is decreasing dynamically, this increase will be possible due to the increase in productivity obtained per animal [7].

According to expert Iurie Rija, in order to avoid a crisis that could be triggered in the medium term, the responsible institutions must adopt the necessary measures to support local producers. [8].

According to data provided by the National Bureau of Statistics, in 2023 the Republic of Moldova was provided with production of animal origin, namely pork and eggs, and in the production of milk and butter this year a high level of import dependence was recorded.

Bibliography:

1. ȘCERBACOV, Elena. Aspectele securității alimentare a Republicii Moldova. In: *Vector European*, 2018, nr. 1, pp. 60-63. ISSN 2345-1106. SM ISO690:2012
2. LITVIN, Aurelia, ȘCERBACOV, Elena. Importul de carne și organe comestibile al Republicii Moldova. In: *Creșterea economică în condițiile globalizării*, Ed. 17, Vol. 1, 12-13 octombrie 2023, Chișinău. Chisinau, Moldova: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2023, Ediția 17, Vol. I, pp. 260-268. ISBN 978- 9975-167-19-2. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2023.17.14>
3. ȘCERBACOV, Elena. Analiza consumului de produse alimentare de origine animalieră. In: *Vector European*, 2018, nr. 2, pp. 91-94. ISSN 2345-1106. SM ISO690:2012
4. ZBANĂ, Andrei, NEGRITU, Ghenadie, ȘCERBACOV, Elena. Analysis of the competitiveness of the cereals sector in the context of organizational and legal forms of farm management for the 2023-2024 season. In: *Competitiveness and sustainable development*, Ed. 5, 2-3 noiembrie 2023, Chișinău. Chișinău: „Tehnica-UTM”, 2023, Ediția 5, pp. 62-71. DOI: <https://doi.org/10.52326/csd2023.10>
5. ȘCERBACOV, Elena. The competitiveness of the agrifood sector from the Republic of Moldova in the field of alimentary products of plant and animal origin. In: *Economie și Sociologie*, 2017, nr. 1-2, pp. 117-123. ISSN 1857-4130.
6. <https://leaderteam.ro/securitatea-alimentara-riscuri-si-oportunitati-pentru-satisfacerea-nevoilor-alimentare/>
7. <https://agroexpert.md/rom/externe/previziuni-pentru-2025-in-ue-ar-putea-scadea-productia-de-carne>
8. <https://agora.md/2025/04/06/importurile-de-carne-de-porc-in-trei-luni-din-2025-moldova-a-importat-60percent-din-volumul-anului-2024>

BAZELE CONCEPTUALE ALE AFACERILOR

CONCEPTUAL BASES OF BUSINESS

Irina CEBOTARI,

Coordonator științific: **Aurelia LITVIN**, dr. hab, prof. univ.,
Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: Acest articol analizează evoluția teoriei afacerilor care a început la mijlocul secolului al XX-lea, coîncizând cu apariția tehnicilor moderne de management, cum ar fi reducerea personalului, externalizarea, managementul calității totale și reingineria. În timp

ce aceste instrumente se concentrează pe îmbunătățirea performanței, ele pun adesea accentul pe a face lucrurile diferit, mai degrabă decât pe abordarea problemelor fundamentale. O provocare recurentă pentru organizațiile de lungă durată de succes este menținerea progresului și evitarea stagnării. Multe companii înainte prospere se confruntă cu crize nu din cauza execuției proaste sau a strategiilor incorecte, ci pentru că ipotezele fundamentale care le-au ghidat cândva deciziile au devenit învechite. Aceste ipoteze, denumite colectiv teoria de afaceri a unei companii, cuprind convingeri despre piețe, clienți, concurenți, tehnologie și capacități interne. Când realitatea se schimbă și aceste ipoteze nu mai sunt adevărate, organizațiile – indiferent de sector – se luptă să obțină rezultate semnificative. Această problemă transcende granițele naționale și ale industriei, afectând nu numai întreprinderile din SUA, Japonia și Europa, ci și instituțiile publice, cum ar fi guvernele, spitalele și organizațiile non-profit. Întreprinderile, definite ca entități implicate în producția și vânzarea de bunuri și servicii, funcționează atât în modele pentru profit, cât și non-profit și variază foarte mult în domeniul de aplicare. Înțelegerea și reevaluarea continuă a teoriei lor de afaceri de bază este crucială pentru ca organizațiile să rămână relevante, competitive și capabile să ofere valoare durabilă într-un mediu în continuă schimbare.

Cuvinte-cheie: *afacere, întreprindere, bunuri*

Business theory did not begin very long ago, perhaps in the late 1940s or early 1950s, when there were not as many major new management techniques as there are today: downsizing, outsourcing, total quality management, economic value analysis, benchmarking, reengineering. Each of these is a powerful tool for making a profit, but with the exception of outsourcing and reengineering, these tools are designed primarily to do things differently.

However, the central challenge facing management, especially those of large companies that have enjoyed long-term success, is what strategies to implement to continue progress. The story is a familiar one: a company that was a superstar just yesterday finds itself stagnant and frustrated, in trouble and, often, in a seemingly unmanageable crisis. This phenomenon is by no means unique to the United States. It has become common in Japan and Germany, Sweden, France, Italy, and the Netherlands. And it happens just as often outside of business, in unions, government agencies, hospitals, museums, and churches. In fact, it seems even harder to restore in those areas.[1,3]

The root cause of almost every one of these crises is not that things are being done badly. It's not even that the wrong things are being done. Indeed, in most cases, the right things are being done, but with no results. The explanation for this apparent paradox is that the assumptions on which the organization was built and is run no longer fit reality. These are the assumptions that shape the behavior of any organization, dictate its decisions about what to do and what not to do, and define what the organization considers to be meaningful outcomes.

These assumptions are about markets. They are about identifying customers and competitors, their values and behavior. They are about technology and its dynamics, about a company's strengths and weaknesses. They are what is called a company's business theory.[1]

A business, also known as a firm or a company, is an organization engaged in the sale and provision of goods and/or services to consumers. Businesses are more prevalent in countries with market economies, the vast majority of which are privately owned. Businesses can also be non-profit or state-owned.

The term business refers to an organization or entrepreneurial entity engaged in

commercial, industrial, or professional activities. The purpose of a business is to organize some kind of economic production of goods or services. Businesses can be for-profit entities or non-profit organizations that fulfill a charitable mission or promote a social cause. Businesses vary in size and scope, from individual enterprises to large international corporations.

The term business also refers to the efforts and activities undertaken by individuals to produce and sell goods and services for profit.[2]

Bibliography:

1. Drucker, Peter F. The Theory of the Business . <https://hbr.org/1994/09/the-theory-of-the-business>
2. Hayes-Investopedia Adam. Punctele cheie
<https://www.investopedia.com/terms/b/business.asp>
3. Litvin A. Oportunitățile de implementare a leasing - ului în economia Republicii Moldova. Simpozion științific internațional „Probleme și strategii de dezvoltare ale sistemului financiar” , Chișinău, 2006, 0,3 c.a., ISBN 978-9975-9562-2-2.

ROLUL RESPONSABILITĂȚII SOCIALE CORPORATIVE

THE ROLE OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Diana CEBOTARI,

Coordonator științific: **Aurelia LITVIN**, dr. hab, prof. univ.,
Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: Această lucrare explorează rolul responsabilității sociale corporative în contextul dezvoltării durabile și al relației companiilor cu părțile interesate. Sunt analizate atât dimensiunile interne ale responsabilității sociale corporative, cum ar fi managementul resurselor umane, siguranța la locul de muncă și adaptarea la schimbare, cât și dimensiunile externe, care includ parteneriatele cu comunitatea, protecția mediului și respectarea drepturilor omului. Lucrarea evidențiază importanța acestor acțiuni în consolidarea imaginii companiei și în creșterea loialității angajaților, subliniind totodată indicatorii esențiali care reflectă eficiența strategiilor a responsabilității sociale corporative.

Cuvinte-cheie: *responsabilitate socială, imagine, sustenabilitate*

Corporate social responsibility actions can target various domains. Initially, companies may focus on a single area, but as they grow and evolve, they tend to adopt a more comprehensive Corporate Social Responsibility approach, addressing multiple aspects of social and environmental impact. The main dimensions of corporate social responsibility activities are outlined by the European Commission. All domains can be reported both internally and externally.[1]

- Human resource management;
- Workplace safety;
- Adaptation to change;
- Environmental impact management and natural resource management.

External areas include:

- Partnerships with the local community;
- Partnerships with business partners;
- Human rights;
- Global environmental protection.

It is considered useful to analyze each domain of CSR activities, along with the indicators that reflect companies' contributions in this direction.[3]

Activities focused on the workforce, the primary objective of these activities is to attract and retain highly qualified employees and to enhance employee loyalty toward the company. Corporate social responsibility in this area includes [1]:

- Employee training and development (including career planning and lifelong learning);
- Informing employees and involving them in company decision-making (delegation and participatory management);
- Fair and responsible compensation or financial support for employees (e.g., pension systems, interest-free loans);
- Providing a benefits package that ensures a balance between professional and personal life;
- Equal opportunities for women and minorities (ethnic, religious, or sexual);
- Active promotion of employees who are inactive due to illness or permanent/temporary disabilities.

Key indicators that characterize corporate activity in this area include: the amount of financial resources allocated for employee training; the amount allocated for social benefits and reward systems; average salary level; the number of employees who participated in professional development; the average number of training hours per employee. [1,4]

Workplace safety and health. From the perspective of workplace health and safety, corporate social responsibility means ensuring the well-being of employees beyond minimum legal requirements and considering external implications, such as using health and safety criteria in supplier selection or marketing. In this context, CSR actions may include: [1]

- Improving working conditions;
- Increasing job satisfaction;
- Promoting a preventive culture aimed at achieving a high level of occupational safety;
- Providing medical services for employees;
- Offering financial assistance for the care of employees' children.

Adaptation to change. The current trend of continuous business transformation leads to structural changes not only among employees but also among stakeholders, including local community members. The restructuring of operations, driven by technological and scientific progress, as well as mergers and acquisitions aimed at improving business efficiency, often results in forced staff reductions, decreased employee motivation, and a drop in loyalty levels.[2,4]

Bibliography:

1. COVAȘ, L., BRAGUȚA, A. Responsabilitatea social corporativă: aspecte practice., 2009, pp. 75-80.
2. SIMIONESCU, L., Responsabilitatea social și performanța financiară a companiilor., 2018, pp. 150-153.
3. POȚINCU L., Business Ethics and Corporate Social Responsibility., 2021, p.115-122.

4. PRISACARU V., LITVIN A. Quantitative and qualitative indices of the human resources management from the agrarian sector of the Republic of Moldova. Scientific papers series “Management, economic engineering in agriculture and rural development”, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine Bucharest, Volume 10(3)/2010, p. 285-287.

IMPACTUL PROMOVARII ASUPRA COMPETITIVITĂȚII

THE IMPACT OF PROMOTION ON COMPETITIVENESS

Ghenadie SOCHICHIU,

Coordonator științific: **Aurelia LITVIN**, dr. hab, prof. univ.
Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: Acest articol analizează importanța activității promoționale ca element esențial al mixului de marketing, evidențiind rolul său în comunicarea eficientă între întreprinderi și consumatori. Sunt prezentate principalele forme de promovare – publicitatea, promovarea vânzărilor, relațiile publice, utilizarea mărcilor, manifestările promoționale și forțele de vânzare – precum și criteriile de clasificare ale acestora. Articolul subliniază necesitatea unei comunicări credibile, atractive și autoritare pentru consolidarea imaginii produselor și serviciilor. În a doua parte, sunt propuse strategii moderne de îmbunătățire a marketingului: optimizarea prezenței digitale, diversificarea canalelor de promovare, fidelizarea clienților și extinderea pieței prin parteneriate. Sunt evidențiate și indicatorii cheie pentru evaluarea eficienței campaniilor de marketing, cum ar fi traficul online, rata de conversie și rentabilitatea investiției. Implementarea acestor măsuri poate oferi întreprinderilor avantaje competitive și poate contribui la dezvoltarea durabilă prin crearea unei relații stabile și eficiente cu consumatorii.

Cuvinte-cheie: *promovare, publicitate, digitalizare*

Promotional activity represents a key component of the marketing mix, aiming to deliver information to the market and consumers about the enterprise's products and services, as well as their features and benefits. This activity forms an open and coherent communication system between producers and merchants, on one hand, and consumers and users, on the other. The main objective of a company's communication system is to inform and stimulate consumers regarding the offered products and services, aiming to bring about favorable changes in their mindset and consumption habits.[1]

To strengthen the image and prestige of the products and services, communication sources must meet essential requirements: they must be sufficiently strong to present the necessary authority to the targeted consumers; attractive to capture attention in an information-saturated environment; and credible to align with the recipient's value system. The communication system comprises information sources, messages and ideas, dissemination channels, and recipients (either internal or external clients depending on the product type).[1]

Promotional activities take six main forms, each with different roles and impacts on the market: advertising, sales promotion, public relations, branding, promotional events, and sales forces. Advertising is one of the most frequently used forms, aiming at indirectly presenting a message related to a product, service, or brand. It can be classified by several

criteria: by advertising object (product, informative, conditioning, comparative, reminder), geographical area (local, regional, national, international), market nature (consumer, user, intermediary), message type (factual or emotional), and intended effect (immediate or delayed). Sales promotion includes techniques and tools to stimulate the sale of goods and services.[2]

Price reductions serve as an effective tool to eliminate consumer hesitation, reduce hard-to-sell inventory, maintain sales during demand drops, and clear stock for new products. Bundled sales offer multiple products at a reduced total price, while promotional contests draw attention to the offer and stimulate interest.[1, 2]

Public relations involve cultivating direct and systematic contact with various stakeholders such as consumers, economic agents, financial institutions, media, and public authorities to support the enterprise's interests. These are achieved through hosting events (conferences, symposia), maintaining media relations, and organizing special occasions that foster human interaction.[1, 4]

Strategies and measures for promotional activity:[3]

Optimizing Digital Presence

- Constantly creating and updating content on social media (Facebook, Instagram, LinkedIn, TikTok)

- SEO-optimizing the website for better search engine visibility
- Implementing a blog with educational and promotional articles

Diversifying Promotional Channels

- Launching paid ad campaigns on Google Ads and social media
- Collaborating with influencers and bloggers in the relevant field
- Organizing contests and promotions to increase customer engagement

Customer Loyalty and Relationship Enhancement

- Implementing a loyalty program with rewards for repeat customers
- Developing a CRM system to manage customer interactions more effectively
- Collecting feedback and adjusting strategies based on consumer preferences

Partnerships and Market Expansion

- Partnering with complementary companies for mutual promotion
- Expanding into new markets with targeted campaigns
- Participating in trade fairs and networking events

To ensure the effectiveness of the implemented strategies, companies must continuously monitor their performance using key performance indicators (KPIs) such as website and social media traffic growth, conversion rates and number of new customers, customer satisfaction levels (via surveys and reviews), and the return on investment (ROI) in marketing campaigns. By executing a structured marketing improvement plan, companies can gain significant competitive advantages. Strengthening digital presence, diversifying promotional channels, and enhancing customer loyalty are essential for sustainable business growth. The proposed measures aim not only to increase revenue but also to build lasting consumer relationships.[2]

Bibliography:

1. LITVIN, Aurelia, PUȚUNTEAN, Nina. Organizational measures for the export promotion. In: Scientific papers. Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development”, 2010, vol. 10, pp. 129-131. ISSN 2284-7995.
2. LITVIN, Aurelia. Abordarea evolutiv-conceptuală și studiile asupra competitivității. In: Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă „Akademos”, 2013, nr. 2(29), pp. 35-38. ISSN

1857-0461.

3. LITVIN A., Managementul promovării exportului de produse agroalimentare – noțiuni și reflecții teoretice. revista științifică Studii Economice, nr. 3-4 (decembrie)/2012, p.136-142.
4. ȘCERBACOV, Elena. The competitiveness of the agrifood sector from the Republic of Moldova in the field of alimentary products of plant and animal origin. In: *Economie și Sociologie*, 2017, nr. 1-2, pp. 117-123. ISSN 1857-4130.

CAUZE ȘI SOLUȚII PENTRU TINERII NEET

CAUSES AND SOLUTIONS FOR NEET YOUTH

Tatiana ANGHELI,

Coordonator științific: **Alina STRATILA**, dr., conf., univ.,
Universitate Tehnică a Moldovei

Rezumat: Lucrarea investighează problema actuală a tinerilor NEET din Republica Moldova, care include persoane care nu participă la activități educaționale, profesionale sau de muncă. Sunt luați în considerare factorii cheie ai schimbării acestei categorii, inclusiv dificultățile economice, lipsa locurilor de muncă vacante și influența aspectelor sociale. Sunt prezentați indicatori statistici care reflectă dinamica populației de tineri NEET din Moldova și Uniunea Europeană și sunt identificate principalele modele și diferențe. Sunt conturate consecințele negative ale ponderii mari a tinerilor NEET asupra dezvoltării socio-economice a țării și sunt propuse modalități de soluții care vizează implicarea tinerilor în sfera muncii și educației. Se acordă o atenție deosebită importanței unei abordări sistematice care combină programele guvernamentale, modernizarea educației și participarea activă a mediului de afaceri. În concluzie, se observă că în ultimii ani s-a înregistrat o scădere a numărului de tineri NEET din Moldova, ceea ce indică schimbări pozitive în economia și politica socială a țării.

Cuvinte-cheie: *tineri NEET, cauze ale apariției, indicator în RM, măsuri de reducere a numărului de tineri NEET*

Introduction

The problem of NEET-youth (Not in Education, Employment, or Training) is becoming more and more urgent in modern society. Young people who are not involved in education, employment or training programmes face difficulties in integrating into economic and social life. The main reasons for the growing number of NEET youth are economic instability, lack of jobs and social factors. Addressing this problem requires a comprehensive approach that includes government initiatives, educational reforms and support from employers [1].

Main causes and consequences:

According to research, the likelihood of young people falling into the NEET category is largely determined by family conditions such as low level of education of parents, lack of decent housing conditions and low family income. These factors form a low level of human capital, which reduces the competitiveness of young people in the work market. In addition,

economic instability and lack of investment in education and training aggravate the situation [2, 3].

In the Republic of Moldova, the level of NEET youth remains high, although in recent years there has been a downward trend. According to the National Bureau of Statistics, in 2023 the share of NEET youth is 28.1%, which is 0.6 percentage points less than in 2022. However, this figure is still well above the European Union average of 14.7 per cent in 2023 [3, 4]. Measures to reduce the NEET youth rate. To further reduce the NEET youth rate, the following measures should be taken (Figure 1).

Figure 1: Measures to reduce NEET youth.

Source: compiled by the author based on [6, 7, 8, 9].

Conclusions

The problem of NEET youth in the Republic of Moldova remains relevant, but in recent years there has been a positive trend in the reduction of this indicator. To further improve the situation, it is necessary to continue reforms in the educational system, create new jobs and develop vocational training programmes. A comprehensive approach, including public and private initiatives, will help to reduce the level of economically inactive youth and promote their integration into society.

Bibliography:

1. А.А. ЗУДИНА «Не работают и не учатся»: NEET-молодёжь на рынке труда в России. Высшая школа экономики Национальный Исследовательский Университет Москва, 2017 (Дата обращения 16.02.2025) [Online].Available: [WP3 2017 02 .pdf - Яндекс Документы](#)
2. М.Б. БУЛАНОВА «NEET-молодёжь: опыт международной диагностики». Российский государственный гуманитарный университет, Москва Россия. УДК 316.346.32-053.6 (дата обращения 07.03.2025) [Online].Available:<https://cyberleninka.ru/article/n/neet-molodezh-opyt-mezhdunarodnoy-dagnostiki>
3. Цель 8: Достойная работа и экономический рост - Страна, Год и Показатель. Статистическая база данных ЕЭК ООН (Дата обращения 10.02.2025г.) [Online].Available:https://w3.unece.org/PXWeb2015/pxweb/ru/STAT/STAT_92-SDG_01-sdgoover/008_ru_sdGoal8_r.px/
4. Бюро Национальной Статистики РМ. [Online].Available: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_03%20FM_03%20MUN_MUN010/MUN111050.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
5. STRATILA, A., TURCAN, R., GHEORGHITA, M. Efficiency of personnel management and its impact on labour productivity: the experience of agricultural enterprises in the Republic of Moldova. In: 3rd International Conference on Engineering, Natural and

- Social Sciences ICENSOS 2024, on May 16- 17, 2024 in Konya, Turkey. Published by All Sciences Academy. p. 1100-1107
6. STRATILA, Alina. Current trends in higher education in the Republic of Moldova: factors of student enrollment and retention. In: Economia Contemporană, 2023, vol. 8, nr. 4, pp. 46-53. ISSN 2537-4222.
 7. ȚURCAN R., ȚURCAN Iu., STRATILA A., The impact of digitalization on the development of entrepreneurial performance in the context of globalization, globalization, International Scientific Conference „European Integration through the straightening of education, research, innovations in Eastern Partnership Countries”, 16-17 May, 2022, p.166-172, <https://doi.org/10.5281/zenodo.6997263>.
 8. OBERȘT, Ala. Conceptul noului model EFQM de excelență în afaceri. In: Strategii și politici de management în economia contemporană, Ed. 6, 26-27 martie 2021, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2021, Ediția 6, pp. 254-264. ISBN 978-9975-155-20-5.
 9. OBERȘT Ala, CUCOȘ Stela, The importance of communication in managerial leadership, International Scientific Conference – European integration through the strengthening of education, research, innovations in eastern partnership countries, (First edition), Chisinau, Moldova State University, 16-17 May 2022, ISBN 978-9975-165-03-7 (p. 72-79).

MANAGEMENTUL ENERGETIC SUSTENABIL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

SUSTAINABLE ENERGY MANAGEMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Igor PROCIUC,

Coordonator științific: **Alina SUSLENCO**, dr. hab., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Abstract: In this article, essential conclusions regarding the efficiency of energy management in the Republic of Moldova are addressed and examined. Increasing the country's energy independence is a key objective in ensuring sustainable economic development and national security. Energy efficiency measures, the diversification of energy sources, and the implementation of innovative technologies contribute to optimizing energy consumption and reducing dependence on external suppliers. Strengthening energy management practices at the national level facilitates the capitalization of local resources and enhances the resilience of the energy sector in the face of global challenges.

Keywords: *efficiency, photovoltaic panels, renewable energy, consumption, optimizing*

Independența energetică reprezintă un obiectiv strategic esențial pentru Republica Moldova, având în vedere vulnerabilitățile generate de dependența de sursele externe de energie [1,2]. Conform Strategiei Energetice a Republicii Moldova, adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 102 din 05 februarie 2013, eficiența energetică și diversificarea surselor de aprovizionare constituie principalele direcții de acțiune pentru consolidarea securității energetice a țării.

Figura 1 reflectă creșterea rapidă a capacității instalate a sistemelor fotovoltaice în Republica Moldova între 2018 și 2023, cu un salt semnificativ în ultimul an. Dacă în ianuarie

2023 puterea totală era de 33,5 MW, până în ianuarie 2024 aceasta a crescut la 115,3 MW, marcând o creștere de 244%. Din această capacitate, 36 MW revin prosumatorilor casnici și 79,3 MW persoanelor juridice. Această dinamică evidențiază interesul crescut pentru energia solară, atât din partea gospodăriilor, cât și a companiilor, în ciuda lipsei unor sisteme de stocare la nivel național. Creșterea relevă orientarea clară a Moldovei spre independență energetică și dezvoltare durabilă.

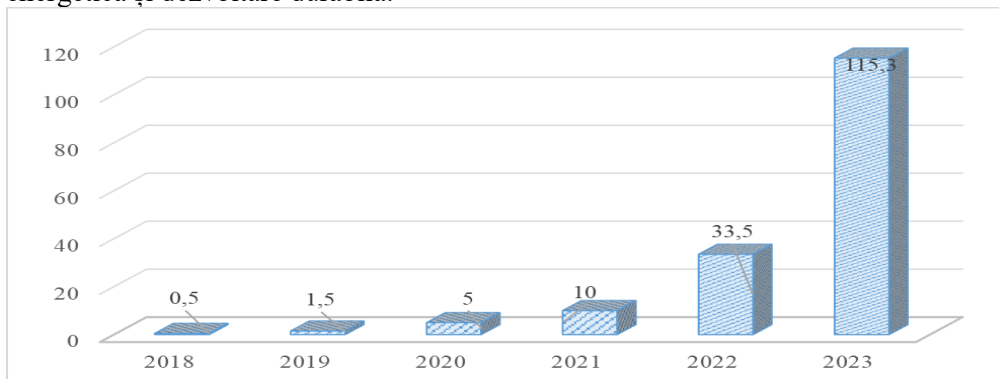

Figura 1. Puterea cumulată instalată prin aplicarea sistemului de contorizare netă pentru sisteme fotovoltaice, KW, 2018-2023

Sursa: Elaborat conform[3],[5]

Figura 2 ilustrează structura producției locale de energie electrică din Republica Moldova pentru anul 2023, oferind o imagine clară asupra mixului energetic actual. Producția este dominată de centralele electrice de termoficare urbane, precum „Termoelectrica” și „CET Nord”, care generează 59,7% din totalul energiei electrice interne. Cu toate acestea, sursele regenerabile încep să joace un rol tot mai important. Centralele eoliene contribuie cu 18,9%, iar cele fotovoltaice cu 13,1%, ceea ce denotă o tendință clară de diversificare energetică. Hidrocentrala de la Costești adaugă încă 6,8% din producție, iar centralele pe biogaz și cele ale fabricilor de zahăr completează mixul cu procente mai mici. În total, sursele regenerabile au asigurat în 2023 aproximativ o treime din producția internă. Această evoluție arată o orientare tot mai accentuată a Republicii Moldova spre surse de energie curate și sustenabile, reducând astfel vulnerabilitatea față de importuri și contribuind la securitatea energetică pe termen lung.

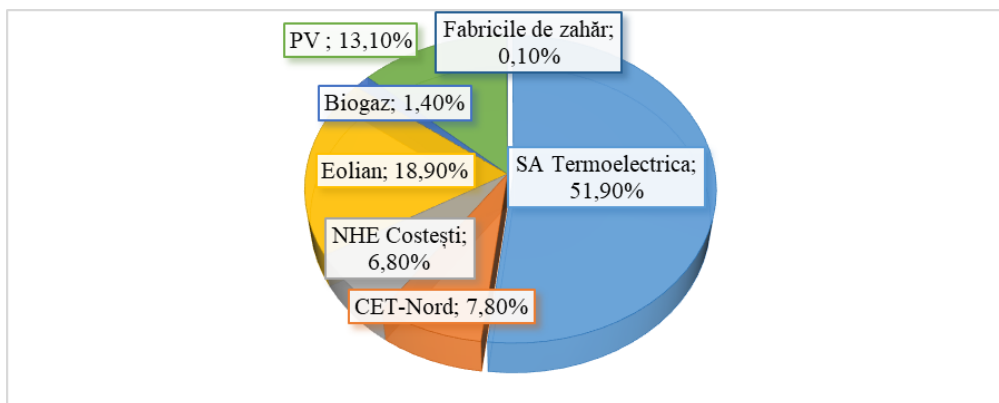

Figura 2. Structura producerii locale de energie electrică din Republica Moldova, în anul 2023

Sursa: Elaborat conform [4],[6]

Ca urmare a cercetărilor efectuate, evidențiem următoarele concluzii:

1. *Reducerea dependenței energetice* – Moldova trebuie să-și diversifice sursele de aprovizionare și să investească în producția internă de energie.
2. *Creșterea eficienței energetice* – modernizarea infrastructurii și optimizarea consumului sunt esențiale pentru reducerea pierderilor și stabilizarea pieței energetice.
3. *Dezvoltarea energiei regenerabile* – extinderea capacităților de producție din surse regenerabile va contribui la sustenabilitatea sistemului energetic.

Bibliografie:

1. SUSLENCO, A., CORBU, V. *Specificul managementului energetic în Republica Moldova*. In: Revista „Economica”, Chișinău, ASEM, nr. 1.(123), 2023, p. 23-35. ISSN 1810-9136. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/economica/ec_2023_1_r1.pdf
2. SUSLENCO, A., CORBU, V., COZNIUC, O. The impact of information technologies in increasing the efficiency of the operational management of electrical networks (case study based on “Red-Nord” JS Company). In: *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development*, vol.10, 1(19), 2023, p. 49-69. ISSN 2345-1424. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j_nr_file/Revista%20JRTMED%20vol.%2010%20nr.%201%2819%29%202023.pdf
3. <https://cned.gov.md/ro/content/evolutia-productiei-de-energie-din-surse-regenerabile-republica-moldova-implementarea>
4. <https://www.undp.org/ro/moldova/news/cata-energie-regenerabila-exista-moldova-si-cata-ar-putea-fi>
5. https://energie.gov.md/sites/default/files/v1_raport_privind_esm_pentru_pniec_2030_moldova_ro.pdf
6. anre.md/storage/upload/administration/reports/1319/Raportul%20de%20activitate%202023.pdf

ROLUL INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE ASUPRA ECONOMIEI

THE ROLE OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN THE ECONOMY

Andrei BUJOR,

Coordonator științific: **Alina SUSLENCO**, dr. hab., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Abstract: This article analyzes the management and impact of foreign direct investments (FDI) in the economy of the Republic of Moldova. It highlights the role of FDI in economic development, job creation, and growth of fixed assets. Based on statistical data, the study presents the contribution of foreign capital enterprises to GDP formation, employment, and the volume of fixed assets held by FDI enterprises in total fixed assets at the national level during 2019-2023. Special attention is given to investments in Free Economic Zones, highlighting their cumulative value until the end of 2023. The study concludes that FDI has strategic importance for Moldova's economic growth, technology transfer, and enhancing the competitiveness of Moldovan enterprises.

Cuvinte-cheie: *foreign direct investment (FDI), investors, development, free economic zones (FEZ), competitiveness*

Investițiile străine directe (ISD) constituie una dintre principalele surse de capital pentru economiile aflate în curs de dezvoltare, având un rol esențial în modernizarea infrastructurii, generarea de locuri de muncă și sporirea productivității. Conform Organizației Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), ISD sunt investiții efectuate de o companie dintr-o țară într-o întreprindere situată într-o altă economie, diferită de cea a investitorului, cu intenția de a stabili o relație de durată și de a deține un control semnificativ asupra respectivei afaceri [4].

Conform datelor prezente din figura 1, între 2019 și 2022, contribuția întreprinderilor cu capital străin la PIB-ul Republicii Moldova a scăzut de la 23,3% la 19,4%. Această tendință descendentă reflectă o diminuare a interesului investitorilor străini, determinată de factori precum instabilitatea economică globală, inflația crescută, costurile ridicate de producție și impactul regional al războiului din Ucraina.

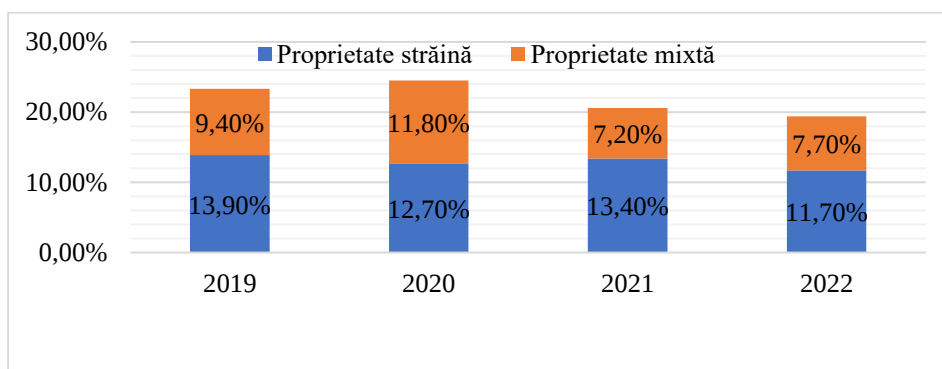

Figura 1. Contribuția întreprinderilor cu prezența capitalului străin la formarea PIB în perioada 2019-2022 (procente)

Sursa: elaborat de autor după [1, p. 30]

În perioada 2019–2023, fluxurile de investiții străine directe în Republica Moldova au fluctuat semnificativ sub influența crizei pandemice, a situației economice regionale și a încrederii investitorilor. După un minim de 180 milioane USD în 2020, ISD au atins un vârf de 586,4 milioane USD în 2022, însă au scăzut la 360 milioane USD în 2023, menținând totuși un nivel solid al reinvestirii profiturilor.

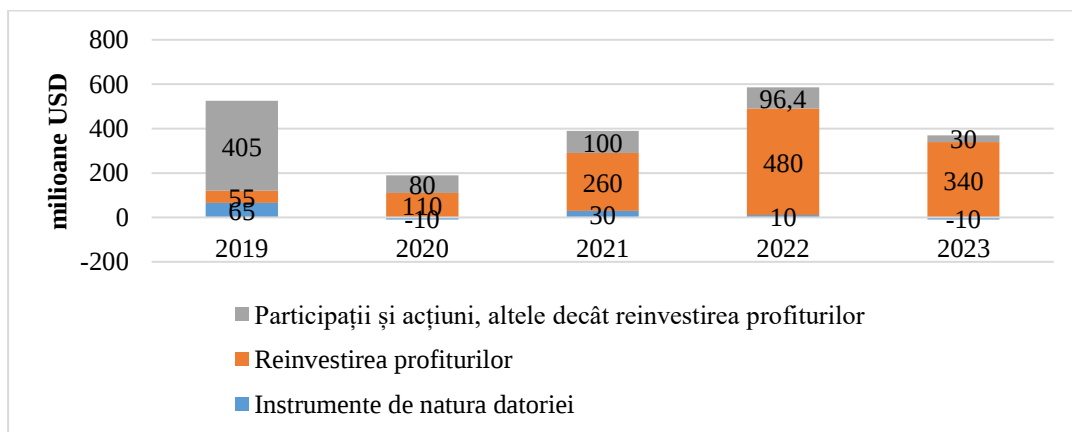

Figura 2. Investiții directe: acumularea netă de pasive, pe instrumente în perioada 2019-2023 (mil. USD)

Sursa: elaborat de autor după [1, p. 12]

În urma acestei analize, reiese clar că investițiile străine directe reprezintă un pilon esențial pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova. În 2022, întreprinderile cu capital străin au generat un PIB de 53,3 miliarde lei, reprezentând 19,4% din PIB-ul total.

Până la sfârșitul anului 2023 Zonele Economice Libere au atras investiții totale de 586,1 milioane USD [2]. Acestea au devenit puncte-cheie pentru atragerea capitalului străin, datorită facilităților fiscale și regimului preferențial.

Cu toate acestea, pentru a valorifica pe deplin aceste oportunități, este necesară o abordare strategică, axată pe stabilitate economică, infrastructură modernă, politici fiscale atractive și dezvoltarea resurselor umane. Astfel, Moldova poate deveni o destinație competitivă pentru investiții și un actor activ în economia globală.

Bibliografie:

1. *Invest Moldova. Studiul 3.0 Investițiile străine directe Impactul asupra economiei Republicii Moldova (2014-2023)* [online]. Disponibil: https://invest.gov.md/wp-content/uploads/2024/12/ISD-Studiu_Impact_RO_12-09-2024-2.pdf (accesat 10.04.2025)
2. *Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. Raport privind activitatea Zonelor Economice Libere din Republica Moldova în anul 2023* [online]. Disponibil: https://mded.gov.md/wp-content/uploads/2024/07/Raport_activitate_ZEL_2023-1.pdf (accesat 10.04.2025)
3. SUSLENCO Alina, Investment strategies in the context of national sustainable development. In: Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere, vol. XXXV, Iași, Performantica, 2019, p.382-387. ISBN 978-606-685-687-4 (0, 62 c.a.). Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/95001
4. *United Nations Conference on Trade and Development. Policies for Sustainable Investment.* [online]. Disponibil: <https://unctad.org/system/files/official-document/psiteiid10v1.en.pdf> (accesat 10.04.2025)

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ ÎNTRE VULNERABILITATE FINANCIARĂ ȘI O BAZĂ PRODUCTIVĂ FRAGILĂ

THE ROMANIAN ECONOMY BETWEEN FINANCIAL VULNERABILITY AND A FRAGILE PRODUCTIVE BASE

Ioana NICOLA,

Coordonator științific: **Theodora DOLTU**, dr., lector univ.,
Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București

Abstract: This paper provides a state-of-the-art overview of Romania's current economic situation, addressing the interdependencies between key macroeconomic indicators and the broader context of political and economic instability. Within the framework of European integration and increased access to external funding, Romania has experienced sustained economic growth, largely driven by domestic consumption and strategic investments. However, the persistence of structural imbalances—such as a high budget deficit, increasing public debt, and underutilisation of the country's productive potential—raises questions about the long-term sustainability of the current development model. This study identifies potential economic vulnerabilities, outlines emerging systemic

risks, and proposes directions for future research aimed at further understanding the economic stability level, ensuring economic sustainability and improving the efficiency of public investments.

Keywords: *Romania, economic stability, public debt, domestic production, investment efficiency*

Introducere

În ultimii ani, România a înregistrat o etapă de dezvoltare economică caracterizată prin progrese vizibile, în ciuda unui context internațional marcat de incertitudine – de la pandemia de COVID-19 și criza climatică, până la conflicte regionale și militare și presiuni inflaționiste globale. Deși produsul intern brut a continuat să crească, contribuind la apropierea de standardele de trai din economiile cu venituri mai ridicate, această evoluție pozitivă ascunde o serie de dezechilibre structurale care ridică semne de întrebare cu privire la sustenabilitatea modelului actual de dezvoltare.

România dispune de o economie de piață funcțională, integrată în Uniunea Europeană și deschisă schimburilor internaționale. Cu toate acestea, creșterea economică recentă a fost susținută în mare parte prin consum intern, finanțat parțial din împrumuturi, iar expunerea constantă la îndatorare externă generează o vulnerabilitate structurală accentuată. Aceste riscuri sunt amplificate de o capacitate limitată de rambursare și de o bază productivă fragilă, în special în sectoare precum industria prelucrătoare, inovația tehnologică sau agricultura. [1] În acest context politico-economic instabil, este esențială o analiză critică a relațiilor dintre datoria publică, performanța economică, eficiența investițiilor și sustenabilitatea bugetară. Scopul acestei lucrări este de a cartografia aceste corelații și de a identifica posibile direcții de cercetare viitoare privind rentabilitatea investițiilor publice și capacitatea României de a-și asigura stabilitatea financiară într-un orizont predictibil.

Context economic

În timp ce nivelul datoriei publice ca pondere din PIB se situează în jurul mediei europene (52% din PIB în 2024, echivalentul a aproape 180 de miliarde de euro, dublu față de acum un deceniu [2]), problema esențială ține de modul în care sunt direcționați acești bani în economie și în gradul de recuperare a investițiilor. Dobânda aferentă românească este de 5,8%, una dintre cele mai mari din UE, reflectând un cost de finanțare ridicat și o vulnerabilitate crescută în fața volatilității externe. Deși fondurile europene și investițiile străine directe au contribuit parțial la acoperirea deficitului de cont curent și la creșterea capacității productive, structura dezechilibrelor macroeconomice rămâne problematică. În 2024, deficitul bugetar a ajuns la 8,7% din PIB, în timp ce deficitul de cont curent a crescut cu 37%, atingând 29,4 miliarde euro – un nivel determinat de adâncirea dezechilibrelor comerciale și de reducerea excedentului din servicii și transferuri [3]. În paralel, investițiile străine directe s-au redus, iar datoria externă totală a depășit 203 miliarde euro.

Aceste date indică o economie care funcționează pe un model fragil, bazat pe consum și finanțat din împrumuturi, fără garanția unei recuperări eficiente a fondurilor alocate. În pofida unei ușoare moderări a presiunilor inflaționiste și a îmbunătățirii balanței externe începând cu 2023, fundamentele fiscale riscă să fie nesustenabile [4]. Creșterea economică este, la rândul său, în scădere: în primul trimestru din 2025, PIB-ul a crescut cu doar 0,8% față de perioada similară a anului precedent, sub așteptările guvernamentale și ale instituțiilor financiare. În același timp, România înregistrează cea mai mare inflație din UE (5,5% în 2024, comparativ cu media UE de 2,7% [5]). Aceste tensiuni sunt accentuate de ineficiențe fiscale precum TVA-ul neîncasat (37%, față de media UE de 5,4%) și de o structură bugetară dezechilibrată, în care cheltuielile cu salariile bugetarilor reprezintă 21,7% din total – a patra cea mai ridicată valoare din Uniunea Europeană [4].

În acest context, este esențială formularea unor politici publice care să pună accent pe eficiența alocării resurselor și pe identificarea unor indicatori de tip „return on investment” (ROI) pentru fondurile împrumutate. De asemenea, o analiză comparativă între România și celelalte state membre UE privind structura și rentabilitatea investițiilor publice ar reprezenta un demers necesar pentru cercetări viitoare.

Capacitatea productivă internă și sustenabilitatea fiscală

O întrebare esențială în contextul actual este dacă statul român are capacitatea reală de a susține cheltuielile interne și externe fără a accentua dezechilibrele bugetare. Deși veniturile bugetare au înregistrat o ușoară creștere, acestea nu acoperă necesarul de cheltuieli, ceea ce conduce la un recurs constant la împrumuturi. În absența unei baze productive solide care să genereze venituri fiscale sustenabile, diferențele din deficitul bugetar devin din ce în ce mai greu de acoperit.

În lipsa unor reforme structurale care să vizeze eficientizarea sistemului fiscal și extinderea bazei de impozitare, există riscul ca măsurile de consolidare bugetară să se bazeze excesiv pe creșterea poverii fiscale asupra contribuabililor activi — un model deja aplicat în practică, care afectează climatul investițional și încrederea mediului de afaceri. O astfel de abordare poate avea efecte adverse pe termen mediu, în special în absența unor măsuri complementare pentru creșterea eficienței administrative, combaterea evaziunii fiscale și stimularea conformării voluntare. [1]

În paralel, deși România a înregistrat progrese în diversificarea exporturilor, reflectate de avansarea în clasamentul Indicelui Complexității Economice (locul 25 global în 2024, avansând cu 9 poziții față de 2014 [6]), structura bazei productive rămâne vulnerabilă. Sectoarele cheie, precum agricultura, industria prelucrătoare sau inovarea tehnologică, sunt subdezvoltate, iar corupția și concurența slabă împiedică alocarea eficientă a resurselor. Mai mult, România are cea mai ridicată proporție de firme cu acces limitat la finanțare din UE, ceea ce afectează în special IMM-urile. Costul ridicat al creditării și lipsa instrumentelor financiare alternative reduc capacitatea firmelor de a investi și de a se dezvolta regional. [4] Investițiile publice, deși necesare în infrastructură și servicii sociale, nu pot substitui rolul strategic al sectorului privat în generarea de valoare adăugată și locuri de muncă sustenabile. Pentru o redresare economică solidă, România trebuie să prioritizeze direcționarea eficientă a fondurilor europene și a resurselor provenite din împrumuturi spre investiții private, în special în domenii cu potențial de export, digitalizare și inovație.

În acest sens, Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) poate reprezenta o oportunitate-cheie pentru transformarea structurală a economiei. Între 2021 și 2026, România s-a angajat să implementeze reforme și investiții strategice în educație, sănătate, eficientizarea administrației și susținerea sectorului privat, pentru a construi o economie mai competitivă și sustenabilă. Cu toate acestea, implementarea PNRR pare semnificativ întârziată, din cauza unor obstacole administrative, lipsei de coordonare interinstituțională și a capacității instituționale reduse. Faptul că majoritatea investițiilor sunt programate spre finalul perioadei de execuție ridică semne de întrebare privind capacitatea reală de absorbție și finalizare la timp a obiectivelor stabilite. [4]

Concluzii și direcții de cercetare viitoare

Pentru a înțelege în profunzime nivelul de stabilitate economică al României, este necesară dezvoltarea unor cercetări viitoare centrate atât pe o explorare critică a tuturor determinantilor macroeconomici menționați în lucrarea prezentă, precum și o analiză între suportul extern, datoria publică, baza productivă și capacitatea statului de a menține o creștere economică sustenabilă și a reacționa la crize externe. Fiecare dintre acești indicatori trebuie analizat nu doar izolat, ci în corelație cu restul sistemului economic, pentru a putea formula politici publice ancorate în realitatea economică a următorului deceniu.

Economia României se află într-un punct de inflexiune, marcat de o evoluție pozitivă a unor indicatori cheie, dar și de presiuni semnificative cauzate de dezechilibre structurale. În cifre, poziționarea macroeconomică a țării pare relativ confortabilă, cu o datorie publică sub media europeană și un acces important la fonduri externe, însă vulnerabilitățile devin vizibile la nivelul structurii interne: o bază productivă fragilă, un nivel ridicat al evaziunii fiscale și o dependență semnificativă de împrumuturi pentru acoperirea cheltuielilor curente. Absorbția fondurilor din PNRR, în valoare de peste 28 miliarde euro, reprezintă un test esențial pentru eficiența instituțională și pentru capacitatea statului de a direcționa resursele spre investiții generatoare de valoare adăugată. Utilizarea acestor fonduri trebuie însoțită de o analiză detaliată a rentabilității investițiilor (ROI), pentru a evita acumularea datoriilor fără impact real în economie.

Consolidarea fiscală nu poate fi realizată exclusiv prin creșterea poverii asupra contribuabililor activi, ci necesită măsuri sistemice, precum extinderea bazei de impozitare, creșterea eficienței administrative și combaterea evaziunii. În același timp, sprijinirea sectorului privat prin măsuri de accesibilizare a finanțării și reducerea birocrăției rămâne crucială pentru stimularea creșterii economice sustenabile.

Bibliografie:

1. OECD (2024). *OECD Economic Surveys: Romania 2024*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/106b32c4-en>
2. Fondul Monetar Internațional (FMI). *Romania: Government Finance Statistics*. Platforma oficială de date FMI. Disponibil la: <https://data.imf.org> (Accesat: aprilie 2025).
3. Banca Națională a României (2024). *Balanța de plăți și datoria externă a României – 2024*. Raport publicat de BNR. Disponibil la: <https://www.bnro.ro/page.aspx?prid=25901> (Accesat: aprilie 2025).
4. Comisia Europeană (2024). *In-depth review for Romania under the Macroeconomic Imbalance Procedure*. Institutional Paper nr. 275. Bruxelles: Direcția Generală pentru Afaceri Economice și Financiare. Disponibil la: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/c5b5a8cb-6114-46e6-b7be-e47c689022c4_en (Accesat: aprilie 2025).
5. Eurostat (2025). *Harmonised Index of Consumer Prices (HICP) – January 2025 release*. Indicatori economici. Disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-17012025-ap> (Accesat: aprilie 2025).
6. Harvard Growth Lab (2024). *Atlas of Economic Complexity – Romania Country Profile*. Disponibil la: <https://atlas.hks.harvard.edu/countries/642> (Accesat: aprilie 2025).

ECONOMIA CIRCULARĂ ȘI ROLUL INGINERIEI ÎN DEZVOLTAREA UNOR MODELE SUSTENABILE DE AFACERI

THE CIRCULAR ECONOMY AND THE ROLE OF ENGINEERING IN DEVELOPING SUSTAINABLE BUSINESS MODELS

Denisa Elena STEFAN,

Coordonator științific: **Theodora Mihaela DOLTU**, dr., lector univ.
Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București

Rezumat: În contrast cu modelul economic liniar tradițional bazat pe principiul „produce-folosește-aruncă”, economia circulară este o schimbare de paradigmă în gestionarea resurselor. Această abordare inovatoare se concentrează pe optimizarea fluxurilor de materiale folosind metode precum reutilizarea, refolosirea, repararea, recondiționarea și reciclarea la nivel înalt. În acest context, ingineria este un domeniu important care poate ajuta la tranziție prin crearea de soluții tehnice sofisticate.

Studiul de față analizează în detaliu modul în care diferite ramuri ale ingineriei (mecanică, industrială și a materialelor) ajută la aplicarea principiilor economiei circulare. Sunt examinate exemple reale din industria automobilelor, unde sistemele de refolosire a componentelor implementate de producătorii germani au redus cantitatea de deșeuri cu până la 45%, precum și din construcții, unde tehnologiile de deconstrucție selectivă permit recuperarea a peste 90% din materialele de construcție.

Lucrarea analizează nu numai aspectele tehnologice ale tranziției, ci și impactul economic. Datorită reducerii costurilor cu materiile prime și a noilor fluxuri de venit din servicii precum închirierea, întreținerea și refolosirea, studiile recente arată că întreprinderile care au implementat modele circulare au înregistrat o creștere medie a profitabilității cu 15 până la 20 la sută în termen de cinci ani.

Toate acestea, sunt identificate și obstacolele principale care împiedică adoptarea pe scară largă. Acestea includ o lipsă de standarde uniforme, probleme în proiectarea produselor pentru circularitate și nevoia de investiții inițiale semnificative. În cele din urmă, lucrarea se încheie cu sugestii concrete pentru politicieni, cercetători și practicieni, subliniind cât de important este să existe o colaborare interdisciplinară și un cadru legislativ favorabil.

Cuvinte-cheie: *economie circulară, inginerie sustenabilă, modele de afaceri, reciclare, eficiență resurse, design modular, simbioză industrială*

The fundamental tenets of the conventional linear economic model—extraction, production, consumption, and disposal—are called into question by the circular economy paradigm, which signifies a significant systemic change. The circular economy stresses a regenerative, restorative approach to economic activity as opposed to a "take-make-waste" trajectory. By prolonging the lifecycle of items and materials through techniques like long-lasting design, maintenance, repair, reuse, remanufacturing, refurbishing, and recycling, it aims to reduce resource input as well as the production of waste, emissions, and energy leakage. This shift calls for a total reorganization of how society creates, consumes, and discards things and services; it is not a gradual one. This transition spanning product design, process innovation, business model transformation, and infrastructure creation is greatly aided by engineering, which is a key enabler of innovation and systemic change.

Circular concepts are pushing innovation in the field of product design engineering in the direction of material intelligence, standardization, and modularity. The smartphone industry's embrace of modular design structures, like those started by Fairphone, is an

example of how components may be changed or replaced independently, greatly increasing the lifespan of a product.

Advanced material selection frameworks that use lifetime assessment (LCA) technologies to measure environmental implications from cradle to cradle, rather than just cradle to grave, complement this design philosophy. With the use of these technologies, engineers can choose environmentally friendly substitutes such as low-carbon composites, biodegradable polymers, and recovered alloys. Additionally, in order to make product disassembly and material recovery at the end of life easier, standardization of connectors, fasteners, and interfaces is being sought. Advances in biomaterials, such as packaging made of mycelium, polymers made from algae, and biodegradable coatings, present viable alternatives to traditional plastics made from petroleum, helping to improve circularity and lessen environmental impact.

The creation of industrial symbiosis networks is a fundamental component of circular industrial ecosystems in terms of process engineering innovations. One innovative example is the Kalundborg Symbiosis in Denmark, which closes material loops and lowers net resource consumption by turning waste streams from one industrial process into useful inputs for another. Complex, multi-material waste streams are also being handled by integrating advanced waste sorting, purification, and chemical recycling technologies, especially in industries like electronics and packaging. Circular performance is further improved by digital twin systems and real-time monitoring technologies, which make predictive maintenance and dynamic resource optimization possible. Machine learning algorithms and artificial intelligence (AI) are being used in manufacturing processes to increase throughput, reduce scrap rates, and improve energy efficiency.

For example, McKinsey & Company has found that AI-driven quality control systems can save material waste by as much as 30%. By permitting layer-by-layer deposition, decreasing offcuts, and permitting the reuse of input materials, additive manufacturing, also known as 3D printing, also helps to increase material efficiency. An additional essential component of the circular economy is business model engineering. Conventional ownership paradigms are being revolutionized by innovative models like product-as-a-service (PaaS). This change is best illustrated by Philips' "light-as-a-service" business model, in which clients pay for illumination rather than buying lighting equipment. Because their profitability is based on durability and performance rather than volume sales, these models encourage manufacturers to create goods that are long-lasting and simple to maintain.

Reverse logistics is becoming more transparent and efficient thanks to blockchain technology, which tracks materials across the supply chain to facilitate recycling, remanufacturing, and extended producer responsibility (EPR) compliance. Additionally, the growth of secondary raw material markets makes it possible for recycled resources to be circulated, giving industry more affordable and sustainable substitutes for virgin inputs. Accenture claims that companies that implement circular strategies can increase customer loyalty and brand value while cutting material input costs by as much as 50%. Sector-specific case studies also demonstrate the engineering community's contribution to the circular economy. By putting closed-loop recycling systems in place, automakers like BMW and Renault have embraced circularity and recovered up to 95% of their vehicles from end-of-life vehicles. In order to recover metals, polymers, and valuable parts for reintegration into new models, these systems disassemble automobiles.

In the electronics industry, modular smartphones like Fairphone and eco-friendly computers like the Framework device have also attained recyclability rates of over 70%, demonstrating the power of engineering design to promote circular results. Additionally, these gadgets have readily interchangeable parts and open-source repair guides, which empower users and cut

down on electronic waste. There are more chances for engineering-led circular innovation in the building and urban infrastructure industries. When buildings are planned with disassembly in mind, selective destruction, sometimes referred to as deconstruction, enables the recovery of building elements including bricks, steel, and timber at rates higher than 90%.

Real-time monitoring of garbage production, water usage, and energy use is made possible by the integration of Internet of Things (IoT) systems in smart city contexts. By identifying inefficiencies and optimizing resource flows, these technologies help create a more circular built environment.

Companies and communities that use circular urban planning principles report being 23% more resilient to economic upheavals, such the COVID-19 pandemic or global supply chain difficulties, according to research from the Ellen MacArthur Foundation (2023). Meanwhile, thanks in large part to advancements in recyclable materials, lightweight design, and closed-loop logistics, the packaging industry has experienced a 70% decrease in the use of virgin materials.

In the circular economy, supply chain management is equally essential. Manufacturers can make well-informed decisions about procurement, inventory, and waste reduction with the use of digital technologies that provide end-to-end material tracking. AI-powered predictive analytics reduces overproduction and inventory obsolescence by enabling more precise demand forecasts and production scheduling. Systems with blockchain capabilities improve traceability and make it easier to comply with stricter sustainability laws, such the EU's Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Such technologies increase the trust of both consumers and authorities by guaranteeing the provenance of commodities and tracking their movement through the supply chain.

The impact of consumer behavior and policy incentives is a sometimes overlooked aspect of circularity. According to behavioral research, infrastructure accessibility, convenience of use, and perceived value all have a significant impact on consumers' desire to fix, return, or recycle goods. Take-back programs, deposit-refund systems, and labeling initiatives like the EU's soon-to-be Digital Product Passport are all working well to encourage behavior toward circular results. Adoption is further encouraged by financial incentives like as repair coupons and tax rebates for environmentally friendly goods. Simultaneously, engineering advancements that put durability, reparability, and upgradeability first help consumers change their perspectives from one of disposable culture to one of product stewardship.

Furthermore, the environmental sustainability of circular business models is strengthened by the incorporation of renewable energy sources into circular industrial processes. In an effort to lessen reliance on fossil fuels, industries are increasingly being powered by solar, wind, and bioenergy. This has a special effect on energy-intensive sectors like steelmaking, where green hydrogen is starting to show promise as a coal-based process substitute. To recover vital raw elements like lithium, nickel, and cobalt from electric vehicle (EV) batteries that have reached the end of their useful lives, innovative recycling methods are being developed in the field of battery technologies.

Leading companies in this field, such as Redwood Materials and Li-Cycle, are eliminating the need for environmentally harmful mining methods and completing material loops. Many obstacles still exist in spite of these developments. Technically speaking, recycling some complex materials, like multilayer polymers and carbon fiber composites, is still challenging from an economic and technological standpoint. Economically speaking, businesses with narrow profit margins or those in fiercely competitive marketplaces may be discouraged by the larger initial outlay needed for circular product design and infrastructure.

Progress is also hampered by a lack of qualified workers; according to a 2024 European Commission poll, 62% of engineering businesses said they were lacking employees with training in sustainability analytics, systems thinking, and circular design.

Public-private collaborations, extensive investment in education, vocational training, and reskilling initiatives, as well as broad policy support, are all necessary to close this gap. The shift to a circular economy signifies a structural and cultural change in addition to a technological and financial one. To achieve the goal of a sustainable, regenerative future, engineering disciplines—including digital technology, systems engineering, process innovation, and product design—are essential. The circular economy has the ability to reinvent prosperity in the twenty-first century by separating growth from resource consumption through the use of innovation, cross-sector collaboration, and evidence-based policymaking.

Bibliografie:

1. Ellen MacArthur Foundation (2023). "Circular Economy in Practice: Case Studies and Trends."
<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/examples>
2. European Commission Report (2024). "The Future of Circular Economy in Industrial Engineering."
https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en
3. Kalundborg Symbiosis (2023). "A Leading Example of Industrial Symbiosis and Resource Efficiency." <https://www.symbiosis.dk/en>
4. Fairphone Sustainability Report (2023). "Modular Design and Circular Economy Strategies." <https://www.fairphone.com/en/sustainability/reports/>
5. Philips Lighting (2023). "Light as a Service: A Business Model for Circular Economy." <https://www.lighting.philips.com/main/services/light-as-a-service>
6. World Economic Forum (2024). "Artificial Intelligence and Circular Economy: The Next Frontier." <https://www.weforum.org/reports/artificial-intelligence-and-the-circular-economy-the-next-frontier>
7. European Union Skills Development Report (2024). "Addressing the Workforce Gap in Circular Engineering."
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8274&furtherPubs=yes>

ECONOMIA COLABORATIVĂ - MODELE DE AFACERI

SHARING ECONOMY – BUSINESS MODELS

Ioana-Maria FLEACĂ,

Coordonator științific: **Theodora Mihaela DOLTU**, dr., lector univ.,
Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București

Abstract: Sharing economy involves the sharing of resources such as goods, services, or time through digital platforms. Rather than owning items, individuals gain access to them as needed, which not only reduces costs but also benefits the environment. Examples include Uber, Airbnb, and BlaBlaCar. The main business models in this economy are access-based

models, marketplace connections, and on-demand services. These platforms don't own assets like cars or homes but facilitate connections and resource sharing between users. The Business Model Canvas is a valuable tool for analyzing how these platforms operate and generate revenue.

Keywords: *economy, resource sharing, digital platforms, Business Model Canvas*

Conceptul de economie colaborativă nu este încă pe deplin clarificat în literatura de specialitate, dar este definit în linii mari ca un model economic în expansiune, în care indivizii și organizațiile partajează resurse (bunuri, servicii, spațiu, timp) prin intermediul unor platforme digitale. Exemple bine cunoscute sunt: Uber, Airbnb, BlaBlaCar etc.

Concepte-cheie ale economiei colaborative sunt:

- ✓ utilizează informațiile despre piață pentru a promova o societate colaborativă și durabilă;
- ✓ oferă acces la bunuri și servicii care nu sunt utilizate, punând accent pe accesibilitate mai mult decât pe deținerea lor;
- ✓ promovează un consum responsabil și sustenabil;
- ✓ se bazează pe cooperare, încredere și generozitate, nu doar pe obținere de profit.

Conceptul de model de afaceri este relativ recent și se referă la diversificarea resurselor și proceselor folosite de organizații pentru a crea profit. Modelul de afaceri nu trebuie confundat cu strategia de afaceri sau marketing, reprezentând o sursă de avantaj competitiv și o metodă pentru a transforma idei și tehnologii în venituri. Principalele modele de afaceri ale economiei colaborative descrise în literatură sunt:

- modelul bazat pe access;
- modelul de tip piață;
- modelul de furnizor la cerere.

Modelul bazat pe access se bazează pe resurse care nu sunt folosite la capacitate maximă. Practic, în loc să cumpere un produs, consumatorul are acces la el doar atunci când are nevoie, printr-o platformă online.

În al doilea model de afaceri, și anume modelul de tip piață, platformele conectează direct cererea și oferta, iar venitul este obținut din comisioanele din tranzacții. Un bun exemplu aici este platforma Airbnb, unde poți închiria locuințe sau camere de la alți utilizatori.

Modelul de afaceri al serviciilor la cerere reprezintă furnizarea rapidă și eficientă a serviciilor între furnizori și utilizatori printr-o platformă software. Exemplu: platformă digitală de transport Uber, unde șoferii și pasagerii sunt conectați prin aplicație, iar fiecare cursă este evaluată, iar Uber câștigă un procent din fiecare cursă efectuată.[1]

Pentru a înțelege mai bine cum funcționează platformele din economia colaborativă, putem folosi un instrument foarte util numit Business Model Canvas. Acesta este un fel de „hartă” care ne arată cum o companie creează valoare pentru clienți, cum comunică cu ei, cum își obține veniturile și ce resurse și activități are nevoie pentru a funcționa.

Canvasul este împărțit în nouă blocuri, fiecare reprezentând o componentă esențială a unei afaceri: ce oferă clienților (propoziția de valoare), cui se adresează (segmente de clienți), prin ce canale ajunge la ei, cum interacționează cu ei, cum câștigă bani, ce resurse și activități are nevoie, cu cine colaborează și ce costuri implică toate aceste lucruri.

Acest instrument este foarte potrivit pentru a analiza companii din economia colaborativă, cum sunt Airbnb și Uber, pentru că ele funcționează într-un mod diferit față de afacerile clasice. Ele nu vând produse propriu-zise, ci oferă acces la servicii prin intermediul

**„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Cahul USC, 2025, Ediția a V-a**

unei platforme digitale. De exemplu, Airbnb nu deține hoteluri, iar Uber nu deține mașini – în schimb, conectează utilizatorii între ei și câștigă bani din comisioane.

În continuare, am realizat o comparație între modelele de afaceri ale acestor două platforme, folosind structura Business Model Canvas [2]:

Element Canvas	Airbnb	Uber
Propoziția de valoare	Cazare accesibilă, unică, experiențe personalizate	Transport rapid, flexibil, la cerere, evaluări în timp real
Segmente de clienți	Călători și gazde (platformă bi-laterală)	Pasageri și șoferi (platformă bi-laterală)
Canale	Aplicație mobilă, website	Aplicație mobilă
Relații cu clienții	Recenzii, încredere, suport digital și automatizat	Rating-uri, mesaje în aplicație, suport digital
Fluxuri de venituri	Comisioane din rezervări	Comisioane din curse
Resurse cheie	Platforma tehnologică, brandul, rețeaua de gazde	Platforma digitală, sistem GPS, algoritmi de tarificare,
Activități cheie	Găzduirea platformei, procesarea plăților, securitate, promovare	Gestiunea aplicației, algoritmi de rutare, suport pentru utilizatori
Parteneri cheie	Proprietari, procesatori de plăți	Șoferi, procesatori de plăți, firme de mentenanță și asigurări
Structură de costuri	Infrastructura IT, marketing, suport clienți	Dezvoltare software, marketing, costuri

În final, putem spune că economia colaborativă, susținută de platforme digitale și modele de afaceri bine gândite, este un pas important spre un consum mai eficient, mai responsabil și mai adaptat la nevoile actuale ale societății moderne.

Bibliografie:

1. Cătălin Mihail Barbu, Răducu Ștefan Bratu, Elena Mădălina Sirbu, *Business Models of the Sharing Economy*, University of Craiova, Romania, 2018
2. Theodora DOLTU, *Business Model Innovation in the context of Industry 4.0*, University Politehnica of Bucharest, Romania, 2023.

**IMPACTUL DIGITALIZĂRII ASUPRA MANAGEMENTULUI LANȚULUI DE
APROVIZIONARE ÎN INDUSTRIILE DURABILE**

**THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON SUPPLY CHAIN MANAGEMENT IN
SUSTAINABLE INDUSTRIES**

Maya VIERU,

Coordonator științific: **Teodora DOLTU**, dr., lector univ.,
Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București

Rezumat: Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 12 subliniază necesitatea unui consum și a unei producții responsabile, consolidând rolul managementului lanțului de aprovizionare (SCM) în promovarea sustenabilității. Practicile tradiționale din lanțul de aprovizionare au

avut efecte negative semnificative asupra mediului și societății, ceea ce a dus la interesul tot mai mare pentru soluții durabile. Tehnologiile din Industria 4.0 au devenit factori esențiali în transformarea SCM, contribuind la obiectivele de sustenabilitate.

Pandemia de COVID-19 și conflictul Rusia-Ucraina au evidențiat vulnerabilitățile sistemelor existente, în special în țările în curs de dezvoltare, demonstrând importanța digitalizării și a tehnologiilor avansate pentru reziliență și continuitatea afacerilor. Digitalizarea, ca parte a SCM sustenabil, presupune interconectarea activităților din lanțul de aprovizionare prin tehnologii inovatoare. Digitalizarea permite transformarea lanțurilor tradiționale în sisteme interconectate și eficiente. Platformele digitale facilitează diseminarea rapidă a informațiilor, flexibilitatea și conectivitatea globală, gestionarea inventarului în timp real și transparența informațională. Aceste caracteristici susțin direct obiectivele de sustenabilitate, reducând risipa și îmbunătățind coordonarea între partenerii din lanț.

Colaborarea și comunicarea eficientă sunt îmbunătățite prin digitalizare, ceea ce conduce la beneficii financiare, sociale și de mediu. De exemplu, logistica optimizată reduce emisiile, iar coordonarea mai bună poate îmbunătăți condițiile de muncă. În concluzie, digitalizarea și tehnologiile Industrie 4.0 joacă un rol esențial în dezvoltarea unor lanțuri de aprovizionare sustenabile, eficiente și reziliente.

Cuvinte-cheie: *dezvoltare durabilă, lanț de aprovizionare sustenabil, digitalizare, Industrie 4.0, tehnologii avansate, platforme digitale, transparență informațională, reziliență, eficiență operațională, gestionarea inventarului, conectivitate globală*

SDG 12's requirement for responsible production and consumption has solidified supply chain management's (SCM) status as a crucial field that necessitates the incorporation of sustainability. Given the significant negative effects that traditional supply chain activities have on the environment and society, stakeholders are increasingly searching for creative ways to promote more sustainable practices. Industry 4.0 technologies have become strong facilitators in this changing environment, with the potential to completely transform supply chain management and make a substantial contribution to sustainability objectives.

The necessity of contemporary and sustainable supply chain solutions has been further highlighted by recent global disruptions, namely the COVID-19 epidemic and the conflict between Russia and Ukraine. These extraordinary occurrences revealed weaknesses in current systems, especially in developing nations, underscoring the critical role that cutting-edge technology play in maintaining business continuity and improving overall performance when faced with unforeseen difficulties. The pandemic's impact on Industry 4.0 technology and sustainable supply chain practices highlights their increasing importance in creating robust and accountable global value chains. Digitalization is a key factor in this environment that is propelling supply networks' modernization and sustainability. Digitalization in the context of sustainable supply chain management (SSCM) is the interconnection of supply chain activities, connecting suppliers and customers via the use of innovative technology. Even though previous studies have examined the effects of digitalization in the larger supply chain (DSC) environment, the term itself is still thought to be in its infancy. Although digitalization is still in its infancy, its theoretical foundations are starting to take shape.

Ultimately, by tying together current procedures at the societal, organizational, and personal levels, digitalization promotes the conversion of conventional supply chains into interconnected systems that function flawlessly. In order to further clarify the real-world applications of digitalization in supply chains, Büyüközkan and Göçer suggested a number of essential DSC characteristics. Effectiveness of digital platforms is one of the most important of these. It alludes to DSC's capacity to spread knowledge extensively across

digital channels, improving the SSCM process's dependability, flexibility, and general efficacy. This feature demonstrates how effective digital platforms are at establishing a common information environment for all parties involved in the supply chain. Another important aspect is global connectivity, which allows businesses to effectively supply goods locally all over the world.

This demonstrates how digital technologies may cut across national borders and enable smooth global business operations. Another essential feature of DSC is real-time inventory, which guarantees that businesses can effectively satisfy demand by avoiding disproportionate supply shortages or surpluses. This competence is essential for maximizing resource use and cutting waste, which directly supports sustainability objectives. Lastly, information transparency is essential because it minimizes disruptions by guaranteeing that all stakeholders can see the supply chain's orderly flow. A more robust and sustainable supply chain results from improved coordination and proactive problem-solving made possible by increased visibility. Notable is the connection between digital communication and the efficacy of digital platforms in SSCM and SC competitiveness. Superior collaboration and communication among supply chain partners are fostered by digitization, as evidenced by the high influence of digital platform effectiveness on digital communication. Digital platforms facilitate flexible and effective stakeholder interaction by synchronizing information across the SSCM process, enabling information to be transformed into insightful knowledge. Addressing the intricate difficulties involved in creating sustainable supply chains requires this improved cooperation and communication. Effective digital platforms, a crucial component of digitalization, provide notable improvements in financial performance while also improving the SSCM process's social and environmental performance. Lower expenses, less waste production, and quicker reactions to market demands are all results of the flexibility and efficiency that digital platforms provide. By reducing resource consumption and environmental effect, these enhancements not only increase the organization's competitiveness but also improve socio-environmental outcomes. For example, digital platforms can help streamline logistics, which can lower emissions and fuel consumption and promote environmental sustainability. Likewise, better coordination can result in more equitable labor practices and better working conditions throughout the supply chain, which will boost social performance.

In conclusion, in order to achieve responsible production and consumption, supply chain management must incorporate sustainability. Industry 4.0 technologies have a great deal of promise to propel this change, especially when viewed through the prism of digitalization. Even while research on the direct consequences of modern technologies has already been done, it is still important to comprehend how these technologies interact with sustainable practices and the function that digitalization plays as a mediator. The critical need for robust and sustainable supply chains has been brought to light by events such as the COVID-19 pandemic, underscoring the need of adopting cutting-edge technologies. A more effective, transparent, and eventually sustainable supply chain is made possible by digitalization, which is defined by connectivity, data use, and business transformation. To fully realize the promise of these forceful forces in building a more accountable and resilient global economy, additional research into the complex relationships between Industry 4.0, digitalization, and sustainability in supply chain management is necessary.

Bibliography:

1. Queiroz, M. M., & Wamba, S. F. (2022). *Managing the Digital Transformation: Aligning Technologies, Business Models, and Operations*. Routledge. [Routledge+1Amazon+1](#)

2. Nasiri, M. (2019). *Performance Management in Digital Transformation*. LUT University. [LUTPub+1SpringerOpen+1](#)
3. Büyüközkan, G., & Göçer, F. (2018). *Digital Supply Chain: Literature Review and a Proposed Framework for Future Research*. *Computers in Industry*, 97, 157–177. [ResearchGate+1ScienceDirect+1](#)
4. Carlucci, D., Renna, P., & Schiuma, G. (2004). *Evaluating the Effects of Knowledge Management Strategies on Supply Chain Performance*. *Production Planning & Control*, 15(7), 710–718.
5. Do, H., Yeh, Y., & Madsen, D. Ø. (2023). *Digital Transformation Influence on Organisational Resilience through Organisational Innovation and Learning*. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 12(1), 1–24. [SpringerOpen](#)
6. Sodhi, M. M. S. (2025). *Companies Seek AI Solutions to Supply Chain Fragility*. *Financial Times*.

ÎMBUNĂTĂȚIREA ÎNTREPRINDERILOR LOCALE CARE OFERA SERVICII FITNESS PRIN DEZVOLTAREA STEM

IMPROVING LOCAL FITNESS ENTREPRISES THROUGH STEM DEVELOPMENT

Theodor-Gabriel DAMIAN,

Coordonator științific: **Theodora Mihaela DOLTU**, dr., lector univ.,
Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București

Abstract: Lucrarea analizează 6 domenii de aplicabilitate în care integrarea STEM dezvoltă valoarea adăugată de întreprinderile fitness experienței clienților: echipamente inteligente activate pentru IoT, tehnologie purtabilă, realitate virtuală, realitate augmentată, inteligență artificială, și sistem de coaching bazat pe viziune computerizată.

Cuvinte-cheie: *echipament inteligent compatibil IoT, tehnologie purtabilă, realitate virtuală, realitate augmentată, inteligența artificială, sistem de coaching bazat pe viziune computerizat*

Keywords: *IoT-Enabled Smart Equipment, Wearable Technology, Virtual Reality, Augmented Reality, Artificial Intelligence, Computer-vision based coaching system*

1. Introduction

Integrating science, technology, engineering, and mathematics (STEM) into local fitness enterprises can significantly enhance their services, operational efficiency, and member engagement. This paper explores five key improvements that gyms can implement, supported by recent scholarly research.

2. Implementation of IoT-Enabled Smart Equipment

The adoption of Internet of Things (IoT) devices in gym equipment allows for automatic tracking and recording of workout data, reducing manual input errors and providing accurate performance metrics. A study by Bian et al. (2023) introduced an IoT solution for fully automatic gym exercise recording, demonstrating a 94.6% accuracy in user session recording. This system enhances user experience by providing seamless data collection and analysis, enabling personalized workout plans and progress tracking. [1]

3. Integration of Wearable Technology for Personalized Feedback

Wearable devices equipped with sensors can monitor physiological parameters such as heart rate, calories burned, and movement patterns. Integrating these devices with gym management systems allows for real-time feedback and personalized training programs. Research by Nabi and Bhargava (2020) highlights the opportunities and challenges of fitness data analytics, emphasizing the potential of wearable technology in enhancing user engagement and optimizing workout efficiency. [2]

4. Adoption of Virtual Reality (VR) for Immersive Workouts

Virtual reality technology can create immersive and engaging workout environments, making exercise routines more enjoyable and motivating. A study by Lee and Jin (2024) investigated a combined virtual-reality and gym-based physical activity intervention for children with developmental disabilities, finding significant improvements in physical activity levels and motor skills. This suggests that VR can be effectively utilized to enhance workout experiences and outcomes in diverse populations. [3]

5. Utilization of Augmented Reality (AR) Applications

Augmented reality applications can overlay digital information onto the physical environment, providing interactive and engaging workout experiences. Sun and Yuan (2024) examined the influence of AR exercise app characteristics on users' continuance intention, indicating that well-designed AR applications can increase user retention and satisfaction in fitness programs.[4]

6. Application of Artificial Intelligence (AI) for Personalized Coaching, Mobile Fitness Applications, and Member Interaction

Artificial intelligence algorithms can analyze vast amounts of data to provide personalized coaching and recommendations. The development of AI health coaches that interpret health data and offer tailored advice is increasingly prevalent. These AI systems can enhance the effectiveness of fitness programs by providing insights that are specific to individual users' needs and goals. [5]Artificial Intelligence powered mobile fitness applications can provide personalized workout recommendations, real-time feedback, and adaptive training programs. According to Lee and Lin (2023), these applications utilize goal-setting theories to enhance user engagement and promote continuous usage, leading to improved fitness outcomes. [6]AI-driven chatbots can provide members with instant assistance, personalized fitness tips, and schedule management, thereby enhancing the overall gym experience. A study by Oh et al. (2025) demonstrated that participants interacting with a relational AI chatbot maintained their physical activity levels more effectively than those in the control group, indicating the potential of chatbots to support sustained member engagement. Additionally, integrating AI chatbots can streamline operations by handling routine administrative tasks, allowing staff to focus on more complex responsibilities. [7]

7. Deployment of Computer Vision-Based Coaching Systems

Computer vision technology enables the development of intelligent coaching systems that analyze exercise movements and provide corrective feedback. A study by Chern et al. (2025) introduced an AI and computer vision-based barbell squat coaching system, which effectively diagnosed movement issues and offered real-time feedback, resulting in significant improvements in users' squat techniques. [8]

8. Conclusion

By integrating these STEM-based advancements, local fitness enterprises can offer innovative and personalized services, enhancing member satisfaction and retention. Embracing these technologies not only improves operational efficiency but also positions gyms at the forefront of the evolving fitness industry.

Bibliography:

1. Sizhen Bian, Alexander Rupp, Michele Magno, International workshop on Metrology for Industry 4.0 & IoT (2023) Fully Automatic Gym Exercises Recording: An IoT Solution, [Online], Available: [Link](#) [April 7th, 2025]
2. Yesoda Bhargavaa, Javaid Nabib, International Conference on Computational Intelligence and Data Science (ICCIDS) (2019) The opportunnities, challenges, and obligations of Fitness Data Analytics, [Online], Available: [Link](#) [April 7th, 2025]
3. Lee Hoo Kyung, Jooyeon Jin, Adapted Physical Activity Quarterly (2024) Combined Virtual-Reality- and Gym-Based Physical Activity Intervention for Children With a Developmental Disability: Effects on Physical Activity Levels, Motor Skills, and Social Skills
4. Yi Sun, Zihao Yuan, Virtual Reality (2024) A virtual gym in your pocket: The influence of augmented reality exercise app characteristics on user's continuance intention, [Online], Available: [Link](#) [April 8th, 2025]
5. Will Henshall, Time (2023) AI Health Coaches Are Coming Soon to a Device Near You, [Online], Availabe: [Link](#) [April 8th, 2025]
6. Jung-Chieh Lee, Rongrong Lin, Industrial Management & Data Systems Journal (2023) The continuous usage of artificial intelligence (AI)-powered mobile fitness applications: the goal-setting theory perspective, [Online], Available: [Link](#) [April 8th, 2025]
7. Yoo Jung Oh, Kai-Hui Liang, Diane Dagyoung Kim, Xuanming Zhang, Zhou Yu, Yoshimi Fukuoka, and Jingwen Zhang, Digital Health (2025) Enhancing physical activity through a relational artificial intelligence chatbot: A feasibility and usability study, [Online], Available: [Link](#) [April 8th, 2025]
8. Yinq-Rong Chern, Yuhao Lee, Hsiao-Ching Lin, Guan-Ting Chen, Ying-Hsien Chen, Fu-Sung Lin, Chih-Yao Chuang, Jenn-Jier James Lien, and Chih-Hsien Huang, (2025) Investigation of intelligent barbell squat coaching system based on computer vision and machine learning, [Online], Available: [Link](#) [April 8th, 2025]

SECȚIUNEA V: PEDAGOGIE ȘI PSIHLOGIE

CURCUBEUL EDUCAȚIEI: CUM CREĂM UN MEDIU ÎN CARE FIECARE COPIL SE SIMTE VĂZUT ȘI VALORIZAT?

THE RAINBOW OF EDUCATION: HOW DO WE CREATE AN ENVIRONMENT IN WHICH EVERY CHILD FEELS SEEN AND VALUED?

Ana ROȘCAN,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 23.01,
Coordonator științific: **Natalia MIHĂILESCU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Incluziunea în educație nu este doar o responsabilitate socială, ci și o oportunitate de a îmbunătăți rezultatele școlare. Fiecare copil are dreptul la o educație de calitate, indiferent de circumstanțe sau nevoi speciale. Pentru o înțelegere mai bună a copilului, comportamentului lui, îmbunătățirea interacțiunii cu el, sporirea calității intervenției în cazurile copiilor în situații de risc, este necesar să fie cunoscute particularitățile de vârstă ale copilului. Mai jos sunt redate aspecte specifice categoriilor de vârstă, caracteristici care ne putem aștepta să apară la categoriile de vârstă specificate, însă ele trebuie înțelese în contextul diferențelor individuale și al nivelului actual de dezvoltare a copiilor, ținând cont de faptul că unii se dezvoltă mai rapid, iar alții mai lent. Când un copil crește, necesitățile sale fundamentale fiziologice și de securitate rămân constante. Copiii de orice vârstă au nevoie de o locuință adecvată și sigură, acces la hrană, apă și odihnă suficientă. La fel, toți copiii au nevoie de dragoste, afecțiune și respect. Pe măsură ce evoluează lumea socială a copilului, necesitățile sociale și sprijinul de care are nevoie acesta de la lumea înconjurătoare nu dispar, ci doar se schimbă. Necesitatea este ceea ce simte un copil și ce trebuie să fie realizat pentru ca această persoană să crească, să se dezvolte și să ducă o viață sănătoasă și armonioasă. Chiar dacă există câteva teorii cu privire la sistemul necesităților umane, cea mai renumită este teoria lui A. Maslow¹. Conform acestei teorii, se disting câteva „grupuri” de necesități pe care persoana încearcă să le realizeze pe parcursul vieții. Mai jos este reprezentată piramida nevoilor. Bunăstarea copilului este satisfacerea necesităților acestuia în toate domeniile importante pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a acestuia, care îi asigură un început bun în primii ani de viață și pregătire pentru realizări pe tot parcursul vieții.

Cuvinte-cheie: *responsabilitate, oportunitate, educație, circumstanțe, nevoi speciale, etc.*

Abstract: Inclusion in education is not only a social responsibility, but also an opportunity to improve school outcomes. Every child has the right to a quality education, regardless of their circumstances or special needs. In order to better understand the child, his behavior, improve the interaction with him, increase the quality of intervention in the cases of children at risk, it is necessary to know the age particularities of the child. Below are specific aspects of the age categories, characteristics that we can expect to appear in the specified age categories, but they must be understood in the context of individual differences and the current level of development of children, taking into account the fact that some develop faster and others more slowly. As a child grows up, his or her basic physiological

and security needs remain constant. Children of all ages need adequate and safe housing, access to food, water and sufficient rest. Likewise, all children need love, affection and respect. As the child's social world evolves, the social needs and support he needs from the world around him do not disappear, but only change. Necessity is what a child feels and what needs to be done in order for this person to grow, develop and lead a healthy and harmonious life. Even though there are some theories regarding the system of human needs, the most famous is the theory of A. Maslow¹. According to this theory, there are several "groups" of needs that the person tries to achieve throughout life. Below is the pyramid of needs. The well-being of the child is the satisfaction of his needs in all the areas important for his harmonious growth and development, which ensures a good start in the first years of life and preparation for achievements throughout his life.

Keywords: *responsibility, opportunity, education, circumstances, special needs, etc.*

LUMEA COPILĂRIEI EVOCATE ÎN OPERA ELENA FARAGO

THE WORLD OF CHILDHOOD EVOKED IN ELENA FARAGO'S WORK

Aliona TOMȘA,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 23.02,

Coordonator științific: **Maria BARBĂ**, asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Creațiile lui Elena Farago au o mare importanță pentru educația copiilor de vârstă timpurie și preșcolară. Ele contribuie la educația morală și estetică. Dezvoltă de mici simțul și respectul față de grijile mamei.

Prin intermediul imaginilor poetice, poezia transmite o serie de emoții și sentimente care au legătură cu relația specială dintre mamă și copil.

Poezia „De ziua mamei” explorează tema iubirii și a sacrificiilor pe care le face o mamă pentru copiii săi. Autorul sugerează ideea că mama își dorește întotdeauna să își protejeze copiii și să îi ajute să devină oameni buni și demni de respect. Aceste versuri subliniază importanța și valoarea mamei în viața copiilor săi.

Poezia „Cucu” de Elena Farago surprinde frumusețea naturii și inocența copilăriei prin dialogul cu pasărea cuc. Tema principală este bucuria copilului în fața misterului naturii și dorința de a înțelege lumea din jur. Prin întrebările adresate cucului, autoarea evidențiază curiozitatea specifică vârstei fragede și nevoia de răspunsuri.

În poezia „Cățelușul șchiop” abordează tema compasiunii, generozității și bunătății față de ființele neajutorate. Elena Farago transmite un mesaj profund educativ, îndemnând cititorii, în special copiii, să fie miloși și empatici față de cei aflați în suferință. Povestea unui cățeluș rănit, care cere ajutor și primește în cele din urmă compasiune și adăpost, subliniază importanța bunătății și iubirii față de animale. Poezia îi învață pe copii că și cele mai mici și fragile ființe merită atenție și grijă.

„Toti copiii azi se îmbracă” de Elena Farago. Poezia transmite un mesaj profund despre generozitate, iubire și bucuria specifică sărbătorii Paștelui. Autoarea pune accent pe inocența copiilor, care, prin gesturile lor simple și sincere, reușesc să reflecte adevăratele valori creștine: bunătatea, milostenia și iubirea față de semenii.

„Gândăcelul” este o poezie emoționantă, scrisă într-un limbaj simplu, dar cu un impact puternic. Prin personificare și sensibilitate, Elena Farago creează o poveste care îi

ajută pe copii să înțeleagă importanța respectului față de toate formele de viață. Poezia rămâne o lecție valoroasă despre bunătate, empatie și responsabilitate.

Poezia „Sfatul degetelor” este o creație cu un profund caracter educativ, specific stilului Elenei Farago. Printr-o alegorie simplă, autoarea prezintă o conversație între degete, fiecare având un rol distinct, ceea ce reflectă ideea de cooperare, modestie și armonie. Mesajul poeziei este unul moralizator, evidențiind importanța solidarității și a faptului că nimeni nu este superior celorlalți, ci toți au un rost în lume.

Cuvinte-cheie: *poeta copiilor, subiect de drama, viață de roman*

Abstract: Elena Farago’s creations have great importance in the education of young children and preschoolers. They contribute to both moral and aesthetic education. From an early age, they help develop a sense of appreciation and respect for a mother’s care.

Through poetic imagery, her poetry conveys a range of emotions and feelings related to the special bond between mother and child. The poem “*De ziua mamei*” explores the theme of love and the sacrifices a mother makes for her children. The author suggests that a mother always wants to protect her children and help them grow into respectable and honorable individuals. These verses emphasize the significance and value of a mother in her children’s lives.

The poem “*Cucu*” by Elena Farago captures the beauty of nature and the innocence of childhood through a dialogue with the cuckoo bird. The main theme is the child’s joy in discovering the mysteries of nature and the desire to understand the world around them. Through the child’s questions to the cuckoo, the poet highlights the natural curiosity of early childhood and the need for answers.

In “*Cățelușul șchiop*”, the poet addresses the themes of compassion, generosity, and kindness toward helpless creatures. Elena Farago conveys a deeply educational message, encouraging readers, especially children, to be kind and empathetic toward those in need. The story of an injured little puppy seeking help and eventually receiving compassion and shelter highlights the importance of kindness and love for animals. The poem teaches children that even the smallest and most fragile beings deserve care and attention.

“*Toți copiii azi se îmbracă*” delivers a powerful message about generosity, love, and the joy of Easter. The poet emphasizes the innocence of children, who, through their simple and sincere gestures, reflect true Christian values such as kindness, charity, and love for others.

“*Gândăcelul*” is an emotional poem written in a simple yet powerful language. Through personification and sensitivity, Elena Farago creates a story that helps children understand the importance of respecting all forms of life. The poem remains a valuable lesson on kindness, empathy, and responsibility.

The poem “*Sfatul degetelor*” is a deeply educational piece, characteristic of Elena Farago’s style. Through a simple allegory, the poet presents a conversation between fingers, each having a distinct role, reflecting the idea of cooperation, modesty, and harmony. The poem delivers a moral message, emphasizing the importance of solidarity and the idea that no one is superior to others—everyone has their purpose in the world.

Keywords: *the children’s poet, subject of drama, life like a novel*

INCURSIUNE ISTORICĂ: DINAMICA EDUCAȚIEI SUB INFLUENȚA FACTORULUI RELIGIOS ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

HISTORICAL EXPLORATION: THE DYNAMICS OF EDUCATION UNDER THE INFLUENCE OF THE RELIGIOUS FACTOR IN THE INTERWAR PERIOD

Arina ANASTASIU,

specialitatea Istorie și Educație Civică, gr. IEC 24.01,

Coordonator științific: **Ioana AXENTII**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Analiza evoluției sistemului educațional din Basarabia relevă o interdependență inițială cu sfera religioasă, culminând cu Congresul din 1917, un eveniment catalizator pentru reformele educaționale. Acest eveniment a impulsionat implementarea unor modificări structurale esențiale, precum adoptarea grafiei latine și universalizarea învățământului primar gratuit, semnificând un pas important spre modernizarea educației. Post-integrare, s-a observat o formalizare administrativă a sistemului, cu includerea sistematică a disciplinei religie în cadrul personalului didactic din învățământul secundar.

Extinderea învățământului terțiar a debutat prin crearea unor nuclee academice fundamentale, cu o relevanță inițială a domeniilor teologic și agrar, sugerând o persistență a influenței confesionale în educația superioară timpurie.

Disciplina Religie a constituit o componentă curriculară semnificativă, având ca scop principal dezvoltarea moral-spirituală a elevilor prin familiarizarea cu principiile dogmatice și tradițiile religioase, utilizând strategii didactice specifice. Pedagogi influenți, precum Comenius, au recunoscut importanța formării spirituale în educație.

În contextul evoluțiilor ulterioare, deși educația religioasă a devenit opțională în Republica Moldova, implementarea sa confesională actuală indică o moștenire pedagogică persistentă, care continuă să acorde importanță dimensiunilor etice și spirituale în formarea individuală a elevilor.

Cuvinte-cheie: *sistem educațional, religie, curriculum, strategii, metode, J. A. Comenius*

Abstract: An analysis of the evolution of the educational system in Bessarabia reveals an initial interdependence with the religious sphere, culminating in the 1917 Congress, a catalytic event for educational reforms. This event propelled the implementation of essential structural changes, such as the adoption of the Latin script and the universalization of free primary education, signifying a significant step towards the modernization of education. Post-integration, an administrative formalization of the system was observed, with the systematic inclusion of the religion subject within the teaching staff of secondary education.

The expansion of tertiary education began with the creation of fundamental academic nuclei, with an initial relevance of theological and agrarian fields, suggesting a persistence of confessional influence in early higher education.

The Religion subject constituted a significant curricular component, with the primary aim of developing students' moral and spiritual dimensions through familiarization with dogmatic principles and religious traditions, utilizing specific didactic strategies. Influential pedagogues, such as Comenius, recognized the importance of spiritual formation in education.

In the context of subsequent developments, although religious education has become optional in the Republic of Moldova, its current confessional implementation indicates a

persistent pedagogical legacy that continues to emphasize the ethical and spiritual dimensions in the individual formation of students.

Keywords: *educational system, religion, curriculum, strategies, methods, J. A. Comenius*

DEZVOLTAREA DURABILĂ ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF PRIMARY EDUCATION

Cătălina MANICĂ,
specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 21.02,
Coordonator științific: **Silvia VRABIE**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În articolul „Dezvoltarea durabilă în contextual învățământului primar” reprezintă un pilon fundamental al societății contemporane, având ca scop îmbinarea echitabilității sociale și protecției mediului. În contextul învățământului primar, integrarea conceptelor de sustenabilitate devine esențială pentru formarea unei generații conștiente de responsabilitățile sale față de planetă și comunitate. Participarea elevilor la dezvoltarea de sine și la formarea personalității lor ne arată gradul în care educația este eficientă. Schimbările fără precedent din toate domeniile vieții sociale conduc la creșterea importanței care trebuie acordată educației în societate. Sistemele naturale, sociale, economice și politice se găsesc din ce în ce mai mult într-o interdependență. În ultima perioadă, preocuparea oamenilor față de această interdependență a crescut. În contextul schimbărilor majore ce se petrec la nivel mondial, devin foarte importante acțiunile de colaborare prin parteneriate, cu scopul identificării unui echilibru între interese și priorități. Menținerea sustenabilității nu se poate realiza decât în contextul durabilității. Acest articol explorează rolul educației primare în promovarea dezvoltării durabile, metodele de implementare a acestor principii în curriculum și beneficiile pe termen lung ale acestei abordări.

Cuvinte-cheie: *dezvoltarea durabilă, educație, sustenabilitate, sistem de învățământ, educațională pentru viitor*

Abstract: In the article, “Sustainable Development in the Context of Primary Education” represents a fundamental pillar of contemporary society, aiming to combine social equity with environmental protection. In the context of primary education, the integration of sustainability concepts will be crucial for creating a generation aware of its responsibilities towards the planet and the community. The involvement of students in self-development and identity construction shows us how effective education can be. With unprecedented changes in all spheres of life, social conditions lead to an increase in the importance that should be given to social studies. Natural, social, economic and political systems are increasingly seen as a unified whole. Recently, people have become increasingly concerned with this association. In the context of major changes taking place around the world, collective action through partnerships becomes essential, with the aim of identifying

a balance between interests and priorities. Maintaining sustainability is only possible in the context of sustainability. This article explores the role of primary education in promoting sustainable development, ways to implement these principles in the curriculum, and the long-term benefits of this approach.

Keywords: *sustainable development, education, sustainability, education system, educational for the future*

IMPACTUL UTILIZĂRII JOCULUI DIDACTIC ASUPRA MOTIVAȚIEI PENTRU ÎNVĂȚARE LA ELEVII DIN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRIMAR

THE IMPACT OF USING DIDACTIC GAMES ON LEARNING MOTIVATION IN PRIMARY EDUCATION STUDENTS

Estera BUGA,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 22.01,
Conducătorul științific: **Maxim ILICIEV**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În articolul „Impactul utilizării jocului didactic asupra motivației pentru învățare la elevii din învățământul primar”, se explorează rolul esențial al jocurilor didactice în stimularea interesului și a entuziasmului elevilor de vârstă școlară mică pentru procesul de învățare. Articolul subliniază faptul că jocul didactic nu este doar o activitate distractivă, ci și un instrument pedagogic eficient. Acesta contribuie la dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a copiilor. Jocul transformă învățarea într-o experiență plăcută și captivantă, sporind astfel motivația elevilor. Articolul evidențiază modul în care jocurile didactice pot stimula motivația intrinsecă a elevilor, încurajându-i să învețe de dragul cunoașterii. Prin intermediul jocului, elevii devin participanți activi în procesul de învățare, ceea ce le sporește încrederea în propriile capacități.

Cuvinte-cheie: *jocul didactic, elevi, dezvoltare cognitivă, instrument pedagogic*

Abstract: The article “The impact of using educational games on motivation for learning in primary school students” explores the essential role of educational games in stimulating the interest and enthusiasm of young school-age students for the learning process. The article emphasizes that educational games are not only a fun activity, but also an effective pedagogical tool. They contribute to the cognitive, emotional and social development of children. Games transform learning into a pleasant and engaging experience, thus increasing students’ motivation. The article highlights how educational games can stimulate students’ intrinsic motivation, encouraging them to learn for the sake of knowledge. Through games, students become active participants in the learning process, which increases their confidence in their own abilities.

Keywords: *didactic game, students, cognitive development, pedagogical tool*

ROLUL INTELIGENȚEI EMOȚIONALE ÎN EDUCAȚIA CONTEMPORANĂ

THE ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN CONTEMPORARY EDUCATION

Margareta MANTU,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 23.01,
Coordonator științific: **Natalia MIHĂILESCU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În cadrul procesului educațional, se pune adesea un accent puternic pe dezvoltarea abilităților cognitive și a competențelor academice. Cu toate acestea, în ultimii ani, a devenit tot mai evidentă importanța dezvoltării Inteligenței Emoționale în rândul elevilor. Aceasta are, de asemenea, un impact semnificativ asupra performanței academice. Elevii care sunt capabili să-și gestioneze emoțiile și să se concentreze pe sarcinile de învățare au un randament mai bun în sala de clasă. Capacitatea de a face față stresului, anxietății și presiunii școlare le permite:

- să-și dezvolte abilitățile necesare pentru a-și stabili obiective,
- să-și mențină motivația și
- să-și gestioneze timpul în mod eficient – aspecte esențiale pentru performanța academică.

În primul rând, inteligența emoțională îi ajută pe elevi să-și înțeleagă și să-și gestioneze emoțiile. Este important să fim conștienți că emoțiile noastre pot influența semnificativ modul în care gândim, luăm decizii și ne comportăm.

Dezvoltarea inteligenței emoționale contribuie la îmbunătățirea relațiilor interpersonale ale elevilor. Elevii care înțeleg și gestionează emoțiile lor sunt mai capabili să-și exprime nevoile și dorințele în mod adecvat, să rezolve conflictele într-un mod pașnic și să dezvolte empatie față de ceilalți. Empatia, care este un element cheie al inteligenței emoționale, le permite să se pună în locul celuilalt și să dezvolte relații bazate pe respect și înțelegere reciprocă. Această abilitate nu doar că îi ajută pe elevi să se integreze mai bine în comunitatea școlară, dar îi pregătește și pentru viața adultă, în care interacțiunile sociale sunt esențiale. Aceste abilități sunt esențiale într-un mediu școlar în care cooperarea și comunicarea eficientă sunt cheia succesului. Elevii cu o Inteligență Emoțională dezvoltată sunt mai predispuși să se implice în activități de grup, să fie membri activi ai comunității școlare și să construiască relații durabile cu colegii și profesorii.

În al doilea rând, inteligența emoțională joacă un rol esențial în dezvoltarea unei stime de sine sănătoase la elevi. Prin înțelegerea propriilor emoții și a modului în care acestea pot influența gândirea și comportamentul, elevii devin mai conștienți de sine și dezvoltă o încredere în abilitățile și potențialul lor. Aceasta le oferă o bază solidă pentru a se confrunta cu provocările și eșecurile, dezvoltând o rezistență emoțională care le permite să se redrezeze și să-și continue eforturile în ciuda obstacolelor întâmpinate.

Cuvinte-cheie: *intelență emoțională, emoții, sentimente, stare de bine*

Abstract: Within the educational process, there is often a strong emphasis on the development of cognitive skills and academic competences. However, in recent years, the importance of developing Emotional Intelligence among students has become increasingly evident. It also has a significant impact on academic performance. Students who are able to

manage their emotions and focus on learning tasks perform better in the classroom. The ability to cope with stress, anxiety and school pressure allows them to:

- develop the skills necessary to set goals,
- maintain motivation and
- manage their time effectively – essential aspects for academic performance.

First, emotional intelligence helps students understand and manage their emotions. It is important to be aware that our emotions can significantly influence the way we think, make decisions and behave.

The development of emotional intelligence contributes to the improvement of students' interpersonal relationships. Students who understand and manage their emotions are better able to express their needs and desires appropriately, resolve conflicts in a peaceful way, and develop empathy towards others. Empathy, which is a key element of emotional intelligence, allows them to put themselves in each other's shoes and develop relationships based on mutual respect and understanding. This skill not only helps students better integrate into the school community, but also prepares them for adult life, where social interactions are essential. These skills are essential in a school environment where cooperation and effective communication are the key to success. Students with developed Emotional Intelligence are more likely to engage in group activities, be active members of the school community, and build lasting relationships with peers and teachers.

Second, emotional intelligence plays an essential role in developing healthy self-esteem in students. By understanding their own emotions and how they can influence thinking and behavior, students become more self-aware and develop a confidence in their abilities and potential. This provides them with a solid foundation to face challenges and failures, developing an emotional resilience that allows them to recover and continue their efforts despite the obstacles encountered.

Keywords: *emotional intelligence, emotions, feelings, well-being*

ROLUL FAMILIEI ÎN EDUCAREA COPILULUI CU CES DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ

THE ROLE OF THE FAMILY IN EDUCATING THE CHILD WITH THE AGE CES SMALL SCHOOL

Mihaela DRĂGUȚAN,
specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 22.01,
Coordonator științific: **Silvia VRABIE**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Familia are un rol esențial în dezvoltarea armonioasă a copiilor, oferind sprijin emoțional și social vital, mai ales în cazul celor cu cerințe educaționale speciale (CES). Acești copii necesită un mediu stabil și încurajator, iar familia contribuie decisiv la incluziunea socială și școlară. Nașterea unui copil cu dizabilități provoacă o criză în familie, generând emoții negative precum frustrare sau anxietate. Părinții au nevoie de suport emoțional și informațional pentru a face față noilor provocări.

CES desemnează nevoi educative suplimentare și complementare, care pot fi cauzate de dizabilități fizice, cognitive, socio-economice sau psiho-afective. Acestea impun adaptări în procesul educațional și individualizarea intervențiilor didactice. Elevii cu CES pot avea

dificultăți în vorbire, atenție, memorie, gestionarea emoțiilor și relaționarea socială, fiind necesare metode didactice adaptate nevoilor lor.

Inteligența emoțională a acestor copii este adesea afectată, influențând capacitatea de a recunoaște și gestiona emoțiile proprii și ale altora. În plus, deficiențele fizice și tulburările psihomotorii pot afecta dezvoltarea generală și imaginea de sine. Familia, ca prim educator, are responsabilitatea de a sprijini copilul prin comunicare, implicare activă și crearea unui mediu afectiv pozitiv. Timpul petrecut împreună contribuie la bunăstarea psihologică și la formarea unor amintiri valoroase, favorizând dezvoltarea sănătoasă a copilului cu CES.

Cuvinte-cheie: *familia, cerințe educaționale speciale, copii cu dizabilități*

Abstract: The family plays a key role in the harmonious development of children, providing vital emotional and social support, especially for those with special educational needs (CES). These children require a stable and encouraging environment, and the family contributes decisively to social and school inclusion. The birth of a disabled child causes a family crisis, generating negative emotions such as frustration or anxiety. Parents need emotional and informational support to face new challenges.

ESCs designate additional and complementary educational needs, which may be caused by physical, cognitive, socio-economic or psycho-affective disabilities. They require adaptations in the educational process and individualization of teaching interventions. Students with CES may have difficulty speaking, attention, memory, emotion management, and social networking, and didactic methods tailored to their needs are required.

The emotional intelligence of these children is often impaired, influencing their ability to recognize and manage the emotions of themselves and others. In addition, physical deficiencies and psychomotor disorders can affect overall development and self-image. The family, as the first educator, has the responsibility to support the child through communication, active involvement and creating a positive emotional environment. Spending time together contributes to psychological well-being and the formation of valuable memories, favoring the healthy development of the child with CES.

Keywords: *family, special educational requirements, children with disabilities*

INCLUZIUNEA EDUCAȚIONALĂ A ELEVILOR CU TULBURĂRI DE SPECTRU AUTIST

EDUCATIONAL INCLUSION OF STUDENTS WITH AUTISM SPECTRUM DISORDERS

Estera BUGA,
specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 22.01,
Coordonator științific: **Silvia VRABIE**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În articolul „Incluziunea educațională a elevilor cu tulburări de spectru autist”, se explorează rolul esențial în incluziunea educațională a elevilor cu tulburări de spectru autist, implicarea și colaborarea eficientă între cadrele didactice, specialiști și părinți, adaptarea curriculară și sprijin suplimentar pentru facilitarea integrării acestora în școlile de masă. Incluziunea educațională a elevilor cu tulburări de spectru autist (TSA) reprezintă un proces complex care implică integrarea acestor elevi în clasele de învățământ, alături de

colegii tipici. Provocările includ adaptarea curriculară, colaborarea eficientă între cadrele didactice și specialiști, precum și sprijinul activ din partea părinților. Este esențial să se dezvolte soluții optime pentru a facilita acest proces, contribuind astfel la crearea unei școli incluzive care răspunde nevoilor tuturor elevilor. Incluziunea educațională a elevilor cu tulburări de spectru autist este un proces esențial care necesită angajamentul tuturor părților implicate pentru a crea un mediu propice dezvoltării armonioase a tuturor copiilor, indiferent de nevoile lor speciale. Prin implementarea unor strategii eficiente și prin promovarea unei culturi a acceptării, se poate asigura o experiență educațională pozitivă pentru toți elevii.

Cuvinte-cheie: *incluziunea educațională, elevi, acceptare, integrare, mediu propice*

Abstract: *The article “Educational inclusion of students with autism spectrum disorders” explores the essential role in the educational inclusion of students with autism spectrum disorders, the involvement and effective collaboration between teachers, specialists and parents, curricular adaptation and additional support to facilitate their integration into mainstream schools. The educational inclusion of students with autism spectrum disorders (ASD) is a complex process that involves the integration of these students into classrooms, alongside typical peers. The challenges include curricular adaptation, effective collaboration between teachers and specialists, as well as active support from parents. It is essential to develop optimal solutions to facilitate this process, thus contributing to the creation of an inclusive school that meets the needs of all students. The educational inclusion of students with autism spectrum disorders is an essential process that requires the commitment of all parties involved to create an environment conducive to the harmonious development of all children, regardless of their special needs. By implementing effective strategies and promoting a culture of acceptance, a positive educational experience can be ensured for all students.*

Keywords: *educational inclusion, students, acceptance, integration, enabling environment*

DIVERSITATEA EDUCAȚIONALĂ ȘI INCLUZIUNEA INTERCULTURALĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL CONTEMPORAN DIN MOLDOVA

EDUCATIONAL DIVERSITY AND INTERCULTURAL INCLUSION IN CONTEMPORARY EDUCATION IN MOLDOVA

Loredana GUIGOVA,

specialitatea Limba engleză, gr. FE 23.01,

Coordonator științific: **Ioana AXENTII**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat ”Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Într-o societate multiculturală și dinamică, educația devine un instrument esențial pentru promovarea diversității și garantarea egalității de șanse. Educația interculturală presupune individualizarea procesului de învățare și dezvoltarea competențelor de comunicare între culturi, reflectând o schimbare de paradigmă necesară într-un context social diversificat. În Republica Moldova, caracterizată printr-un pluralism etnic semnificativ (moldoveni, români, ruși, găgăuzi, ucraineni, romi etc.), se impune adoptarea unor politici educaționale sensibile la diversitatea culturală.

Deși au început să se facă pași în această direcție, cum ar fi programul bilingv din UTA Găgăuzia, rămân provocări semnificative, precum fragmentarea lingvistică și riscul de abandon școlar, în special în rândul copiilor romi. Lucrarea propune trei direcții de acțiune esențiale: implementarea unui curriculum intercultural pilot; introducerea în școli a disciplinei „Educație Interculturală”, bazată pe activități interactive care să promoveze respectul pentru diversitate; și valorificarea tehnologiilor informaționale și a comunicării (TIC) pentru a încuraja colaborarea și incluziunea între elevii proveniți din medii culturale diferite.

Se evidențiază necesitatea unor strategii pedagogice inovatoare, capabile să transforme diversitatea într-un capital educațional. Educația interculturală nu urmărește doar integrarea minorităților, ci și construirea unei societăți bazate pe respect reciproc, identități fluide și participare egală la procesul educațional.

Cuvinte-cheie: *educație interculturală, diversitate culturală, curriculum pilot, TIC, integrare*

Abstract: In a multicultural and dynamic society, education serves as a fundamental instrument for promoting diversity and ensuring equal opportunities. Intercultural education entails the personalization of the learning process and the development of intercultural communication competencies, representing a necessary paradigm shift within an increasingly diverse social context. In the Republic of Moldova, marked by significant ethnic pluralism (including Moldovans, Romanians, Russians, Gagauz, Ukrainians, Roma, etc.), it is imperative to implement educational policies that are responsive to cultural diversity.

Although initial steps have been taken, such as the bilingual education program in the Gagauzia Autonomous Territorial Unit, substantial challenges persist, notably linguistic fragmentation and a heightened risk of school dropout, particularly among Roma children. This paper outlines three strategic directions for intervention: the implementation of a pilot intercultural curriculum; the introduction of the subject “Intercultural Education” in schools, supported by interactive activities aimed at fostering respect for diversity; and the effective use of information and communication technologies (ICT) to enhance collaboration and inclusion among students from different cultural backgrounds.

The analysis underscores the urgent need for innovative pedagogical strategies capable of transforming cultural diversity into a valuable educational asset. Intercultural education is not solely concerned with the integration of minority groups, but rather with the construction of a society founded on mutual respect, flexible identities, and equitable participation in the educational process.

Keywords: *intercultural education, cultural diversity, pilot curriculum, ICT, integration*

ABORDAREA HOLISTICĂ A CURRICULUMULUI DIN PERSPECTIVA NECESITĂȚILOR COPILULUI

HOLISTIC APPROACH TO THE CURRICULUM FROM THE PERSPECTIVE OF THE CHILD’S NEEDS

Ludmila OLTEANU,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 21.01,
Coordonator științific: **Maria BARBĂ**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Această lucrare explorează importanța unei abordări holistice a curriculumului, centrată pe nevoile complexe ale copilului. În contextul educațional contemporan, este esențial să depășim modelele tradiționale de învățare și să adoptăm o perspectivă care să integreze dezvoltarea cognitivă, emoțională, socială și fizică a copilului. Lucrarea analizează modul în care un curriculum holistic poate contribui la formarea unor indivizi echilibrați, capabili să se adapteze și să prospere într-o lume în continuă schimbare. Se vor examina principiile fundamentale ale abordării holistice, inclusiv importanța învățării experiențiale, a creativității, a colaborării și a respectului pentru diversitate. De asemenea, lucrarea va investiga modul în care cadrele didactice pot implementa strategii pedagogice inovatoare, care să răspundă nevoilor individuale ale fiecărui copil și să promoveze o învățare semnificativă și relevantă. Prin analiza literaturii de specialitate și a studiilor de caz, lucrarea va evidenția beneficiile unei abordări holistice a curriculumului, atât pentru dezvoltarea personală a copilului, cât și pentru societate în ansamblu. În final, se vor propune recomandări practice pentru elaborarea și implementarea unui curriculum holistic, care să pună în centrul procesului educațional copilul și nevoile sale.

Cuvinte-cheie: *curriculum holistic, nevoile copilului, dezvoltare integrală, învățare experiențială, pedagogie inovatoare*

Abstract: This paper explores the importance of a holistic approach to curriculum, centered on the complex needs of the child. In the contemporary educational context, it is essential to go beyond traditional models of learning and adopt a perspective that integrates the cognitive, emotional, social and physical development of the child. The paper examines how a holistic curriculum can contribute to the formation of balanced individuals, able to adapt and thrive in an ever-changing world. The fundamental principles of the holistic approach will be examined, including the importance of experiential learning, creativity, collaboration and respect for diversity. The paper will also investigate how teachers can implement innovative pedagogical strategies that respond to the individual needs of each child and promote meaningful and relevant learning. Through the analysis of the specialized literature and case studies, the paper will highlight the benefits of a holistic approach to curriculum, both for the personal development of the child and for society as a whole. Finally, practical recommendations will be proposed for the development and implementation of a holistic curriculum, which places the child and his or her needs at the center of the educational process.

Keywords: *holistic curriculum, child needs, integral development, experiential learning, innovative pedagogy*

IMPLICAREA PĂRINȚILOR ÎN DEZVOLTAREA COPIILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

PARENTAL INVOLVEMENT IN THE DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN

Tatiana MUSTEAȚA,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 2401,

Coordonator științific: **Natalia MIHĂILESCU**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Familia este primul și cel mai important mediu în care un copil își formează identitatea, învață valori esențiale și capătă încredere.

În procesul complex de creștere și educație a copiilor, rolurile complementare ale mamei și tatălui joacă un rol fundamental în formarea personalității și asigurarea dezvoltării armonioase a celui mic. Deși abordările lor pot diferi, contribuțiile ambilor părinți creează un echilibru benefic, oferind copilului o perspectivă cuprinzătoare asupra lumii.

Rolurile mamei și tatălui diferă în dezvoltarea copilului și în modelarea personalității lor. Mama are rolul de a proteja copilul, în timp ce tatăl îl pregătește pentru întâlnirile ulterioare cu lumea și viața. Ambii părinți servesc drept modele, iar această diferență aduce beneficii semnificative copilului, oferindu-i experiențe variate.

"Primii șapte ani – lumea în care se conturează viitorul." În acest mediu familial, copilul nu numai că crește, dar se naște și în hărțile emoționale și cognitive care îi vor ghida întreaga existență. Căminul devine primul și cel mai puternic program educațional, în care fiecare gest, cuvânt și reacție a părinților se transformă în coduri de conduită adânc înrădăcinate.

Această perioadă constituie faza critică a amprentei psihologice, care va determina viitoarele interacțiuni sociale, rezistență emoțională și adaptabilitate. Părinții devin astfel primii și cei mai importanți arhitecți ai personalității.

Cuvinte-cheie: familie, identitate, valori, încredere, protecție, emoții, etc.

Abstract: The family is the first and most important environment in which a child forms their identity, learns essential values, and gains confidence.

In the complex process of raising and educating children, the complementary roles of the mother and father play a fundamental part in shaping personality and ensuring the harmonious development of the little one. Though their approaches may differ, the contributions of both parents create a beneficial balance, providing the child with a comprehensive perspective on the world.

The roles of the mother and father differ in the child's development and the shaping of their personality. The mother has the role of protecting the child, while the father prepares them for later encounters with the world and life. Both parents serve as role models, and this difference brings significant benefits to the child, offering them varied experiences.

"The first seven years—the world in which the future is shaped." In this familial environment, the child not only grows but is also born into the emotional and cognitive maps that will guide their entire existence. The home becomes the first and most powerful educational program, where every gesture, word, and reaction of the parents transforms into deeply ingrained codes of conduct.

This period constitutes the critical phase of psychological imprinting, which will determine future social interactions, emotional resilience, and adaptability. Parents thus become the first and most important architects of personality.

Keywords: *family, identity, values, trust, protection, emotional maps, etc.*

EDUCAȚIA CONTEMPORANĂ DIN PERSPECTIVA PEDAGOGIEI DIVERSITĂȚII

CONTEMPORARY EDUCATION FROM THE PERSPECTIVE OF THE PEDAGOGY OF DIVERSITY

Maxim BOȘCOV,

specialitatea Limba engleză grupa FE 23.01,

Coordonator științific: **Ioana AXENTII**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat ”Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Conferința explorează valorificarea diversității în educația contemporană, transformând-o dintr-o provocare într-o resursă. Pedagogia diversității recunoaște și răspunde la diferențele etnice, culturale, de abilități și socio-economice ale elevilor, promovând echitatea și respectul. Integrarea educației interculturale în toate disciplinele de studiu, redimensionarea curriculumului și tratarea acestuia ca un sistem, a devenit o oportunitate pentru școala contemporană. Limba română, ca intermediar al învățării, poate influența percepția altor culturi. Interculturalitatea ar trebui să devină o practică firească, bazată pe interacțiune culturală. Conceptul axiologiei lumii contemporane (Vl. Pâslaru), criteriile eficacității (S. Cristea) și echității educației sunt esențiale. Echitatea asigură șanse egale, formând cetățeni activi și responsabili. Constructivismul (S. Cristea) subliniază rolul activ al elevului în învățare, prin reprezentări multiple, sarcini autentice, reflecție și colaborare. Educația interculturală dezvoltă atitudini care facilitează înțelegerea între culturi, valorificând diferențele locale în contextul valorilor universale. Societatea interculturală presupune conlocuirea și respectul reciproc. În acest context abordarea diversității în educație necesită un conținut și un proces educațional eficace, adaptat nevoilor individuale pentru o societate diversă.

Cuvinte-cheie: *educație interculturală, curriculum intercultural, diversitate, constructivism educațional*

Abstract: The conference explores the valorization of diversity in contemporary education, transforming it from a challenge into a resource. The pedagogy of diversity acknowledges and responds to students' ethnic, cultural, ability-based, and socio-economic differences, promoting equity and respect. The integration of intercultural education across all subject areas, along with the reconfiguration of the curriculum and its treatment as a cohesive system, has become an opportunity for modern schools. The Romanian language, as a medium of learning, can shape the perception of other cultures. Interculturality should become a natural practice, grounded in cultural interaction. The concept of contemporary world axiology (Vl. Pâslaru), the criteria of effectiveness (S. Cristea), and educational equity are essential elements. Equity ensures equal opportunities, shaping active and responsible citizens. Constructivism (S. Cristea) emphasizes the active role of the student in the learning process, through multiple representations, authentic tasks, reflection, and collaboration.

Intercultural education fosters attitudes that facilitate mutual understanding among cultures, valuing local differences within the context of universal values. An intercultural society entails coexistence and mutual respect. In this context, addressing diversity in education requires effective educational content and processes, adapted to individual needs, in order to build an inclusive and diverse society.

Keywords: *diversity, intercultural education, equity, constructivism, inclusion*

CREAȚIA LITERARĂ DUPĂ GEORGE COȘBUC ÎN LITERATURA COPILOR

THE LITERARY WORK INSPIRED BY GEORGE COȘBUC IN CHILDREN'S LITERATURE

Maia DANAILA,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 23.02,

Coordonator științific: **Maria BARBĂ**, asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: George Coșbuc este un poet emblematic al literaturii române, ale cărui opere sunt adesea utilizate în scop educativ, mai ales în învățământul primar. Poezia sa se distinge prin claritate, ritm accesibil și un mesaj moral profund, devenind astfel o parte esențială a manualelor școlare.

Coșbuc reușește să transmită copiilor valori precum hărnicia, cinstea, modestia și iubirea față de familie, natură și credință. Poezii precum „Legenda albinei” elogiază munca și dedicarea, în timp ce „Pomul Crăciunului” accentuează generozitatea și bunătatea, mai presus de darurile materiale. „Iarna pe uliță” surprinde jocurile copilăriei într-un peisaj de iarnă autentic românesc, iar „Vestitorii primăverii” inspiră speranță și reînnoire sufletească.

Alte creații, precum „Povestea găștelor”, au caracter etico-satiric, corectând cu blândețe trăsături precum lenea sau mândria, oferind în schimb modele pozitive de conduită. În toate aceste poezii, Coșbuc reușește să îmbine educația cu frumusețea estetică a limbajului poetic.

Prin opera sa, George Coșbuc contribuie la dezvoltarea intelectuală și emoțională a copiilor, devenind un reper în literatura destinată celor mici. Valorile transmise rămân actuale și relevante, făcând din creația sa un model de literatură formativă.

Cuvinte-cheie: *educație, copilărie, muncă, morală, poezie*

Abstract: George Coșbuc is an emblematic poet of Romanian literature, whose works are widely used for educational purposes, especially in primary education. His poetry stands out through clarity, accessible rhythm, and deep moral messages, becoming an essential part of school textbooks. Coșbuc manages to convey to children values such as diligence, honesty, modesty, and love for family, nature, and faith. Poems like “The Legend of the Bee” praise hard work and dedication, while “The Christmas Tree” emphasizes generosity and kindness over material gifts. “Winter on the Alley” captures childhood games in an authentic Romanian winter landscape, and “The Heralds of Spring” inspire hope and inner renewal. Other works, or “The Story of the Geese,” have an ethical-satirical character, gently correcting traits like laziness or pride, and instead offering positive role models. In all his

poems, Coșbuc skillfully blends education with the aesthetic beauty of poetic language. Through his work, George Coșbuc contributes to the intellectual and emotional development of children, becoming a true landmark in children's literature. The values he conveys remain relevant today, making his creations a model of formative literature.

Keywords: *education, childhood, work, morality, poetry*

MIHAI EMINESCU – CERCETAREA FOLCLORULUI ROMÂNESC ȘI A ALTORA POPOARE DIN PERSPECTIVA MULTICULTURALITĂȚII

MIHAI EMINESCU – THE RESEARCH OF ROMANIAN AND OTHER NATIONS' FOLKLORE FROM A MULTICULTURAL PERSPECTIVE

Elizaveta CIUMACENCO,

specialitatea Ped. în Învățământul Primar și Ped. Preșcolară, gr. PP 23.02,

Coordonator științific: **Maria BARBĂ**, asist. univ.

Universitatea de Stat "Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul

Rezumat: Cercetarea folclorului a constituit pentru Mihai Eminescu o cale de întoarcere la esența spirituală a poporului român. Poetul a valorificat mituri, simboluri și tradiții, transformându-le în expresii artistice de profunzime universală. Prin studiul comparativ al culturilor greacă, slavă, indiană și germană, Eminescu a conturat o viziune multiculturală asupra folclorului românesc. Această abordare a demonstrat că tradiția nu este statică, ci vie, în dialog cu alte civilizații. Poetul a cercetat surse autentice, și-a notat observațiile și a integrat elemente folclorice în poezie cultă, realizând o sinteză între știință și artă. Prin opera sa, a evidențiat valoarea educativă a folclorului în formarea identității culturale, în dezvoltarea estetică și morală a individului. Introducerea poeziei eminesciene în procesul educațional contribuie la dezvoltarea unei gândiri critice, a unei sensibilități interculturale și a unei legături afective cu valorile naționale. Folclorul devine astfel un instrument de formare a conștiinței naționale și de cultivare a toleranței. Eminescu a reușit să transforme cercetarea folclorică într-un act de creație și educație, oferind un model de armonizare între specificul local și orizontul universal. Viziunea sa rămâne un reper pentru generațiile tinere și un punct de sprijin pentru educația interculturală contemporană.

Cuvinte-cheie: *Mihai Eminescu, cercetarea folclorului, multiculturalism, educație, identitate culturală*

Abstract: The study of folklore was, for Mihai Eminescu, a path toward reconnecting with the spiritual essence of the Romanian people. He artistically reinterpreted myths, symbols, and traditions, elevating them to universal cultural significance. Through comparative research of Greek, Slavic, Indian, and German influences, Eminescu developed a multicultural perspective on Romanian folklore. He proved that tradition is not static, but a dynamic dialogue among civilizations. Drawing from authentic sources, he documented, interpreted, and integrated folkloric elements into cultivated poetry, creating a synthesis of science and art. His literary work demonstrates the educational value of folklore in shaping cultural identity and fostering moral and aesthetic growth. The inclusion of Eminescu's poetry in school curricula supports the development of critical thinking, intercultural understanding, and emotional connection to national values. In this context, folklore becomes an educational tool for nurturing national consciousness and cultivating tolerance.

Eminescu turned folklore research into a creative and pedagogical act, offering a model for harmonizing national specificity with universal meaning. His vision remains a touchstone for young generations and a solid foundation for contemporary intercultural education.

Keywords: *Mihai Eminescu, folklore research, multiculturalism, education, cultural identity*

ROLUL EDUCATORULUI ÎN VALORIFICAREA CUVÂNTULUI LA FORMAREA EXPRESIVITĂȚII VORBIRII COPIILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

THE ROLE OF THE EDUCATOR IN ENHANCING LANGUAGE IN THE DEVELOPMENT OF EXPRESSIVE SPEECH IN PRESCHOOL-AGED CHILDREN

Ecaterina MANOLI,

Specialitatea Ped. și Tehnologii Educaționale interactive, gr. MPTEI 23.01,

Coordonator științific: **Ioana AXENTII**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat ”Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Cantitatea de informații de care dispune azi societatea și ascensiunea în care aceasta progresează pun un accent deosebit pe instituțiile de educație timpurie, care trebuie să dezvolte personalitatea copiilor și să le asigure necesarul de abilități, precum și o cunoaștere holistică a dezvoltării copilului, abordând un proces educațional centrat pe copil. Din această perspectivă, dezvoltarea socio-emoțională, fizică, cognitivă, precum și dezvoltarea limbajului în copilărie constituie aspecte fundamentale pentru viitorul adult.

În contextul educației timpurii, dezvoltarea comunicării verbale este esențială pentru formarea unei personalități armonioase. În acest sens, rolul educatorului devine crucial, întrucât el este principalul model lingvistic pentru copilul de vârstă preșcolară. Prin valorificarea cuvântului – fie că este vorba de povestiri, poezii, jocuri de rol sau conversații zilnice – educatorul contribuie semnificativ la formarea expresivității vorbirii copiilor.

Actualitatea temei este justificată de nevoia de a dezvolta competențele de comunicare într-o societate în care exprimarea clară și corectă devine din ce în ce mai importantă. În plus, dificultățile de vorbire întâlnite tot mai des în rândul copiilor impun intervenții educaționale timpurii, adaptate vârstei și particularităților fiecărui copil. Astfel, implicarea conștientă și creativă a educatorului în activitățile de dezvoltare a limbajului reprezintă o condiție esențială pentru succesul acestui demers.

Cercetările efectuate în domeniul educației literar-artistice au demonstrat că în procesul formării vorbirii expresive la preșcolari este nevoie de marea contribuție a cadrelor didactice, care, în cadrul activităților de literatură artistică prin punerea în aplicarea a diferitelor metode interactive și procedee metodice le dezvoltă treptat măiestria de a recita, de a repovesti, de a dramatiza/înskena texte literare cunoscute sau necunoscute, a compune, povesti și chiar înskena creații proprii.

Rolul educatorului în valorificarea cuvântului la formarea expresivității vorbirii copiilor de vârstă preșcolară este esențial, având un impact semnificativ asupra dezvoltării limbajului și abilităților de comunicare ale copiilor. Educatorul nu doar că încurajează utilizarea corectă a limbii, dar joacă un rol activ în stimularea creativității și în dezvoltarea abilității copiilor de a se exprima într-o manieră clară și adecvată.

Cuvinte-cheie: *educație, copil, educator*

Abstract: The vast amount of information available in contemporary society, along with its rapid progress, places a particular emphasis on early childhood education institutions. These institutions are now expected to contribute to the development of children's personalities and to provide them with the necessary skills, while also fostering a holistic understanding of child development through a child-centered educational approach. From this perspective, socio-emotional, physical, cognitive, and language development in early childhood are all fundamental components that shape the future adult.

Within the context of early childhood education, the development of verbal communication is essential for forming a well-balanced and harmonious personality. In this regard, the role of the educator becomes crucial, as they serve as the primary linguistic model for preschool children. By effectively utilizing the power of the spoken word—whether through storytelling, poetry, role-playing, or daily conversations—the educator significantly contributes to the development of expressive speech in young children.

The relevance of this topic is justified by the increasing need to foster communication skills in a society where clear and correct expression is becoming ever more important. Furthermore, the growing prevalence of speech difficulties among children highlights the need for timely educational interventions, tailored to the age and individual characteristics of each child. Consequently, the conscious and creative involvement of the educator in language development activities is a key factor in the success of this process.

Research conducted in the field of literary and artistic education has shown that the development of expressive speech in preschoolers requires the significant involvement of teaching staff. Through artistic literature activities and the implementation of various interactive methods and methodological techniques, educators gradually enhance children's abilities to recite, retell, dramatize, or stage both familiar and unfamiliar literary texts, as well as to compose, narrate, and even perform their own creative works.

The educator's role in harnessing the power of the word to foster expressive speech in preschool-aged children is essential, having a significant impact on language acquisition and the development of communication skills. The educator not only encourages the correct use of language but also actively stimulates creativity and supports children in expressing themselves clearly and appropriately.

Keywords: *education, child, teaching staff*

SECȚIUNEA VI: ISTORIE

FEMEIA ÎN EGIPTUL ANTIC: PUTERE, PREZENȚĂ ȘI MOȘTENIRE

THE WOMEN OF ANCIENT EGYPT: POWER, PRESENCE, AND LEGACY

Arina ANASTASIU,
specialitatea Istorie și Educație pentru Societate, gr. IES 24.01,
Coordonator științific: **Costin CROITORU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Ancient Egypt presents a compelling area for the analysis of gender roles, and this work focuses on women, an actor frequently underrepresented in traditional historiography.

Our approach transcends simplistic portrayals, rigorously investigating the power, active participation, and lasting impact of women within Pharaonic society. Through the critical examination of a variety of primary and secondary sources, we aim to elucidate the complexity of the female status across the multiple dimensions of ancient Egyptian life. The fundamental objective lies in providing a nuanced academic perspective that recognizes and values the essential contribution of women to the configuration and evolution of Egyptian civilization.

Keywords: *woman, Ancient Egypt, dowry, pharaoh, Nefertiti, Cleopatra, Hatshepsut*

Rezumat: Egiptul Antic oferă un câmp fascinant pentru analiza rolurilor de gen, iar această lucrare se concentrează asupra femeii, un actor adesea subreprezentat în istoriografia tradițională.

Demersul nostru transcende reprezentările simpliste, investigând cu rigurozitate puterea, participarea activă și impactul durabil al femeilor în cadrul societății faraonice. Prin examinarea critică a unei varietăți de izvoare primare și secundare, ne propunem să elucidăm complexitatea statutului feminin în multiplele dimensiuni ale vieții antice egiptene. Obiectivul fundamental constă în furnizarea unei perspective academice nuanțate, care să recunoască și să valorizeze contribuția esențială a femeilor la configurația și evoluția civilizației egiptene.

Cuvinte-cheie: *femeie, Egiptul Antic, dotă, faraon, Nefertiti, Cleopatra, Hatșepsut*

Raportându-ne contextului comparativ al lumii antice, statutul femeii în Egiptul Antic se distinge ca fiind unul dintre cele mai elevate, caracterizat prin drepturi echivalente cu cele ale bărbaților, o libertate extinsă și o influență considerabilă. Giambattista Nolli spunea: „Poate că nici un alt popor din Orientul Antic n-a avut despre familie o concepție atât de sănătoasă și de modernă ca egiptenii”, ce este într-adevăr atestat în multe privințe.¹

În acest context, reglementările matrimoniale din Egiptul Antic se prezintă ca o singularitate notabilă în peisajul Orientului Antic. Abundența miturilor și pieselor specifice epocii, departe de a fi simple exerciții didactice sau construcții teoretice, ci emanând din

¹ Ovidiu Drimba, *ISTORIA CULTURURII ȘI CIVILIZAȚIEI*, Ediție definitivă, Editura SAECULUM I.O., București 2003, p.174

sfera populară și reflectând circumstanțe reale, atestă o autonomie considerabilă în alegerea partenerului de viață de către tineri. Deși factori economici sau alianțe familiale puteau influența decizia, este evidentă o marjă semnificativă de inițiativă individuală acordată tinerilor, sugerând o dinamică relațională bazată pe un anumit grad de reciprocitate și respect în formarea uniunilor conjugale.

În contrast cu practicile dotației din alte civilizații antice, sistemul egiptean prezenta o funcționalitate și o modalitate de gestionare distincte. Dota constitua în Egipt un instrument de formare a unui patrimoniu familial comun, având rolul de garanție materială pentru stabilitatea viitorului cămin. Conform convenției, cuantumul dotei era constituit în proporție de două treimi din partea soțului și o treime din partea soției (fie în numerar, fie în bunuri), reflectând o contribuție partajată la fundamentul economic al uniunii. Pe durata căsătoriei, ambii soți erau restricționați de la utilizarea sau înstrăinarea acestui depozit comun, inclusiv a porțiunii aduse individual. În eventualitatea decesului unuia dintre soți, cel supraviețuitor beneficia de uzufructul integral al dotei comune. Cu toate acestea, dreptul de a dispune în mod autonom era limitat la partea pe care o adusesese personal până la contractarea căsătoriei „*Se căuta prin aceasta să se evite condiția penibilă și umilitoare a femeii văduve, care ar fi putut rămâne fără nici un mijloc de întreținere*”.¹

Este plauzibil ca pronunțarea divorțului în Egiptul Antic să fi necesitat o inițiativă legală, posibil exclusiv masculină în perioadele incipiente, urmată de o decizie judecătorească. Această instanță ar fi avut competența de a reglementa aspecte juridice subsecvente, precum distribuirea dotei, divizarea proprietății comune și drepturile succesoriale. Notabil este faptul că în epoca tardivă (secolele XI-VI î.e.n.), sursele atestă existența în Egipt a practicii neobișnuite a așa-numitei "căsătorii de probă", un fenomen care necesită investigații suplimentare pentru o înțelegere completă a implicațiilor sale socio-juridice. „... *dacă după un an de conviețuire căsătoria era desfăcută - din vina unuia din soți, sau pur și simplu din nepotrivire de caracter -soția se reîntorcea la părinții ei, luându-și întreaga dotă.*”²

Analiza distribuției rolurilor de gen în Egiptul Antic relevă prezența omniprezentă a femeii din mediul rural, atât în locuințele modeste, cât și în cele ale elitelor. Deși munca agricolă extensivă era predominant masculină, femeile asigurau suportul logistic prin aprovizionarea cu hrană a lucrătorilor de pe câmp. În sfera domestică, atribuțiile erau parțial distribuite, bărbații implicându-se în diverse activități, „...*chiar și în munca de gospodărie, bărbații se ocupă de foarte multe probleme, de ordinea din casă inclusiv îngrijirea așternutului*”.³ Femeilor le reveneau responsabilități specifice, cum ar fi coacerea pâinii, prepararea meselor, țesutul și conducerea atelierelor textile, indicând o specializare a sarcinilor în cadrul gospodăriei.

Un aspect semnificativ demn de analiză constă în evoluția conceptului feminin în sfera divinității în jurul anului 1000 î.e.n., o perioadă în care Egiptul se confrunta cu o diminuare a puterii și a hegemoniei sub presiunea cuceririlor externe. În acest context, se observă o cristalizare progresivă a feminității în exprimarea divină.

Rolul și prezența conceptului feminin în teologia egipteană au cunoscut o ascensiune treptată, culminând cu popularizarea și omniprezența zeiței Isis în viața cotidiană, aceasta devenind divinitatea centrală a sanctuarelor epocii târzii. Deși religia egipteană avea o orientare predominant cosmică, narativele religioase au constituit o mitologie complexă,

¹Ovidiu Drimba, „ISTORIA CULTURURII ȘI CIVILIZAȚIEI”, Ediție definitivă, Editura SAECULUM I.O, București 2003, p.175

² Idem p. 176

³ Christiane Desroches Noblecourt „Femeia în vechiul Egipt”, traducere Mariana Pascu, 1988, p.160

având funcția de a oferi explicații privind natura ființei umane și dinamica interacțiunilor sociale. Astfel, femeia are dreptul să ocupe orice poziție în ierarhia socială și putea chiar să conducă țara. Exemplu sunt femeile faraon Cleopatra VII (69–30 î.Hr.) și Nefertiti (1370–1330 î.Hr.). Nefertiti a condus Egiptul după moartea soțului ei, Amenhotep al IV-lea, iar Cleopatra VII, fiica lui Ptolemeu al XII-lea, a devenit faraon când avea aproximativ 17 ani.¹

Totuși, faptul că o femeie era faraon era neobișnuit: „În istoria Egiptului din perioada dinastică (3000 – 332 î.e.n.), au fost doar două sau trei femei care au reușit să conducă propriu-zis și să nu fie „mari soții ale regilor bărbați”.²

În perioadele de instabilitate dinastică survenite în urma decesului faraonului și a absenței unui succesor masculin direct, s-a observat asumarea puterii de către femei. Deși faraonul, spre deosebire de populația generală, putea întreține relații cu numeroase concubine, „marea soție regală” - adesea având legături de rudenie apropiată cu faraonul, cum ar fi sora sau fiica - menținea un rol de consilier politic și participa la administrarea haremurilor. Pentru egiptologul Christiane Desroches Noblecourt, distribuirea puterii în cadrul cuplului regal era o garanție a stabilității și a bunei guvernări: „Tronul egiptean era o afacere de familie bărbat-femeie, condusă de un tandem cu două capete, adesea fuzionat, în care fiecare interpreta o partitură comună, o mână dreaptă și o mână stângă aparținând aceluiași corp.”

Un exemplu edificator, în acest sens, îl reprezintă Nefertiti, soția lui Akhenaton. Egiptologul Christiane Desroches Noblecourt explică importanța puterii pe care a exercitat-o aceasta asupra faraonului : „Nefertiti și Akhenaton au fost mai mult decât un cuplu, au reprezentat un adevărat tandem care a funcționat, în mod convingător, timp de 17 ani. Akhenaton nu ar fi putut niciodată să realizeze revoluția sa monoteistă, politică și artistică fără sprijinul soției sale. Împreună au realizat o formidabilă revoluție a ideilor, artelor și religiei, răsturnând codurile spiritualității, artelor, dar și ale comportamentului social și ale bunelor moravuri. (...) Cuplul își arată, de asemenea, apropierea sentimentală și dragostea revărsată asupra copiilor lor”.

O figură proeminentă în istoria regalității egiptene o constituie Hatșepsut, fiica faraonului Tutmes I, cunoscut pentru eliberarea Egiptului de sub ocupație. După moartea faraonului Tutmes I, ea devine singura moștenitoare a tronului dinastiei a 18-a.³

Hatșepsut a devenit unicul moștenitor al tronului celei de-a XVIII-a dinastii. Beneficiind de prerogativele regale, Hatșepsut a fost reprezentată iconografic ca un faraon, inclusiv prin adoptarea simbolului bărbii regale pe monumentele edificate în onoarea sa. Cu toate acestea, în reprezentările sale artistice s-au menținut anumite caracteristici feminine, precum talia subțire și trăsăturile faciale delicate. Perioada domniei sale s-a distins în principal prin inițiative de construcție de o anvergură superioară multora dintre proiectele predecesorilor săi. Aceasta a fost, de asemenea, o epocă caracterizată de o relativă stabilitate internă și de consolidare a frontierelor, concomitent cu dezvoltarea relațiilor politice și comerciale cu statele vecine. Unul dintre cele mai importante temple care a rezistat de-a lungul timpului este cel de la Deir-el-Bahari; el poartă numele de Djoser-Djeseru, fiind construit în zece ani de numeroși ingineri și constructori, fiind, poate, unul dintre cele mai impunătoare și mai frumoase monumente din timpul dinastiei a XVIII -a.⁴ Arhitectura templului este specifică Regatului Nou, folosindu-se blocuri de piatră albă.⁵ De altfel, Ph.

¹ <https://www.greelane.com/ro/umanistic%C4%83/istorie-%C8%99i-cultur%C4%83/profile-of-female-pharaohs-3528392>

² Ian Shaw „Exploring Ancient Egypt” (Oxford University Press, 2003)

³ Christiane Desroches Noblecourt „Femeia în vechiul Egipt”, traducere Mariana Pascu, 1988, p.158

⁴ Cooney 2014.

⁵ Monderson 2007, p. 29.

Vandenberg descrie templul ca având: „Trei terase înalte, suprapuse, ale căror ziduri, pilaștrii și coloane deveneau tot mai grațioase, pe măsură ce urcau mai sus. De la a treia platformă se afla un loc secret destinat lui Hatșepsut”.¹

Similar, figura emblematică a Cleopatrei ilustrează un scenariu de ascensiune la putere în contextul unei crize succesoriale. După decesul fratelui său și în absența unui alt moștenitor masculin viabil, Cleopatra s-a confruntat cu un vid de putere pe care l-a navigat cu succes. În pofida circumstanțelor inițiale dificile, analiza istorică consacră Cleopatra ca pe unul dintre „cei mai influenți lideri ai Antichității”. Această reputație nu se bazează exclusiv pe ascendentul său regal, ci și pe o combinație strategică de inteligență politică acută, abilități diplomatice remarcabile și o personalitate carismatică, elemente care i-au permis să manevreze complexitățile geopolitice ale epocii.

În concluzie, evidențiem cu precizie statutul complex al femeii în Egiptul Antic, caracterizat printr-o autonomie juridică și economică superioară. Participarea feminină activă în sferele domestică, productivă și chiar politică, ilustrată de ascensiunea unor figuri regale influente, contrazice o perspectivă strict subordonată. Mai mult, valorizarea principiului feminin în religie, prin intermediul unor divinități proeminente, subliniază importanța sa culturală. Astfel, femeile egiptene antice au exercitat o influență semnificativă în diverse domenii, configurând o realitate socială nuanțată și distinctă în peisajul civilizațiilor antice.

Bibliografie:

1. Ovidiu Drimba, „ISTORIA CULTURURII ȘI CIVILIZAȚIEI”, Ediție definitivă, Editura SAECULUM I.O, București 2003.
2. Christiane Desroches Noblecourt „Femeia în vechiul Egipt”, traducere Mariana Pascu, 1988.
3. https://www.greelane.com/ro/umanistic%C4%83/istorie-%C8%99i-cultur%C4%83/profile-of-female-pharaohs-3528392#google_vignette
4. Ian Shaw „Exploring Ancient Egypt” (Oxford University Press, 2003)
5. Cooney 2014.
6. Monderson 2007, p. 29.
7. Vandenberg 1980, p. 262.

CREȘTINISMUL ÎNTRE INTERDICȚIE ȘI ACCEPTARE: DE LA NERO LA CONSTANTIN I

CHRISTIANITY BETWEEN PROHIBITION AND ACCEPTANCE: FROM NERO TO CONSTANTINE I

Anghelina COROI,

specialitatea Istorie și Educație Civică, gr. IEC 22.01,
Coordonator științific: **Costin CROITORU**, dr., conf., univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: The history of the Christian Church in the early centuries is profoundly marked by complex confrontations, both internal and external. One of the most dramatic

¹ Vandenberg 1980, p. 262.

challenges of this period was the persecution Christians endured at the hands of Roman authorities. This study aims to investigate the causes and evolution of these persecutions, analyzing their political, religious, and social dimensions, as well as the imperial figures involved in promoting or halting the repression. Despite the severity of the measures taken, the persecutions ultimately led to the strengthening of Christian communities and paved the way for the official recognition of Christianity, achieved through the Edict of Milan in 313. Thus, the analysis highlights the transformation of a marginal religion into a central force in European history.

Keywords: *Christianity, Roman Empire, persecution, religion, Edict of Milan*

Rezumat: Istoria Bisericii creștine din primele secole este profund marcată de confruntări complexe, atât pe plan intern, cât și extern. Una dintre cele mai dramatice provocări ale acestei perioade a fost reprezentată de persecuțiile la care creștinii au fost supuși din partea autorităților romane. Studiul de față își propune să investigheze cauzele și evoluția acestor persecuții, analizând dimensiunea lor politică, religioasă și socială, precum și personalitățile imperiale implicate în promovarea sau stoparea prigoanei. În ciuda severității măsurilor aplicate, persecuțiile au avut ca efect consolidarea comunităților creștine și pregătirea terenului pentru recunoașterea oficială a religiei creștine, realizată prin Edictul de la Milano din anul 313. Astfel, analiza evidențiază transformarea unei religii marginale într-un factor central al istoriei europene.

Cuvinte-cheie: *Creștinism, Imperiul Roman, persecuție, religie, Edictul de la Milano*

Creștinismul a avut întotdeauna de înfruntat atât probleme externe cât și probleme interne, în fiecare perioadă a istoriei sale. O problemă internă serioasă pe care a avut-o de înfruntat Biserica a fost erezia, de care a trebuit să se ocupe între anii 100 și 313, în același timp trebuind să rezolve problema externă a persecuției din partea statului roman. Mulți nu au o idee clară cu privire la numărul, amploarea și intensitatea persecuțiilor suferite de Biserica. Înainte de anul 250, persecuția a fost mai ales locală, sporadică și mai degrabă consecința acțiunilor mulțimii decât rezultatul unei politici civile bine definite. Dar după anul 250 persecuțiile au devenit uneori o politică intenționată a guvernului imperial roman, și de atunci înainte au fost larg răspândite și violente. În acea vreme, afirmația lui Tertulian că sângele martirilor este sămânța Bisericii a devenit o realitate înfricoșătoare pentru mulți creștini. Biserica, însă, în ciuda persecuției - sau poate chiar din cauza ei - a continuat să se dezvolte până la sfârșitul perioadei când și-a câștigat libertatea de închinare, sub Constantin.¹

Persecuția creștinilor a avut mai multe cauze, dintre care cele mai importante sunt următoarele:

➤ Politice: Biserica a suferit puțină persecuție atât timp cât a fost considerată de autorități ca fiind parte din iudaism, care era o religie legală. Dar imediat ce creștinismul s-a distins de iudaism ca grupare separată și a putut fi clasat drept o societate secretă, el a intrat sub interdicția statului roman, care nu tolera niciun rival în ceea ce privește devotamentul supușilor lui. Atunci creștinismul a devenit o religie ilegală, care a fost considerată o amenințare pentru siguranța statului roman. În simbioza dintre stat și Biserică, statul deținea poziția cea mai înaltă. De aceea nu putea să existe nicio religie privată. Religia putea fi tolerată doar în măsura în care contribuia la stabilitatea statului. Conducătorii romani, însă, vedeau pe creștini ca pe o grupare care încercau să facă un stat în stat. Mai mult, creștinii

¹ Earle E. Cairns, „*Creștinismul de-a lungul secolelor. O istorie a Bisericii creștine*” Ediție revizuită, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2007, pag. 81, accesat https://pubhtml5.com/aead/cqja/Cre%C5%9Ftinismul_de-a_lungul_secolelor/

aveau majoritatea întâlnirilor noaptea și erau ținute în secret. Pentru autoritatea romană aceasta nu putea să însemne altceva decât un complot împotriva siguranței statului.¹

➤ Religioase: Pe lângă principala cauză a persecuției, care era de natură politică, a existat și o cauză religioasă. Creștinismul a intrat de la început în conflict cu păgânismul, deoarece contrastul dintre cele două religii era evident și fundamental. Religia romană era rigidă și formală. Ea își avea altarele, idolii, preoții, procesiunile, ritualurile și practicile ei, pe care oamenii le puteau vedea. Romanii nu se împotriveau adăugării unui nou idol în Panteonul lor, atât timp cât respectiva zeitate renunța la o poziție prioritară în favoarea religiei romane de stat. Creștinii nu aveau idoli și aveau prea puține accesorii vizibile în închinare. Adorarea lor era spirituală și interioară. Când se ridicau și se rugau cu ochii închiși, nu era niciun obiect vizibil căruia să-i adreseze rugăciunile. Aceasta însemna pentru romani ateism, ei fiind obișnuiți cu manifestări materiale, simbolice ale zeului lor.²

➤ Sociale: Problemele sociale au fost și ele o cauză a persecuției romane împotriva Bisericii. Creștinismul era disprețuit pentru faptul că propovăduia egalitatea dintre oameni, indiferent de poziția lor socială. De aceea era socotit ca religie a sclavilor, a săracilor, a ignoranților. Pentru că ei nu râvneau la funcții administrative înalte, la demnități senatoriale și guvernamentale, se abțineau de la practicarea unor meserii nedemne de viața creștină și criticau viața imorală a societății romane, erau considerați nefolositori și ostili statului și societății.³

Anul 250, când persecuția s-a generalizat și a devenit violentă, din sporadică și locală cum fusese înainte, era, conform cronologiei romane, aproximativ anul o mie de la întemeierea Romei. Deoarece în acea perioadă imperiul era bântuit de ciumă, foamete și tulburări civile, opinia publică a atribuit aceste necazuri prezenței creștinismului în imperiu și neglijării celorlalți zei. Există întotdeauna o doză bună de superstiție la apropierea sfârșitului unui mileniu, și în această privință romanii nu erau mai buni decât medievalii ce au trăit în preajma anului 1000. Persecuția creștinilor le-a părut romanilor o cale logică de a-și rezolva dificultățile.⁴

Toate aceste considerații s-au combinat ca să justifice în mintea autorităților persecutarea creștinilor. Persecuția a venit în mod natural, ca parte din politica imperială de menținere a integrității statului roman.⁵

Nero (59-68) se distinge ca primul mare persecutor al creștinilor. Tacit notează zvonul că Nero ar fi poruncit incendiul care a distrus o parte a Romei. Două dintre cele patru sectoare care nu au ars erau populate în majoritate de către evrei și creștini, motiv pentru care aceștia au devenit țapi ispășitori, acuzați de către împărat. Nero a abătut asupra creștinilor sentimentele de ostilitate îndreptate împotriva lui, acuzându-i pe ei de incendiere și inițiind o campanie de distrugere a creștinilor. Se pare că persecuția s-a limitat la Roma și împrejurimile ei, fiind mai cunoscută pentru intensitate și caracter decât pentru extensie. Tradiția amintește pe Pavel și Petru ca martiri ai acestor timpuri.⁶

Persecuția a izbucnit a doua oară în anul 95, în timpul domniei tiranului Domițian (81-96). Evreii refuzaseră să plătească un impozit perceput în sprijinul templului lui Jupiter Capitolinus și, deoarece creștinii erau încă asociați cu evreii, și ei au suferit efectele mâniei împăratului.⁷

¹ *Ibidem*, pag. 81, 83

² *Ibidem*, pag. 83

³ Nicolae Chifăr, „*Istoria creștinismului I*”, Ed. Universității “Lucian Blaga”, Sibiu, 2007, pag. 45

⁴ Earle E. Cairns, *op. cit.*, pag. 84

⁵ *Ibidem*

⁶ *Ibidem*, pag. 85

⁷ *Ibidem*

Ștergerea creștinismului devine o adevărată politică de stat în timpul împăraților Decius, Dioclețian sau Valerian. Decius (249-251) a fost primul împărat care a declanșat prigoana susținută și organizată a creștinilor. Decius a instituit prigoana în 249 d. Hr., odată cu edictul prin care interzicea religia creștină.¹ Edictul era o adevărată lege de stat, cu aplicare generală și obligatorie. Până la Deciu, situația creștinilor a depins mai mult de dispoziția poporului și a autorităților locale. Deciu este cel dintâi împărat roman care a promulgat un edict de persecuție generală contra creștinilor, care s-a aplicat în tot Imperiul Roman.²

Totuși, unii împărați, cum ar fi Gallienus (253-268), și unii guvernatori de provincie au avut față de creștini o atitudine care mergea de la indiferență până chiar la bunăvoință.³

Deși au mai existat perioade de persecuție la nivel de stat, din ordinul diferiților împărați, nu a mai avut loc nicio persecuție mare după cea a lui Decius și Valerian, până la domnia lui Dioclețian. Dioclețian (284-305) a fost un conducător militar puternic, care a ajuns pe tronul imperial la sfârșitul unui secol marcat de dezordine politică în Imperiul Roman. El a hotărât că doar o monarhie puternică putea salva imperiul și cultura lui clasică. După părerea lui, o monarhie puternică, de tip oriental, era singura soluție de a ieși din haos. Într-un imperiu atât de despotice nu era loc pentru elemente democratice în guvern, sau pentru tolerarea unor credințe ostile religiei statului. Din această situație istorică a izvorât cea mai aprigă persecuție pe care au îndurat-o vreodată creștinii.⁴

Creștinii erau pedepsiți cu confiscarea proprietății, cu exilul, înțemnițarea sau cu execuția prin sabie ori prin aruncarea la fiarele sălbatice. Cea mai ușoară pedeapsă era trimiterea într-un lagăr roman de muncă forțată, unde cei sancționați astfel munceau în mine până la moarte. Ritmul persecuției a slăbit când Dioclețian a abdicat și s-a retras, în anul 305.⁵

După alte câteva perioade de persecuție, Galerius a emis un edict de pe patul de moarte, în anul 311, prin care creștinii erau tolerați, cu condiția să nu violeze pacea imperiului. Persecuția nu a încetat total decât în anul 313, când Licinius (308-324) și Constantin (306-337) au dat Edictul de la Milano. Acest edict aducea libertate de închinare nu numai creștinismului, ci tuturor religiilor.⁶

În concluzie, analiza persecuțiilor creștine în Imperiul Roman relevă nu doar conflictele dintre autoritatea imperială și noile mișcări religioase, ci și dinamica evoluției creștinismului dintr-o sectă interzisă într-o religie acceptată. Deși inițial respins ca o amenințare la adresa unității statului, creștinismul a reușit să supraviețuiască și să prospere, culminând cu Edictul de la Milano, care a schimbat definitiv cursul istoriei religioase europene.

Bibliografie:

1. Earle E. Cairns, *“Creștinismul de-a lungul secolelor. O istorie a Bisericii creștine”* Ediție revizuită, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2007, accesat https://pubhtml5.com/aead/cqja/Cre%C5%9Ftinismul_de-a_lungul_secolelor/

¹ Cosmin Pătrașcu Zamfirache, *“Cum erau persecutați creștinii acum 1.000 de ani. Lista împăraților Romei care au vrut să șteargă noua religie de pe fața Pământului”*, accesat <https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/cum-erai-persecutati-crestinii-acum-1000-de-ani-1741467.html>

² Horia Dumitru Oprea, *“Persecuțiile împotriva creștinilor în secolul I”*, accesat <https://istoriiregiste.wordpress.com/2011/10/02/persecutiile-impotriva-crestinilor-in-secolul-i/>

³ *Ibidem*

⁴ Earle E. Cairns, *op.cit.*, pag. 86

⁵ *Ibidem*, pag. 86-87

⁶ *Ibidem*, pag. 87

2. Nicolae Chifăr, *„Istoria creștinismului I”*, Ed. Universității “Lucian Blaga”, Sibiu, 2007
3. Cosmin Pătrașcu Zamfirache, *„Cum erau persecutați creștinii acum 1.000 de ani. Lista împăraților Romei care au vrut să șteargă noua religie de pe fața Pământului”*, accesat <https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/cum-erau-persecutati-crestinii-acum-1000-de-ani-1741467.html>
4. Horia Dumitru Oprea, *„Persecuțiile împotriva creștinilor în secolul I”*, accesat <https://istoriiregasite.wordpress.com/2011/10/02/persecutiile-impotriva-crestinilor-in-secolul-i/>

DIPLOMAȚIA BIZANTINĂ: ÎNTRE MOȘTENIRE ȘI TRANSFORMARE

BYZANTINE DIPLOMACY: BETWEEN LEGACY AND TRANSFORMATION

Valeria SINIGUR,

specialitatea Istorie și Educație Civică, gr. IEC 22.01,
Coordonator științific: **Liudmila CHICIUC**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Dionysios Zakythinos este de părere că politica externă și relațiile internaționale nu sunt aceleași cu ”la diplomatie byzantine”, oferind o explicație destul de concretă a acestei atitudini: atunci când studiem diplomația bizantină, accentul nu ar trebui pus pe ceea ce se întâmplă, ci pe modul în care se întâmplă.¹ În Constantinopol nu exista un Minister al Afacerilor Externe, nu erau instituții de învățământ specializate în pregătirea viitorilor diplomați și nu existau manuale. Putem observa și faptul că numărul ambasadelor bizantine este slab documentat în surse. Cu toate acestea, diplomația bizantină a fost un instrument esențial pentru menținerea stabilității și influenței Imperiului Bizantin pe scena internațională. Deși armata și flota bizantină erau bine organizate, imperiul prefera să facă economie de resurse, de aceea, menținea o diplomatie activă, care urmărea să stârneasca conflicte între alte puteri și să asigure o situație stabilă, protejând astfel teritoriile imperiale de eventualele invazii.

Ținând cont de factorul timpului, de schimbările ce au avut loc pe parcursul mai multor secole și de principalele evenimente din regiune, putem restabili întregul proces de evoluție a diplomației bizantine în conformitate cu evoluția întregului sistem internațional. Studiul de față analizează structura diplomației bizantine, metodele utilizate și impactul acesteia asupra relațiilor internaționale, evidențiind importanța sa ca mecanism de supraviețuire și consolidare a Imperiului.

Cuvinte-cheie: *Imperiul Bizantin, Constantinopol, diplomatie, relații internaționale, oikouménē, politica*

Abstract: Dionysios Zakythinos believes that foreign policy and international relations are not the same as ”Byzantine diplomacy”, providing a rather concrete explanation for this perspective: when studying Byzantine diplomacy, the focus should not be on what happens but rather on how it happens. In Constantinople, there was no Ministry of Foreign

¹ KAZHDAN, A., *The notion of Byzantine diplomacy*. În *Byzantine Diplomacy: Papers from the Twenty-fourth Spring Symposium of Byzantine Studies*, Cambridge: Editura VARIORUM, 1990, p. 6

Affairs, no specialized educational institutions for training future diplomats, and no diplomatic manuals. We can also observe that the number of Byzantine embassies is poorly documented in historical sources. Nevertheless, Byzantine diplomacy was an essential tool for maintaining the stability and influence of the Byzantine Empire on the international stage. Although the Byzantine army and navy were well-organized, the empire preferred to economize its resources. Therefore, it maintained an active diplomacy aimed at inciting conflicts between other powers and ensuring a stable situation, thus protecting imperial territories from potential invasions.

Taking into consideration the factor of time, the changes that occurred over several centuries, and the major events in the region, we can reconstruct the entire process of Byzantine diplomacy's evolution in accordance with the development of the entire international system. This study analyzes the structure of Byzantine diplomacy, the methods used, and its impact on international relations, highlighting its importance as a mechanism for the survival and consolidation of the Empire.

Keywords: *Byzantine Empire, Constantinople, diplomacy, international relations, oikouménē, politics*

Diplomația bizantină reprezintă un subiect fascinant și complex, reflectând atât continuitatea tradițiilor romane, cât și adaptarea la noile realități geopolitice ale Evului Mediu. În absența unor instituții specializate precum un minister al afacerilor externe sau academii de pregătire pentru diplomați, Imperiul Bizantin s-a bazat pe un sistem de relații diplomatice profund influențat de ceremonial, protocol și simbolism imperial. Spre deosebire de alte state medievale, unde diplomația era deseori un proces descentralizat și informal, în Bizanț aceasta a fost un instrument strategic de menținere a echilibrului de putere, utilizat atât pentru apărare, cât și pentru expansiune economică și politică.

În ceea ce privește cazul concret al Constantinopolului, aici nu exista un Minister al Afacerilor Externe, nu erau instituții de învățământ specializate în pregătirea viitorilor diplomați și nu existau manuale. Putem observa și faptul că numărul ambasadelor bizantine este slab documentat în surse. Totul se baza pe tradiție. Tradițională era doctrina politică, pe care o implementau „diplomații” imperiali, tradițională era și eticheta recepțiilor, adresărilor și mesajelor. Mai mult, încălcarea acestor norme general acceptate era mult mai însemnată decât respectarea lor. Nepăsarea față de ambasadă însemna nepăsare față de cel care a trimis-o, dezacord cu politica acelui stat sau chiar existența unor pretenții proprii asupra acestor teritorii.¹

Cu toate acestea, trebuie să ținem cont și de factorul timpului, deoarece Imperiul din secolul XV, înainte de căderea sa, nu poate fi identic cu Imperiul lui Iustinian I (secolul VI). Astfel, și diplomația, mijloacele, scopurile și metodele ei au evoluat de-a lungul secolelor. Esența diplomației romane târzii a fost stabilirea unui lanț de sateliți în jurul Imperiului unic identic cu civilizatul *oikouménē*². Din secolul al VIII-lea până în secolul al XI-lea, Bizanțul a abolit treptat lanțul principatelor satelit sau *foederate* de la granițele sale. Astfel, baza diplomației Imperiale a dispărut, chiar dacă au rămas resturi terminologice, uneori în contradicție evidentă cu situația reală, iar negocierile au căpătat o formă echilibrată.

¹ ДОМРАЧЕВ, Е. Ц., *Византийская дипломатия X-XII вв. Опыт существования*. Москва: Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, 2015, p. 29

² Gândirea politică bizantină a moștenit conceptul de unicitate a statului de la Imperiul Roman. Întreaga lume a fost împărțită în: "oikouménē" - un spațiu "populat" (civilizat) și țări barbare. Multă vreme, bizantinii au perceput lumea barbară ca o realitate legendară, nu geografică.

Într-adevăr, mai târziu se întreprindeau astfel de acțiuni diplomatice extraordinare, care implicau o rupere semnificativă de tradițiile romane, cum ar fi vizitele personale ale împăraților bizantini la curțile occidentale. De exemplu, vizitele lui Ioan al V-lea în 1366 și 1369, Ioan VII - în 1391, Manuel II - în 1399-1403, Ioan VIII - în 1423 și 1437. Conducătorii din Europa de Vest erau constant avertizați despre „*pericolul pentru întreaga lume creștină în cazul capturării Constantinopolului*”, acestui „*bastion și fortăreață a creștinismului în Orient*”.¹

Astfel, urmând abordarea sceptică a unor istorici, poate fi pus accentul nu numai pe tradiția bizantină, ci și pe transformarea acesteia. În primul rând, tratatele bizantine după 1261 au pierdut caracterul privilegiului imperial. Chiar dacă înainte de anul 1261, documentele de acord erau redactate sub forma *Hrisovula Logosa*, exprimând doctrina politică bizantină conform căreia tratatul era un privilegiu, un act de îndurare oferit de împărat unui suveran străin, mai târziu, începând cu secolul al XIII-lea, documentele acordurilor își pierd complet caracterul de privilegiu. Potrivit autorilor, această schimbare reflectă faptul că Bizanțul a fost nevoit să-și limiteze pretențiile în domeniul relațiilor internaționale în fața realității dure.²

În al doilea rând, diplomația bizantină a abandonat iluzia atitudinii tată-fiu față de sultan și l-a acceptat pe sultan ca prieten și frate al împăratului. Evident, aceste schimbări reflectau scăderea respectului politic de care se bucura împăratul. Ele au reflectat, de asemenea, prăbușirea sistemului de state satelit care au format coloana vertebrală a diplomației bizantine.³ Într-o scrisoare adresată vizirului lui Murad al II-lea, Sarudja-bey, din anii 1432 sau 1447, împăratul Ioan al VIII-lea Paleologul se adresează vizirului ca „*prieten al împărăției mele*” (φίλε της βασιλείας μου) și sultanului însuși ca „*fratele meu*” (τόν ἀδελφόν μου).⁴

În ceea ce privește structura diplomației bizantine, informațiile sunt limitate. Politica externă era în responsabilitatea împăratului și a *logothetului droma* - cel mai înalt funcționar imperial. Acesta ducea negocierile în numele împăratului, primea și pregătea ambasadele. De fapt, toate delegațiile străine, la sosirea în capitală sau pe teritoriul Imperiului, ajungeau sub comanda sa. De asemenea, dispunea de dreptul de a limita libertatea de mișcare a acestora, iar ambasadorii aflau, prin intermediul său, despre acțiunile lor ulterioare, el răspundea întrebărilor lor și le explica politica curentă a curții. Cu toate acestea, unele activități diplomatice erau de competența autorităților locale. De exemplu, strategul Chersonului (din Crimeea) era însărcinat cu pregătirea ambasadelor ce urmau să meargă la popoarele nomade din stepă. Cu toate acestea, în sistemul de stat bizantin nu exista un organ central unic care să corespundă unui minister de externe modern.⁵

Împăratul îi numea pe ambasadorii săi „*vasiliki*”, ceea ce este menționat și în unele surse. Ambasadorii nu îndeplineau doar misiuni diplomatice, ci aveau și sarcina de a aduna informații în favoarea imperiului despre țara în care soseau. O sursă de recrutare a diplomaților în Bizanț era administrația locală, în special strategii temelor de frontieră. Cel mai elocvent exemplu este strategul Chersonului, care avea responsabilitatea de a menține

¹ МЕДВЕДЕВ, И. П., *К вопросу о принципах византийской дипломатии накануне падения империи*. В: Византийский Временник, Том 33 (58), 1972, p. 134

² Ibidem, p. 135

³ KAZHDAN, A., *The notion of Byzantine diplomacy*. În *Byzantine Diplomacy: Papers from the Twenty-fourth Spring Symposium of Byzantine Studies*, Cambridge: Editura VARIORUM, 1990, p. 22

⁴ МЕДВЕДЕВ, И. П., *К вопросу о принципах византийской дипломатии накануне падения империи*. В: Византийский Временник, Том 33 (58), 1972, p. 139

⁵ RUNCIMAN, S., *Civilizația bizantină*. Ediția a II-a, revizuită. Traducerea: Damian I. Anfile. București: Editura Basilica, 2023, p. 235

contacte pașnice cu barbarii din nord.¹ De exemplu, sub controlul lui se afla un mare departament, care se ocupa cu colectarea anumitor informații privind mișcările politice dintr-o zonă sau alta. De asemenea, se menționează că au existat și unii demnitari, care se pare că exercitau ocazional funcțiile unor soli. Se presupune că aceștia erau cunoscători de limba arabă și erau trimiși și în cazul când se încheia un armistițiu cu sarazinii, pentru a supraveghea schimburile de prizonieri. Un exemplu poate fi magistrul Leon Choerosphactes, care pe timpul lui Leon al VI-lea s-a aflat în fruntea celor două ambasade, trimise una la Bagdad și a doua, respectiv, la curtea bulgară. Un alt exemplu – patricianul Constans, care pe timpul lui Roman I a condus mai multe ambasade în Caucaz și, prin urmare, a fost ridicat mai târziu la rangul de mare amiral.²

O altă caracteristică a diplomației bizantine poate fi considerat formalismul rigid, care sublinia demnitatea imperială. Când ambasadorul unei puteri europene sosea la Constantinopol, acesta era sufocat de etichetă, în special pentru a fi împiedicat să se întâlnească cu vre-o persoană neautorizată. Infracțiunile de lezmaiestate sau încălcarea regulilor de protocol ale curții imperiale anulau imunitatea diplomatică. Se pare că nu numai ambasadorii, dar și conducătorii satelit vizitau cu plăcere Constantinopolul, cazurile de primire a conducătorilor străini în Constantinopol fiind destul de numeroase.

Aproape toate sursele indică faptul că ambasadorii ofereau împăratului daruri bogate. Nordicii aduceau sclavi și blănuri scumpe, în timp ce ambasadorii din est aduceau aur, mirodenii, tămâie și mătase. Liutprand, mândrindu-se în „Antapodosis”, nu a uitat să enumere darurile pe care le-a prezentat lui Constantin în numele lui „Brengar mincinos”: „9 carapace excelente, 7 scuturi remarcabile cu tauri auriți, 2 cupe de argint aurite, săbii, sulite, săgeți și patru sclavi din Khorezm, care pentru împărat erau mai valoroși decât toate celelalte daruri.”³ Cu toate acestea, ambasadele imperiale în străinătate, la fel, aduceau daruri bogate (bijuterii, aur), care erau pregătite pentru suveranul țării respective, dar uneori și pentru ceilalți demnitari influenți din curtea acestuia.

În ceea ce privește obiectivele diplomației bizantine, putem să spunem că unele dintre cele mai importante erau cele economice și geopolitice. Obiectivele economice prevedeau controlul comerțului mondial, monopolizarea traficului de mătase și utilizarea preferințelor comerciale ca instrument diplomatic puternic. Cele geopolitice se refereau la accesul la granițele strategice, care pot fi ușor ținute cu ajutorul unei rețele de limite restaurate. Pe lângă granițele lungi, existau anumite regiuni, al căror control era important atât pentru securitatea imperială, cât și pentru comerțul imperial.

Analiza trăsăturilor, organizării și evoluției diplomației bizantine evidențiază multiple motive care au stat la baza dezvoltării și practicării acesteia. În primul rând, factorii geopolitici au impus necesitatea asigurării păcii la granițele Imperiului și, ulterior, a apărării împotriva Imperiului Otoman. De asemenea, diplomația a fost un instrument esențial pentru recuperarea posesiunilor pierdute, în special după cea de-a patra cruciadă. Relațiile cu statele vecine au evoluat de la o viziune ierarhică la una bazată pe egalitate, consolidând poziția Bizanțului pe scena internațională. Controlul rutelor comerciale a reprezentat un alt obiectiv strategic, permițând monopolizarea unor sectoare economice importante, precum traficul de mătase. În plus, răspândirea Creștinismului s-a interconectat strâns cu diplomația, fiecare dintre acestea servind drept mijloc pentru consolidarea celeilalte. Astfel, diplomația

¹ ДОМРАЧЕВ, Е. Ц., *Византийская дипломатия X-XII вв. Опыт существования*. Москва: Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, 2015, p. 30

² RUNCIMAN, S., *Civilizația bizantină*. Ediția a II-a, revizuită. Traducerea: Damian I. Anfile. București: Editura Basilica, 2023, p. 237

³ ДОМРАЧЕВ, Е. Ц., *Византийская дипломатия X-XII вв. Опыт существования*. Москва: Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, 2015, p. 34

bizantină s-a dovedit a fi un instrument complex, adaptabil și indispensabil pentru menținerea influenței și stabilității Imperiului Bizantin.

Diplomația bizantină a reprezentat un instrument esențial în menținerea stabilității și influenței Imperiului Bizantin, combinând tradițiile romane cu adaptarea la noile realități geopolitice ale Evului Mediu. Lipsa unor instituții specializate în formarea diplomaților nu a împiedicat Bizanțul să dezvolte un sistem diplomatic sofisticat, în care ceremonialul, protocolul și simbolismul imperial au jucat un rol central. Evoluția diplomației bizantine a reflectat transformările politice și internaționale, trecând de la un model bazat pe principate satelit la relații mai echilibrate cu alte state. Pierderea privilegiilor diplomatice și schimbarea atitudinii față de sultan demonstrează adaptarea forțată a Bizanțului la noile circumstanțe istorice, în special în fața amenințării otomane. Astfel, diplomația bizantină s-a dovedit a fi un sistem flexibil și complex, care a asigurat supraviețuirea Imperiului Bizantin timp de secole, chiar și în fața provocărilor geopolitice majore. Deși metodele și mijloacele sale s-au schimbat în timp, esența sa a rămas aceeași: utilizarea abilității diplomatice ca principal mijloc de apărare și influență pe scena internațională.

Bibliografie:

1. KAZHDAN, A., *The notion of Byzantine diplomacy*. În *Byzantine Diplomacy: Papers from the Twenty-fourth Spring Symposium of Byzantine Studies*, Cambridge: Editura VARIORUM, 1990, pp. 3-25.
2. ДОМРАЧЕВ, Е. Ц., *Византийская дипломатия X-XII вв. Опыт существования*. Москва: Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, 2015.
3. МЕДВЕДЕВ, И. П., *К вопросу о принципах византийской дипломатии накануне падения империи*. В: Византийский Временник, Том 33 (58), 1972 pp. 129-139.
4. RUNCIMAN, S., *Civilizația bizantină*. Ediția a II-a, revizuită. Traducerea: Damian I. Anfile. București: Editura Basilica.

ALEXANDRE DE LANGERON: BIOGRAFIA UNUI GENERAL ÎNTRE DOUĂ LUMI

ALEXANDRE DE LANGERON: THE BIOGRAPHY OF A GENERAL BETWEEN TWO WORLDS

Valeria SALCI,

specialitatea Istorie și Educație Civică, gr. IEC 22.01,
Coordonator științific: **Costin CROITORU**, dr., conf., univ.,
Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Articolul explorează viața și cariera remarcabilă a lui Ludovic-Alexandru-Andro Langeron, un nobil francez care a devenit un general de renume în armata rusă. După o educație aristocratică și o carieră inițială în armata franceză, Langeron s-a alăturat armatei ruse în 1789, unde și-a găsit adevărata chemare. A excelat în diverse campanii militare, fiind remarcat pentru curajul și strategia sa, în special în războaiele cu Suedia și Turcia, dar și în asediul Brăilei. Langeron a fost un lider important în campaniile din Caucaz și în luptele din Țările de Jos, unde și-a demonstrat abilitățile tactice deosebite. În timpul războiului din 1812, el a avut un rol esențial în apărarea Rusiei împotriva invaziei napoleoniene. De-a lungul

carierii sale, a fost răsplătit cu distincții și titluri pentru meritele sale remarcabile. Articolul subliniază nu doar realizările sale militare, ci și impactul său semnificativ asupra armatei ruse și al istoriei militare a vremii.

Cuvinte-cheie: *Ludovic-Alexandru-Andro Langeron, general rus, campanii militare, războiul din 1812*

Abstract: The article explores the remarkable life and career of Ludovic-Alexandru-Andro Langeron, a French nobleman who became a renowned general in the Russian army. After an aristocratic education and an initial career in the French army, Langeron joined the Russian army in 1789, where he found his true calling. He excelled in various military campaigns, being noted for his courage and strategy, especially in the wars against Sweden and Turkey, as well as in the siege of Brăila. Langeron was an important leader in the Caucasus campaigns and the battles in the Netherlands, where he demonstrated exceptional tactical skills. During the 1812 war, he played a key role in defending Russia against Napoleon's invasion. Throughout his career, he was rewarded with distinctions and titles for his remarkable achievements. The article highlights not only his military accomplishments but also his significant impact on the Russian army and the military history of the time.

Keywords: *Ludovic-Alexandre-Andro Langeron, Russian general, military campaigns, the War of 1812*

Ludovic-Alexandru-Andro Langeron s-a născut la Paris pe 13 ianuarie 1763, într-o familie nobilă franceză. Copilăria sa a fost petrecută în castelul de familie, un loc unde a fost crescut cu mare atenție de mama sa și de unchi care îl vizitau frecvent. Printre influențele din viața sa timpurie s-a numărat și exemplul unui unchi, contele Roger de Damas, care a fost un model de curaj și spirit aventuros. Acest unchi i-a insuflat lui Langeron o pasiune pentru aventură și o dorință de a explora lumi noi. La doar 16 ani, Langeron a fost trimis în armata franceză, semn că familia sa intenționa să-l pregătească pentru o carieră militară. La începutul carierei sale, a dobândit rapid experiență în domeniul militar, lucrând alături de personalități de marcă din armata franceză, cum ar fi generalul Rochambeau, care avea să joace un rol semnificativ în expedițiile franceze din America.¹

În 1779, Langeron a intrat în armata franceză ca sublocotenent într-un regiment de infanterie. La început, armata franceză părea să fie calea ideală pentru un nobil cu aspirații înalte. În cadrul armatei, a învățat tactici și strategii militare care aveau să-l ajute mai târziu în carierele sale viitoare. Totuși, deși Langeron a fost bine primit la curtea regelui Ludovic al XVI-lea și avea oportunități de avansare rapidă datorită statutului său nobil, el nu s-a simțit împlinit. Armata franceză, aflată în mijlocul conflictelor interne și al revoluției iminente, nu părea să-i ofere aceleași oportunități de a se evidenția așa cum își dorea. Astfel, Langeron a început să își caute un alt loc de activitate, având un spirit de aventură nativ care l-a îndemnat să încerce să se alăture altor armate.

În 1782, Langeron a fost trimis în America de Nord ca parte a unei misiuni care urmărea să sprijine coloniile franceze în lupta lor împotriva britanicilor. A plecat cu nava „Aigle” și s-a alăturat armatei franceze conduse de generalul Rochambeau. Pe drum, flota franceză a fost atacată de navele britanice, iar lupta pe mare nu s-a terminat bine pentru francezi. Totuși, Langeron a dat dovadă de mult curaj în fața pericolului. După această bătălie, s-a retras în râul Delaware și a continuat să lupte în zona Bostonului. A participat la

¹ LANGERON, Alexandre-Louis Andrault, comte de (1763-1831) général, <https://www.napoleon.org/histoire-des-2-empires/biographies/langeron-alexandre-louis-andrault-comte-de-1763-1831-general/>, accesat la 9 aprilie

mai multe lupte importante și mai târziu a fost prezent la bătălia de la Porto-Cabello, dar și în conflictele din Caracas și San Domingo. Pentru curajul său, a fost lăudat și a primit mai multe distincții militare. După semnarea Tratatului de la Versailles în 1783, care a pus capăt războiului, Langeron s-a întors în Franța, unde a fost onorat cu Ordinul „Cincinnatus”.¹

În 1789, Langeron a părăsit Franța în căutarea unor noi oportunități, atrăgându-se de conflictele în desfășurare între Rusia, Austria și Imperiul Otoman. După ce nu a reușit să se alăture armatei austriece, s-a adresat Curții Ruse. În urma unei intervenții a prințului de Nassau-Siegen, Langeron a fost acceptat în armata rusă cu rangul de colonel, echivalent cu cel pe care îl avea în Franța. Ajungând în Rusia, el s-a implicat activ în conflictele de pe frontul estic și a demonstrat rapid abilitatea sa de a se adapta la noile realități ale armatei ruse. În ciuda statutului său de „mercenar”, Langeron a reușit să capteze atenția liderilor ruși prin curajul său și prin menținerea unui stil elegant și nobil în mijlocul războiului. A devenit un simbol al unei punți între tradițiile armatei franceze și cele ruse, un adevărat aristocrat care lupta alături de oamenii simpli ai Rusiei.²

Langeron s-a remarcat în războiul ruso-suedez din anii 1790, fiind un lider deosebit pe câmpul de luptă. În bătălia navală din 21-22 iunie 1790, Langeron a condus flancul stâng al flotei ruse. A dat dovadă de curaj extraordinar, reușind să înfrunte cu succes flota suedeză și să captureze mai multe nave inamice. Aceste victorii i-au adus o reputație solidă în rândurile armatei ruse și au fost recompensate de către împărăteasa Ecaterina a II-a cu Crucea Ordinului „Sfântului Gheorghe”. În continuare, Langeron a continuat să lupte cu succes împotriva altor inamici ai Rusiei, precum Turcia și Franța. Performanțele sale pe câmpul de luptă l-au făcut o figură respectată atât în Rusia, cât și în Europa.³

După războiul ruso-suedez, Langeron a continuat să fie activ pe frontul estic, luptând în Caucaz și pe frontul dunărean. A participat la asediul Izmailului, alături de marele comandant Potemkin și de ducele Richelieu, acțiune în care s-a distins prin curajul său și a primit o spadă de aur inscripționată „Pentru vitejie”. În Moldova, s-a remarcat și în bătălia de la Măcin, sub comanda prințului Repnin. După aceste victorii, Langeron a plecat din Rusia pentru a se alătura luptei împotriva Franței în Țările de Jos și în Lorena. După înfrângerea coaliției, a revenit la Sankt Petersburg, unde a fost trimis ca observator militar pentru a analiza conflictele din nordul Franței între 1793-1794.

În 1809, în timpul războiului ruso-turc, Langeron a jucat un rol activ în asediul Brăilei. Potrivit jurnalului său de campanie, la 8 aprilie 1809, corpul de armată condus de generalul M.I. Kutuzov a ajuns în fața orașului. La scurt timp, pe 11 aprilie, din Galați a sosit și flota rusă de pe Dunăre, formată din 22 de vase sub comanda lui Akimov, care a început să bombardeze orașul. Rușii au adus și artileria grea necesară pentru asediu. Orașul Brăila a fost înconjurat complet, iar între 12 și 20 aprilie, armata rusă a construit tranșee, redute și baterii, deschizând un foc intens de artilerie asupra pozițiilor turcești. În data de 13 aprilie, turcii au încercat să iasă din oraș și au atacat flancul drept al armatei ruse, însă au fost respinși și au suferit pierderi mari. Planul inițial al generalului Prozorovsky era să organizeze un atac surpriză, pe timp de noapte, asupra orașului. Comanda acestui asalt a fost încredințată sublocotenentului K.F. Tolii, care a condus 18 batalioane, aproximativ 7000 de soldați, împărțiți în trei coloane.⁴

¹ Ibidem

² Deux émigrés français devenus gouverneurs d'ODESSA. , https://www.kalinka-machja.com/Deux-emigres-francais-devenus-gouverneurs-d-ODESSA_a848.amp.html , accesat la 9 aprilie 2025

³ LANGERON, Alexandre-Louis Andrault, comte de (1763-1831) général

⁴ Cetatea Brăilei, <https://brailaveche.wordpress.com/2022/07/21/cetatea-brailiei/> , accesat la 9 aprilie 2025

Langeron a avut o carieră militară importantă în timpul războaielor napoleoniene, dar cea mai mare contribuție a sa a fost în Războiul Patriotic din 1812, când armata rusă a trebuit să se apere de invazia lui Napoleon. După ce trupele franceze au intrat în Rusia, Langeron a luptat cu curaj pentru a apăra țara care îi devenise a doua casă. A participat la bătălia de la Borodino, una dintre cele mai grele și sângeroase lupte din acel război, unde a condus cu succes mai multe unități rusești. Chiar dacă Napoleon nu a fost învins complet în acea bătălie, avansul armatei sale a fost încetinit, iar Rusia a câștigat timp pentru a se reorganiza și a riposta. Langeron a continuat să lupte și în timpul retragerii francezilor, participând și la marea bătălie de la Leipzig din 1813, unde armatele aliate l-au învins pe Napoleon. Datorită curajului și priceperii sale, Langeron a fost promovat și a primit mai multe distincții pentru meritele sale.¹

După înfrângerea finală a lui Napoleon în 1814, armatele aliate, inclusiv cele ruse, au pătruns în Paris, iar Langeron a jucat un rol important în ocuparea capitalei franceze. Acest moment a fost semnificativ nu doar pentru istoria militară, dar și pentru Langeron, care a fost apreciat de împăratul Alexandru I pentru contribuțiile sale în cadrul campaniei din 1814. În urma victoriilor sale și a impactului său în înfrângerea lui Napoleon, Langeron a fost decorat cu Ordinul „Sfântului Andrei”, cea mai înaltă distincție imperială rusă. Acesta a fost un semn de recunoaștere nu doar pentru loialitatea sa față de Rusia, ci și pentru abilitățile sale remarcabile de comandant militar. În acest context, Langeron a devenit nu doar un erou al războiului, ci și un simbol al victoriei Rusiei împotriva unei amenințări externe majore. De asemenea, el a fost integrat în cercurile înalte ale aristocrației ruse, devenind un lider respectat în armata țaristă.²

După terminarea războaielor napoleoniene, Langeron nu s-a retras din activitate. A fost numit guvernator al regiunii Novorosia și primar al orașului Odesa, unul dintre cele mai importante orașe din sudul Imperiului Rus. În această funcție, Langeron a jucat un rol important în dezvoltarea Odessei, ajutând orașul să devină un centru comercial și economic puternic. Sub conducerea sa, comerțul și industria au crescut mult, iar portul Odesa a devenit o legătură importantă între Rusia și Marea Neagră. Langeron s-a implicat și în modernizarea orașului. A sprijinit construirea de clădiri noi, piețe și drumuri, și a avut grijă ca orașul să se dezvolte într-un mod organizat. Ca guvernator, a dovedit că are talent nu doar pe câmpul de luptă, ci și în administrație. Odesa s-a transformat într-un simbol al progresului în acea perioadă, iar Langeron a rămas o persoană respectată și apreciată în viața politică și economică a Imperiului Rus.³

După aproape 30 de ani de serviciu militar activ, Alexandre de Langeron s-a retras din viața activă în 1820, din cauza vârstei și a stării de sănătate. Cu toate acestea, el a continuat să fie respectat ca un comandant de elită și un simbol al onoarei și curajului. După retragere, Langeron a petrecut mai mult timp în viața sa privată, dar influența sa în cercurile politice și militare rusești a rămas puternică. A fost un susținător al progresului și al modernizării în Rusia, iar legătura sa cu elitele franceze a rămas importantă pe parcursul restului vieții sale. Deși nu a mai fost activ pe câmpul de luptă, Langeron a rămas o figură de respect în istoria militară rusă.

Contele Alexandre Langeron a fost mai mult decât un strateg talentat și un guvernator vizionar — a fost o figură complexă, plină de contradicții fermecătoare. A luptat în mari

¹ https://semyaivera.ru/2022/01/24/24-yanvarya-v-istorii-aleksandr-lanzheron/?doing_wp_cron=1741895349.4544560909271240234375, accesat la 9 aprilie 2025

² Dicționarul Biografic Rus, Volumul X. Labzina - Liașenko, 1914, accesat la 9 aprilie 2025

³ Ibidem

războaie, a administrat Odesa cu o mână fermă, dar nu și-a pierdut niciodată umanitatea, naturalețea și... aerul său ușor distrat.

De-a lungul vieții sale, au rămas memorabile nu doar campaniile militare sau reformele administrative, ci și numeroase episoade savuroase, care vorbesc despre o personalitate plină de culoare:

- ◆ A închis din greșeală țarul în birou – când împăratul Alexandru I a venit în vizită la Odesa și a fost găzduit în casa guvernatorului, Langeron, obișnuit să închidă ușa după el, a plecat și a încuiat biroul, uitând că țarul era încă înăuntru. Abia după ce împăratul a început să bată în ușă, cineva l-a eliberat.

- ◆ Revista în loc de război – În timpul unui briefing militar, în loc să-l asculte pe generalul Kamenski, Langeron se apucase să rezolve o șaradă dintr-o revistă franțuzească. Când a strigat „Ce prostie!”, generalul s-a blocat, crezând că era vorba despre planul său de atac. Langeron și-a cerut scuze – se referea la răspunsul greșit din revistă.

- ◆ Vorbind cu o cățelușă în ședință – În timpul unui consiliu militar, a început brusc să mângâie o cățelușă intrată în sală și să-i vorbească afectuos, complet pierdut în lumea sa, spre stupefarea colegilor săi generali.

- ◆ Negustorii, ovine și franceza – Supărat pe negustorii ruși, le-a spus în față: „Ce negustori sunteți voi? Sunteți niște marchetanți... Ce fel de comercianți? Sunteți niște oi!”, imitând o barbă de capră cu mâna. Iar când l-au întrebat ce vorbeau colegii săi generali la masă, a răspuns liniștit: „Nu știu, vorbeau în franceză.” — uitând că și el era francez nativ.¹

Bibliografie:

1. LANGERON, Alexandre-Louis Andrault, comte de (1763-1831) général, <https://www.napoleon.org/histoire-des-2-empires/biographies/langeron-alexandre-louis-andrault-comte-de-1763-1831-general/>, accesat la 9 aprilie 2025.
2. Deux émigrés français devenus gouverneurs d'ODESSA. , https://www.kalinka-machja.com/Deux-emigres-francais-devenus-gouverneurs-d-ODESSA_a848.amp.html, accesat la 9 aprilie 2025.
3. LANGERON, Alexandre-Louis Andrault, comte de (1763-1831) general
4. Cetatea Brăilei, <https://brailaveche.wordpress.com/2022/07/21/cetatea-brailei/>, accesat la 9 aprilie 2025.
5. https://semyaivera.ru/2022/01/24/24-yanvary-a-v-istorii-aleksandr-lanzheron/?doing_wp_cron=1741895349.4544560909271240234375, accesat la 9 aprilie 2025.
6. Dicționarul Biografic Rus, Volumul X. Labzina - Liașenko, 1914, accesat la 9 aprilie 2025.
7. https://abhoc.com/arc_an/2008_11/473/, accesat la 9 aprilie 2025.

¹ https://abhoc.com/arc_an/2008_11/473/, accesat la 9 aprilie 2025

ELENA ALISTAR: MODEL DE VERTICALITATE ȘI CONȘTIINȚĂ NAȚIONALĂ

ELENA ALISTAR: MODEL OF VERTICALITY AND NATIONAL CONSCIOUSNESS

Ludmila IVANOV,

specialitatea Istorie și Educație Civică, gr. IEC 22.01,

Coordonator științific: **Ion GHELEȚCHI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În activitatea politică și națională a Elenei Alistar se reliefează calitatea sa de apărător al intereselor naționale ale Basarabiei și basarabenilor care se manifestă în activitatea desfășurată pe tărâm național, cultural și politic. În calitate de deputat în Sfatul Țării și apelurile naționale, îndemnurile sociale și scrierile patriotice pe care le-a lansat în scopul trezirii conștiinței basarabenilor, inclusiv evidențiază implicarea ei în mișcarea feministă din Basarabia, încununând cu semnarea Actului Unirii Basarabiei cu România la 27 martie 1918.

Cuvinte-cheie: *deputat, Sfatul Țării, conștiință națională, Basarabia, Marea Unire de la 1918*

Abstract: In the political and national activity of Elena Alistar, her quality as a defender of the national interests of Bessarabia and the Bessarabians is highlighted, which is manifested in the activity carried out on the national, cultural and political level. As a deputy in the Country Council, the national appeals, social exhortations and patriotic writings that she launched in order to awaken the consciousness of the Bessarabians, including her involvement in the feminist movement in Bessarabia, culminating in the signing of the Act of Union of Bessarabia with Romania on March 27, 1918.

Keywords: *deputy, Country Council, national consciousness, Bessarabia, Great Union of 1918*

Revenirea la evenimentele ce s-au consumat acum o sută de ani, mai ales la viața și activitatea unor personalități fidele interesului național, care s-au implicat plener în desfășurarea acestora, canalizându-le spre satisfacerea năzuințelor naționale și sociale ale basarabenilor, este cu atât mai însemnată, cu cât, pe de o parte scurgerea timpului face ca distanța contemporanilor de acele evenimente să devină tot mai mare și uitarea lor să-și lase amprenta nefastă asupra conștiinței civice a fiecăruia, iar pe de altă parte, societatea eterogenă și extrem de polarizată de interesele politice necoalizante, caracteristice realității de astăzi a Republicii Moldova, stimulează oarecum dezinformarea și neadevărul istoric.

Ambele considerente determină necesitatea unei atenții sporite față de aspectele mai puțin cunoscute din istoria națională, față de subiectele tabu, de până mai ieri, din istoriografia românească și, în special, suscită interesul pentru scoaterea din anonimat a personalităților remarcabile ale neamului care, prin lupta lor dezinteresată și prin dăruirea demonstrată față de neam, reprezintă adevărate modele demne de urmat. În această ordine de idei atenția și interesul pentru cercetarea și elucidarea temei lucrării de față este pe deplin justificată.

Moștenirea culturală a Elenei Alistar însumează câteva lucrări. Scrierile lăsate înfățișează, în modul cel mai veridic, una din cele mai impresionante etape din istoria

Basarabiei. Acestea sunt următoarele: „Mișcarea națională în Basarabia” (1930)¹, „Amintiri din anul 1917-1918”², „Fizionomia socială și politică a Sfatului Țării”, „Memorii”³.

Pentru activitatea desfășurată pe tărâm național a primit distincțiile Ordinul „Ferdinand I”⁴ Meritul Sanitar clasa a II-a pentru combaterea holerei (1913)⁵, decorațiunea „Bărbăție și credință” (1913)⁶ și mențiunea „Răsplata Muncii”⁷. Elena Alistar este o personalitate care a contribuit la trezirea conștiinței naționale a basarabenilor și susținerea formării României Mari, iar prin acțiunile sale pline de curaj, demnitate și devotament față de patrie merită ca viața și activitatea ei să fie studiate și cercetate în profunzime de către fiecare istoric. Nimeni nu poate contesta talentul pedagogic pe care îl deținea Elena Alistar, ea a încercat din răputeri să educe elevii și să valorifice cultura națională a Basarabiei.

A fost determinată să transmită din generație în generație arta etnografică a Basarabiei. A depus eforturi colosale pentru a dezvolta învățământul în masa și pentru deschiderea a cât mai multe școli pentru a avea acces toată lumea la educație. A valorizat studiile temeinice în instituțiile de învățământ prin fructificarea limbii române.

Acțiunile patriotice, devotamentul și curajul de care a dat dovadă în întreaga sa viață, reprezintă un adevărat exemplu pentru urmașii săi, care sunt impuși prin datorie morală să îi îndeplinească idealul pentru care a luptat cu atâta înverșunare.

Bibliografie:

1. Colesnic I, Basarabia necunoscută. Vol. 1, Editura Museum, Chișinău, 1993.
2. Peteu Natașa, Elena Alistar. O conștiință politică și națională românească. În: Cugetul Ch. nr. 4 (36), 2007.
3. Munteanu Anatol. Idealul spulberat Elena Alistar (1883-1937). În: Literatura și arta, 2018, 22 mar.
4. Holban Șt. Eugen, Figuri Basarabene. Editura Căpriana, Paris, 1990.

¹Colesnic I, Basarabia necunoscută. Vol. 1, Editura Museum, Chișinău, 1993, p. 204-205

²Peteu Natașa, Elena Alistar. O conștiință politică și națională românească. În: Cugetul Ch. nr. 4 (36), 2007, p. 46-47

³Colesnic I, Basarabia necunoscută. Vol. 1, Editura Museum, Chișinău, 1993, p. 204-205

⁴Munteanu Anatol. Idealul spulberat Elena Alistar (1883-1937). În: Literatura și arta, 2018, 22 mar. p. 8

⁵Holban Șt. Eugen, Figuri Basarabene. Editura Căpriana, Paris, 1990, p. 4

⁶Munteanu Anatol. Idealul spulberat Elena Alistar (1883-1937). În: Literatura și arta, 2018, 22 mar. p. 8

⁷Holban Șt. Eugen, Figuri Basarabene. Editura Căpriana, Paris, 1990, p. 4

ASPECTE DIN REALITATEA ORAȘULUI ȘI JUDEȚULUI CAHUL ÎN
SĂPTĂMÂNALUL CUVÂNTUL MOLDOVENESC, SERIE NOUĂ (1926-1940)

REFLECTIONS ON THE SOCIAL AND CULTURAL REALITY IN CAHUL
COUNTY IN THE WEEKLY NEWSPAPER CUVÂNTUL MOLDOVENESC (1926–
1940)

Elena COBET,
specialitatea Istorie și Educație pentru Societate, grupa IES 24.01,
Coordonator științific: **Ludmila CHICIUC**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Ziarul Cuvântul Moldovenesc a fost un instrument esențial pentru consolidarea identității naționale și promovarea valorilor culturale în sudul Basarabiei în perioada interbelică, reflectând tranziția comunităților rurale spre modernitate prin educație, infrastructură și activități culturale locale.

Cuvinte-cheie: *Cuvântul Moldovenesc, identitate națională, cultură rurală, educație, modernizare*

Abstract: *The newspaper Cuvântul Moldovenesc served as an essential tool for consolidating national identity and promoting cultural values in southern Bessarabia during the interwar period, reflecting the rural communities' transition toward modernity through education, infrastructure, and local cultural activities.*

Keywords: *Cuvântul Moldovenesc, national identity, rural culture, education, modernization*

Ziarul „Cuvântul Moldovenesc”, într-o nouă serie apărută la Chișinău începând cu 1 noiembrie 1926, sub egida Asociațiunii ASTRA basarabeană, a reprezentat o inițiativă deosebit de importantă în procesul de consolidare culturală și națională a Basarabiei în perioada interbelică. Publicația, considerată o „foaie săptămânală pentru nord”, avea misiunea de a educa populația rurală și de a promova valorile naționale printr-un limbaj accesibil și prin subiecte ancorate în realitatea cotidiană a comunităților locale.

Unul dintre cele mai reprezentative texte publicate a fost „Zece porunci ale moldovenilor” – un manifest pentru păstrarea limbii, tradiției și conștiinței naționale. Acestea insistau asupra folosirii limbii materne în toate aspectele vieții sociale: în familie, în școală, în comunicarea cu autoritățile și chiar în relațiile comerciale. Mesajul era clar: moldovenii trebuiau să fie stăpâni pe pământul lor, iar limba română era simbolul acestei stăpâniri.

Din paginile ziarului reiese și preocuparea pentru dezvoltarea infrastructurii în județul Cahul. Spre exemplu, articolele documentează construcția podului de piatră din Pelinei și a drumului care lega satul de orașul Cahul, subliniind dificultățile întâmpinate, precum lipsa cunoștințelor tehnice ale sătenilor privind munca de cărașie. Totuși, aceste proiecte erau văzute ca semne ale progresului și modernizării.

Ziarul acordă o atenție deosebită activității culturale, în special căminelor culturale înființate în comunele județului. Sunt menționate inițiativele din Colibabovca, Pelinei, Sadăc, Baimaclia, Cârpești, Cairaclia, Tomai, Cociulia, Vulcănești și multe altele. Aceste centre deveniseră spații esențiale pentru desfășurarea de șezători, serbări, lecturi publice, proiecții de filme și cursuri, fiind susținute de profesori, preoți și elevi locali. De pildă, la

Cârpești, povestirea despre un cântăreț local ajuns general în armata rusă în războiul din 1877 a fost citită publicului în cadrul unei serbări.

Fundația Culturală Regală „*Principele Carol*” a avut un rol esențial în susținerea acestor inițiative, oferind sprijin financiar și logistic, dar și trimițând echipe studențești în județ pentru a susține activitățile culturale. La Colibași, echipa studențească a organizat serbări și a redactat rapoarte ce reflectau implicarea autorităților locale și receptivitatea comunității.

Potrivit unui articol publicat în 1937, în județul Cahul funcționau deja 29 de cămine culturale, ceea ce arată o rețea culturală impresionantă pentru o zonă predominant rurală. Informațiile din ziar reflectă o societate în tranziție, deschisă spre educație, cultură și modernizare, dar și marcată de provocările specifice epocii.

Ziarul Cuvântul Moldovenesc devine, așadar, o arhivă valoroasă pentru cercetarea istoriei sociale a sudului Basarabiei. Prin stilul său popular, prin bogăția informațiilor și implicarea directă în viața comunităților locale, publicația construiește o cronică autentică a unei epoci în care identitatea și cultura națională erau reafirmate în mod activ.

Bibliografie:

1. Cuvântul Moldovenesc, no. 1, November 1, 1926.
2. Cuvântul Moldovenesc, no. 3, January 12, 1930.
3. Cuvântul Moldovenesc, no. 46, November 18, 1934.
4. Cuvântul Moldovenesc, nos. 5–27, January–July 1933.
5. Cuvântul Moldovenesc, no. 22, May 28, 1933.
6. Cuvântul Moldovenesc, no. 29, July 12, 1936; no. 38, September 18, 1938.
7. Cuvântul Moldovenesc, no. 1, January 1, 1937.

VASILE CONTA LA CAHUL: CE ȘTIM, CE SE PRESUPUNE ȘI CE PUTEM CERTIFICA DOCUMENTAR?

VASILE CONTA IN CAHUL: WHAT WE KNOW, WHAT IS PRESUMED, AND WHAT WE CAN DOCUMENTARILY CERTIFY?

Arina ANASTASIU,
specialitatea Istorie și Educație pentru Societate, gr. IES 24.01,
Coordonator științific: **Ludmila CHICIUC**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Filozof, sociolog, jurist și om politic, Vasile Conta (1845-1882) a lăsat o moștenire intelectuală complexă și relevantă, influențând gândirea românească prin abordarea sa pozitivistă și prin preocuparea pentru dezvoltarea națională.

Biografia și activitatea sa academică și politică din centrele universitare și din capitală sunt relativ bine documentate, legătura sa cu orașul Cahul, situat în sudul Basarabiei, necesită o analiză mai detaliată.

Această cercetare își propune să exploreze prezența lui Vasile Conta la Cahul, separând ceea ce este cunoscut și certificat documentar de ceea ce se presupune sau se deduce din contextul epocii și al biografiei sale. Vom urmări firul vieții sale, oprindu-ne asupra posibilelor legături cu Cahulul, analizând activitățile profesionale care ar fi putut-o

genera, examinând indiciile privind călătoriile sale și încercând să identificăm influența pe care ar fi putut-o exercita în această regiune.

Cuvinte-cheie: *Vasile Conta, filozof român, ministru, vacanțe la Cahul (1865-1869), dovezi documentare*

Abstract: A philosopher, sociologist, jurist, and politician, Vasile Conta (1845-1882) left behind a complex and relevant intellectual legacy, influencing Romanian thought through his positivist approach and his concern for national development.

While his biography and academic and political activity in university centers and the capital are relatively well documented, his connection with the city of Cahul, located in southern Bessarabia, requires a more detailed analysis.

This research aims to explore Vasile Conta's presence in Cahul, separating what is known and documentarily certified from what is presumed or deduced from the context of the era and his biography. We will trace the thread of his life, focusing on possible connections with Cahul, analyzing professional activities that might have generated them, examining indications regarding his travels, and attempting to identify the influence he might have exerted in this region.

Keywords: *Vasile Conta, Romanian philosopher, minister, vacations in Cahul (1865-1869), documentary evidence*

Vasile Conta (1845-1882) a fost o figură proeminentă a intelectualității române din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, un eminent exponent al culturii românești care s-a remarcat ca filozof, sociolog, jurist și om politic deopotrivă. Formarea sa inițială s-a realizat în domeniul teologiei, în cadrul Școlii primare din Târgul Neamț unde l-a avut coleg de bancă pe Ion Creangă. Ulterior și-a orientat studiile către filozofie, obținând un doctorat și o poziție academică ascendentă la Facultatea de Drept din Iași, unde a predat discipline fundamentale. Vasile Conta a obținut o bursă de la Societatea „Pogor-Fătu” și a studiat comerțul la Institutul din Anvers, Belgia, finalizând cursurile în 1871. O altă etapă a formării sale au constituit studiile în drept de la Universitatea din Bruxelles, unde a obținut titlul de doctor în drept într-un singur an, în 1872. A fost profesor universitar la Universitatea din Iași, Catedra de Drept Civil și ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor.

Opera sa filozofică, profund influențată de curentul pozitivist, a adus contribuții semnificative prin lucrări teoretice de anvergură și l-a consacrat drept cel dintâi filosof român care a expus un sistem original și complex de explicare a existenței. Concomitent cu activitatea sa academică, Vasile Conta s-a implicat activ în sfera politică, exercitând mandate de deputat și senator și ocupând funcția de ministru, pledând pentru modernizarea statului, consolidarea independenței și dezvoltarea sectoarelor cheie ale societății românești.

Această traiectorie complexă, care denotă îmbinarea rigurozității analizei intelectuale cu angajamentul civic și politic, constituie un cadru esențial pentru investigarea potențialelor sale legături și influențe în diverse regiuni ale țării, inclusiv Basarabia. Informațiile concrete și detaliate despre călătoriile lui Vasile Conta la Cahul sunt relativ fragmentare și necesită o analiză atentă a surselor disponibile. Cercetările biografice menționează adesea legături familiale sau profesionale care l-ar fi putut aduce în această regiune.

Există suficiente informații care indică faptul că tatăl său, preotul Grigore Conta, a activat ca protoiereu la Cahul pentru o perioadă. Cele mai exacte trebuie considerate mărturiile fiicei sale Ana Conta Kernbach expuse în lucrarea sa *Biografia lui Vasile Conta*, editată în anul 1916. Autoarea precizează următoarele: „La 1863 îl găsim preot la Bărboi în

Iași, iar în 1865, protopop al județului Cahul, de unde se întoarce în Iași în 1872”.¹ Perioada celor 7 ani de aflare a tatălui lui Vasile Conta în serviciu la Cahul, care coincide cu anii de studii ai tânărului Vasile Conta (în țară și peste hotare), este confirmată în toate însemnările biografice privind personalitatea marelui filozof, întocmite în epocă sau mai târziu.

O dovadă documentară convingătoare a aflării familiei lui Vasile Conta la Cahul, cel puțin a părinților filozofului, este înscrisul (realizat în limba rusă) identificat în Registrul bisericesc (metricescaia vedomosti) pe anul 1871, care atestă decesul mamei lui Vasile Conta, Mărioara Conta, soția preotului Grigore Conta, la Cahul, în data de 20 iulie 1871 (anul încheierii de către Vasile Conta a studiilor din Belgia). Astfel se poate ipotetiza incursiunea tânărului Conta în arealul Cahulului, având drept circumstanță declanșatoare exitus-ul matern.

A sosit sau nu Vasile Conta în Cahul, cu această nefericită ocazie, e greu de constatat, dar înainte de acest an, pașii lui cu siguranță au bătătorit străzile acestui târg de la extremitatea de sud-est a țării. Cea mai plauzibilă mărturie în acest sens o găsim în aceeași *Biografie* îngrijită de sora sa Ana Kernbach, în care autoarea consemna explicit că: „*Toate vacanțiile până la plecarea în străinătate, deci patru ani, Conta și le petrece în orașul Cahul unde tatul său era protopop, nu la un sat din acel județ după cum afirmă d. Livianu. Tot așa se înșală d-lui când spune: «Conta ajuns bolnav în Basarabia, se întrema ca și cum s'ar fi vindecat de boala sa». Vacanțiile petrecute de V. Conta la Cahul sînt patru, nu două, între anii 1865-69, iar boala lui de piept începe în Octombrie 1871.*”²

În baza unor confesiuni ale marelui filozof, identificate în consemnările acestuia din epocă, scriitorul și profesorul contemporan, Ion Iachim, evocă în revista „Cahulul literar și artistic” ecoul pașilor lui Vasile Conta prin ținuturile Cahulului, înscriindu-i peregrinările într-o narațiune ce reflectă admirația lui Vasile Conta în raport cu Cahulul: „*M-au captivat cântecele, poveștile și cimiliturile din această parte a Moldovei. Și le-am adunat într-un caiet, pe care l-am trimis prietenului nostru Mihai Eminescu la Viena.[...] Era târgul Cahulului, pe care localnicii îl numeau și Frumoasa, căci cu adevărat târgul era frumos, un loc de desfătare. Mai ales împrejuririle lui.*”³

În sprijinul tezelor expuse subliniem că remarcabilul actor și publicist român, State Dragomir, originar din sudul Basarabiei scria în 1908: „*Vasile Conta este una dintre figurile cele mai populare la Cahul. Cahulenii își fac o mândrie că marele filozof român, și fost ministru, Vasile Conta, s-a jucat pe ulițele Cahulului și că și-a petrecut o parte din copilărie printre dâșzii! Îl țin minte mulți ... când juca teatru în grădina lui Zuliano! Dar nu știu altceva despre el de cât că a ajuns mare om în țară și că a fost ministru!.. Despre cealaltă calitate, care, într-adevăr, i-a asigurat un loc printre nemuritorii neamului nostru ... habar n-au*”⁴. De notat că, mai multe surse bibliografice indică spre preocuparea tânărului Vasile Conta împreună cu prietenii săi din Cahul de organizarea reprezentărilor teatrale în timpul aflării în vacanțe în acest orașel.

În paralel cu refacerea psihologică și fizică din timpul vacanțelor, Vasile Conta a inițiat o semnificativă activitate culturală, concretizată, printre altele, în antologarea creațiilor folclorice locale. Rodul acestor demersuri a fost colecția intitulată „Cântece

¹ ANA CONTA KERNBACH „BIOGRAFIA Lui VASILE CONTA, ADĂUGIRI ȘI INDREPTĂȚIRI”, Iași 1916, p.2

² Ibidem, p. 16.

³ Ion Iachim „IUNIE 1878 SAU POVEȘTEA RUSULUI”, Revista „CAHULUL literar și artistic” Nr.18 (22) aprilie - iunie 2024, p. 15

⁴ State Dragomir, Dramaturgie și publicistică. Chișinău, Labirint, 2014, p. 361. Același extras se găsește în: State Dragomir, Din Basarabia. Iași, 1908, p. 184. Citat după: Alexandru Manoil, Cahul la răscruci de vremuri. Din istoria orașului și județului(raionului). Cahul, 2008.

basarabene”, care la fel reflectă veridicitatea vizitelor lui în Cahul. În perioada studiilor vieneze ale lui Mihai Eminescu (1870-1872), Vasile Conta i-a transmis această culegere, primind ulterior un răspuns din partea poetului: „*Ah, cum aş dori să văd această parte înstrăinată!*”. *Eminescu manifesta admirația față de personalitatea lui Vasile Conta, în urma decesului comemorându-l în operele sale: „Conta era român get – beget și ca atare onest în fundul inimei lui și iubitor de adevăr.”*¹

În contextul imediat postbelic din 1877, când Imperiul Rus și-a exprimat din nou apetitul teritorial asupra județelor sudice ale Basarabiei, Vasile Conta, consacrat profesor universitar și filozof cu recunoaștere europeană, a intervenit în spațiul public prin intermediul scrisului. În demersul său de a apăra integritatea Basarabiei, a elaborat trei articole relevante: „Basarabia”, „Chestia Orientului” și „Viitorul României pregătit de domnul Brătianu și Kogălniceanu”.

În concluzie, afirmăm cu tărie că legătura lui Vasile Conta cu orașul Cahul este veridică și bazată pe indicii biografice, pe contextul socio-cultural al epocii și a legăturii emoțională cu această regiune, dar și pe unele documente de epocă. Prezența lui Vasile Conta la Cahul rămâne un subiect deschis investigației istorice și consider foarte importantă o cercetare aprofundată cu identificarea unor documente de arhivă și scrieri de epocă care să întărească mândria cahulenilor legată de marile personalități care s-au aflat prin Cahul, au activat, sau sunt originari din această comunitate.

Bibliografie:

1. ANA CONTA KERNBACH „BIOGRAFIA Lui VASILE CONTA, ADĂUGIRI ȘI INDREPTĂȚIRI”, Iași 1916, p.2.
2. Ion Iachim „IUNIE 1878 SAU POVESTEA RUSULUI”, CAHULUL literar și artistic Nr.18 (22) aprilie - iunie 2024.
3. Mihai Eminescu OPERA POLITICA 1882-1883, 1888-1889 „TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”, Ediție critică întemeiată de Perpessicius și îngrijită de Muzeul Literaturii Române, Editura Academiei RSR, 1985-1989, Vol XIII.
4. State Dragomir, Dramaturgie și publicistică. Chișinău, Labirint, 2014.

¹ Mihai Eminescu OPERA POLITICA 1882-1883, 1888-1889 „TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”, Ediție critică întemeiată de Perpessicius și îngrijită de Muzeul Literaturii Române, Editura Academiei RSR, 1985-1989, Vol XIII

CU PRIVIRE LA MONUMENTELE ANTROPICE DIN MUNICIPIUL CAHUL

REGARDING THE ANTHROPIC MONUMENTS IN THE MUNICIPALITY OF CAHUL

Valeriu ODAJIU,

specialitatea Istorie și Educație pentru Societate, gr. IES 24.01,

Coordonator științific: **Ludmila CHICIUC**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Cercetarea vizează un subiect mai puțin abordat în literatura istorică: edificarea și semnificația monumentelor antropice în orașul și municipiul Cahul, dar care, mai ales în ultimul timp, trezește interesul și curiozitatea atât a locuitorilor urbei cât și a oaspeților acesteia sau printre persoanele aflate aici de puțin timp. Constatăm cu satisfacție că în ultimul timp, evocările despre monumentele edificate și instalate în orașul și municipiul Cahul, au devenit mai frecvente, dar, oricum nu în de ajuns pentru a elucida exhaustiv subiectul. Se cuvin menționați autorii unor studii materiale prin care sunt popularizate date succinte despre monumentele antropice ce înfrumusețează municipiul Cahul, între care: Ionel Novac, Constantin Reabțov, Alexandru Manoil, Liudmila Chiciuc, Ion Ghelețchi, Nicolae Dandiș.

Cuvinte-cheie: *Cahul, monumente antropice, edificii, valorile istorice naționale, bust*

Abstract: The research aims at a subject less addressed in historical literature: the construction and significance of anthropogenic monuments in the city and municipality of Cahul, but which, especially recently, arouses the interest and curiosity of both the inhabitants of the city and its guests or among people who have been here for a short time. We note with satisfaction that lately, the evocations about the monuments built and installed in the city and municipality of Cahul have become more frequent, but, in any case, not enough to exhaustively elucidate the subject. It is worth mentioning the authors of some material studies through which succinct data about the anthropogenic monuments that beautify the municipality of Cahul are popularized, including: Ionel Novac, Constantin Reabțov, Alexandru Manoil, Liudmila Chiciuc, Ion Ghelechi, Nicolae Dandiș.

Keywords: *Cahul, anthropogenic monuments, buildings, national historical values, bust*

Constatăm că orașul Cahul se poate lăuda cu o mulțime de monumente antropice cu o valoare istorică neestimabilă, fiecare având de împărtășit un fragment de istorie sau importanța contribuției unor personalități marcante care și-au desfășurat activitatea în oraș sau au contribuit la evoluția acestuia. Primul monument antropic edificat în orașul Cahul a fost Bustul lui Ioan Vodă cel Viteaz, domn al Țării Moldovei și luptător neînfricat împotriva stăpânirii otomane. Realizat de către sculptorul Teodor Burca, bustul a fost dezvelit la 29 iunie 1937, în prezența unui public numeros din oraș și din întreaga Basarabie, dar și a unor oficialități de la București și Galați. Amplasat la intrarea în Gradina Publică în preajma Catedralei „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, bustul din bronz al domnitorului a fost montat pe un soclu impozant, placat cu marmură. Pe latura din față a soclului era fixată stema României întregite, lucrată în bronz de același Teodor Burcă, însoțită de textul: „Pioasă aducere aminte și cinstire Voievodului Erou Ioan Vodă 1572-1574”. Costul lucrărilor a fost achitat în mare parte de intelectualii județului, în special din colecta realizată de învățători, sub îndrumarea inspectorului școlar Vasile Hondrilă. Cahulenii anilor 30 ai

secolului trecut au inaugurat monumentul în memoria Luptei de la lacul Cahul (Roșcani) și spre păstrarea cinstei mărețului Domnitor. Dar acel monument inaugurat în anul 1937 nu a supraviețuit până în zilele noastre. Odată cu invadarea Basarabiei în 1940, autoritățile sovietice au distrus monumentul. În muzeul ținutului Cahul se păstrează doar un fragment din acel monument, dala de pe soclu, care a fost găsită în curtea unui orășean.

La ora actuală în orașul Cahul sunt 19 monumente, dintre care edificate în perioada comunistă 8 și edificate/reinstalate după anul 1989, - 11 monumente. Pe lângă cunoscutele monumente din mun. Cahul edificate în cinstea vitejiei ostașilor căzuți la datorie sau a comemorării durerilor prin care le-a fost dat localnicilor să treacă în cumpliții ani ai comunismului, în oraș poate fi admirată și o bogată colecție de monumente dedicate personalităților istorice și de cultură națională: Bustul lui Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838-1907), inaugurat la 28 iunie 1993; Bustul lui Grigore Vieru (1935-2009), instalat în anul 2014; Bustul lui Mihai Eminescu (1850-1889), dezvelit la 31 august 2019; Bustul lui Ștefan cel Mare și Sfânt, realizat de sculptorul și arhitectul Ion Pascal, a fost inaugurat la 24 noiembrie 2000; Bustul lui Ioan Vodă, repus în Parcul central al municipiului la 6 iunie 1991.

Constatăm că, deși orașul Cahul a fost înființat în anul 1835 primul monument antropic a fost inaugurat abia peste 100 de ani în 1937, deci autoritățile țariste și nobilii locali până la 1918 nu au fost interesați de înzestrarea orașului cu monumente. Acest lucru este și un semn al lipsei de interes, în acea perioadă, pentru trecutul istoric al localității. Revenirea la valorile istorice naționale este confirmată inclusiv prin inaugurarea monumentelor antropice în orașul Cahul în perioada anilor 1918-1940. Numărul destul de mare al monumentelor ce glorifică faptele armatei sovietice vorbește de la sine despre ideologia comunistă propagată în anii 1940/1944-1989. Consider că trebuie apreciat faptul că după anul 1987 edificarea monumentelor ce evocă personalități și evenimente cu adevărat importante pentru istoria națională, a căpătat un dinamism aparte și sunt convins că cercetarea modului în care au fost inaugurate, elucidarea istoricului și semnificației fiecărui monument va continua cu mare interes.

SECȚIUNEA VII: LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

RUGĂCIUNEA ÎN OPERA LUI MIHAI EMINESCU

THE THEME OF PRAYER IN MIHAI EMINESCU'S WORK

Maria GUJA,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 22.01,
Conducător științific: **Natalia LUCHIANCIUC**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Mihai Eminescu ocupă un loc central în cultura și spiritualitatea românească, fiind o conștiință care transcende epocile, granițele și formele artistice. Opera sa lirică și filozofică reflectă o preocupare deosebită pentru dimensiunea sacră a existenței, pentru sensul ultim al vieții și al morții, dar și pentru relația omului cu divinitatea. Poetul nu poate fi înțeles pe deplin fără dimensiunea profund spirituală care traversează opera sa. Deși adesea încadrat în registrul romantic sau filozofic, Eminescu a fost un creator care a înțeles taina rugăciunii ca pe o formă de transcendere a condiției umane. Un suflet intens zbuciumat, un cititor neostenit, un temperament melancolic și meditativ, cu o dorință avidă de cunoaștere, năzuind să descopere atât cu mintea, cât și cu sufletul, tainele existențialității omului. În această viziune, opera eminesciană capătă valoare sacră, fiind nu doar un reper estetic, ci și unul moral și identitar. A o citi devine, astfel, un act de comuniune culturală, dar și de introspecție spirituală. Opera sa este activă, formativă și vie, un izvor inepuizabil, prin care ne identificăm neamul și credința.

Cuvinte-cheie: *rugăciune, Eminescu, operă lirică, divinitate, veșnicie*

Abstract: Mihai Eminescu occupies a central place in Romanian culture and spirituality, being a conscience that transcends time, borders, and artistic forms. His lyrical and philosophical work reflects a particular concern for the sacred dimension of existence, for the ultimate meaning of life and death, and for the relationship between man and divinity. The poet cannot be fully understood without acknowledging the deeply spiritual dimension that runs through his work. Although often classified within the Romantic or philosophical register, Eminescu was a creator who understood the mystery of prayer as a way of transcending the human condition. A profoundly restless soul, an insatiable reader, a melancholic and meditative temperament with an avid thirst for knowledge, he sought to discover, both through intellect and through soul, the mysteries of human existence. In this vision, Eminescu's work takes on a sacred quality, becoming not only an aesthetic reference point, but also a moral and identity-forming one. Reading it thus becomes both an act of cultural communion and of spiritual introspection. His work is active, formative, and alive an inexhaustible source through which we identify our nation and faith.

Keywords: *prayer, Eminescu, lyrical work, divinity, eternity*

DENSITATEA DE IDEI ÎN LIRICA EMINESCIANĂ

THOUGHTS SPECTRUM IN EMINESCU'S POETRY

Svetlana PASCAL,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 22.01,
Coordonator științific: **Ludmila BALȚATU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Mihai Eminescu s-a înscris în durată eternă a poporului român. Romantic prin însăși structura sufletească, poetul reprezintă un model al măiestriei limbii și versificației. Scriitorul s-a remarcat printr-o inteligență și capacitate de sinteză extraordinară, susținute de o memorie imensă. Eminescu a ridicat poezia la rang de capodoperă, îmbinând un bogat fond de idei cu o limbă românească impecabilă, sintetizând cele mai importante valori din literatura națională și cea universală.

În poezia lui Eminescu tema naturii se asociază cu cea a iubirii, dobândind noi valențe infuzate cu profunzimile filozofice ale frământării eului liric romantic. Natura este la Eminescu nu doar un cadru pentru trăirea iubirii, pentru meditație, ea este o stare de spirit ce reflecta cele mai intense sentimente, emoții, gânduri ale eului liric.

Poezia eminesciană păstrează teme și motive populare îmbinate cu elemente de natură. Poetul a fost un pasionat culegător de folclor.

Fiind recunoscut drept unul dintre cei mai mari poeți ai literaturii române, Eminescu a reușit să transmită prin versurile sale trăiri și sentimente care continuă să găsească răsunet până în ziua de azi în inimile cititorilor.

Cuvinte-cheie: *romantism, natură, poezie, temă, motiv*

Abstract: Mihai Eminescu represents the eternal value of the romanian nation. Being romantic by the soul organization itself, the poet is a model of our language mastery and versification. The writer distinguished himself by an extraordinary capability of synthesis and intelligence, supported by an immense memory.

In Eminescu's poetry the theme of nature is associated with the theme of love, it acquiring new values infused with philosophical depths of the romantic lyric ego's turmoil. In Eminescu's literary writings nature is not a framework for love living, meditation, it being rather a feeling which expresses the greatest sentiments, thoughts of the lyric ego.

Eminescu's poetry preserves folk themes and motifs combined with elements of nature. The poet was a passionate collector of folklore.

Being recognized as one of the greatest poets of romanian literature, Eminescu succeeded in rendering in his verses thoughts and sentiments which continue finding response up to nowadays in readers' hearts.

Keywords: *romantism, nature, poetry, theme, motif*

SLĂBICIUNILE OMENEȘTI ÎN CREAȚIILE FOLCLORICE

HUMAN WEAKNESSES IN FOLKLORE

Ecaterina FABIAN,

specialitatea Educație Lingvistică și Literară, gr. MELL 23.01,
Coordonator științific: **Ludmila BALȚATU**, dr. conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Folclorul este o parte esențială din cultura română. El cuprinde diferite tipuri de personaje, pozitive și negative. Acest studiu se concentrează pe personajele negative, precum și pe impactul acestora asupra celor ce-i înconjoară.

Poveștile sunt unul dintre cele mai bune mijloace de apropiere atât de copii, cât și de adolescenți. Anume prin intermediul poveștilor sunt descoperite valorile demne de urmat, dar și viciile omenești. Copiii de obicei preferă să se identifice cu personajele pozitive, ce-s înzestrate cu cele mai nobile calități: mărinimia, vitejia, hărnicia etc. Poveștile, fabulele, snoavele, basmele, baladele și legende nu reflectă întocmai viața reală, însă e de menționat caracterul lor moralizator.

Creația popular-orală este un izvor nesecat de inspirație. În acest adevăr ne vom convinge de fiecare dată când citim operele unor asemenea scriitori ca: A. Russo, I. Creangă, A. Donici etc. Căci armonia spirituală poate fi obținută prin însușirea de către fiecare individ a valorilor spirituale ale neamului din care face parte. E știut că literatura națională constituie pâinea zilnică a neamului.

Deci, devine clar cât de mare este importanța studierii a acestora în instituțiile preșcolare și școlare. Literatura bazată pe creațiile folclorice are un rol colosal în procesul de formare a personalității și de menținere și dezvoltare a temeliei poporului.

Cuvinte-cheie: *folclor, vicii, educație, basm, legendă*

Abstract: Folklore is an essential part of romanian culture. It comprises various types of characters, positive and negative ones. The present research is focused on negative characters, as well as on their impact on others.

Fairy-tales represent one of the best means of approaching so children as teenagers. Namely through fairy-tales there are revealed values worth following but also human vices. Children usually enjoy identifying themselves with positive characters, which are endowed with noble qualities: generosity, courage, industriousness etc. Fairy-tales, fables, folklore anecdotes, tales, ballads and legends do not reflect exactly the real life, however, it is to be remarked there ethic character.

Folklore is an inexhaustible source of inspiration. We become convinced of it every time we read creations by writers as: A. Russo, I. Creangă, A. Donici etc. Since spiritual harmony can be achieved if everyone assimilates the spiritual values of the nation he belongs to. It is known that national literature constitutes a nation's daily bread.

Thus, one becomes aware of the importance of studying of it in school and pre-school establishments. Literature based on folklore has a tremendous importance in the process of a personality's formation as well as in the maintenance and progress of the nation's base.

Keywords: *folklore, vices, education, tale, legend*

FENOMENUL GEORGE BACOVIA

PHENOMENON GEORGE BACOVIA

Maria DONEA,

specialitatea Educație Lingvistică și Literară, gr. MELL 23.01,
Coordonator științific: **Ludmila BALȚATU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Studiul „Fenomenul George Bacovia” abordează tema simbolismului din perspectiva creației lui George Bacovia - unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai simbolismului românesc. Opera sa este caracterizată printr-un stil sumbru. Simbolurile pe care le folosește frecvent în lucrările sale sunt: plumbul, orașul, parcul. Prin folosirea unor culori precum alb, galben, gri, negru, violet, poetul creează o atmosferă grea.

Versurile sale sunt pline de tristețe și melancolie, iar simbolurile pe care le folosește dau poeziei sale un stil aparte. Prin intermediul versurilor sale, poetul reușește să transmită diverse emoții și stări sufletești. În creațiile sale, poetul vorbește despre anotimpuri, pe care le transformă în simboluri literare.

Anotimpurile pe care le descrie George Bacovia nu sunt doar niște fenomene naturale, ci o modalitate de cugetare asupra existenței umane. În lucrări precum „Plumb” și „Amurg”, Bacovia explorează stările emoționale complexe ale individului, îmbinând elemente ale naturii cu trăirile interioare.

Așadar, George Bacovia este un fenomen al literaturii române care contribuie direct la dezvoltarea poeziei moderne.

Cuvinte-cheie: *simbol, melancolie, sugestie, nuanță*

Abstract: The article, entitled „Phenomenon George Bacovia” deals with the theme of symbolism from the perspective of George Bacovia - one of the most prominent representatives of Romanian symbolism. His literary creation is characterized by a sombre style. The symbols he frequently uses in his works are: lead, city, park. By using colors such as white, yellow, gray, black, purple, the poet creates a heavy atmosphere.

Bacovia's verses are full of sadness and melancholy, and the symbols he uses give his poetry a special style. Through his lyrics, the poet manages to convey various emotions and moods. In his literary creations, he talks about seasons and transforms them into poetic symbols.

The seasons that George Bacovia describes are not just natural phenomena, but a way of thinking about human existence. In poems such as 'Lead' and 'Twilight', Bacovia explores the complex emotional states of the individual, combining elements of nature with inner feelings.

Thus, George Bacovia is a phenomenon of Romanian literature who contributes significantly to the development of modern poetry.

Keywords: *symbol, melancholy, suggestion, nuance*

VALORI MORAL-SPIRITUALE ÎN CREAȚIA PENTRU COPII A LUI GRIGORE VIERU

MORAL-SPIRITUAL VALUES IN GRIGORE VIERU'S CHILDREN'S WORK

Aliona VOINSCAIA,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 22.01,

Coordonator științific: **Liliana GROSU**, dr., conf., univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Grigore Vieru a fost un poet român din Republica Moldova, cunoscut pentru creația sa profundă și sensibilă. Vieru a explorat o varietate de teme în poezia sa, teme care și astăzi rămân actuale, punându-și amprenta asupra timpului modern în care trăim. El a fost profund atașat de limba română, cultura națională și tradițiile populare, versurile sale au abordat subiecte precum iubirea, natura, copilăria și identitatea, valori, în ansamblu, peste care se trece cu ușurință astăzi, pe care unii le uită, alții le desconsideră, alții le consideră demodate, dar dacă literatura nu-și îndeplinește funcția ei morală/etică și estetică, ea nu poate educa. Creația pentru copii reprezintă prima etapă de creație a poetului. Această etapă de creație cuprinde o varietate de teme și motive abordate într-o manieră simplă, dar pătrunzătoare, având, în primul rând, o funcție de informare, de cunoaștere și împărtășire cu misterele pământului și ale universului. Prin intermediul micilor istorioare, poetul evocă și bucuriile și suferințele acestui „picior de plai”, cultivă sentimentele de dragoste, compătimire, alin, mângâiere, hărnicie, curaj și devotament.

Întreaga sa operă oferă adevărate lecții de viață despre identitate și valorile moral-spirituale ale neamului. Printre principalele valori moral-spirituale sunt familia, atașamentul și respectul față de mamă, responsabilitate față de natură, plaiul natal cu bogățiile sale, valorificarea limbii materne – „pilon al verticalității și demnității neamului”, cinstirea strămoșilor, dar și valori general-umane precum sinceritatea, prietenia, credința în bine și adevăr, generozitatea, curajul și demnitatea.

Așadar, prin mesajele profunde ale operei sale, prin muzicalitatea și limbajul accesibil, Gr. Vieru ne îndeamnă să prețuim valorile moral-spirituale fundamentale și să păstrăm vie moștenirea identității noastre.

Cuvinte-cheie: *literatura, copii, valori moral-spirituale, dezvoltare, educație*

Abstract: Grigore Vieru was a Romanian poet from the Republic of Moldova, known for his profound and sensitive creation. Vieru explored a variety of themes in his poetry, themes that still remain relevant today, leaving his mark on the modern times we live in. He was deeply attached to the Romanian language, national culture and popular traditions, his verses addressed topics such as love, nature, childhood and identity, values, in general, that are easily overlooked today, which some forget, others disregard, others consider outdated, but if literature does not fulfill its moral/ethical and aesthetic function, it cannot educate. Creation for children represents the first stage of the poet's creation. This stage of creation includes a variety of themes and motifs approached in a simple but penetrating manner, having, first and foremost, a function of information, knowledge and sharing with the mysteries of the earth and the universe. Through the short stories, the poet evokes both the joys and sufferings of this "foot of the field", cultivating feelings of love, compassion, relief, comfort, diligence, courage and devotion.

His entire work offers true life lessons about identity and the moral-spiritual values of the nation. Among the main moral-spiritual values are family, attachment and respect for the

mother, responsibility for nature, the native land with its riches, the valorization of the mother tongue – “pillar of the verticality and dignity of the nation”, honoring ancestors, but also general-human values such as sincerity, friendship, faith in goodness and truth, generosity, courage and dignity. Therefore, through the profound messages of his work, through musicality and accessible language, Gr. Vieru urges us to cherish fundamental moral-spiritual values and to keep alive the legacy of our identity.

Keywords: *literature, children, moral-spiritual values, development, education*

PARONIMIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ: METODE EFICIENTE DE PREDARE

THE PARONYMS IN THE ROMANIAN LANGUAGE: EFFECTIVE TEACHING METHODS

Aliona GUGLEA,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 23.01,
Coordonator științific: **Valeriana PETCU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Paronimia este un fenomen lingvistic fascinant care se manifestă în toate limbile lumii, de la cele mai vechi până la cele mai recente. Paronimele sunt cuvinte care seamănă foarte mult ca formă, dar diferă ca sens, și adesea și ca origine. Paronimia apare nu doar ca o întâmplare lingvistică, ci și ca rezultat al evoluției fonetice, morfologice și semantice a limbilor. Faptul că paronimia este un fenomen universal reiese din simpla analiză a limbilor naturale din diferite familii lingvistice. În limba română, paronimele creează dificultăți de înțelegere sau exprimare chiar și pentru vorbitori nativi. Exemple clasice includ perechi precum: „precedent”/ „prezent” sau „eficient” / „eficace”. Predarea paronimelor în instituțiile de învățământ presupune o abordare didactică atentă, care să ajute elevii să înțeleagă diferențele și evitând confuziile. Paronimia este strâns legată de alte fenomene lingvistice, precum omonimia sau sinonimia, însă se distinge prin specificul ei formal și semantic. Compararea paronimiei cu aceste fenomene, este o metodă eficientă de predare și de înțelegere și diferențiere a paronimelor. Aceasta reflectă tendințele naturale ale limbii de a crea forme noi prin analogie și conservarea similarităților fonetice. Paronimele reprezintă modul în care limba se dezvoltă, se diferențiază și se implică în corectitudinea exprimării în limba maternă.

Cuvinte-cheie: *paronimie, limbă, predare*

Abstract: Paronymy is a fascinating linguistic phenomenon that occurs in all the languages of the world, from the oldest to the most recent. Paronyms are words that are very similar in form but differ in meaning—and often also in origin. Paronymy does not arise merely as a linguistic coincidence, but also as a result of the phonetic, morphological, and semantic evolution of languages. The fact that paronymy is a universal phenomenon becomes evident through a simple analysis of natural languages from different language families. In Romanian, paronyms can cause difficulties in understanding or expression, even for native speakers. Classic examples include pairs such as *precedent* / *prezent* or *eficient* / *eficace*. Teaching paronyms in educational institutions requires a careful didactic approach that helps students understand the differences and avoid confusion. Paronymy is closely related to other linguistic phenomena, such as homonymy or synonymy, but it stands out

through its particular formal and semantic characteristics. Comparing paronymy with these phenomena is an effective method for both teaching and understanding how to differentiate between paronyms. This reflects the natural tendencies of language to create new forms through analogy and to preserve phonetic similarities. Paronyms represent the way language evolves, diversifies, and contributes to the correctness of expression in one's native tongue.

Keywords: *paronymy, language, teaching*

EVOLUȚIA ȘI IMPACTUL ACCENTULUI ÎN LIMBA ROMÂNĂ ACTUALĂ

THE EVOLUTION AND IMPACT OF ACCENT IN THE CURRENT ROMANIAN LANGUAGE

Alexandra FEODOR,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 23.01,

Coordonator științific: **Valeriana Petcu**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În limba română accentul este evidențierea sonoră a unei silabe dintr-un cuvânt, realizată prin creșterea intensității vocii, este dinamic și nu trebuie ignorat, din motiv că poate modifica sensul cuvintelor. Accentul are un rol important asupra pronunției, înțelesului și corectitudinii gramaticale în limba română, având mai multe funcții, care sunt esențiale pentru înțelegerea și corectitudinea limbajului, facilitând astfel înțelegerea mai ușoară a discursului. Cu toate că tipurile de accent sunt multiple, aceste aspecte nu trebuie subestimate, fiindcă asimilarea corectă este esențială pentru o pronunție adecvată. Accentul joacă un rol semnificativ în înțelegerea limbii, iar Dicționarul Ortografic, Ortoepic și Morfologic al Limbii Române (DOOM) ajută la stabilirea unor norme uniforme și la evitarea confuziei între cuvinte omografe sau forme gramaticale diferite, fiind un instrument esențial, care este menit să aducă mai multă claritate în privința modului de a pronunța cuvintele corect. Modificările actuale sunt destinate să corecteze abaterile normelor anterioare și să asigure o uniformitate în folosirea accentului. În concluzie pot spune că accentul, nu este doar un element fonetic, ci joacă un rol important în structura și înțelesul limbajului, având multiple tipuri și funcții care ajută la o comunicare mai clară și mai eficientă, care cu trecerea timpului evoluează.

Cuvinte-cheie: *accent, DOOM, intensitate*

Abstract: In the Romanian language, the accent is the phonetic emphasis of a syllable in a word, achieved by increasing the volume intensity. It is dynamic and should not be ignored, as it can alter the meaning of words. The accent plays an important role in pronunciation, meaning, and grammatical correctness in the Romanian language, having multiple functions that are essential for understanding and the accuracy of the language, thus facilitating easier comprehension of speech. Although there are multiple types of accents, these aspects should not be underestimated, as correct assimilation is essential for proper pronunciation. The accent plays a significant role in understanding the language, and the Dicționarul Ortografic, Ortoepic și Morfologic al Limbii Române (DOOM) helps establish uniform standards and avoid confusion between homographic words or different grammatical forms, serving as an essential tool intended to bring more clarity to the correct pronunciation of words. The current modifications are meant to correct deviations from

previous norms and ensure uniformity in accent usage. In conclusion, I can say that the accent is not only a phonetic element but also plays an important role in the structure and meaning of language, having multiple types and functions that contribute to clearer and more effective communication, evolving over time.

Keywords: *accent, DOOM, intensity*

ACTUALITATEA PUBLICISTICII LUI MIHAI EMINESCU

THE ACTUALITY OF MIHAI EMINESCU'S JOURNALISM

Iulia RAHUBENCO,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 23.01,

Coordonator științific: **Liliana GROSU**, dr., conf., univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Actualitatea publicisticii lui Mihai Eminescu rămâne a fi valabilă atât în contextul social, politic, cât și cultural. Multe dintre ideile lui M. Eminescu, deși scrise la o distanță de ani, au un impact puternic în societatea modernă. Actualitatea publicisticii lui Mihai Eminescu nu se limitează doar la analiza unor probleme de natură politică, socială sau culturală din vremea sa, ci oferă lecții și perspective importante pentru întreaga lume contemporană. Chiar și în zilele noastre putem vorbi despre validitatea unor afirmații pe care le-a notat Eminescu în articolele sale de presă. Deși nu a fost istoric, a reușit să cuprindă prin vasta sa gândire cele mai importante aspecte din planul istoriei, fapt ce l-a determinat pe T. Nedelcea să-l considere „cel mai mare istoric al românilor”. Eminescu a abordat în publicistica sa probleme sociale, politice, culturale dintre cele mai diverse, cum ar fi aplicarea unor legi străine pe un teren neadaptat; presiunea asupra țăranimii, clasa cea mai muncitoare, dar și cea mai conservatoare; schimbările survenite peste noapte – sancțiuni, posturi publice ș.a.; unitatea națională; cultura națională; lipsa persoanelor calificate pentru a acoperi anumite structuri, inclusiv învățământul; „greșalele” în politică și alte probleme care, în concepția autorului, împiedică dezvoltarea unei națiuni, a unei țări.

Așadar, publicistica lui Mihai Eminescu continuă să impresioneze prin puternicul mesaj de deșteptare a națiunii. De la Eminescu se poate însuși spiritul critic, axat pe argumente plauzibile, dar și cugetul neamului românesc auzit peste veacuri.

Cuvinte-cheie: *publicistică, popor, mediul social, economic și politic, actualitate*

Abstract: The relevance of Mihai Eminescu's journalistic work remains valid both in the social, political, and cultural contexts. Many of Eminescu's ideas, although written years ago, have a strong impact on modern society. The relevance of his journalism is not limited only to the analysis of political, social, or cultural issues of his time but also offers important lessons and perspectives for the entire contemporary world. Even today, we can speak about the validity of some statements that Eminescu noted in his press articles. Although he was not a historian, he managed through his vast thinking to cover the most important aspects in the field of history, which led T. Nedelcea to consider him “the greatest historian of the Romanians.” Eminescu tackled in his journalism various social, political, and cultural issues, such as the implementation of foreign laws on unsuitable ground; pressure on the peasantry, the most hardworking but also the most conservative class; sudden overnight changes – sanctions, public positions, etc.; national unity; national culture; lack of qualified individuals

to fill certain structures, including education; the “mistakes” in politics and other issues that, in the author’s view, hinder the development of a nation, of a country.

Therefore, Mihai Eminescu’s journalism continues to impress through its powerful message of awakening the nation. From Eminescu one can learn the critical spirit, based on plausible arguments, as well as the conscience of the Romanian people heard across the ages.

Keywords: *journalism, people, social, economic, and political environment, relevance*

METODE ȘI PROCEDEE PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE

MÉTHODES ET PROCÉDURES DE DÉVELOPPEMENT DES COMPÉTENCES EN COMMUNICATION

Tatiana LUCHIAN,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 22.01,

Coordonator științific: **Victor AXENTII**, dr. conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: O limbă străină se învață prin comunicare. Învățarea unei limbi nu este doar o chestiune de activare a unor cunoștințe acumulate, dar inerte, ci de stimulare a desfășurării sistemului limbii în toată funcționalitatea lui.

Deosebirea între metodele tradiționale de predare / învățare a limbilor străine și metoda comunicativă rezidă în diferența dintre următoarele două contexte: a învăța limba pentru a o folosi și a folosi limba pentru a o învăța. Prin metoda funcțional-comunicativă cursanții /elevii folosesc limba în comunicarea reală, în situații concrete și astfel o învață. Prin metodele tradiționale cursanții /elevii doar acumulează și depozitează cunoștințele pe care urmează să le folosească apoi în anumite situații.

Principiul comunicativ în predarea / învățarea unei limbi stă la baza procesului modern de studiere a unei limbi străine sau a limbii a doua. Orientarea comunicativă presupune organizarea procesului de învățare ca model al procesului de comunicare.

Comunicarea stă la baza acumulării cunoștințelor și formării abilităților lexicale, gramaticale, de vorbire, de audiere, de citire, de scriere. Scopul comunicativ în orice tip de activitate la lecție și în lucrul pentru acasă este primordial. Comunicarea este un schimb de a interacționa între cel puțin doi indivizi situați social, schimb care se realizează prin utilizarea de semne verbale și non-verbale, fiecare individ putând fi, pe rând sau exclusiv, producător sau consumator al mesajului.

Fără comunicare, nu putem acumula cunoștințe și nici dezvolta abilitățile necesare în limbă: vocabular, gramatică, vorbire, ascultare, citire și scriere. De aceea, în orice sarcină, fie ea în clasă sau acasă, obiectivul principal ar trebui să fie comunicarea.

Cuvinte-cheie: *principiu comunicativ, funcționalitatea limbii, principiul individualizării limbii*

Résumé: Une langue étrangère s’apprend par la communication. Apprendre une langue ne consiste pas seulement à activer des connaissances accumulées mais inertes, mais à stimuler le développement du système linguistique dans toutes ses fonctionnalités. La différence entre les méthodes traditionnelles d’enseignement/apprentissage des langues

étrangères et la méthode communicative réside dans la différence entre les deux contextes suivants: apprendre la langue pour l'utiliser et utiliser la langue pour l'apprendre. Grâce à la méthode fonctionnellecommunicative, les étudiants utilisent la langue dans une communication réelle, dans des situations concrètes, et l'apprennent ainsi. Grâce aux méthodes traditionnelles, les apprenants/étudiants accumulent et stockent uniquement des connaissances qu'ils utiliseront ensuite dans certaines situations. Le principe communicatif dans l'enseignement/apprentissage des langues sous-tend le processus moderne d'étude d'une langue étrangère ou seconde. L'orientation communicative implique d'organiser le processus d'apprentissage comme un modèle du processus de communication. La communication est la base de l'accumulation des connaissances et de la formation des compétences lexicales, grammaticales, orales, d'écoute, de lecture et d'écriture. L'objectif communicatif dans tout type d'activité de cours et de devoirs est primordial. Sans communication, nous ne pouvons pas accumuler de connaissances est développer les compétences linguistiques nécessaires: vocabulaire, grammaire, expression orale, écoute, lecture et écriture. Par conséquent, dans toute tâche, que ce soit en classe ou à la maison, l'objectif principal doit être la communication.

Mots-clés: *principe de communication, fonctionnalité du langage, principe d'individualisation du langage*

PREDAREA TEXTULUI LIRIC: METODE ȘI TEHNICI INOVATOARE PENTRU DEZVOLTAREA RECEPTĂRII LA ELEVI

TEACHING THE LYRIC TEXT: INNOVATIVE METHODS AND TECHNIQUES FOR DEVELOPING RECEPTIVITY IN STUDENTS

Ana CRINTEA,

specialitatea Limba și literatura română, gr. FR 22.01,
Coordonator științific: **Valeriana PETCU**, dr. conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Predarea textului liric în ciclul gimnazial urmărește dezvoltarea sensibilității estetice, a exprimării emoțiilor și a înțelegerii limbajului artistic. Opera lirică nu se explică logic, ci se simte și se interpretează prin trăire. Elevii trebuie ghidați spre descifrarea imaginilor poetice, nu prin teoretizări, ci prin metode intuitive și creative. Profesorul va utiliza tehnici inovatoare precum lectura expresivă cu fundal sonor, harta emoțiilor sau jurnalul de lectură, în care elevii își exprimă reacțiile personale. De exemplu, la poezia „Limba noastră” se pot folosi colaje vizuale ale metaforelor, iar la „Cântecul lui Mihai Viteazul”, teatrul poeziei sau jocul de rol, pentru a transpune în trăiri ideea de eroism. *Explozia stelară* ajută la identificarea figurilor de stil, iar tehnica *pălăriile gânditoare* stimulează interpretarea diversă a unui vers. În cazul pastelurilor, se pot utiliza desene inspirate de text, urmate de *brainstormingul*, în care se explică stările sufletești care corespund poeziei. Un alt instrument eficient este poezia blackout, unde elevii selectează cuvinte-cheie din text pentru a crea poezii noi. Aceste metode încurajează creativitatea, înțelegerea afectivă și gândirea critică, dezvoltând gustul pentru poezie și cultura literară.

Analiza poeziei implică un demers invers creației: de la imagine spre emoția care a generat-o. Pentru o receptare completă, se pot valorifica cunoștințele istorice, experiențele elevilor sau vizitele la obiective culturale.

Cuvinte-cheie: *metode, tehnologie, analiză, inovație*

Abstract: The teaching of the lyric text in secondary school aims to develop aesthetic sensitivity, the expression of emotions and the understanding of artistic language. Opera cannot be explained logically, but is felt and interpreted through experience. Students should be guided to decipher poetic images, not through theorizing, but through intuitive and creative methods. The teacher will use innovative techniques such as expressive reading with sound background, a map of emotions or a reading diary, in which students express their personal reactions. For example, in the poem "Our Language", visual collages of metaphors can be used, and in "The Song of Michael the Brave", the theater of poetry or role-playing can be used to convey the idea of heroism. The starburst helps to identify figures of speech, and the thinking hat technique stimulates diverse interpretations of a verse. In the case of pastels, drawings inspired by the text can be used, followed by brainstorming, in which the moods corresponding to the poem are explained. Another effective tool is blackout poetry, where students select key words from the text to create new poems. These methods encourage creativity, affective understanding and critical thinking, developing a taste for poetry and literary culture.

Analyzing poetry involves a reverse approach to creation: from the image to the emotion that generated it. Historical knowledge, pupils' experiences or visits to cultural sites can be used to fully appreciate the poem.

Keywords: *methods, technology, analysis, innovation*

SECȚIUNEA VIII: LIMBA ENGLEZĂ

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A TEACHING ASSISTANT IN MODERN EDUCATION

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ CA ASISTENT DIDACTIC ÎN EDUCAȚIA MODERNĂ

Alina MOCANU,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 22.01,
Coordonatorul științific: **Alina PINTILII**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: This article explores the integration of Artificial Intelligence (AI) as a teaching assistant in modern education based on survey data and classroom experiences. The findings reveal that while many educators are aware of AI and use it occasionally, there is a strong demand for practical training to use these tools more effectively. Teachers are motivated by the potential of AI to save time, generate creative ideas, and make lessons more interactive, especially given the constraints of current curricula.

According to the survey conducted, teachers are open to the use of AI, but there is a need for ethical guidance, hands-on training, and gradual implementation to ensure its effective and responsible adoption in education. In this context, real-life classroom examples featured in the article demonstrate how AI tools like ChatGPT, Canva, Quizlet, and Grammarly can enhance different aspects of teaching, including warm-ups, vocabulary practice, listening activities, grammar tasks, writing feedback, and lesson presentations. Additionally, AI transcription tools help repurpose multimedia content for various learning activities. Thus, AI does not replace traditional methods; rather, it is intended to provide valuable teaching support.

Keywords: *AI tools, education, teaching assistant, interactive learning, classroom*

Rezumat: Acest articol explorează integrarea Inteligenței Artificiale (IA) ca asistent didactic în educația modernă, bazându-se pe datele obținute în urma unui sondaj și experiențele din sala de clasă. Rezultatele arată că, deși multe cadre didactice sunt conștiente de existența inteligenței artificiale și o folosesc ocazional, există o cerere puternică pentru instruire practică în vederea utilizării mai eficiente a acestor instrumente. Profesorii sunt motivați de potențialul inteligenței artificiale de a economisi timp, de a genera idei creative și de a face lecțiile mai interactive, mai ales în contextul limitărilor impuse de actualele programe școlare.

Conform sondajului realizat, cadrele didactice sunt deschise către utilizarea inteligenței artificiale, dar este nevoie de ghidare etică, formare practică și o implementare treptată pentru o adoptare eficientă și responsabilă în educație. În acest context, exemplele reale din sala de clasă expuse în articol arată cum instrumente IA precum ChatGPT, Canva, Quizlet și Grammarly pot îmbunătăți diverse aspecte ale predării, inclusiv activitățile de încălzire, exersarea vocabularului, exercițiile de ascultare, sarcinile de gramatică, feedback-ul pentru scriere și prezentările lecțiilor. În plus, instrumentele de transcriere IA ajută la reutilizarea conținutului multimedia în diverse scopuri educaționale. Astfel, inteligența

artificială nu înlocuiește metodele tradiționale, ci este destinată să ofere un sprijin valoros în predare.

Cuvinte-cheie: *instrumente IA, educație, asistent didactic, învățare interactivă, sală de clasă*

THE IMPACT OF LANGUAGE LEARNING ANXIETY ON EFL LEARNERS’ PERFORMANCE AND STRATEGIES FOR MITIGATION

IMPACTUL ANXIETĂȚII ÎN STUDIAREA LIMBII ENGLEZE ASUPRA PERFORMANȚELOR ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR. STRATEGII DE DIMINUARE A ACESTEIA

Loredana GUIGOVA,
specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,
Coordonator științific: **Ina PARA**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: This study examines the impact of language learning anxiety on EFL learners, focusing on its influence across different stages of language acquisition: input, processing, and output. The research explores how anxiety interacts with gender and age and aims to identify strategies to mitigate its effects on learners’ learning performance. Data were collected from 67 Moldovan learners aged 11 to 22, at “Ion Creangă” School and “Bogdan Petriceicu Hasdeu” University in Cahul, using surveys to assess anxiety levels related to pronunciation, grammar, listening, and social factors, alongside students’ preferred learning methods. The results reveal that female learners experience higher anxiety levels across all age groups, particularly in pronunciation and grammar. Male learners, however, show a decrease in anxiety as they progress in their studies. Listening anxiety increases at higher education levels for both genders, while social anxiety tends to decrease with age. Across all age groups, students expressed a preference for interactive games, visual aids, and varied teaching methods. Younger learners benefited from structured group work, while older learners preferred individualized feedback and greater autonomy. The findings suggest that language learning anxiety significantly impacts language acquisition at all stages. To mitigate this, educators are encouraged to create supportive, empathetic classroom environments, use multisensory teaching strategies, and balance teacher control with opportunities for student autonomy, thereby fostering a more effective and engaging learning experience.

Keywords: *language learning anxiety, language acquisition, teaching strategies, anxiety mitigation*

Rezumat: Acest studiu analizează impactul anxietății asupra performanței celor care învață limba engleză ca limbă străină, concentrându-se asupra influenței acesteia în diferite etape ale procesului de învățare: receptare, procesare și producere. Cercetarea examinează modul în care anxietatea este corelată cu genul și vârsta, având scopul de a identifica strategii de atenuare a efectelor sale asupra performanței academice a elevilor și studenților. Datele au fost colectate de la 67 de elevi și studenți moldoveni cu vârste cuprinse între 11 și 22 de ani, de la Școala „Ion Creangă” și Universitatea „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, prin intermediul unor chestionare care au evaluat nivelurile de anxietate legate de pronunție,

gramatică, audiere și factori sociali, precum și metodele preferate de învățare ale acestora. Rezultatele arată că elevele și studențele au raportat un nivel mai ridicat de anxietate pe parcursul întregii perioade de învățare, în special în ceea ce privește pronunția și gramatica, în timp ce elevii și studenții de gen masculin au prezentat o scădere a anxietății pe măsură ce au avansat în studii. Anxietatea legată de audiere a crescut la nivelurile de învățământ superior, indiferent de gen, iar anxietatea socială a scăzut pe măsură ce vârsta a crescut. În toate grupele de vârstă, elevii și studenții au exprimat o preferință pentru jocuri interactive, materiale vizuale și metode de învățare variate. Elevii de vârstă mai mică beneficiază mai mult de lucrul structurat în grupuri, în timp ce elevii mai mari preferă feedback-ul individualizat și mai multă autonomie. Rezultatele sugerează că anxietatea lingvistică afectează semnificativ procesul de învățare în toate etapele sale. Pentru a atenua acest impact, cadrele didactice sunt încurajate să creeze medii de învățare încurajatoare și empaticе, să utilizeze strategii de învățare multisenzorială și să echilibreze rolul activ al profesorului cu oportunități de autonomie pentru elevi/studenți, favorizând astfel o experiență de învățare mai eficientă și captivantă.

Cuvinte-cheie: *anxietate în învățarea limbii, achiziția limbii, strategii de predare, diminuarea anxietății*

THE EVOLUTION OF BRITISH AND AMERICAN EDUCATION SYSTEMS: A COMPARATIVE ANALYSIS

EVOLUȚIA SISTEMELOR EDUCAȚIONALE BRITANIC ȘI AMERICAN: O ANALIZĂ COMPARATIVĂ

Andreea BRAGA,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,
Coordonator științific: **Liliana COLODEEVA**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: The education systems in the United Kingdom and the United States of America have undergone major reforms in response to globalization, technological advancements, and social diversity, with each country addressing these changes according to its own cultural, historical, and political context. The purpose of this paper is to conduct a comparative analysis of these two educational systems, highlighting key reforms such as the introduction of the National Curriculum and the creation of Ofsted in the UK, and the implementation of federal reforms like “No Child Left Behind” and the “Every Student Succeeds Act” in the US, which aimed to increase accountability and grant more control to the states. Despite the progress, both systems face challenges such as integrating technology into education and regional disparities. The COVID-19 pandemic accelerated the adoption of digital tools but also exposed gaps in educational infrastructure, especially for disadvantaged students. Participation in international assessments like PISA has encouraged a greater focus on critical thinking and equity. Despite structural differences, with a centralized model in the UK and a decentralized one in the US, both countries strive to balance traditional values with modern educational demands and respond to both internal and external challenges.

Keywords: *education system; national curriculum; educational reforms*

Rezumat: Sistemele de învățământ din Regatul Unit și Statele Unite ale Americii au suferit reforme majore ca răspuns la globalizare, progresele tehnologice și diversitatea socială, fiecare țară abordând aceste schimbări în funcție de contextul cultural, istoric și politic propriu. Scopul lucrării este de a analiza comparativ aceste două sisteme educaționale, evidențiind reformele esențiale, cum ar fi introducerea Curriculumului Național și crearea Ofsted în Regatul Unit, respectiv implementarea reformelor federale „No Child Left Behind” și „Every Student Succeeds Act” în SUA, care au avut ca scop creșterea responsabilității și acordarea unui control mai mare statelor. În ciuda progreselor, ambele sisteme se confruntă cu provocări, cum ar fi integrarea tehnologiei în educație și disparitățile regionale. Pandemia COVID-19 a accelerat adoptarea instrumentelor digitale, dar a evidențiat și lacunele din infrastructura educațională, în special pentru elevii dezavantajați. Participarea la evaluările internaționale precum PISA a încurajat o concentrare mai mare pe gândirea critică și echitate. În ciuda diferențelor structurale, cu un model centralizat în Regatul Unit și unul descentralizat în SUA, ambele țări se străduiesc să echilibreze valorile tradiționale cu cerințele educaționale moderne și să răspundă provocărilor interne și externe.

Cuvinte-cheie: *sistem de învățământ; curriculum național; reforme educaționale*

THE INFLUENCE OF SOCIAL MEDIA ON EFL STUDENTS' LANGUAGE SKILLS AND COMMUNICATION

IMPACTUL REȚELELOR DE SOCIALIZARE ASUPRA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR LINGVISTICE ȘI COMUNICATIVE LA ELEVII CARE ÎNVAȚĂ LIMBA ENGLEZĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Maxim Vladislav BOȘCOV,
specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,
Coordonator științific: **Ina PARA**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: This study explores the influence of social media on the development of language skills and communication abilities among EFL learners. With the rapid integration of digital platforms into daily life, social media has emerged as a powerful tool for language exposure and practice beyond traditional classroom settings. The research investigates how platforms such as *Facebook*, *Instagram*, *YouTube*, and *TikTok* contribute to learners' improvement in vocabulary, grammar, listening, speaking, reading, and writing skills. It also examines the role of online interaction in enhancing learners' confidence, cultural awareness, and communicative competence. Data were collected through surveys and interviews involving EFL students. The findings indicate a positive impact of social media, primarily on speaking and listening skills, as well as vocabulary development, concluding that it offers valuable opportunities for authentic language practice.

Keywords: *social media, language skills, communication*

Rezumat: Acest studiu examinează influența rețelelor de socializare asupra dezvoltării competențelor lingvistice și abilităților de comunicare ale celor care învață limba engleză ca limbă străină. Având în vedere integrarea rapidă a platformelor digitale în viața cotidiană, rețelele sociale au devenit un instrument puternic pentru expunerea și exersarea limbii dincolo de sala de clasă. Cercetarea analizează modul în care platformele precum

Facebook, Instagram, YouTube și TikTok contribuie la îmbunătățirea vocabularului, gramaticii, abilităților de ascultare, vorbire, citire și scriere. De asemenea, se examinează rolul interacțiunii online în creșterea încrederii în sine a elevilor, conștientizării culturale și competenței comunicative. Datele au fost colectate prin sondaje și interviuri cu elevi. Rezultatele indică un impact pozitiv al rețelelor sociale, în special asupra abilităților de vorbire și ascultare, precum și asupra dezvoltării vocabularului, concluzionând că acestea oferă oportunități valoroase pentru practicarea autentică a limbii.

Cuvinte-cheie: *rețele de socializare, competențe lingvistice, comunicare*

INTEGRATING CRITICAL THINKING IN ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE TEACHING

INTEGRAREA GÂNDIRII CRITICE ÎN PREDAREA DE LIMBĂ ENGLEZĂ CA LIMBA STRĂINĂ

Elena TARAGAN,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 22.01,

Coordonator științific: **Irina PUȘNEI** dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: The intellectual roots of critical thinking are as ancient as its etymology and can be traced back to the Socratic teaching methods 2,500 years ago. The basic element of critical thinking is delayed judgment, as the people involved in this process should take their time to analyse the nature of the problem they face, challenge assumptions and make conclusions based on the objective processing of facts before finding a solution. Critical thinking is a crucial skill that students need to develop to succeed academically and in life beyond the classroom. However, teaching critical thinking is challenging for educators, and there is a need for effective strategies to promote its development. This study provides an overview of existing literature on critical thinking, including its definition, significance, and challenges in teaching. The paper identifies and discusses the strategies that have been proven effective in promoting critical thinking: Socratic questioning, collaborative learning, inquiry-based learning, concept mapping, problem-based learning, and argument mapping. Additionally, the paper discusses how teachers can effectively implement these strategies in the EFL classroom and highlights the importance of ongoing assessment in promoting critical thinking development. Because of its prominence in teaching a foreign language, fostering critical thinking in students is now regarded as one of the objectives of foreign language educators. Strategies to promote critical thinking in language learning may be adopted at all levels of language acquisition, from beginners to advanced, although the level of difficulty of the activities may vary based on language command.

Keywords: *critical thinking, EFL teaching, teaching methods, critical thinking strategies, assessment*

Rezumat: Rădăcinile intelectuale ale gândirii critice sunt la fel de vechi ca și etimologia acesteia și poate fi trasabilă până la metodele Socrate de predare de acum 2500 de ani. În secolul al XX-lea, puterea de înțelegere a gândirii naturale s-a dezvoltat în moduri mai explicite. Elementul cheie al gândirii critice este judecata suspendată, deoarece persoanele implicate în acest proces ar trebui să își ia o pauză pentru a analiza natura

problemei cu care se confruntă, pentru a contesta ipotezele și pentru a formula concluzii bazate pe procesarea obiectivă a faptelor înainte de a găsi o soluție. Gândirea critică este abilitatea pe care elevii trebuie să o dezvolte pentru succesul școlar și cel de zi cu zi. Cu toate acestea, profesorii întâmpină greutăți în dezvoltarea gândirii critice de aceea este nevoie de strategii eficiente de promovare și implementare a acesteia. Această lucrare are la bază studiul literaturii existente cu privire la gândirea critică în ceea ce privește definirea conceptului, strategiile și provocările gândirii critice precum și implementarea acesteia în predarea limbii engleze ca limbă străină. Lucrarea prezintă strategii eficiente de promovare a gândirii critice prin interogarea socratică, învățarea colaborativă, învățarea bazată pe anchetă, cartografierea conceptelor, învățarea bazată pe probleme și cartografierea argumentelor, modul eficient de a le pune în practică și de a continua promovarea gândirii critice în clasele de predare. Datorită importanței gândirii critice în predarea și învățarea limbii engleze, aceasta este încurajată în rândul elevilor. Strategiile pot fi adaptate la toate nivelurile de învățare, de la începător la avansat, nivelul de dificultate ale activităților poate varia în funcție de nivelul de competență lingvistică posedat.

Cuvinte-cheie: *gândire critică, metode de predare, strategiile gândirii critice, interogarea Socratică*

TECH-DRIVEN SUCCESS IN EFL CLASSROOM

SUCCESUL BAZAT PE TEHNOLOGIE ÎN PREDAREA LIMBII ENGLEZE CA LIMBĂ STRĂINĂ

Valeria ȘOIMU,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,
Coordonator științific: **Liliana COLODEEVA**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: This paper investigates effective strategies for integrating technology into the teaching and learning process of English as a Foreign Language (EFL), within the framework of contemporary educational transformation driven by digital innovation. The study focuses on the use of digital tools such as mobile applications (Duolingo, Memrise), online educational platforms (Moodle, Google Classroom), interactive technologies (augmented and virtual reality), and audio-visual resources (YouTube), emphasizing their impact on language acquisition. The findings of this research reveal that technology significantly enhances students' linguistic competencies, particularly vocabulary development, pronunciation, and autonomous learning. At the same time, the research identifies challenges related to unequal access to digital infrastructure, the risk of technological dependency, and the need for continuous professional development for educators. The conclusions underscore the necessity of a balanced integration of technology in education, based on careful resource selection and the adaptation of teaching strategies to learners' individual needs in the context of 21st-century society.

Keywords: *educational technology, English language teaching, digital applications, virtual reality, personalized learning*

Rezumat: Lucrarea investighează strategiile eficiente de integrare a tehnologiei în procesul de predare-învățare a limbii engleze ca limbă străină (EFL), în contextul

transformărilor educaționale generate de era digitală. Studiul se axează pe utilizarea unor instrumente digitale precum aplicații mobile (Duolingo, Memrise), platforme educaționale online (Moodle, Google Classroom), tehnologii interactive (realitate augmentată și virtuală) și resurse audio-vizuale (YouTube), evidențiind impactul acestora asupra procesului instructiv-educativ. Rezultatele cercetării acestui studiu arată că tehnologia contribuie semnificativ la dezvoltarea competențelor lingvistice ale elevilor, în special în ceea ce privește vocabularul, pronunția și învățarea autonomă. Totodată, sunt identificate o serie de provocări, precum accesul inegal la infrastructura digitală, riscul de dependență tehnologică și nevoia de formare continuă a cadrelor didactice. Concluziile subliniază importanța unei integrări echilibrate a tehnologiei în educație, prin selecția riguroasă a resurselor și adaptarea strategiilor didactice la nevoile individuale ale elevilor din societatea contemporană.

Cuvinte-cheie: *tehnologie educațională, predarea limbii engleze, aplicații digitale, realitate virtuală, învățare personalizată*

TRANSFER ERRORS IN EFL LEARNING AMONG BILINGUAL STUDENTS

ERORI DE TRANSFER ÎN ÎNVĂȚAREA LIMBII ENGLEZE CA LIMBĂ STRĂINĂ ÎN RÂNDUL ELEVILOR BILINGVI

Valeria COJUCARENCO,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 22.01,

Coordonator științific: **Irina PUȘNEI**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Defining bilingualism is challenging due to various questions about who qualifies as a bilingual person. Generally, bilingualism refers to the ability to speak and understand two languages. In the educational context of the Republic of Moldova, classrooms often feature Romanian and Russian native speakers, creating a bilingual environment that presents both opportunities and challenges in learning English as a foreign language. This study aims to identify the problematic areas of bilingual students regarding learning English as a foreign language. Moreover, the in-depth analysis of negative transfer errors is intended to further develop exercises for delayed remedial, targeting specific errors which have become habitual and require a personalised approach. The interview methodology was used to collect data from students who have completed a practical internship, specifically focusing on pupils from 2nd to 9th grade. It revealed that their native languages heavily influence their English learning, particularly through transfer errors. Lexical errors often involve confusion with false friends and literal translations from Romanian or Russian. Morphological errors include incorrect verb tenses and article use, while phonological issues arise with sounds like “th,” “v,” and “r,” often leading to replacements. Syntactic transfer is also evident, with pupils sometimes following word order patterns from their native languages. Prepositions and modal verbs present additional challenges due to the lack of direct equivalents in Romanian or Russian.

Keywords: *bilinguals, language concepts, transfer errors*

Rezumat: Definirea bilingvismului este o provocare din cauza diferitelor întrebări cu privire la cine se califică drept persoană bilingvă. În general, bilingvismul se referă la capacitatea de a vorbi și înțelege două limbi. În contextul educațional din Republica

Moldova, în sălile de clasă există adesea vorbitori nativi de română și rusă, creând un mediu bilingv care prezintă atât oportunități, cât și provocări în învățarea limbii engleze ca limbă străină. Acest studiu își propune să identifice domeniile problematice ale elevilor bilingvi în ceea ce privește învățarea limbii engleze ca limbă străină. În plus, analiza în profunzime a erorilor negative de transfer este menită să dezvolte în continuare exerciții pentru remedierea întârziată, vizând erori specifice care au devenit obișnuite și necesită o abordare personalizată. Metodologia interviului a fost utilizată pentru a colecta date de la studenții care au finalizat un stagiu de practică, vizând în special elevii din clasele II-IX. Acesta a arătat că limbile lor materne influențează puternic învățarea limbii engleze, în special prin erori de transfer. Erorile lexicale implică adesea confuzii cu false friends (de exemplu, “actually” în loc de “currently”) și traduceri literale din română sau rusă. Erorile morfologice includ timpurile verbului incorecte și neutilizarea articolelor, în timp ce problemele fonologice apar cu sunete precum „th”, „v” și „r”, care duc adesea la substituiți. De asemenea, transferul de limbaj sintactic este evident, elevii urmând uneori modele de ordine ale cuvintelor din limbile lor materne. Prepozițiile și verbele modale prezintă provocări suplimentare din cauza lipsei de echivalenți direcți în română sau rusă. Înțelegerea acestor erori de transfer este vitală pentru o predare eficientă. Profesorii ar trebui să le privească ca parte a procesului natural de învățare a unei limbi străine. În contextul multilingv al Republicii Moldova, învățarea limbii engleze ca a treia limbă este admirabilă, iar profesorii trebuie să manifeste susținere și empatie pentru a încuraja acuratețea lingvistică și încrederea elevilor.

Cuvinte-cheie: *bilingvi, concepte lingvistice, erori de transfer*

STRATEGII DE GESTIONARE A CLASEI ÎN PREDAREA LIMBII ENGLEZE CA LIMBĂ STRĂINĂ

CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES IN EFL TEACHING

Tatiana USTROI,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,
Coordonator științific: **Liliana COLODEEVA**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Effective classroom management is a key element in ensuring successful English as a Foreign Language (EFL) instruction. It significantly influences student behaviour, fosters engagement, and supports language acquisition. This study highlights the challenges faced in EFL classrooms, including language barriers, mixed proficiency levels, and cultural differences. It compares traditional, teacher-centred strategies, focused on discipline and structure, with modern, student-centred approaches that promote autonomy, collaboration, and motivation. Special emphasis is placed on the role of emotional intelligence, which helps build positive teacher-student relationships, manage emotions, and reduce classroom conflicts. Additionally, the integration of technology-supported strategies, such as interactive tools and platforms, enhances engagement, personalised learning, and feedback delivery. Ultimately, balanced management that incorporates structure, empathy, and innovation creates inclusive and supportive environments. This not only improves academic performance but also fosters students’ social and emotional development in EFL contexts.

Keywords: *EFL teaching, classroom management, student-centered strategies, educational technology*

Rezumat: Gestionarea eficientă a clasei este un element cheie în asigurarea unui învățământ de succes al limbii engleze ca limbă străină (EFL). Aceasta influențează semnificativ comportamentul elevilor, stimulează implicarea și susține achiziția limbii. Studiul de față subliniază provocările întâmpinate în clasele EFL, inclusiv barierele lingvistice, nivelele de competență mixtă și diferențele culturale. Acesta compară strategiile tradiționale, centrate pe profesor, axate pe disciplină și structură, cu abordările moderne, centrate pe elev, care promovează autonomia, colaborarea și motivația. Se pune un accent deosebit pe rolul inteligenței emoționale, care ajută la construirea unor relații pozitive între profesori și elevi, la gestionarea emoțiilor și la reducerea conflictelor din clasă. În plus, integrarea strategiilor susținute de tehnologie, cum ar fi instrumentele și platformele interactive, sporește implicarea, învățarea personalizată și furnizarea feedback-ului. În cele din urmă, o gestionare echilibrată care încorporează structură, empatie și inovație creează medii incluzive și sprijinitoare. Acest lucru nu doar că îmbunătățește performanțele academice, dar contribuie și la dezvoltarea socială și emoțională a elevilor în contexte EFL.

Cuvinte-cheie: *predarea limbii engleze ca limbă străină (EFL), gestionarea clasei, strategii centrate pe elev, tehnologie educațională*

MEMETIC HUMOUR IN SOCIAL NETWORKS

UMORUL MEMETIC ÎN REȚELELE DE SOCIALIZARE

Valentina-Gabriela RUMEUS,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,

Coordonator științific: **Irina PUȘNEI**, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Social networks have tremendously changed how people communicate and express themselves. One of the most common ways of communication in today's digital world is memetic humor – those memes that mix images and text to share emotions, criticism, or social ideas in a short and funny way. This study examines how effectively memes are used to communicate online, especially among young people. Despite their ludicrous and apparently silly character, many memes hide deeper messages and highlight the reality of today's society. This research shows how memes help build active online communities, strengthen group identity, and support the idea of digital citizenship – meaning responsible and engaged online behaviour. This study also discusses important challenges, like how memes can be interpreted differently, how they spread false information, and the need to be careful with cultural differences. Some memes are used to spread misinformation or fake news, especially when they use humour to hide lies, like political memes with made-up quotes or numbers. There are also culture-specific memes, like jokes that make sense only in particular countries and can be misunderstood in other cultures. The research includes a qualitative analysis of popular Instagram memes to find common themes, types of humour, and user reactions. Memes can have many roles: some mock people or ideas, some share information, some are satirical, and many are just for entertainment. Memetic humour can adapt easily to social or political situations and can encourage critical thinking

and awareness. Memetic humour can also be an educational tool, helping people reflect and talk. Some memes promote inclusion, meaning they are made to be understood and accepted by everyone – no matter their background, disability, or social status. Intercultural memes, which compare daily life in different countries, can help people connect and understand each other. However, not all memes have a good effect. There are also hate memes with racist, sexist, or offensive jokes. These can spread hate and cause conflict online. Because of this, it’s important to learn how to use online humor in a responsible and positive way. Therefore, memetic humor is not just for fun on social media – it’s also a strong way to communicate and deserves more attention and study.

Keywords: *meme, digital humor, social networks, visual communication, internet culture, generation Z, satire, critical thinking*

Rezumat: Umorul a reprezentat dintotdeauna un instrument esențial în comunicarea umană, însă în contextul digital actual, formele sale au evoluat semnificativ. Autoarea prezentului studiu își propune să investigheze eficiența și impactul umorului memetic în rețele de socializare. Memele, ca formă de exprimare culturală rapidă și accesibilă, reprezintă un mijloc informal, dar extrem de relevant, prin care indivizii – în special tinerii – își exprimă opiniile, emoțiile și reacțiile sociale. În pofida caracterului ludic al meme-urilor, aceste forme de comunicare conțin adesea mesaje cu substrat critic, politic sau identitar. Abordarea propusă explorează modul în care umorul memetic contribuie la formarea culturii participative online, la consolidarea unor comunități virtuale și la modelarea discursului public. De asemenea, analiza evidențiază provocările specifice acestui fenomen, cum ar fi ambiguitatea interpretării, riscul de dezinformare sau lipsa sensibilității culturale. Printre metodele utilizate se numără analiza calitativă a meme-urilor distribuite pe platformele digitale, precum Instagram, cu accent pe temele recurente, mecanismele umoristice și reacțiile utilizatorilor. Un aspect important observat este adaptabilitatea umorului memetic la contextul socio-politic și capacitatea sa de a încuraja gândirea critică, mai ales în rândul generației Z. Totodată, cercetarea scoate în evidență caracterul educațional latent al acestor forme de comunicare, care, prin ironie, satiră sau autoironie, determină utilizatorii să reflecteze asupra realității. Astfel, studiul demonstrează că umorul memetic nu este doar o formă de divertisment, ci și un instrument eficient de exprimare și coeziune socială, cu potențial formativ.

Cuvinte-cheie: *meme, umor, rețele de socializare, comunicare digitală, cultură online*

APPROACHES TO BOOSTING STUDENT ENGAGEMENT IN THE EFL CLASSROOM

STRATEGII DE STIMULARE A IMPLICĂRII ELEVILOR LA LECȚIILE DE LIMBA ENGLEZĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Tatiana SOCOLOV,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,

Coordonator științific: **Ina PARA**, asist. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: This study explores the importance of student engagement in the EFL classroom and examines effective teaching strategies to enhance motivation and participation. Based on the literature review and student self-assessment questionnaires, the study focuses on motivational and instructional strategies promoting active participation, interest, and long-term learning. Results show that intrinsic motivation leads to deeper engagement, reflected in students' curiosity, persistence, and active involvement in the learning process. In contrast, extrinsic motivation is often linked to minimal or strategic participation. The study also emphasises the role of aligning teaching approaches with students' learning styles. When instructional methods are varied and tailored – visual, auditory, or kinesthetic – students tend to retain information more effectively and show higher engagement levels. A supportive classroom climate and positive teacher-student relationships also contribute to sustained motivation. The study concludes with practical recommendations for creating a supportive, dynamic, student-centered EFL learning environment.

Keywords: *student engagement, intrinsic and extrinsic motivation, teaching strategies, learning environment*

Rezumat: Acest studiu se concentrează pe importanța implicării elevilor în cadrul orelor de limba engleză ca limbă străină și analizează strategii de predare eficiente, menite să sporească motivația și participarea activă. Pe baza unei analize a literaturii de specialitate și a unor chestionare de autoevaluare completate de elevi, studiul se concentrează atât pe strategii motivaționale, cât și pe cele instrucționale, care favorizează participarea activă, interesul și învățarea pe termen lung. Rezultatele arată că motivația intrinsecă duce la o implicare mai profundă, reflectată prin curiozitate, perseverență și participare activă în procesul de învățare. În schimb, motivația extrinsecă este adesea asociată cu o participare minimă sau strategică. Studiul subliniază, de asemenea, importanța alinierii metodelor de predare la stilurile individuale de învățare ale elevilor. Atunci când metodele de predare sunt variate și adaptate – vizuale, auditive sau kinestezice – elevii tind să rețină mai eficient informațiile și să manifeste un nivel mai ridicat de implicare. În plus, un climat emoțional pozitiv în clasă și relațiile bune dintre profesori și elevi contribuie la menținerea motivației pe termen lung. Studiul se încheie cu recomandări practice pentru crearea unui mediu de învățare dinamic, constructiv și centrat pe elev.

Cuvinte-cheie: *implicarea elevilor, motivație intrinsecă și extrinsecă, strategii de predare, mediu de învățare*

A JOURNEY THROUGH ROMANTICISM

CĂLĂTORIA PRIN ROMANTICISM

Miriam MARIAN,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 22.01,
Coordonator științific: **Liliana COLODEEVA**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: This research examines the literary shift from Romanticism to Modernism in poetry, spanning the late 18th to early 20th centuries. Romanticism developed as a response to Enlightenment rationalism and the Industrial Revolution’s mechanization. It emphasized emotion, intuition, imagination, and a deep bond with nature. Poets like Wordsworth, Coleridge, and Shelley viewed poetry as a path to transcendent truths. They saw the poet as a visionary, using solitude and nature to access profound insight. Modernism, emerging after World War I, reacted to disillusionment and cultural upheaval. Poets like Eliot, Pound, and Stevens embraced fragmentation, ambiguity, and experimentation. They broke traditional forms to reflect a fractured, uncertain modern consciousness. Themes shifted from Romantic idealism to Modernist alienation and existential doubt. This contrast reveals how poetry mirrors and responds to societal and philosophical change. It highlights poetry’s ability to adapt language and form to shifting worldviews. Today, these movements still resonate amid environmental crises and digital alienation. The study compares themes such as selfhood, nature, and imagination across both periods. Using close textual analysis and critical scholarship, it contextualizes poetic evolution. Ultimately, it shows how poetry shapes and reflects human experience across time.

Keywords: *romanticism, modernism, poetry, imagination, individualism, nature*

Rezumat: Tranziția de la romantism la modernism în poezie reprezintă o schimbare semnificativă în gândirea literară și în expresia artistică. Romantismul, apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea, a pus accent pe emoție, imaginație și o conexiune profundă cu natura. Poeți precum William Wordsworth și Samuel Taylor Coleridge au considerat poezia un mijloc de acces la adevăruri spirituale și emoționale profunde. În contrast, modernismul, dezvoltat la începutul secolului al XX-lea, a reflectat deziluzia în fața industrializării și a războiului. Poeții moderniști, precum T.S. Eliot și Ezra Pound, au respins idealurile romantismului, îmbrățișând în schimb fragmentarea, ambiguitatea și complexitatea intelectuală. Acest articol explorează trăsăturile definitorii ale romantismului, contextul său istoric și influența sa durabilă, oferind o analiză comparativă a tranziției către poezia modernistă. Prin examinarea principalilor scriitori și a operelor lor, acest studiu evidențiază modul în care romantismul a influențat evoluția gândirii poetice și continuă să rezoneze în literatura contemporană.

Cuvinte-cheie: *romantism, modernism, poezie, imaginație, individualism, natură*

THE ROLE OF AUTHENTIC MATERIALS IN ENHANCING ENGLISH SKILLS

ROLUL MATERIALELOR AUTENTICE ÎN ÎMBUNĂTĂȚIREA COMPETENȚELOR DE LIMBA ENGLEZĂ

Antonela IACOVLEV,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,

Coordonator științific: **Ina PARA**, asist. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: This paper analyzes the impact of authentic materials on the development of English language skills. Authentic materials, resources derived from real-life situations (such as movies, music, news, articles, etc.), play an essential role in stimulating interest and encouraging effective English language teaching. The study focuses on the use of authentic materials to improve speaking, listening, reading, and writing skills in English, highlighting both their advantages and challenges. The research explores how learning through authentic materials can increase students' motivation and confidence in using the language. Furthermore, it examines how these resources enable the development of linguistic skills. Additionally, the paper analyzes the teacher's role in integrating these materials into classroom activities, as well as their impact on the diversity of students' learning styles. It also emphasizes the importance of selecting appropriate authentic materials to meet the varying needs and levels of students. Using a mixed-method approach, including observations and questionnaires, the research was conducted during the pedagogical practicum in classroom settings. Results show that students improved in all language skills, demonstrating greater confidence and vocabulary accuracy.

Keywords: *authentic materials, the English language, linguistic skills, motivation, communication*

Rezumat: Această lucrare analizează impactul materialelor autentice asupra dezvoltării competențelor de limbă engleză. Materialele autentice, adică resurse provenite din situații reale (precum filme, muzică, știri, articole etc.), joacă un rol esențial în stimularea interesului și în încurajarea unui proces eficient de predare a limbii engleze. Studiul se concentrează pe utilizarea acestor materiale pentru îmbunătățirea abilităților de vorbire, audiere, citire și scriere în limba engleză, evidențiind atât avantajele, cât și provocările asociate. Cercetarea examinează modul în care învățarea prin materiale autentice poate stimula motivația elevilor și le poate spori încrederea în utilizarea limbii. De asemenea, lucrarea investighează contribuția acestor resurse la dezvoltarea competențelor lingvistice și evidențiază rolul cadrului didactic în integrarea lor în procesul educațional, precum și influența pe care o au asupra diversității stilurilor de învățare ale elevilor. Totodată, se subliniază importanța selectării unor materiale adecvate, în funcție de nevoile și nivelul lingvistic al elevilor. Cercetarea s-a desfășurat în cadrul orelor de practică pedagogică, utilizând o abordare de tip mixt, care a inclus observații și chestionare. Rezultatele arată că elevii au înregistrat îmbunătățiri în ceea ce privește toate cele patru competențe lingvistice, demonstrând o încredere mai mare și o utilizare mai corectă a vocabularului.

Cuvinte-cheie: *materiale autentice, limba engleză, competențe lingvistice, motivație, comunicare*

**ASSESSMENT METHODS IN EFL TEACHING:
TRADITIONAL VS. ALTERNATIVE ASSESSMENT**

**METODELE DE EVALUARE ÎN PREDAREA EFL:
EVALUAREA TRADIȚIONALĂ VS. EVALUAREA ALTERNATIVĂ**

Mihaela ȚURCAN,

specialitatea Limba și literatura engleză, gr. FE 23.01,
Coordonator științific: **Liliana COLODEEVA**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: Assessment plays a fundamental role in students' education and training process. For teachers, assessment serves as a guiding tool that informs instructional decisions, helps identify learning gaps, and allows for the adaptation of teaching and learning techniques to better meet students' needs and requirements. The study “Assessment Methods in EFL Teaching: Traditional vs. Alternative Assessment” addresses the concept of assessment, which plays a crucial role in the educational process of teaching English as a foreign language (EFL). This paper aims to compare two types of assessment: traditional assessment and alternative assessment; furthermore, it proposes to analyse the advantages and disadvantages of each method within the educational process. Traditional assessment, based on standardised tests, written assignments, and exams, provides quick and quantifiable results but often limits the expression of students' real competencies. In contrast, alternative assessment, which includes portfolios, projects, self-assessment, and peer assessment, promotes active involvement, critical thinking, and student-centred learning. The paper aims to analyse and compare traditional and alternative assessment methods used in EFL teaching to identify effective strategies that support students' real progress and promote active and meaningful learning.

Keywords: *EFL education, assessment, educational process*

Rezumat: Evaluarea joacă un rol fundamental în procesul de educație și formare a elevilor. Pentru profesori, evaluarea servește ca un instrument de ghidare, care orientează deciziile de instruire, pentru a descoperi lacunele de învățare și pentru a adapta tehnicile de învățare și de predare pentru a răspunde mai bine cerințelor și nevoilor elevilor. În studiul „Metodele de evaluare în predarea EFL: Evaluarea tradițională vs. evaluarea alternativă” este abordat conceptul de evaluare, care joacă un rol esențial în procesul educațional în predarea limbii engleze ca limbă străină (EFL). În această lucrare, vor fi comparate două tipuri de evaluare: evaluarea tradițională și evaluarea alternativă; mai mult, se vor analiza avantajele și dezavantajele fiecărei metode în procesul educațional. Evaluarea tradițională, bazată pe teste standardizate, lucrări scrise și examene, oferă rezultate rapide și cuantificabile, dar adesea limitează exprimarea competențelor reale ale elevilor. În contrast, evaluarea alternativă, care include portofolii, proiecte, autoevaluare și evaluare între colegi, promovează implicarea activă, gândirea critică și învățarea centrată pe student. Scopul lucrării este de a analiza și compara metodele tradiționale și alternative de evaluare utilizate în predarea limbii engleze ca limbă străină în vederea identificării unor strategii eficiente care să sprijine progresul real al cursanților și să promoveze o învățare activă și relevantă.

Cuvinte-cheie: *educație EFL, evaluare, proces educațional*

SECȚIUNEA IX: CONCURS DE LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE ALE STUDENTILOR ȘI ELEVILOR

EVOLUȚIA TEHNOLOGIILOR DE PRELUCRARE A MATERIALELOR: O INSTALAȚIE PENTRU PRELUCRAREA SUPERFICIALĂ CU DESCĂRCĂRI ELECTRICE ÎN IMPULS ÎN REGIM DE SUBEXCITARE

THE EVOLUTION OF MATERIAL PROCESSING TECHNOLOGIE: A DEVICE FOR SURFACE PROCESSING USING PULSE ELECTRICAL DISCHARGES IN A SUBEXCITATION REGIME

Olivia CARANFIL,
specialitatea Ing. și Manag. în Constr. de Mașini, gr. IMCM 22.01,
Coordonator științific: **Nicolae BĂLCĂNUȚĂ**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În contextul evoluției rapide a tehnologiilor de prelucrare, metodele neconvenționale câștigă tot mai mult teren, oferind soluții eficiente pentru materialele dificile de procesat prin metode clasice. Una dintre aceste tehnologii este prelucrarea prin descărcări electrice în impuls, ce permite modificarea controlată a suprafețelor prin impulsuri electrice.

Lucrarea prezentată propune o instalație experimentală inovatoare, alcătuită dintr-o componentă mecanică de înaltă precizie și un generator de impulsuri controlat electronic. Dispozitivul mecanic, dotat cu un sistem de mișcare cu motoare pas cu pas și un driver programabil, poate funcționa atât cu scule clasice, cât și cu electrozi pentru prelucrare electrică. Partea electronică, bazată pe microcontrolere ATMEGA, asigură sincronizarea perfectă între impulsurile electrice și mișcările mecanice.

Principiul de funcționare implică introducerea unui material sub formă de pulbere între piesă și electrozi, care, sub acțiunea descărcărilor, se topește și se depune controlat pe suprafața de lucru. Această metodă permite obținerea de straturi funcționale cu proprietăți specifice, precum protecție anticorozivă, durificare sau rezistență la uzură.

În concluzie, această instalație oferă o alternativă viabilă și versatilă pentru prelucrările moderne, reprezentând un pas important în direcția dezvoltării tehnologiilor neconvenționale în industrie.

Cuvinte-cheie: *descărcări electrice, tehnologie neconvențională, electrozi, funcționalitate*

Abstract: In the context of the rapid evolution of material processing technologies, non-conventional methods are gaining increasing ground, offering efficient solutions for materials that are difficult to process using classical methods. One such technology is pulse electrical discharge machining, which allows controlled surface modification through electric impulses.

The presented work proposes an innovative experimental setup, consisting of a high-precision mechanical component and an electronically controlled pulse generator. The mechanical device, equipped with a motion system using stepper motors and a programmable driver, can operate both with classical tools and with electrodes for electrical processing. The electronic part, based on ATMEGA microcontrollers, ensures perfect

synchronization between electrical impulses and mechanical movements.

The operating principle involves introducing a powdered material between the workpiece and the electrodes, which, under the action of the discharges, melts and is deposited in a controlled manner onto the surface. This method enables the formation of functional layers with specific properties, such as corrosion protection, surface hardening, or wear resistance.

In conclusion, this installation provides a viable and versatile alternative for modern machining processes, representing a significant step forward in the development of non-conventional technologies in the industry.

Keywords: *electrical discharges, non-conventional technology, electrodes, functionality*

DETERMINAREA POTENȚIOMETRICĂ A NITRAȚILOR ÎN LEGUME, FRUCTE ȘI PRODUSE PROCESATE PENTRU COPII

POTENTIOMETRIC DETERMINATION OF NITRATES IN VEGETABLES, FRUITS, AND PROCESSED PRODUCTS FOR CHILDREN

Valeria CEBOTARU, Iurie HIORA,
specialitatea Ing. și Manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 2301,
Coordonator științific: **Alexandra CİCANCİ**, dr., lector univ,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Studiul de față a avut ca obiectiv evaluarea conținuturilor de nitrați în produse alimentare (cartofi, morcovi, mere și piure pentru copii) prin metoda potențimetrică, utilizând un electrod ion-selectiv pentru nitrați (ISE). Rezultatele au indicat conținuturi de nitrați de 175 mg/kg în morcovi, 125 mg/kg în cartofi, 50 mg/kg în mere și 25 mg/kg în piure pentru copii, toate acestea respectând limitele maxime admise conform HG 115 din 19.03.2019 privind controlul nitraților în produse alimentare de origine vegetală. Metoda electrochimică s-a dovedit precisă, rapidă și eficientă, recomandându-se pentru monitorizarea de rutină a siguranței alimentare. Cercetarea subliniază importanța controlului nitraților în alimente, în special pentru protejarea sănătății copiilor.

Cuvinte-cheie: *nitrați, determinare potențimetrică, siguranță alimentară, electrod ion-selectiv (ISE)*

Abstract: This study aimed to assess nitrate levels in food products (potatoes, carrots, apples, and baby puree) using a potentiometric method with a nitrate ion-selective electrode (ISE). The results revealed nitrate concentrations of 175 mg/kg in carrots, 125 mg/kg in potatoes, 50 mg/kg in apples, and 25 mg/kg in baby puree, all complying with the maximum limits set by HG 115 of 19.03.2019 regarding the control of nitrates in food products of plant origin. The electrochemical method proved to be precise, rapid, and cost-effective, recommending its use for routine food safety monitoring. The research highlights the importance of nitrate control in food, particularly for safeguarding children's health.

Keywords: *nitrates, potentiometric determination, food safety, ion-selective electrode (ISE)*

**UTILIZAREA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE PENTRU
MONITORIZAREA PARAMETRILOR DE CALITATE A PROCESULUI DE
FABRICARE A PRODUSELOR DE PANIFICAȚIE**

**USE OF THE INFORMATION TECHNOLOGIES TO MONITOR QUALITY
PARAMETERS OF THE BAKERY PRODUCTS MANUFACTURING PROCESS**

Daniel CUCEREANU,

specialitatea Informatică, gr. IT 22.01,

Coordonatori științifici: **Irina VÎȘCU**, drd., asist. univ.,

Ilona POPOVICI, dr., lector univ.,

Iurie RUMEUS, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Procesul de fabricare a produselor de panificație se caracterizează printr-o complexitate ridicată, și foarte des necesită monitorizarea parametrilor de calitate în diferite etape de obținere a produsului pentru evitarea eventualelor neconformități. În procesul de management al calității sunt generate volume mai de date, pe care, uneori, este greu de prelucrat, interpretat și analizat. Astfel, scopul lucrării a fost identificarea oportunităților de integrare a tehnologiilor informaționale pentru managementul eficient al datelor de control al calității în procesul de fabricare a produselor de panificație. În cadrul cercetării a fost proiectat un sistem informational, care permite colectarea și centralizarea datelor referitoare la gradul de contaminare microbiană a făinii, pH-ul aluatului, temperatura și umiditatea relativă a aerului din deposit pentru pâine. Sistemul utilizează tehnologii moderne precum: Node.js, Node-RED, PHP, MySQL și echipamente hardware: microcontoler Arduino UNO, senzor DHT11, pH tester HALO 2. Datele pot fi introduse în sistem și preluate automatizat, semi-automatizat, sau manual de către operatorul procesului de producere. Aplicația atinge performanțe notabile: timp de răspuns aproximativ 1,2 secunde, accesibilitate 94% și eficiență 97%.

În urma cercetărilor a fost demonstrată relevanța sistemul informational proiectat pentru îmbunătățirea procesului de gestiune a diferitelor date din activitatea întreprinderilor de panificație. Astfel, integrarea tehnologiilor informaționale în procesele de management al calității și siguranței produselor poate contribui la sporirea productivității, eficienței și la reducerea impactul negativ asupra mediului, poate asigura o dezvoltare economică sustenabilă a întreprinderilor.

Cuvinte-cheie: *controlul calității, date, sistem informațional, automatizare*

Abstract: The process of manufacturing bakery products is characterized by a high complexity, and very often requires monitoring of quality parameters at different stages of obtaining a product to avoid possible non-conformities. In the quality management process, large volumes of data are generated, which are sometimes difficult to process, interpret and analyze. Thus, the aim of the work was to identify the opportunities for the integration of information technologies for the efficient management of quality control data in the manufacturing process of bakery products. As part of the research, an information system was designed, which allows to collect and centralize data regarding the degree of microbial contamination of flour, the pH of the dough, the temperature and relative humidity of the air in the bread warehouse. The system uses modern technologies such as: Node.js, Node-RED, PHP, MySQL and hardware equipment: Arduino UNO microcontroller, DHT11 sensor, HALO 2 pH tester. Data can be entered into the system and retrieved automatically, semi-

automatically, or manually by the production process operator. The application demonstrates strong operational metrics: a response time of approximately 1.2 seconds, 94% accessibility, and an overall efficiency of 97%.

As a result of the research, the relevance of the designed information system for improving the management process of various data from the activity of bakery enterprises was demonstrated. Thus, the integration of information technologies into product quality and safety management processes can contribute to increasing productivity, efficiency and reducing the negative impact on the environment, and can ensure a sustainable economic development of enterprises.

Keywords: *quality control, data, information system, automation*

DETERMINAREA DURITĂȚII APEI PRIN METODE COMPLEXONOMETRICE ȘI COLORIMETRICE

DETERMINATION OF WATER HARDNESS BY COMPLEXONOMETRIC AND COLORIMETRIC METHODS

Andrei GULIMOV¹, clasa IX-a,
Coordonator științific: **Alexandra CİCANCİ**^{1, 2}, dr., lector univ.,
¹ Gimnaziul-grădiniță “S. Rahmaninov”, mun. Cahul
² Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Duritatea apei reprezintă o caracteristică esențială în evaluarea calității apei utilizate atât în scopuri din viața cotidiană, cât și industriale. Prezența ionilor de calciu și magneziu în concentrații ridicate poate duce la formarea depunerilor de piatră și la diminuarea eficienței proceselor tehnologice. Metodele complexonometrice, în special cele care utilizează acidul etilendiaminotetraacetic (EDTA), oferă o modalitate rapidă și precisă de determinare a durității totale a apei. Lucrarea analizează principiul de funcționare al acestor metode, relevanța lor în contextul actual al controlului calității apei, precum și aplicabilitatea în laborator. Rezultatele obținute din determinările experimentale evidențiază eficiența metodei și oferă o bază solidă pentru recomandarea ei în diverse domenii de analiză chimică și mediu.

Cuvinte-cheie: *duritatea apei, EDTA, complexonometrie, titrare*

Abstract: Water hardness is a key parameter in assessing the quality of water used for domestic and industrial purposes. High concentrations of calcium and magnesium ions can lead to scale formation and reduce the efficiency of technological processes. Complexonometric methods, particularly those using ethylenediaminetetraacetic acid (EDTA), provide a fast and accurate means of determining total water hardness. This paper explores the theoretical principles behind these methods, their relevance in modern water quality control, and their applicability in laboratory settings. The experimental results confirm the efficiency of the method and support its recommendation in various fields of chemical analysis and environmental monitoring.

Keywords: *water hardness, EDTA, complexonometric methods, titration*

INFLUENȚA TEMPERATURII DE PASTRARE A PÂINII ÎN PRIMA ORĂ DUPĂ COACERE ASUPRA RISCULUI APARIȚIEI BOLII ÎNTINDERII ÎN PÂINE

THE INFLUENCE OF BREAD STORAGE TEMPERATURE IN THE FIRST HOUR AFTER BAKING ON THE RISK OF ROPE SPOILAGE OF BREAD

Denise KERCI,

specialitatea Ing. și Manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 23.01,

Coordonatorul științific: **Iurie RUMEUS**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Boala întinderii în pâine – alterare cauzată de creșterea și dezvoltarea bacteriilor în miezul pâinii, care se manifestă prin formarea unui miros neplăcut și focarelor de miez lipicios și modificat la culoare. Agenți ai alterării pâinii sunt bacterii din genul *Bacillus*, care se caracterizează prin capacitatea de a forma spori, iar în forma sporulată pot supraviețui la temperaturi mai mari de 100 °C. Temperatura optimă pentru creșterea acestor bacterii este 37 °C, de aceea se consideră că dacă temperatura miezului pâinii scade repede sub 25 °C, atunci se creează condiții nefavorabile pentru germinarea sporilor și dezvoltarea bacteriilor. Astfel, răcire rapidă după coacere poate preveni alterarea pâinii. Scopul lucrării a fost studierea influenței temperaturii de depozitare în prima oră după coacere asupra riscului apariției bolii întinderii în pâine. Au fost preparate probe de pâine. Obținerea probelor de pâine a fost realizată prin metoda directă de preparare a aluatului, respectând cerințele standardului SR 90: 2007. Imediat după coacere probele de pâine au fost introduse în termostate pentru păstrare la temperaturi diferite: 35 °C și 5 °C. Utilizând termometrele cu sonda a fost urmărită modificarea temperaturii în miezul probelor de pâine termostatate. S-a constatat că după primă oră de păstrare temperatura probelor de pâine termostatate la 35 °C a scăzut de la 96 °C până la 52 °C, iar a celor termostatate la 5 °C a scăzut de la 97 °C până la 40 °C. Prin realizarea testului la boala întinderii primele semne ale alterării au fost observate după 72 ore de păstrare doar la probe de pâine termostatate la prima oră după coacere la temperatura 35 °C, ceea ce a confirmat că răcirea imediată a pâinii după coacere poate preveni alterare.

Cuvinte-cheie: *produse de panificație, alterare, bacterii, răcire*

Abstract: Rope spoilage of bread is caused by the growth and development of bacteria in the bread core, which is manifested by the formation of an unpleasant odor and foci of sticky and dark colored core. Agents of bread spoilage are bacteria of the genus *Bacillus*, that are characterized by the ability to form spores, and in the sporulated form they can survive at temperatures higher than 100 °C. The optimal temperature for the growth of these bacteria is 37 °C, Therefore, it is considered that if the temperature of the bread core decrease quickly below 25 °C, then unfavorable conditions are created for spore germination and bacterial growth. Thus, rapid cooling after baking can prevent spoilage of the bread. The aim of the work was to study the influence of storage temperature in the first hour after baking on the risk of developing rope spoilage of bread. Bread samples were obtained by the direct dough preparation method, complying with the requirements of the SR 90: 2007 standard. Immediately after baking, the bread samples were placed in thermostats for storage at different temperatures: 35 °C and 5 °C. Using probe thermometers, the temperature change in the core of thermostated bread samples was monitored. It was found that after the first hour of storage, the temperature of bread samples thermostated at 35 °C decreased from 96 °C to 52 °C, and of those thermostated at 5 °C decreased from 97 °C to 40 °C. By

performing the rope spoilage test, the first signs of spoilage were observed after 72 hours of storage only in bread samples thermostated in the first hour after baking at the temperature of 35 °C, which confirmed that cooling of bread immediately after baking can prevent spoilage.

Keywords: *bakery products, spoilage, bacteria, cooling*

UTILIZAREA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE PENTRU COMENZI DE VINURI ȘI ALTE PRODUSE, PERSONALIZATE CU MESAJE SPECIALE PENTRU CONSUMATORI

USE OF THE INFORMATION TECHNOLOGIES FOR ORDERS OF WINES AND OTHER PRODUCTS, PERSONALIZED WITH SPECIAL MESSAGES FOR CONSUMERS

Vlad MIHAI,

specialitatea Informatică, gr. IT-2201,

Coordonatori științifici: **Irina VÎȘCU**, drd., asist. univ.,

Ilona POPOVICI, dr., lector univ.,

Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În prezent în Republica Moldova se dezvoltă rapid domeniul de microvinificație. Există și apar noi mici producători de vinuri, care oferă consumatorilor produse atentice, specifice anumitor microregiuni. În acest context, scopul lucrării a fost stabilirea modalităților de integrare a tehnologiilor informaționale în activitatea întreprinderilor mici pentru asigurarea dezvoltării sustenabile a acestora.

În cadrul cercetării a fost proiectată o platforma care se caracterizează printr-un backend robust responsabil pentru gestionarea conținutului, urmărirea comenzilor și securizarea aplicației. Prin utilizarea sistemului de administrare a comenzilor, este posibil de a vizualiza, procesa și actualiza statutul acestora într-un mod eficient. De asemenea, sunt incluse mecanisme de protecție a datelor utilizatorilor. Front-end-ul aplicației oferă o interfață intuitivă, prin care consumatorii pot crea conturi, naviga printre produse, personaliza comanda prin alegerea tipului de vin dorit, ambalajul și cantitatea acestuia, și totodată adăugarea la comanda a unui mesaj în format text sau video. După recepția comenzii se generează un QR-cod care se imprimă pe eticheta ambalajului, ceea ce va permite consumatorului după livrarea produsului să vizualizeze mesajul prin scanarea acestui cod. De asemenea, platforma permite de a selecta metodele preferate de plată și livrare.

Pentru dezvoltarea platformei au fost utilizate tehnologii web moderne care asigură performanță crescută și timp de răspuns redus. Testele efectuate în cadrul cercetării au demonstrat eficiența aplicației proiectate în ceea ce privește funcționalitatea, securitatea și experiența utilizatorului final.

Rezultatul cercetării constă în identificarea oportunităților de utilizare a tehnologiilor informaționale pentru dezvoltarea serviciilor de personalizare a produselor fabricate, în special, de micii producători. Platforma propusă poate contribui semnificativ la dezvoltarea durabilă a acestor întreprinderi.

Cuvinte-cheie: *digitalizare, platformă web, gestionare comenzi, personalizare*

Abstract: Currently, the field of microvinification is developing rapidly in the Republic of Moldova. New small wine producers exist and appear, offering for consumers authentic products, specific to certain micro-regions. In this context, the aim of the work was to establish ways of integrating information technologies in the activity of small businesses to ensure their sustainable development.

As part of the research, a platform was designed that is characterized by a robust backend responsible for content management, order tracking and application security. By using the order management system, it is possible to view, process and update their status in an efficient way. User data protection mechanisms are also included. The front-end of the application offers an intuitive interface, through which consumers can create accounts, browse products, personalize their order by choosing the type of wine they want, its packaging and quantity, and also adding a message to the order in text or video format. After receiving the order, a QR-code is generated and printed on the packaging label, which will allow the consumer to view the message by scanning this code after the product is delivered. The platform also allows to select the preferred payment and delivery methods.

Modern web technologies were used to develop the platform, ensuring increased performance and reduced response time. Tests conducted as part of the research demonstrated the efficiency of the designed application in terms of functionality, security, and end-user experience.

The result of the research consists in the identification of opportunities for the use of information technologies for the development of personalization services for products manufactured, in particular, by small manufacturers. The proposed platform can significantly contribute to the sustainable development of these enterprises.

Keywords: *digitization, web platform, order management, customization*

DEZVOLTAREA ȘI IMPLEMENTAREA UNUI SISTEM INOVATOR DE VOT ONLINE PENTRU ALEGERI DEMOCRATICE IN INSTITUȚIILE DE ÎNVAȚĂMANT

DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF AN INNOVATIVE ONLINE VOTING SYSTEM FOR DEMOCRATIC ELECTIONS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Laurențiu BODLEV, gr. PAPP 22.31,
Coordonator științific: **Rita COSTANDACHI**, profesor,
IP Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Lucrarea se încadrează în domeniul Tehnologiei Informației, vizând digitalizarea procedurilor votare de în mediul educațional. Actualitatea temei este dată de necesitatea asigurării unui proces electoral sigur, anonim și eficient în școli, precum și de pregătirea tinerilor pentru participarea activă în democrația digitală. Proiectul răspunde tendințelor moderne de introducere a votului electronic în Republica Moldova și promovează implicarea elevilor în deciziile instituționale. Scopul lucrării a fost proiectarea, dezvoltarea, testarea și implementarea unui sistem electronic de vot adaptat mediului educațional preuniversitar. Pentru proiectarea și dezvoltarea aplicației au fost folosite: platformă Google (pentru autentificare), scripturi de validare a votului (HTML, JavaScript, PHP), bază de date MySQL, browser web și conturi instituționale elev@cahul.md. Aplicația

de vot electronic a fost testată inițial pe un grup pilot de 100 de elevi, pentru a verifica stabilitatea funcțiilor, autentificarea și mecanismele de prevenire a votului multiplu. Testarea a confirmat funcționarea corectă a platformei și accesibilitatea interfeței pentru utilizatori tineri. Ulterior, aplicația a fost utilizată pentru alegerile Președintelui Consiliului Elevilor în IP Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul. Aplicația de vot electronic a fost testată cu succes de 536 de utilizatori, fără a înregistra erori tehnice. Utilizatorii platformei au remarcat: rapiditatea votului, ușurința navigării și securitatea datelor. Fiecare vot a fost procesat corect, iar sistemul a prevenit votul multiplu prin verificarea unicității conturilor utilizatorilor. Rezultatele confirmă faptul că platforma poate fi utilizată cu succes în cadrul instituțiilor educaționale pentru desfășurarea alegerilor în format digital, oferind un plus de eficiență, securitate și modernizare.

Cuvinte-cheie: *platforma, alegerilor în format digital, votul electronic*

Abstract: The work falls within the field of Information Technology, aiming at the digitalization of voting procedures in the educational environment. The relevance of the topic is given by the need to ensure a safe, anonymous and efficient electoral process in schools, as well as to prepare young people for active participation in digital democracy. The project responds to modern trends in introducing electronic voting in the Republic of Moldova and promotes student involvement in institutional decisions. The purpose of the work was to design, develop, test and implement an electronic voting system adapted to the pre-university educational environment. The following were used for the design and development of the application: Google platform (for authentication), vote validation scripts (HTML, JavaScript, PHP), MySQL database, web browser and institutional accounts elev@cahul.md. The electronic voting application was initially tested on a pilot group of 100 students, to verify the stability of functions, authentication, and mechanisms to prevent multiple voting. Testing confirmed the correct functioning of the platform and the accessibility of the interface for young users. Later, the application was used for the elections of the President of the Student Council in the "Iulia Hasdeu" College of Cahul. The electronic voting application was successfully tested by 536 users, without recording any technical errors. The users of the platform noted: the speed of voting, the ease of navigation and the security of data. Each vote was processed correctly, and the system prevented multiple voting by verifying the uniqueness of user accounts. The results confirm that the platform can be successfully used within educational institutions to conduct elections in digital format, providing added efficiency, security, and modernization.

Keywords: *platform, digital elections, electronic voting*

**STUDIUL COMPARATIV ASUPRA COLORANȚILOR NATURALI ȘI
SINTETICI DIN COMPOZIȚIA BĂUTURILOR CARBOGAZOASE**

**COMPARATIVE STUDY OF NATURAL AND SYNTHETIC COLORANTS IN
CARBONATED BEVERAGES**

Valeria SLIPCENCO, Valeria PINICI,

specialitatea Ing. și manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 2201,

Coordonator științific: **Alexandra CICANCI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: În contextul unui interes crescut pentru un stil de viață sănătos, această lucrare investighează comparativ coloranții naturali și sintetici utilizați în băuturile carbogazoase. Studiul are ca scop identificarea, clasificarea și diferențierea acestor coloranți prin metoda de adsorbție pe fire de lână, precum și analiza stabilității acestora în funcție de pH. Metodele utilizate includ degresarea lânii prin extracție cu eter de petrol (aparatură Soxhlet), prepararea probelor și expunerea la soluții chimice pentru observarea reacțiilor de colorare. Rezultatele experimentului au evidențiat prezența coloranților sintetici în toate băuturile testate, cum ar fi E133, E150d, azorubină și albastru brilliant FCF, confirmate prin colorarea specifică a fibrelor de lână. Aceste constatări subliniază necesitatea moderării consumului de băuturi carbogazoase, din cauza potențialelor riscuri asupra sănătății.

Cuvinte-cheie: *coloranți, băuturi carbogazoase, adsorbție, sănătate, pH*

Abstract: In the context of increasing interest in a healthy lifestyle, this paper investigates the comparative use of natural and synthetic colorants in carbonated beverages. The study aims to identify, classify, and differentiate these colorants using the adsorption method on wool fibers, as well as to compare their stability depending on pH variations. The methods include degreasing wool fibers via Soxhlet extraction with petroleum ether, sample preparation, and exposure to chemical solutions to observe color reactions. Experimental results revealed the presence of synthetic colorants in all tested beverages, including E133, E150d, azorubine, and brilliant blue FCF, confirmed by specific wool fiber coloration. These findings highlight the importance of moderate consumption of carbonated beverages due to potential health risks.

Keywords: *colorants, carbonated beverages, adsorption, health, pH*

METODE CHIMICE DE DETECTARE A ALTERĂRILOR ȘI FALSIFICĂRILOR ÎN INDUSTRIA CĂRNII

CHEMICAL METHODS FOR DETECTING ALTERATIONS AND ADULTERATIONS IN THE MEAT INDUSTRY

Daria STEPANOVA, Adrian ARNĂUTU,

specialitatea Ing. și Manag. în Ind. Alim., gr. IMIA 23.01,

Coordonator științific: **Alexandra CICANCI**, dr., lector univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Cercetarea a evaluat metode fizico-chimice de analiză pentru detectarea alterărilor și falsificărilor în produsele din carne de porcine comercializate în Cahul. Studiul s-a concentrat pe analiza unor indicatori critici, cum sunt pH (5,4-6,0), prezența hidrogenului sulfurat (test cu acetat de plumb), amoniac (metoda Nessler), aciditate liberă, indice de peroxid și detectarea amidonului (reacție cu iod). Rezultatele au demonstrat că probele analizate erau proaspete, conform legislației HG 696/2010 ”Cerințe privind producerea, importul și plasarea pe piață a cărnii – materie primă”: pH în limite normei, teste negative pentru compuși toxici și absență de amidon. Metodele aplicate s-au dovedit eficiente în identificarea rapidă a potențialelor riscuri alimentare, oferind un instrument practic atât pentru autorități, cât și pentru producători. Cercetarea subliniază importanța implementării unor astfel de protocoale de control pentru asigurarea siguranței alimentelor și protejarea consumatorilor.

Cuvinte-cheie: *siguranța alimentelor, carne de porcine, metode fizico-chimice, alterare, falsificare*

Abstract: The research assessed physicochemical analysis methods for detecting alterations and adulterations in pork meat products marketed in Cahul. The study focused on analyzing critical indicators such as pH (5.4–6.0), the presence of hydrogen sulfide (lead acetate test), ammonia (Nessler’s method), free acidity, peroxide index, and starch detection (iodine reaction). The results showed that the analyzed samples were fresh, in accordance with HG 696/2010 "Requirements for the production, import, and marketing of meat as raw material": pH within normal limits, negative tests for toxic compounds, and absence of starch. The applied methods proved effective for the rapid identification of potential food safety risks, providing a practical tool for both authorities and producers. The research highlights the importance of implementing such control protocols to ensure food safety and protect consumers.

Keywords: *food safety, pork meat, physicochemical methods, alteration, adulteration*

**„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Cahul USC, 2025, Ediția a V-a**

**UNIVERSITATEA DE STAT
„BOGDAN PETRICEICU HASDEU” DIN CAHUL**

**CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
A STUDENȚILOR ȘI MASTERANZILOR
„OPORTUNITĂȚI DE IMPLICARE A TINERILOR
ÎN PROCESUL DE CERCETARE”**

10-11 aprilie 2025

Ediția a V-a

Str. Piața Independenței 1,
Cahul, MD – 3909
Republica Moldova

Tel.: 029922481

E-mail: cercetare@adm.usch.md

Bun de tipar:

Format: 18,2 cm x 25,7 cm

Coli de tipar: 16,37

Tirajul: 100 ex.

Tiparul executat la
„PRINT-CARO” SRL
Mun. Chișinău, str. Astronom
Nicolae Donici, 14,
MD-2049, Republica Moldova